สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

สัญชัย ดุจดำเกิง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2558

DPU

Benefits of Inmates under Classification Schemes

Sanchai Duddamkerng

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2015

DPU

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น
ชื่อผู้เขียน สัญชัย ดุจดำเกิง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

จุดประสงค์หรืออุดมคติที่นานาอารยประเทศยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบันมุ่งหนักไปในทางให้การอบรมแก้ไขจิตใจผู้ต้องขังให้ประพฤติกลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ ทั้งมีความเชื่อว่าการแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับความประพฤตินั้นจำต้องดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม และจัดสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานไปในทางส่งเสริมจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดความรู้สึกว่ายังเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคมอยู่ โดยกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุกขั้นตอนจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในด้านจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาระเบียบวินัย การควบคุม เป็นต้น โดยจะต้องอาศัยปัจจัยอันจำเป็นที่มีผลเกื้อกูลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ต้องขัง (Necessary Supportive Services) โดยการให้บำเหน็จรางวัลและผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขังโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ การฝึกวิชาชีพ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง

ปัจจัยเกื้อกูลที่เป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดการพัฒนาตนเอง หรือกระตุ้นให้สามารถแก้ไขตนเองได้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนนั้น มีอยู่หลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดชั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเกิดความเคร่งครัดในระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบต่อตนเองรวมทั้งส่วนรวมยิ่งขึ้น โดยการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งพิจารณาจากความก้าวหน้าในด้านการอบรมและฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการพัฒนาในด้านความประพฤติในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นระบบการจัดชั้นเป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยจะต้องคำนึงถึงหลักทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยจะต้องมีปัจจัยเกื้อกูลให้ผู้ต้องขังประพฤติดี เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เป็นรางวัลตอบแทนทำให้ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจให้ต้องปรับปรุงแก้ไขตนเองไปในทางที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม และยังเป็นการคุ้มครองสังคมได้ด้วย

สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นจึงเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีซึ่งถือเป็นสิทธิที่พึงได้รับอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาอาชญากรรมที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำ สภาพของเรือนจำไม่สามารถรองรับผู้ต้องขังจำนวนมากได้ทำให้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยเมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำและผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในขั้นแรกรับแล้วจะต้องอยู่รวมกัน ทำให้ให้ผู้ต้องขังมีการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน เกิดความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นระเบียบ ซึ่งทำให้เกิดความยากลำบากต่อการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลทำให้ระบบการจัดชั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละชั้น โดยเห็นว่าปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น ได้แก่ หลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ประกอบกับกฎหมายที่มีการใช้มาเป็นเวลานานไม่สอดคล้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและกฎหมายดังกล่าวขาดสภาพบังคับเป็นการทั่วไป

การจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของต่างประเทศ มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติที่ชัดเจนเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน มีขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยองค์กรภายนอก รวมถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนด้วย ขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาตนเองและการเกิดสำนึกรับผิดชอบของผู้ต้องขังทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นสำคัญ โดยจะต้องทำให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักคุณค่าของตนเอง การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานได้สอนให้ผู้ต้องขังรู้จักควบคุมตนเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับคืนสู่สังคมและการศึกษาอบรมหรือการฝึกวิชาชีพควรเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และเอื้อต่อชีวิตในอนาคตที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนด้วย

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษและเกิดความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความชัดเจนทุกขั้นตอนโดยการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง คณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นโดยให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม

รวมถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในแต่ละชั้นจะต้องเป็นไปเพื่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี ซึ่งจะเป็นไปเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างแท้จริง

DPU

Thesis Title Benefits of Inmates under Classification Schemes

Author Sanchai Duddamkerng

Thesis Advisor Assistant Professor Dr.Thanee Vorapat

Department Law

Academic Year 2014

ABTRACT

The objectives or ideals adopted by many countries as guidelines for the treatment of inmates mainly focus on rehabilitation of inmates. It is believed that rehabilitation program for inmates shall be carried out humanely. In this regard, prisons or correctional institutions should have suitable living conditions to facilitate the inmates to believe that they are still members of society. Every step of the process for treatment of inmates must be coordinated such as education, vocational training, discipline and detention. In addition, necessary supportive services plays a key role in shaping inmates' attitudes by the application of good-time allowance and benefits for good behaviors of inmates in order to encourage them to concentrate on education, rehabilitation and vocational training programs and to cooperate with competent authority in terms of obedience and self improvement.

There are several supporting factors that can help inmates to develop or rehabilitate themselves to obtain beneficial rewards. Above all, it is classification scheme. Such system aims at helping inmates to commit themselves in discipline and responsibility, individually and collectively. Benefits will be rewarded based on classification of inmates and progress of participation in education and vocational trainings programs as well as improvement of behaviors. The classification scheme provides treatment of inmates based on the principle of rehabilitation by the use of beneficial rewards in exchange for good behavior; and as a result, inmates will be motivated to develop themselves and to live socially responsible and crime-free lives thereafter. Benefits of inmates and classification system, therefore, will provide opportunity for inmates to rehabilitate themselves and also uphold the fundamental rights to which inmates are entitled.

At present, nevertheless, Thailand has encountered significant increase in the crime rate; and, as a result, the prisons have been overcrowded. Since the correctional facilities are unable to provide proper environment for inmates, the treatment of inmates for rehabilitation individually will never be materialized. When an inmate first enters the prison, classification process will be performed. However, prison overcrowding makes all inmates to be detained together regardless of their classification and negatively affects inmates. Differently classified inmates will interact among themselves and learn criminal behaviors causing disorderly living condition and rehabilitation difficulty. Consequently, classification scheme will not encourage inmates to conduct themselves in exchange of privileges within their own class. Major obstacles regarding inmate privileges under classification scheme comprise criteria for promotion and demotion of inmate classification, the competent authority responsible for consideration of promotion and demotion of inmate classification, privileges of inmates in each classification. Moreover, the existing law does not provide adequate measures for effective implementation and general enforcement in terms of rehabilitation of inmates.

In foreign countries, encouragement for good behavior of inmates in exchange of privileges has been clearly established based on background of each inmate. The system allows inspection by the public. Privileges of inmates will depend on level of self development and moral perception of inmates, physically and mentally. The rehabilitation program will help inmates building their abilities and perceiving their self-worth through works. Working responsibilities will help inmates to gain self-control and shape their characters suitable for reintegration to society afterwards. Furthermore, educational programs and vocational trainings will benefit and facilitate inmates to live their lives after prison.

In order to make the privileges of inmates and classification system applicable in accordance with the objective of enforcement of sentence and suitable for each inmate. The law on corrections shall be amended for effective enforcement under the same standard and transparent implementation. The amendment shall be focused on the criteria for promotion and demotion of inmate classification, the committee responsible for promotion and demotion of such classification, public participation and types of privileges of inmates in each class to be introduced in order to motivate the inmates for good behavior and to achieve successful rehabilitation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยหาวิธีการแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้กำลังใจผู้เขียนด้วยความเมตตา ตั้งแต่เริ่มทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์นัทธี จิตสว่าง และ รองศาสตราจารย์ อัจฉรียา ชูตินันท์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางจนวิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จิรวุฒิ ลิปิพันธุ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้ข้อคิดเห็น ชี้แนะในการค้นคว้าข้อมูลต่างประเทศ และนับเป็นโอกาสดีที่ผู้เขียนได้รับการช่วยเหลือจากนายเฉลิมชัย ควรหาและนางสาวกัลยา รองเดช ที่กรุณาช่วยแปลกฎหมายต่างประเทศทำให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ อีกทั้งต้องขอขอบพระคุณนายประเสริฐ อยู่สุภาพ ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ที่ได้สละเวลาในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมถึงเพื่อนที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ สาขากฎหมายอาญา ปี 2555 ทุกคนที่เป็นกำลังใจและร่วมกันศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นายสถิตย์ และนางกาญจนา ดุจดำเกิง บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ซึ่งท่านได้อบรมสั่งสอน ให้แง่คิดในการดำรงตน ประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และเป็นกำลังใจที่ดีต่อผู้เขียนเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้จนบรรลุผลสำเร็จ

สัญชัย ดุจดำเกิง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฆ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	8
1.4 ขอบเขตการศึกษา	9
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขัง	11
2.1.1 ความหมายของคำว่าสิทธิ	11
2.1.2 สิทธิมนุษยชนกับสิทธิของผู้ต้องขัง	13
2.1.3 การรับรองสิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมาย	15
2.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู	29
2.2.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู	29
2.2.2 หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู	31
2.2.3 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก	33
2.2.4 รูปแบบแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง	37
2.3 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง	38
2.4 ระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง	49
2.4.1 การจัดชั้นของผู้ต้องขัง	50
2.4.2 การเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4.3 สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง	59
3. สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นในต่างประเทศ	75
3.1 สหรัฐอเมริกา (รัฐแคลิฟอร์เนีย)	75
3.1.1 การบังคับโทษจำคุก	76
3.1.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	79
3.2 อังกฤษ	98
3.2.1 การบังคับโทษจำคุก	98
3.2.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	104
3.3 สาธารณรัฐเกาหลี	115
3.3.1 การบังคับโทษจำคุก	116
3.3.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	117
3.4 ญี่ปุ่น	124
3.4.1 การบังคับโทษจำคุก	124
3.4.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง	127
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ	136
4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ระบบการจัดชั้นกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง	136
4.1.1 หลักเกณฑ์ในการเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง	136
4.1.2 คณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง	145
4.1.3 สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับการจัดชั้น	149
4.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น	153
4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีในการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีกับระบบการจัดชั้น	155
4.2.1 ทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น	155
4.2.2 เปรียบเทียบแนวคิดในการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีของต่างประเทศกับระบบการจัดชั้นในประเทศไทย	158

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ 173
5.1 บทสรุป 173
5.2 ข้อเสนอแนะ 180
บรรณานุกรม 183
ภาคผนวก 188
ก California Penal Code 189
ข California Code of Regulations Division 3 192
ค Prison Service Journal November 2011 No. 198 214
ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผอ.สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ (ลว. 18 ก.ย. 2557) 224
ประวัติผู้เขียน 238

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.1 จากแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีของต่างประเทศ
กับระบบการจัดชั้นในประเทศไทย 170

DPU

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิทธิของผู้ต้องขัง (Prisoner's Rights) นั้น นับเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งซึ่งอดีตได้มีการเรียกร้องให้มีการรับรองและคุ้มครองในฐานะที่เป็นสิทธิของพลเมืองอีกทั้งยังเป็นผลของความพยายามในการแสวงหาหลักเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นปัจเจกชนของผู้ต้องขัง เพราะในอดีตผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังมักถูกมองว่าเป็นผู้ที่บกพร่องทางศีลธรรมและได้รับความช่วยเหลือในขอบเขตที่จำกัด ดังนั้นในระยะต่อมาแนวความคิดเรื่องสิทธิของผู้ต้องขังจึงได้รับการพัฒนามาในทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าเอกสารรับรองสิทธิระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งจัดทำโดยองค์การสหประชาชาติและสาส์นรับรองสิทธิในภูมิภาคต่าง ๆ ได้มีการรับรองสิทธิผู้ต้องขังไว้หลายประการและต่อมาได้มีแนวทางในการตรากฎหมายภายในของแต่ละประเทศ รวมทั้งกฎหมายของประเทศไทยด้วย[1] เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติต่าง ๆ เป็นต้น

แม้ว่าผู้ต้องขังจะเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปก็ตาม ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวเป็นไปเพียงเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างของการลงโทษหรืออาจถูกจำกัดสิทธิในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ตลอดระยะเวลาที่เขาตกเป็นผู้ต้องขังเขายังมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นทั่วไปทุกประการ การยอมรับที่จะได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือโดยปราศจากการแบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ โดยผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังเหล่านั้น ดังนั้นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีซึ่งถือว่าเป็นสิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีและมุ่งฟื้นฟูแก้ไขให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อันเป็นจุดประสงค์ของ

---

[1] จาก *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 สิทธิของผู้ต้องขัง* (น. 47), โดย กุลพล พลวัน และรัชนีกร โชติชัยสถิตย์, 2551, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปโดยเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังประพฤติตนอยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การอภัยโทษ การให้รางวัลตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังต่าง ๆ เป็นต้น

ปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในการศึกษาเรื่องอาชญากรรมและการกระทำผิด ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาสาเหตุแห่งอาชญากรรม และนำผลที่ได้มาใช้ในการแก้ไขการกระทำผิด รวมทั้งควรปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และมิให้กระทำผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามทำให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมของตนเอง สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข การลงโทษโดยอาศัยหลักกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับความผิดและการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนตามทฤษฎีการลงโทษให้สาสม หรือเพื่อข่มขู่ให้กลัวตามทฤษฎีการป้องกันแต่เพียงอย่างเดียวไม่น่าจะประสบผลสำเร็จ

จากแนวคิดในอดีตของการลงโทษเข้าสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคม ถึงขนาดไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมปกติได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำคนลักษณะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไข ยกระดับความเจริญทางจิตใจและพฤติกรรมให้อยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐานคนปกติในสังคมนั้น ๆ ได้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ เพื่อให้การดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมด้วย ซึ่งการลงโทษอย่างมีเหตุผลที่เป็นภาวะวิสัย ย่อมไม่ลงโทษเพียงเพื่อเนื่องจากว่าได้มีการกระทำผิดขึ้นเท่านั้น เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจแก้ไขให้กลับเป็นดั่งเดิมได้ แต่การลงโทษโดยคำนึงถึงอนาคตหรือการมองไปข้างหน้าเพื่อให้ทั้งผู้กระทำความผิดและผู้ที่รู้เห็นว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษไม่กระทำผิดขึ้นอีก

นอกจากนั้นแล้วการบังคับโทษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง นอกเหนือจากข้อเท็จจริงในการกระทำความผิดแล้ว จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดด้วยเป็นสำคัญ[2] ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องรู้และเข้าใจผู้กระทำความผิดอย่างลึกซึ้ง เกี่ยวกับสภาพพฤติการณ์แห่งคดี ประวัติการกระทำความผิด อายุ สุขภาพทางกายและภาวะแห่งจิตประวัติการศึกษาและครอบครัว

---

[2] จาก *หลักกฎหมาย มาตรการบังคับทางอาญา* (น. 24), โดย ธานี วรภัทร์ ก, 2557, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สิ่งแวดล้อม ภูมิหลัง ประวัติการทำงาน สถานทางการเงิน นิสัย ภาวะแห่งจิตและความประพฤติเป็นอาจิณ ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เหตุอื่นอันควรปราณี โดยตามความเป็นจริงที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถและความรับผิดชอบที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งบุคลิกลักษณะนิสัยแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอก จึงต้องมุ่งเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขบุคลิกนิสัย (Character Building) ผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีและสามารถอยู่ได้ในสังคม ผู้กระทำความผิดจึงเป็นประธานของการบังคับโทษในหลักการนี้[3]

ดังนั้น ข้อเท็จจริง 2 ส่วนที่สำคัญในการบังคับโทษคือ

1. ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด
2. ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล กล่าวคือ ความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาจิณของผู้ต้องขัง

ทั้ง 2 ข้อนี้จะนำไปสู่การบังคับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล

หลักการบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล เป็นข้อมูลที่เป็นส่วนของเนื้อหาที่สำคัญที่ต้องใช้ตั้งแต่เริ่มกระบวนการยุติธรรมและใช้ในทุกขั้นตอนในทุกมาตรการ จนถึงชั้นบังคับโทษ ทั้งกระบวนการข้อมูลตามหลักการนี้จะช่วยสร้างความเป็นภาวะวิสัยของขั้นตอนต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่ช่วยบอกว่าเขาควรต้องรับโทษจำคุกหรือไม่ เหตุผลอะไร ใช้มาตรการอื่น ๆ กับคนนี้ได้หรือไม่[4] ดังนั้น ถ้าการลงโทษเพื่อแก้ไขแล้ว การลงโทษจะต้องคำนึงถึง “ตัวผู้กระทำผิด” หรือภูมิหลังของผู้กระทำผิดมากกว่า หรือเท่า ๆ กับ “การกระทำผิด” คนที่ทำผิดร้ายแรงเหมือนกัน แต่อาจมีภูมิหลังหรือที่มาของการกระทำผิดนั้นแตกต่างกัน ดังนั้นการลงโทษเพื่อการแก้ไขจึงควรลงโทษด้วยวิธีการหรือระยะเวลาที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคน[5]

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าหลักการลงโทษผู้ต้องขังอย่างรุนแรง หรือแยกตัวผู้ต้องขังออกไปจากสังคม ตามนัยแห่งแนวความคิดที่มีมาตั้งแต่เดิม เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการลงโทษเท่านั้น จุดประสงค์หรืออุดมคติที่นานาอารยประเทศ ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบันมุ่งหนักไปในทางให้การอบรมแก้ไขจิตใจผู้ต้องขังให้ประพฤติกลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ ทั้งมีความเชื่อว่าการแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับความประพฤตินั้น จำต้องดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม และจัดสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานไปในทางส่งเสริมจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดความรู้สึกว่า ยังเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคมอยู่ โดยกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุกขั้นตอนจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในด้านจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ

---

[3] จาก *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*, โดย ธานี วรภัทร์ ข, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

[4] *หลักกฎหมาย มาตรการบังคับทางอาญา* (น. 67). เล่มเดิม.

[5] จาก “จากอาจารย์ถึงศิษย์,” โดย นัทธี จิตสว่าง, 2556, *วารสารราชทัณฑ์,* 61(1), 17.

การรักษาระเบียบวินัย การควบคุม เป็นต้น ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยปฏิบัติอันจำเป็นที่มีผลเกื้อกูลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ต้องขัง (Necessary Supportive Services) เป็นต้นว่า การสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างเจ้าพนักงานเรือนจำกับผู้ต้องขัง การใช้บริการจิตบำบัดและสังคมบำบัดแก่ผู้ต้องขัง การให้บำเหน็จรางวัลและผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการ และการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง และอื่น ๆ[6] โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง

กระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สิทธิในผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังในประเทศไทยนั้น มีอยู่หลายประการด้วยกัน เช่น การจัดชั้นของผู้ต้องขัง การพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษ หรือการจัดส่งให้ไปอยู่ในทัณฑนิคม เป็นต้น นับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติข้อ 70 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะต้องจัดให้มีระบบการให้ประโยชน์ตอบแทนอันเหมาะสม และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามชั้นของผู้ต้องขัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี มีความสำนึกรับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่ง ส่วนได้เสียในอันที่จะนำความสนใจ และความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง”[7] ซึ่งปัจจัยจำเป็นเพื่อเกื้อกูลในการปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวจะมีเงื่อนไขผูกพันกับระบบชั้นของผู้ต้องขัง

ระบบการจัดชั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเกิดความเคร่งครัดในระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบต่อตนเองรวมทั้งส่วนรวมยิ่งขึ้น โดยการให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งพิจารณาจากผลความก้าวหน้าในด้านการอบรมและฝึกวิชาชีพ ตลอดจนความประพฤติในระหว่างต้องโทษจำคุก นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดแยกชั้นผู้ต้องขังตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดไว้ว่า

1. เพื่อแยกต่างหากจากผู้ต้องขังจำพวกที่มีประวัติการประกอบอาชญากรรม หรือนิสัยอันต่ำช้าเลวทรามซึ่งจะโน้มน้าวผู้อยู่ใกล้ชิดให้ชั่วตาม

2. เพื่อแบ่งผู้ต้องขังออกเป็นชั้น ๆ ให้สะดวกในการปฏิบัติหรือฟื้นฟูให้กลับตัวมาสู่สังคมได้โดยปกติ

---

[6] จาก *หลักทัณฑวิทยา* (น. 503-504), โดย ประเสริฐ เมฆมณี, 2528, กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.

[7] แหล่งเดิม.

ดังนั้นระบบการจัดชั้นเป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยจะต้องคำนึงถึงหลักทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยจะต้องมีปัจจัยเกื้อกูลให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เป็นรางวัลตอบแทน ทำให้ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจให้ต้องปรับปรุงแก้ไขตนเองไปในทางที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม และยังเป็นการคุ้มครองสังคมได้ด้วย สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นจึงเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีซึ่งถือเป็นสิทธิที่พึงได้รับ

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 3 ว่าด้วยการแยกและย้ายผู้ต้องขัง มาตรา 11 บัญญัติว่า รัฐมนตรีมีอำนาจแยกประเภทหรือชั้นของผู้ต้องขังและวางเงื่อนไขในการย้ายจากประเภทหรือชั้นหนึ่งไปยังอีกประเภทหรือชั้นหนึ่งโดยวิธีการเลื่อนขึ้นหรือลดลง ตลอดจนการปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับผู้ต้องขัง คนขัง และคนฝาก ให้แยกขังไว้ต่างหากจากนักโทษเด็ดขาดเท่าที่จะกระทำได้ ซึ่งการจัดชั้นของผู้ต้องขังกำหนดไว้เฉพาะผู้ต้องขังที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วเท่านั้น ตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องนักโทษเด็ดขาด ข้อ 44 กำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดไว้ 6 ชั้น คือ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลวและชั้นเลวมาก และกฎกระทรวงข้อ 45 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดไว้ดังนี้ นักโทษเด็ดขาดที่เข้ามาอยู่ใหม่ให้อยู่ในชั้นกลางจนกว่าจะมีการเลื่อนหรือลดชั้น เว้นแต่ ได้เคยต้องโทษมาแล้ว และมาต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีกภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษคราวก่อน กับความผิดทั้ง 2 คราวนั้นไม่ใช่ความผิดฐานลหุโทษหรือประมาทให้อยู่ในชั้นเลวและตามกฎกระทรวงข้อ 83 กำหนดให้การเลื่อนหรือลดชั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละเรือนจำ ส่วนหลักเกณฑ์ในการเลื่อนหรือลดชั้นนั้นกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 เป็นแนวปฏิบัติ โดยในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดมี 2 กรณี คือ การเลื่อนชั้นในกรณีปกติ และการเลื่อนชั้นกรณีมีเหตุพิเศษโดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาในด้านความประพฤติของนักโทษเด็ดขาด ด้านระยะเวลาของการเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือระยะเวลาที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วและได้ผ่านการทดสอบหรือประเมินผลประกอบการพิจารณา

เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำ สภาพของเรือนจำไม่สามารถที่จะรองรับผู้ต้องขังจำนวนมาก ๆ ได้ทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลได้ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเกี่ยวกับการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น เนื่องจากทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและโดยสภาพของเรือนจำดังกล่าวทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่รวมกันในสถานที่

เดียวกัน โดยปรากฏว่าผู้ต้องขังต่างชั้นกันต้องอยู่รวม ๆ กัน[8] ใช้ชีวิตร่วมกันทั้งที่ลักษณะพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคนแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของลักษณะการกระทำผิดหรือตัวผู้กระทำความผิดซึ่งอาจเป็นผู้กระทำความผิดโดยสันดารหรือผู้กระทำความผิดด้วยความจำเป็นทำให้อาจมีการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน เกิดความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ทำให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมและการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล จึงทำให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นไม่ได้เป็นไปเพื่อจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี ทำให้การปฏิบัติดังกล่าวไม่เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

แม้กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 โดยพิจารณาจากระยะเวลาจากการได้รับโทษจำคุก ความประพฤติและวิธีการทดสอบหรือประเมินผล[9] ซึ่งส่วนใหญ่แล้วการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นจะใช้เกณฑ์ด้านระยะเวลาจำคุกเป็นหลักมากกว่าพิจารณาจากการที่ผู้ต้องขังประพฤติดี การมีส่วนร่วมหรือความรับผิดชอบของผู้ต้องขัง เงื่อนไขด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ เป็นเพียงสิ่งที่จะใช้ในการทดสอบหรือประเมินผลในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังเท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงว่าเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนหรือไม่ และผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรมหรือฝึกวิชาชีพจนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือรู้สำนึกรับผิดชอบต่อตนเองหรือสังคมแล้วหรือไม่ นอกจากนี้เกณฑ์การให้คะแนนจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนโดยพิจารณาจากกำหนดโทษจำคุกที่ได้รับ การพัฒนาด้านพฤติกรรม การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพเป็นหลัก และจากปัญหาที่ผู้ต้องขังต่างชั้นกันต้องอยู่รวมกัน ประกอบกับผู้กระทำความผิดโดยสันดานกับผู้กระทำผิดโดยพลั้งพลาดได้รับการปฏิบัติหรือได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากคำนึงถึงพฤติกรรมขณะอยู่ในเรือนจำเป็นหลักแต่พฤติกรรมก่อนเข้าเรือนจำและพฤติกรรมในอนาคตเป็นลำดับรองลงมา ย่อมทำให้สิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังแต่ละชั้นได้รับซึ่งจะต้องแตกต่างกันไม่เกิดประโยชน์เพื่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีขึ้นมาได้ ซึ่งจะต้องมีการให้สิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันในแต่ละชั้นและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนอย่างชัดเจนเพื่อการจูงใจผู้ต้องขังเกิดการประพฤติดีอย่างแท้จริง อีกทั้งตามกฎกระทรวง ข้อ 83 กำหนดให้การเลื่อนและลดชั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละเรือนจำเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาแล้วแต่กรณีว่าเป็นการเลื่อนชั้นกรณีปกติ หรือกรณีที่มีเหตุพิเศษโดยการที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะแต่งตั้ง

---

[8] ประเสริฐ อยู่สุภาพ, ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์. ลว. (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 18 กันยายน 2557).

[9] แหล่งเดิม.

คณะกรรมการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในเรือนจำนั้น ๆ ซึ่งคณะกรรมการในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังดังกล่าวไม่มีกลุ่มสหวิชาชีพในภาคสังคมเข้าร่วมด้วยอันจะทำให้การพิจาณาเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาดมีความเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจุดประสงค์ของการเลื่อนและลดชั้นอย่างแท้จริง นอกจากนี้แล้วกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมิได้มีการแก้ไขมาเป็นเวลานาน ทำให้เนื้อหาและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในกฎหมายเหล่านี้อาจไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะสังคม และจากปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับการที่จะดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทำให้แต่ละเรือนจำต้องบริหารจัดการเอง เพราะสภาพบังคับของกฎหมายในปัจจุบันไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันอันเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อการจูงใจให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของตัวเอง ให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

ดังนั้น ผู้เขียนต้องการศึกษาถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นซึ่งเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี โดยเห็นว่าปัญหาที่สำคัญ คือ หลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง ผู้มีอำนาจในการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ประกอบกับกฎหมายที่มีการใช้มาเป็นเวลานานไม่สอดคล้องกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในสภาพปัญหาในปัจจุบันและกฎหมายดังกล่าวขาดสภาพบังคับเป็นการทั่วไป ดังนั้นเพื่อให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษซึ่งจะเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี ใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด และเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคมได้ จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้ชัดเจนและถือปฏิบัติเหมือนกันทั่วประเทศ โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องทำให้ผู้ต้องขังเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รู้สึกถึงความสามารถของตนหลังจากได้รับการศึกษาอบรม หรือการฝึกวิชาชีพ และสามารถนำไปใช้ดำรงตนหลังกลับเข้าสู่สังคมได้ไม่ไปกระทำความผิดซ้ำ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของต่างประเทศโดยศึกษาจากประเทศที่มีระบบการจัดชั้นและไม่มีระบบการจัดชั้นอันจะเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังและถือเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังอย่างแท้จริง และจะส่งผลดีต่อระบบราชทัณฑ์ที่มีมาตรฐานสากลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับกระบวนการในการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง และเกิดความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นตามกฎหมายไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับกระบวนการในการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูและเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นแล้วนำไปสู่ข้อเสนอแนะหรือแนวทางที่จะปรับปรุง แก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องเป็นไปเพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดการพัฒนาตนเอง หรือกระตุ้นให้สามารถแก้ไขตนเองได้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู และวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ โดยจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความชัดเจนทุกขั้นตอน โดยการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง คณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นหรือในส่วนของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น นอกจากนี้แล้วกฎหมายจะต้องบัญญัติให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการแก้ไขฟื้นฟู ทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน และยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังอย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น ตลอดจนแนวทางการให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อพิจารณาถึงปัญหา ประสิทธิภาพ และมาตรฐานของการให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น โดยเสนอให้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ การเลื่อนและลดชั้นต้องให้เหมาะสมกับความประพฤติของผู้ต้องขังอย่างแท้จริง โดยวิธีการทดสอบและประเมินผลที่เป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ การพิจารณาของคณะกรรมการในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังจะต้องมีกลุ่มสหวิชาชีพเข้าร่วมในการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นด้วยอันถือเป็นขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังได้รับความคุ้มครองอย่างเสมอภาค นอกจากนี้แล้วสิทธิประโยชน์ตอบแทนของผู้ต้องขังแต่ละชั้นจะต้องแตกต่างกัน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีซึ่งถือเป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อันเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีต่อไป

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมค้นคว้าจากหนังสือตำรา ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความเชิงวิชาการ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นที่เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

2. ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง และเกิดความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลตามกฎหมายของต่างประเทศ

3. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นในประเทศไทย

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจต่อการแก้ไขฟื้นฟูและทำให้กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษอันจะเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีต่อไป

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ
สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

หลักการลงโทษผู้ต้องขังอย่างรุนแรงหรือแยกตัวผู้ต้องขังออกไปจากสังคม ตามนัยแห่งแนวความคิดที่มีมาแต่เดิม เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการลงโทษเท่านั้น จุดประสงค์หรืออุดมคติที่นานาอารยประเทศ ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบัน มุ่งหนักไปในทางให้การศึกษาอบรมแก้ไขจิตใจผู้ต้องขัง ให้ประพฤติกลับตนเป็นพลเมืองดี เป็นสำคัญ ทั้งมีความเชื่อว่า การแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับความประพฤตินั้น จำต้องดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรมและจัดสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ไปในทางส่งเสริมจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดความรู้สึกว่ายังเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคมอยู่ โดยนัยนี้กลยุทธ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจึงประกอบด้วย หลักการใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ[10]

1. เพื่อเป็นการป้องกันสังคม โดยการนำตัวผู้ต้องขังมาคุมขังไว้มิให้หลบหนีหรือไปก่อกวนความสงบสุขของสังคมชั่วระยะเวลาหนึ่ง และเป็นการลงโทษตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

2. เพื่อแก้ไขปรุงแต่งจิตใจผู้ต้องขัง โดยการให้การศึกษาทั่วไป การฝึกอาชีพ การอบรมทางศาสนาและศีลธรรมจรรยา เพื่อให้เกิดความสว่างทางจิตใจหรืออื่น ๆ ที่เหมาะสมตามหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

3. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ดังกล่าว ระบบการปกครอง และการควบคุมผู้ต้องขังตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำ หรือทัณฑสถาน ควรจัดให้มีความแตกต่างกับชีวิตความเป็นอยู่ภายนอกน้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะมิให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกว่า เป็นผู้ที่ถูกตัดขาดความรับผิดชอบและถูกลดศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยสิ้นเชิง

กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องมีความสัมพันธ์กันประดุจดังสายใยไม่ว่าในด้านจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาระเบียบวินัย การควบคุม เป็นต้น ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยปฏิบัติอันจำเป็นที่มีผลเกื้อกูลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขัง (Necessary Supportive Services) เป็นต้นว่า การสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างเจ้าพนักงานเรือนจำกับผู้ต้องขัง การใช้บริการจิตบำบัดและ

---

[10] แหล่งเดิม.

สังคมบำบัดแก่ผู้ต้องขัง การให้บำเหน็จรางวัลและผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการ และการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง และอื่น ๆ[11] ที่สำคัญการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจำต้องเคารพต่อสิทธิของผู้ต้องขังอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขัง

สิทธิของผู้ต้องขัง (Prisoner's Right) นับเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งซึ่งในอดีตได้มีการเรียกร้องให้มีการรับรองและคุ้มครองในฐานะที่เป็นสิทธิของพลเมืองอีกทั้งยังเป็นผลของความพยายามในการแสวงหาหลักเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นปัจเจกชนของผู้ต้องขัง เพราะในอดีตผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังมักถูกมองว่าเป็นผู้ที่บกพร่องทางศีลธรรมและได้รับความช่วยเหลือในขอบเขตที่จำกัด ดังนั้นในระยะต่อมาแนวความคิดเรื่องสิทธิของผู้ต้องขังจึงได้รับการพัฒนามาในทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าเอกสารรับรองสิทธิระหว่างประเทศที่สำคัญ ๆ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งจัดทำโดยองค์การสหประชาชาติและสาส์นรับรองสิทธิในภูมิภาคต่าง ๆ ได้มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังไว้หลายประการ และต่อมาได้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายภายในของแต่ละประเทศรวมทั้งกฎหมายของประเทศไทยด้วย[12]

2.1.1 ความหมายของคำว่าสิทธิ

2.1.1.1 สิทธิโดยทั่วไป (Right) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้ให้นิยามคำว่าสิทธิ หรือสิทธิ์ ในฐานะเป็นคำนาม หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจ หมายถึงความสามารถหรือสิ่งที่สามารถทำให้เกิดหรือบันดาลให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ อาทิ อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์[13] ดังนั้นสิทธิในความหมายของราชบัณฑิตไทย จึงถือเป็นอำนาจที่สอดคล้องกับธรรมชาติและสามารถทำให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ประสงค์ได้[14] อย่างไรก็ดีการที่เห็น

---

[11] แหล่งเดิม.

[12] *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 สิทธิของผู้ต้องขัง* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

[13] จาก *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (น. 822), โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2531, กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

[14] จาก *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 11 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษนอกเรือนจำนิคม* (น. 93), โดย นิคม ดาวัลย์, 2551, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

แตกต่างกันไปนั้น ขึ้นอยู่กับมุมมองของนักกฎหมายฝ่ายนั้น ๆ กล่าวโดยเฉพาะคือ ถ้ามองในส่วนที่เป็นเนื้อหาของสิทธิ ก็ถือได้ว่า สิทธิ คืออำนาจอย่างหนึ่ง ส่วนถ้ามองในแง่จุดประสงค์ก็เห็นได้ว่า สิทธิ คือ ประโยชน์อย่างหนึ่งที่ได้แก่ ผู้ทรงสิทธินั้นอยู่[15]

2.1.1.2 สิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) คือ สิทธิที่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครอง ผู้ใดทำให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิเช่นนี้ ผู้นั้นย่อมมีความผิดตามกฎหมาย[16]

สิทธิตามกฎหมายอาจแยกพิจารณาได้สองระดับ คือ

1. สิทธิตามกฎหมายโดยเฉพาะเจาะจง เกิดขึ้นในกรณีที่บุคคลหนึ่งมีสิทธิเหนือหรือต่อบุคคลอื่น ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนก็ดังที่ปรากฏอยู่ในมาตรา 213 วรรค 1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์[17]

2. สิทธิตามกฎหมายอย่างกว้าง หมายถึง การที่กฎหมายมิได้บัญญัติกำหนดสิทธิไว้เฉพาะเจาะจงให้แก่บุคคลเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ เพียงบัญญัติไว้กว้าง ๆ ให้เป็นที่รู้กันว่าบุคคลนั้นมีสิทธิอยู่ ซึ่งบุคคลอื่น ๆ จะเข้าไปรบกวนการใช้สิทธิของผู้ที่ทรงสิทธินั้น ๆ ไม่ได้ สิทธิประเภทนี้ที่เห็นได้ชัดเจน ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336[18] ซึ่งรับรองการมีสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินในหมวดเดียวกับกรรมสิทธิ์ ดังนั้นศาลฎีกาของไทย จึงได้อธิบายคำว่าสิทธิตามกฎหมายว่า พูดถึงสิทธิ หากจะกล่าวโดยย่อและรวบรัดแล้วก็ได้แก่ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่ แต่ประโยชน์จะเป็นสิทธิหรือไม่ก็ต้องแล้วแต่ว่าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพหรือไม่ ถ้าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพประโยชน์นั้นก็เป็นสิทธิ กล่าวคือได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยกฎหมาย[19]

---

[15] จาก *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป* (น. 297), โดย วารี นาสกุล และธีระ ศรีธรรมรักษ์, 2521, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

[16] *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 11 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษนอกเรือนจำ* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

[17] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 บัญญัติว่า "ถ้าลูกหนี้ละเลยหรือไม่ชำระหนี้ของตน เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้" ซึ่งนักกฎหมายทั่ว ๆ ไปเรียกกันว่า "การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง."

[18] ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 บัญญัติว่า "ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งสิทธิติดตามและเอาคืน ซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย."

[19] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2487.

2.1.1.3 สิทธิมนุษยชน (Human Rights) คำว่า สิทธิมนุษยชน มาจากคำว่า Rights of Man โดยการที่นำคำว่ามนุษยชนไปต่อท้ายคำว่า สิทธิ ทำให้เกิดมีความหมายใหม่ขึ้นและตีความไปได้หลายนัย หากแต่ถ้าพิจารณาโดยรวม อาจให้นิยามสิทธิมนุษยชนเพื่อใช้ประกอบในการศึกษาค้นคว้าได้ว่า หมายถึง อำนาจหรือประโยชน์ที่ชอบธรรม อันพึงมีได้แก่บุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นสากลและเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการมีสภาพบุคคล ทั้งไม่ขึ้นอยู่กับสถานะทางสังคมและล่วงละเมิดมิได้[20]

2.1.2 สิทธิมนุษยชนกับสิทธิของผู้ต้องขัง[21]

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีการนำคำนี้มาใช้ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปี ค.ศ. 1948 เรื่องสิทธิมนุษยชนได้มีการพัฒนาในแต่ละยุคสมัยต่อเนื่องมาและมีการรับรองสิทธิของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ เช่น สิทธิของผู้อพยพ สิทธิสตรี สิทธิเด็ก รวมตลอดทั้งสิทธิของผู้ต้องขัง เป็นผลมาจากการที่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันตามกฎหมายหรือตามมาตรฐานสากลที่ยอมรับกันทั่วไป

สิทธิของผู้ต้องขังมาจากการแสวงหาหลักเกณฑ์พื้นฐานของความเป็นปัจเจกชน (Individual Basis) สมัยก่อนได้เริ่มจากการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังทางกฎหมายอาจกล่าวได้ว่าสาธารณชนไม่ได้ให้ความสนใจในสิทธิของผู้ต้องขัง สาเหตุเพราะผู้กระทำความผิดจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่บกพร่องในเรื่องศีลธรรมอย่างร้ายแรงไม่สมควรได้รับการช่วยเหลือ ต่อมาสิทธิของปัจเจกชนได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ในฐานะที่เป็นเครื่องป้องกันที่ประชาชนมีต่อการใช้อำนาจรัฐ

การที่ต้องถูกแยกตัวออกไปจากสังคมปกติ ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องถูกจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว เสรีภาพในการติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอก ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความถูกต้องชอบธรรม ความพอดีในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ความทุกข์ทรมานของผู้ต้องขังที่ได้รับจากการถูกจำกัดเสรีภาพตามกฎหมายต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ได้รับการนำไปสู่การเรียกร้องสิทธิของผู้ต้องขังอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (Basic Human Rights) รวมทั้งการเรียกร้องให้มีการรับรองสิทธิตามกฎหมายอันพึงมีของบุคคลเหล่านั้นด้วย

ที่มาของการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังนี้นั้น เกิดมาจากแนวคิดที่ว่าผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษได้สูญเสียสิทธิบางส่วนจากการที่ได้รับโทษไป แต่บุคคลเหล่านี้ยังมีสิทธิที่ยังเหลืออยู่อีกจากการถูก

---

[20] *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 11 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษนอกเรือนจำ* (น. 94). เล่มเดิม.

[21] จาก *กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต), โดย ธานี วรภัทร์, 2552, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ลงโทษนั้น มิได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องขังนั้นสิ้นสิทธิความเป็นมนุษย์ไปเสียทั้งหมดแต่อย่างใด

สิทธิผู้ต้องขังนั้นถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ที่ปรากฏตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights 1948) และต่อมาได้มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังไว้ในหลักเกณฑ์รับรองสิทธิระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights 1966) และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง นอกจากนั้นในภูมิภาคยุโรปได้มีการจัดทำสาส์นโดยสภายุโรป เรียกว่าอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedom 1950) ในภูมิภาคอเมริกามีการรับรองสิทธิผู้ต้องขังไว้ในหลักเกณฑ์สำคัญ คือ ปฏิญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล (American Declaration of the Rights and Duties of Man 1948)

1. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ ได้รับรองสิทธิของบุคคลรวมทั้งผู้ต้องโทษไว้ว่าบุคคลใด ๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้และทุกคนเสมอกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญาและจากการยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ปฏิญญาฯ ยังได้รับรองสิทธิของบุคคลและผู้ต้องโทษที่จะได้รับชดใช้หากได้รับการปฏิบัติที่ผิดกฎหมาย ดังบทบัญญัติที่ว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบำบัดอันเป็นผลจริงจังจากศาลที่มีอำนาจแห่งชาติต่อการกระทำอันละเมิดสิทธิหลักมูลฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

2. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ. 1966 ได้รับรองสิทธิของบุคคลและผู้ต้องโทษไว้สอดคล้องกันกับบทบัญญัติในปฏิญญาฯ ดังนี้

2.1 สิทธิของผู้ต้องหาและผู้ต้องโทษที่จะได้รับการชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการถูกจับหรือควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือการปฏิบัติที่ขัดต่อความยุติธรรม

2.2 สิทธิของบุคคลที่จะต้องไม่ถูกพิจารณาพิพากษาคดีและลงโทษซ้ำในการกระทำผิดกรรมเดียวกัน

2.3 สิทธิของผู้ต้องโทษที่จะต้องไม่ถูกลงโทษอย่างโหดร้ายไร้มนุษยธรรมและพึงได้รับการคุ้มครองจากระบบราชทัณฑ์ ที่มุ่งให้มีการกลับเนื้อกลับตัวและการฟื้นฟูทางสังคมและพึงมีการจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้ใหญ่ และได้รับการปฏิบัติตามความเหมาะสมแก่วัยและสถานะทางกฎหมาย

2.4 สิทธิของบุคคลที่จะไม่ต้องถูกจำคุกเพราะเหตุว่าไม่อาจชำระหนี้ตามสัญญาได้

2.5 การคุ้มครองบุคคลที่กระทำผิดให้ต้องรับโทษประหารชีวิต เฉพาะผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด

2.6 ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตมีสิทธิในการขออภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษจากคำพิพากษาให้ประหารชีวิตในทุกกรณี

2.1.3 การรับรองสิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมาย

2.1.3.1 สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากล[22]

สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลที่ปรากฏในสาส์นรับรองสิทธิฉบับต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้[23]

1. การยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นมนุษย์

การยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์นับเป็นหลักการที่เป็นสากลพื้นฐานซึ่งในสาส์นแทบทุกฉบับจะบัญญัติเกริ่นนำไว้เป็นเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ว่าผู้ต้องขังจะเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปก็ตาม ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวเป็นไปเพียงเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างของการลงโทษหรืออาจถูกจำกัดสิทธิในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ตลอดระยะเวลาที่เขาตกเป็นผู้ต้องขังเขายังมีศักดิ์ในความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นทั่วไปทุกประการ

หลักการข้อนี้นับว่า มีความสำคัญเพราะเป็นแนวคิดพื้นฐานที่นำไปสู่การรับรองสิทธิอื่น ๆ ของผู้ต้องขังตามมา ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

2. การยอมรับความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

สิทธิของผู้ต้องขังที่เป็นหลักสากลอีกประการหนึ่ง คือ การยอมรับที่จะได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติหรือโดยปราศจากการแบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์ ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น ๆ กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไข

---

[22] *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 สิทธิของผู้ต้องขัง* (น. 58-60). เล่มเดิม.

[23] From Basic Documents on Human Rights (p. 35), by Lan Bronlie, 1992, third edition, Oxford: Clarendon Press. อ้างถึงใน *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 สิทธิของผู้ต้องขัง* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

ต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังเหล่านั้น

3. การยอมรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม

หลักในข้อนี้เป็นการยอมรับเป็นสากลว่า ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีมนุษยธรรมในทุก ๆ เรื่อง เช่น การใช้เครื่องพันธนาการ สภาพของเรือนจำ วิธีการลงโทษประเภทต่าง ๆ การควบคุมตัวในลักษณะต่าง ๆ หรือการให้การรักษาพยาบาล กรณีที่ผู้ต้องขังเจ็บป่วย เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่าในสาส์นฉบับต่าง ๆ ยังบัญญัติคุ้มครองผู้ต้องขังไว้เช่นเดียวกันว่า บุคคลหรือผู้ต้องขังจะต้องไม่ถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติต่อ หรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้าทารุณ การไม่ถูกบังคับให้เป็นทาสรวมทั้งการได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย นอกจากนั้นยังมีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังบางประเภทไว้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา ว่าพึงได้รับการปฏิบัติต่อไว้เป็นกรณีพิเศษกว่านักโทษทั่วไปด้วย เช่น การไม่ประหารชีวิตบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีขณะมีครรภ์ การแยกผู้ต้องขังเด็กออกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่ เป็นต้น

4. การยอมรับสิทธิในการพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขัง

ในฐานะที่ผู้ต้องขังเป็นมนุษย์คนหนึ่ง แม้ว่าเขาจะถูกจำกัดสิทธิหรือลงโทษสถานใดก็ตาม สิทธิในความเป็นมนุษย์ที่เขายังมีอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับและรับรองกันเป็นสากล คือ สิทธิในการพัฒนาศักยภาพตนเองของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังอาจได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งทางกายหรือทางจิตใจ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การได้รับการศึกษา อบรมวิชาการ วิชาชีพต่าง ๆ ตามความถนัด การอบรมขัดเกลาจิตใจในทางศาสนา การได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ทันสมัย การออกไปทำงานสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสิทธิเหล่านี้ล้วนได้รับการคุ้มครองและนำมาปฏิบัติกันทั่วไปในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไม่กี่ปีมานี้มีการรับรองสิทธิใหม่ประเภทหนึ่งอย่างเป็นทางการ คือ สิทธิในการพัฒนา (Right to Development) ซึ่งนับว่าสอดคล้องและทำให้สิทธิในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังยิ่งกลายเป็นสิทธิที่เป็นหลักสากลมากยิ่งขึ้น

5. การให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี

จุดมุ่งหมายของการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สำคัญในปัจจุบัน คือ การมุ่งให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี และมุ่งฟื้นฟูแก้ไขให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการกลับตนเป็นคนดีที่มีการยอมรับโดยทั่วไปโดยเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังประพฤติตนอยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจมีวิธีปฏิบัติหลายประการตามความเหมาะสม เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การอภัยโทษ การให้ไปทำงานสาธารณะ เป็นต้น

นอกจากนั้น สำหรับผู้ต้องขังที่เป็นเด็กหรือเยาวชนก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าควรจัดผู้ต้องขังเหล่านั้น แยกออกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยและเอื้อต่อการกลับตนเป็นคนดี

6. การให้สิทธิผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวร้องทุกข์

สิทธิของผู้ต้องขังในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์นับเป็นหลักสากลประการหนึ่งที่เป็นมาตรการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ได้รับการปฏิบัติต่อตามมาตรการที่กฎหมายรับรองไว้ ซึ่งผู้ต้องขังเพื่อได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ พร้อมทั้งวิธีการและรายละเอียดต่าง ๆ นับแต่วันแรกที่ถูกส่งเข้าสถานที่คุมขัง เช่น กรณีที่มีสิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ได้ มีวิธียื่นคำร้องทุกข์อย่างไร ต้องยื่นกับเจ้าหน้าที่ระดับใดได้บ้าง เป็นต้น

7. การยอมรับสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและสื่อสารและการเยี่ยม

การที่ผู้ต้องขังเป็นผู้อยู่ในสถานะที่ถูกตัดขาดจากโลกภายนอกไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้โดยเสรี ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังจึงมีการยอมรับเป็นหลักสากลว่า ผู้ต้องขังพึงมีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกในลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมที่สำคัญ เช่น การติดต่อสื่อสารเพื่อขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายกับทนายความโดยมีโอกาสพูดคุยกับทนายความสองต่อสอง การได้รับการเยี่ยมเยียนจากญาติพี่น้องเพื่อนผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานทูต กรณีที่บุคคลนั้นเป็นผู้ต้องขังชาวต่างชาติหรือการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยทางจดหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่มีการกำหนดขึ้นของแต่ละประเทศตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อการรักษาความปลอดภัย

8. การยอมรับสิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับค่าสินไหมทดแทน

นอกจากจะมีการยอมรับสิทธิของผู้ต้องขังในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น โดยหลักสากลยังมีการยอมรับสิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกคุมขัง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สิทธิประเภทนี้หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยยังไม่มีการรับรองไว้โดยตรง สำหรับประเทศไทยคงมีเฉพาะการควบคุม การขัง หรือจำคุกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยผิดกฎหมายตามมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งศาลไต่สวนแล้วมีคำสั่งว่าผิดกฎหมาย และให้ปล่อยตัวไปหรือข้อเท็จจริงปรากฏโดยวิธีอื่น ๆ ว่าการควบคุม การขังหรือจำคุกผิดกฎหมาย เป็นต้น แต่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ชัดแจ้งว่าให้รัฐจ่ายค่าทดแทนไว้ เป็นหน้าที่ของผู้ถูกควบคุม ขัง หรือจำคุกผิดกฎหมายจะไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเองประเทศไทยมีเพียงกฎหมายที่ให้สิทธิบุคคลในการรื้อฟื้นคดีอาญาที่มีการพิจารณาถึงที่สุดให้จำคุกหรือประหารชีวิตขึ้นพิจารณาใหม่ และมีสิทธิรับเงินค่าทดแทน อนึ่ง การที่ประเทศต่าง ๆ ไม่มี

กฎหมายบัญญัติให้จ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ที่ถูกควบคุม ขัง หรือจำคุกโดยผิดกฎหมาย อาจเนื่องจากหากมีการรับรองสิทธิประเภทนี้ไว้รัฐบาลจำต้องเพิ่มภาระในการจัดหางบประมาณจำนวนมากมาเพื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ต้องขัง

สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงหลักการกว้าง ๆ ที่สำคัญ ๆ และเป็นที่ยอมรับและบัญญัติรับรองไว้ในสาส์นรับรองสิทธิระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคทั่วไป ซึ่งเป็นแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ นำไปบัญญัติรับรองและให้การคุ้มครองเป็นกฎหมายภายในของตนต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติได้มีการนำไปบัญญัติรับรองไว้ในรายละเอียดที่แตกต่างกัน และมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังมากน้อยตามแต่นโยบายของแต่ละประเทศ

2.1.3.2 สิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทย[24]

1. ความหมายของคำว่า “ผู้ต้องขัง” ตามกฎหมายไทย

ในกฎหมายไทยมีคำที่ใช้เรียกผู้ที่กระทำผิดที่ต้องโทษหลายคำ ได้แก่ คำว่า ผู้ต้องโทษ ซึ่งเป็นคำที่กฎหมายมิได้ให้คำจำกัดความไว้โดยเฉพาะ แต่เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่กระทำความผิดอาญาและศาลที่มีคำพิพากษาให้รับโทษทางอาญาอย่างใดอย่างหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 เช่น ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ผู้ต้องโทษจำคุก ผู้ต้องโทษกักขัง หรือผู้ต้องโทษปรับ[25] นอกจากนั้นในประมวลกฎหมายอาญายังใช้ คำว่า “ผู้ถูกคุมขัง” ซึ่งหมายรวมถึงบุคคลที่ที่ถูกคุมตัว ควบคุม ขัง กักขัง หรือถูกจำคุก[26]

ส่วนคำว่า ผู้ต้องขัง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 4(2) บัญญัติให้มีความหมายครอบคลุมถึงบุคคล 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้ให้ความหมายของบุคคลดังกล่าวโดยสรุป ดังนี้

นักโทษเด็ดขาด หมายความถึง บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและหมายความถึงบุคคลซึ่งถูกขังได้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

คนต้องขัง หมายถึง บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง ซึ่งได้แก่ หมายขังระหว่างสอบสวนและหมายขังระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาคดี

คนฝาก หมายความถึง บุคคล 2 ประเภท คือ บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้โดยการคุมหรือกักขังโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน และบุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมาย เช่น การควบคุมบุคคลต่างด้าวซึ่งหลบหนีเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง เป็นต้น

---

[24] แหล่งเดิม.

[25] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18-30.

[26] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (2), มาตรา 190-191.

2. ประเภทของสิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทย

สิทธิของผู้ต้องขังในประเทศไทยมีหลายประเภท ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายหลายฉบับ นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ต่าง ๆ อาจแยกพิจารณารายละเอียดของสิทธิของผู้ต้องขัง เหล่านั้นแยกตามประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะไม่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามบทบัญญัติในมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ว่า เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญาหรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านี้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

1. ผู้ถูกคุมขังเอง
2. พนักงานอัยการ
3. พนักงานสอบสวน
4. ผู้บัญชาการเรือนจำ
5. สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมขัง

เมื่อได้รับคำร้องดั่งนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

สิทธิของบุคคลตามมาตราดังกล่าว เป็นสิทธิที่จะไม่ถูกจำกัดเสรีภาพโดยไม่มีเหตุผลและโดยไม่จำเป็นตามกรณี เป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองจากศาลสถิตยุติธรรม เมื่อการจำกัดเสรีภาพของตนนั้นปราศจากเหตุอันควร โดยให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังหรือภริยา หรือญาติหรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องหรือพนักงานอัยการหรือผู้บัญชาการเรือนจำหรือพัศดีที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้ปล่อยตัวผู้ที่ถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมายหรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษา

(2) สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยม การติดต่อกับญาติและบุคคลภายนอก และสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

สำหรับผู้ต้องขัง แม้ว่าจะต้องถูกจำกัดสิทธิในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่เป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลแล้วว่า ผู้ต้องขังพึงได้รับการปฏิบัติต่ออย่างมีมนุษยธรรมในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์หรือดังที่มีนักทฤษฎีบางคนมองว่าหากผู้ต้องขังถูกจำคุกเพียงตอบสนองวัตถุประสงค์ในการแยกบุคคลนั้นออกจากสังคมเพื่อให้สังคมมีความสงบสุขปลอดภัย ดังนั้น ผู้ต้องขังเหล่านั้นจะถูกจำกัดสิทธิเฉพาะบางส่วนเท่านั้น แต่เขายังมีสิทธิอื่น ๆ เหลืออยู่

ซึ่งในที่นี้ก็ถือว่าสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยม การติดต่อกับญาติและบุคคลภายนอกเป็นสิทธิพื้นฐานที่ผู้ต้องขังยังเหลืออยู่

ในเรื่องนี้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้รับรองไว้ชัดเจนใน มาตรา 7, 33 และ 35(4) โดยเฉพาะในมาตรา 33 บัญญัติไว้ว่า

ให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อจากบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากทนายตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับที่อธิบดีวางไว้

นอกจากนั้นยังได้มีการนำหลักเกณฑ์ของสิทธิดังกล่าวที่มีการรับรองไว้กว้าง ๆ ไปจัดทำเป็นข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์อีก 2 ฉบับ[27] ที่มีลักษณะเป็นการกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในการเข้าเยี่ยมเยียนติดต่อกับผู้ต้องขังให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งบังเกิดผลในการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวของผู้ต้องขังโดยเฉพาะรายละเอียดของข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การเยี่ยมและการติดต่อระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอกกับผู้ต้องขังอาจแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

ก. การเยี่ยมและติดต่อระหว่างผู้ต้องขังกับบุคคลภายนอกทั่วไป ซึ่งอาจหมายถึงการเยี่ยมเยียนจากครอบครัว ญาติ เพื่อน ทั้งโดยการไปพบปะโดยตรง หรือการติดต่อโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น จดหมายโทรเลข เป็นต้น

สำหรับเงื่อนไขในการเยี่ยมนั้น บุคคลภายนอกเมื่อประสงค์จะเยี่ยมเยียนหรือติดต่อด้วยตนเองกับผู้ต้องขัง โดยต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนและจะต้องไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะ ดังนี้

(1) มีอาการว่าเสพสุรามึนเมา น่าจะก่อความรำคาญหรือความไม่เรียบร้อย

(2) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าถ้าอนุญาตให้เยี่ยมเยียน หรือติดต่อกับผู้ต้องขังได้จะก่อการร้ายให้เกิดขึ้น

(3) แต่งกายผิดปกตินิยมในท้องถิ่นที่เรือนจำนั้นต้องอยู่หรือสกปรกอย่างร้ายแรง

(4) ไม่มีกิจเกี่ยวข้องหรือรู้จักเป็นญาติมิตรกับผู้ต้องขัง

(5) มีกิริยาวาจาไม่สุภาพ

---

[27] ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2479 เรื่องการเยี่ยมเยียนและการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2480 เรื่องการเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับการงานของเรือนจำ และกงสุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง.

นอกจากนั้น ในการพบปะกับผู้ต้องขังจักต้องอยู่ในเขตที่ทางเรือนจำกำหนดให้เป็นที่เยี่ยมเยียนหรือติดต่อเท่านั้น และผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนหรือติดต่อจะต้องพูดภาษาไทยกับผู้ต้องขัง โดยออกเสียงให้ดังพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมอยู่ ณ ที่นั้นได้ยิน หากจะพูดภาษาอื่นจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน นอกจากนั้นยังห้ามมิให้ ผู้ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง พูดจาหรือให้อาณัติสัญญาณอย่างใด ๆ แก่ผู้ต้องขังเพื่อกระทำผิดกฎหมายหรือวินัยของผู้ต้องขัง ส่วนสิ่งของที่ผู้มาเยี่ยมนำมาให้กับผู้ต้องขังนั้นต้องผ่านการตรวจของเจ้าหน้าที่ก่อน

อนึ่ง ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้เปิดโอกาสให้ญาติของผู้ต้องขังได้เข้าเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิด โดยแต่ละปีจะมีการจัดงานวันพบญาติขึ้นปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ญาติและผู้ต้องขังได้มาพบปะกันอย่างใกล้ชิดกว่าปกติ ภายในเรือนจำ ยิ่งไปกว่านั้น กรมราชทัณฑ์ยังเปิดโอกาสให้มีระบบการเยี่ยมฉันครอบครัวเป็นพิเศษ (The conjugal visit) คือ การเปิดโอกาสให้ภรรยาไปเยี่ยมทัณฑสถานผู้ต้องขังชายที่เป็นสามีในบ้านที่จัดเตรียมไว้ให้ ได้แก่ ทัณฑสถานเปิดบ้านนาวงและทัณฑสถานเปิดหนองน้ำขุ่น ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อการบำรุงขวัญกำลังใจที่จะประพฤติตนเป็นคนดีอย่างยิ่ง

ข. การเยี่ยมและติดต่อระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ การเยี่ยมและติดต่อของทนายความกับผู้ต้องขังในที่นี้ หมายถึง ทนายความซึ่งมาในหน้าที่เกี่ยวกับคดีความของผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องขัง เพราะเป็นสิทธิสากลของผู้ถูกจับกุมที่จะต้องมีโอกาสปรึกษาหารือกับทนายความ เพื่อต่อสู้คดีหรือคุ้มครองผลประโยชน์อันสำคัญของตน ซึ่งกฎหมายไทยได้รับรองสิทธิไว้อย่างชัดแจ้ง โดยเฉพาะสิทธิของจำเลย ที่ต้องถูกควบคุมตัวในฐานะเป็นคนต้องขัง ซึ่งมาตรา 8 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติรับรองไว้ว่า

นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(3) ปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

ฯลฯ

ในการเข้าเยี่ยมหรือติดต่อของทนายกับผู้ต้องขังในเรือนจำนั้น ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ให้สิทธิแก่ทนายเป็นพิเศษกว่าการเยี่ยมของบุคคลภายนอก ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายของผู้ต้องขังโดยตรง กล่าวคือ ทนายความซึ่งมาเยี่ยมด้วยเรื่องคดีของผู้ต้องขังจะเยี่ยมเยียนหรือติดต่อด้วยตนเองกับผู้ต้องขังได้ทุกวันและทุกเวลาระหว่าง 08.00 นาฬิกา ถึง 16.00 นาฬิกา เว้นแต่วันหยุดราชการ หากมีเหตุผลพิเศษจำต้องพบปะ

ผู้ต้องขังนอกวันเวลาที่กล่าวแล้ว ให้ขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำเห็นมีเหตุผลสมควรให้อนุญาตให้พบ แต่ต้องไม่ใช่ระหว่างเวลาที่ทางการเรือนจำได้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังแล้วและยังมิได้นำออกจากห้องขัง นอกจากนั้นหากทนายความต้องการพูดกับผู้ต้องขังเป็นความลับก็ทำได้ โดยแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบก่อนและพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะออกไปควบคุมอยู่ห่างออกไปในระยะที่จะไม่ได้ยินการพูดจา

ค. การเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับงานของเรือนจำและทัณฑสถาน ในระหว่างการถูกคุมขังในเรือนจำ นอกจากผู้ต้องขังจะมีสิทธิได้รับการพบปะกับญาติและทนายความแล้ว ในบางโอกาสผู้ต้องขังซึ่งอาจมีโอกาสได้พบปะกับบุคคลภายนอกกลุ่มอื่นที่ขอเข้าดูกิจการของเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งการเข้าดูกิจการของบุคคลภายนอกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ และผู้เข้าดูจะต้องปฏิบัติตัวดังนี้ คือ

(1) แต่งกายและมีกิริยาอันสุภาพ

(2) ไม่ส่งของเงินทองอย่างใดให้แก่หรือรับจากผู้ต้องขัง เว้นแต่ ปฏิบัติตามข้อบังคับในเรื่องนั้น

(3) ไม่ส่งอาณัติสัญญาณอย่างใด ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย

(4) ไม่พูดจากับผู้ต้องขัง เว้นแต่ ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และถ้าได้รับอนุญาตให้พูดจากับผู้ต้องขังได้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในเรื่องนั้น

(5) ไม่ถ่ายหรือเขียนภาพหรือแบบแปลนหรือแผนที่ ซึ่งเกี่ยวด้วยผู้ต้องขังหรือเรือนจำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์ และแจ้งให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบก่อนแล้ว

(6) ต้องเข้าดูแต่ภายในอาณาเขต และกำหนดเวลาที่ทางการเรือนจำได้กำหนดให้ ส่วนสิ่งของต้องห้ามนั้นมีกฎหมายกำหนดไว้แล้ว

(7) อนึ่ง ผู้ที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าดูกิจการเรือนจำในแต่ละคราวนั้น ต้องมีจำนวนไม่เกินตามที่กำหนดในกรณีที่มีจำนวนเกินตามที่กำหนด ต้องได้รับอนุมัติจากกรมราชทัณฑ์ก่อน

ง. การเยี่ยมและติดต่อระหว่างกงสุลหรือเจ้าหน้าที่สถานทูตกับผู้ต้องขังที่มีสัญชาติหรือความเกี่ยวเนื่องกับกงสุลหรือเจ้าหน้าที่สถานทูตนั้น ๆ การเยี่ยมหรือติดต่อกงสุล หรือเจ้าหน้าที่สถานทูตกับผู้ต้องขังที่มีสัญชาติเกี่ยวเนื่องกันนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากการที่มีผู้ต้องขังชาวต่างประเทศต้องคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วราชอาณาจักร ซึ่งพนักงานกงสุลที่จะเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังในสังกัดได้ต้องได้รับอนุญาตตามระเบียบเสียก่อน

นอกจากนั้น การเข้าเยี่ยมในกรณีนี้ กงสุลหรือเจ้าหน้าที่ที่เข้าเยี่ยมจะต้องปฏิบัติตนในเรื่องการพูดจากับผู้ต้องขังเช่นเดียวกับการเข้าเยี่ยมของทนายความดังที่กล่าวมาแล้วจะต้อง

แต่งกายและมีกิริยาอันสุภาพ อีกทั้งยังจะต้องไม่ออกไปนอกเขตที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดให้ด้วย

(3) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีใหม่ กฎหมายไทยได้รับรองสิทธินี้ไว้ในพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ถูกศาลพิพากษาลงโทษในการยื่นคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ หลังจากคดีถึงที่สุด หากปรากฏว่าคำเบิกความของพยานบุคคลนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริงหรือพยานหลักฐานนั้นเป็นพยานหลักฐานปลอม หรือเป็นเท็จไม่ถูกต้องตรงกับความจริงนับว่าเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังที่ดีอีกประการหนึ่ง แม้ว่าในทางปฏิบัติอาจจะมีขั้นตอนและวิธีการยุ่งยากพอสมควรก็ตาม

(4) สิทธิที่จะไม่ต้องถูกลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา 39(4) ได้รับรองสิทธินี้ไว้ว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปเมื่อคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง บทบัญญัตินี้เป็นการรับรองว่าบุคคลหรือผู้ต้องขังเดียวกันจะไม่ถูกพิพากษาในกรรมอันเดียวกัน 2 หน หรือไม่ถูกฟ้องซ้ำเพื่อให้ถูกลงโทษซ้ำนั่นเอง

5. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยและพักการลงโทษ[28] ประเทศไทยได้รับรองสิทธินี้ไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ว่านักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปลดปล่อยให้พ้นโทษมีสิทธิได้รับใบสำคัญ ในการปล่อยในกรณีผู้ต้องขังที่ถึงกำหนดปล่อย ป่วยหนัก ไม่สามารถไปจากเรือนจำได้และขออนุญาตอยู่รักษาตัวต่อไปในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำใช้ดุลพินิจอนุญาตตามคำขอได้ แต่ต้องรายงานอธิบดีทราบ

นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา 32(5) หรือได้ลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32(6) และได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดตามหมายศาลจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการพักการลงโทษโดยเคร่งครัด ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นข้อใดข้อหนึ่ง ผู้นั้นอาจถูกจับอีกโดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุกและนำกลับมาจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่

การปล่อยตัวผู้ต้องขังให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) เรียกพัสดุของหลวงคืน

(2) ผู้ต้องขังคนใดไม่มีเครื่องแต่งกายจะแต่งออกไปจากเรือนจำให้มอบเครื่องแต่งกายให้ 1 ชุด ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้

(3) ทำหลักฐานการปล่อยตัว

(4) คืนทรัพย์สินให้ผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขังไป

(5) ออกใบสุทธิให้

---

[28] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 41-43 กฎกระทรวง ข้อ 91-95 และ 132.

6. สิทธิในการร้องทุกข์ ยื่นเรื่องราว และถวายฎีกา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์และกฎกระทรวง ได้รับรองสิทธิดังกล่าวของผู้ต้องขังไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ได้รับรองไว้ว่า[29] ผู้ต้องขังอาจร้องทุกข์ด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีที่ร้องทุกข์ด้วยวาจาเจ้าพนักงานซึ่งได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ต้องทำบันทึกคำร้องทุกข์และหนังสือร้องทุกข์ต้องลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์ และเจ้าพนักงานผู้เขียน การเขียนคำร้องทุกข์เรื่องราว หรือฎีกา ผู้เขียนต้องเขียนด้วยตนเอง เว้นแต่ไม่สามารถเขียนได้ และเขียนในที่ซึ่งเรือนจำจัดให้ ถ้าผู้ต้องขังไม่สามารถจัดหาเครื่องเขียนส่วนตัวได้ เจ้าพนักงานจะจัดการให้

ผู้ต้องขังอาจสงวนข้อความจะร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกาเป็นความลับได้และกฎหมายห้ามเจ้าพนักงานเรือนจำอยู่ในระยะที่จะทราบข้อความที่เขียน เว้นแต่ผู้ต้องขังจะยินยอม

การยื่นหนังสือร้องทุกข์ เรื่องราวหรือฎีกาให้ผู้ต้องขังยื่นต่อพัศดี หรือที่ซึ่งจัดให้ไว้สำหรับการนั้น และเจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังนำคำร้องทุกข์ เรื่องราวหรือฎีกาไปยื่นได้

ในกรณีที่ข้อความในหนังสือร้องทุกข์เรื่องราว หรือฎีกาของผู้ต้องขังเป็นเรื่องลับห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำอ่าน แต่มีหน้าที่จัดส่งไปยังผู้รับ หากเป็นหนังสือถึงรัฐมนตรีหรือทูลเกล้าฯ ถวายให้ส่งไปยังอธิบดีกรมราชทัณฑ์เพื่อดำเนินการ

ถ้าการร้องทุกข์ เรื่องราวหรือฎีกาไม่เป็นความลับ ให้พัศดีเปิดเพื่อตรวจดูข้อความและปฏิบัติ ดังนี้

1. สอบข้อเท็จจริง
2. แก้ไขหรือช่วยเหลือตามคำร้องขอตามสมควรแก่กรณี
3. เสนอผู้บัญชาการเรือนจำ พร้อมกับรายงานชี้แจงการปฏิบัติดังกล่าวแล้ว

คำสั่งคำชี้แจงตอบคำร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา ต้องแจ้งให้ยื่นคำร้องทราบและลงลายมือชื่อรับทราบเป็นหลักฐาน

7. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติต่ออย่างมีมนุษยธรรม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังคดีอาญามีรายละเอียดมากมายหลายประการ ซึ่งในเรื่องนี้แต่ละประเทศได้มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติและให้สิทธิในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันออกไป ในเรื่องนี้สหประชาชาติได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไว้เพื่อให้นานาประเทศรับไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศของตนอย่างมีมนุษยธรรม ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามกฎหมายซึ่งส่วนมากรับรองไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎกระทรวงมหาดไทยต่าง ๆ

---

[29] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 กฎกระทรวง ข้อ 120-126.

ที่สำคัญ เช่น สิทธิที่จะร้องทุกข์เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องหรือสิทธิที่จะไม่ถูกลงโทษทารุณโหดร้าย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วินัยของผู้ต้องขัง[30] ผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยและข้อบังคับของเรือนจำ สำหรับนักโทษเด็ดขาดซึ่งมีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ก้าวหน้าในการศึกษาและทำงานได้ผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

(1) ได้รับความสะดวกในเรือนจำที่อธิบดีกำหนด

(2) เลื่อนชั้น

(3) แต่งตั้งให้มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(4) ลาได้ครั้งหนึ่งไม่เกิน 4 วัน โดยไม่นับรวมเวลาเดินทางเมื่อมีความจำเป็นทางด้านธุรกิจสำคัญ หรือกิจการในครอบครัว

(5) พักการลงโทษ เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาล หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต การปฏิบัติตามเงื่อนไขพักการลงโทษอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ปี และอย่างมากไม่เกินกำหนดโทษที่เหลืออยู่

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกิน 5 วัน การลดวันต้องโทษจะกระทำได้เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วเปลี่ยนมาเป็นโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา

อนึ่ง เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย พนักงานเรือนจำมีหน้าที่พิจารณาโทษได้โดยก่อนจะลงโทษฐานผิดวินัยแก่ผู้ต้องขัง จะต้องให้ผู้ต้องขังมีโอกาสชี้แจงหรือแก้ตัว ในการพิจารณาโทษผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษได้ทุกสถาน พัศดีเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่งลงโทษได้ ดังนี้

(1) ภาคทัณฑ์

(2) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อไม่เกิน 2 เดือน

(3) งดการเลื่อนชั้นไว้ไม่เกิน 6 เดือน

(4) ขังเดี่ยวไม่เกิน 1 เดือน

พัศดีหรือสารวัตรเรือนจำมีอำนาจลงโทษผู้ต้องขังได้ ดังนี้

(1) ภาคทัณฑ์

(2) ตัดการอนุญาตการเยี่ยมหรือติดต่อไม่เกิน 1 เดือน

(3) งดการเลื่อนชั้นไว้ไม่เกิน 3 เดือน

---

[30] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479, มาตรา 31-37.

การลงโทษเฆี่ยนให้กระทำได้เฉพาะนักโทษเด็ดขาดเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงลักษณะความผิดที่เกิดขึ้นและลักษณะของบุคคลผู้ได้รับโทษตามสภาพการณ์แห่งเรือนจำ และให้เฆี่ยนรวดเดียวสำหรับความผิดซึ่งต้องเฆี่ยน

อนึ่ง ในทางปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ระงับการลงโทษเฆี่ยนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2491

ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้แทน ซึ่งเป็นข้าราชการตั้งแต่ชั้นประจำแผนกหรือเทียบเท่าต้องมาเป็นประธานการลงโทษ ผู้เฆี่ยนจะต้องเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งไม่เคยมีสาเหตุกับผู้ถูกลงโทษเป็นส่วนตัวและต้องบันทึกข้อความนี้ไว้เป็นหลักฐาน วิธีการเฆี่ยนต้องคว่ำเฆี่ยนบริเวณท่อนบนโดยใช้หวายขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 ซม.

2. เครื่องพันธนาการ[31] ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง แต่ถ้าจะใช้ การใช้เครื่องพันธนาการต้องอยู่ภายในเงื่อนไข

(1) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิต หรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(2) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบ อันอาจเป็นภยันตรายต่อผู้อื่น

(3) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม

(4) เมื่อถูกควบคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

(5) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่า เป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องแต่สภาพของเรือนจำหรือตามสภาพการณ์ของท้องถิ่น

พัศดีอาจใช้ดุลพินิจตามข้อ (4) และ (5) ในการใช้หรือไม่ใช้เครื่องพันธนาการก็ได้ เครื่องพันธนาการที่ใช้แก่ผู้ต้องขัง ได้แก่ ก. ตรวน ข. กุญแจมือ และ ค. โซ่ล่าม

(ก) ตรวนมี 2 ขนาด (1) เส้นผ่านศูนย์กลาง 10 มิลลิเมตร และ (2) เส้นผ่านศูนย์กลาง 17 มิลลิเมตร โดยมีขนาดลูกโซ่ระหว่างวงแหวนไม่ให้สั้นกว่า 50 ซม. และไม่ให้ยาวเกินกว่า 75 ซม. โดยปกติให้ใช้ตรวนขนาดที่ 1 เว้นแต่กรณีจำเป็นหรือผู้ต้องขังได้รบโทษตามคำพิพากษาจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป หรือเป็นผู้ต้องขังในคดีอุกฉกรรจ์จะใช้ขนาดที่ 2 ก็ได้

(ข) กุญแจมือ การใช้กุญแจมือให้ใช้ตามแบบและขนาดที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

(ค) โซ่ล่าม การใช้โซ่ล่าม โซ่ให้ใช้ตามขนาดของที่กำหนดไว้สำหรับตรวน

สำหรับผู้ต้องขังอายุเกินกว่า 60 ปี หรือผู้ต้องขังหญิงห้ามเครื่องพันธนาการเว้นแต่เป็นเหตุร้ายหรือเสียจริตซึ่งจำเป็นต้องป้องกันมิให้ก่ออันตราย

---

[31] กฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 25-30.

สำหรับคนต้องขังหรือคนฝากขัง ถ้านำตัวออกนอกเรือนจำให้ใช้กุญแจมือ การใช้ตรวจจะกระทำได้ต่อผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์

การใช้เครื่องพันธนาการแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีจำเป็น ผู้บัญชาการเรือนจำอาจให้ใช้เครื่องพันธนาการแบบอื่นซึ่งเบากว่านี้ได้

3. กรณีการใช้อาวุธ เจ้าพนักงานจะใช้อาวุธประจำกายได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนดและเงื่อนไขการใช้อาวุธปืน นอกจากนั้นเจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธอื่น นอกจากอาวุธปืนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังหลบหนี หรือพยายามหลบหนีและไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากอาวุธ

(2) เมื่อผู้ต้องขังหลายคนก่อความวุ่นวาย หรือพยายามเปิดหรือทำลายประตูรั้วหรือกำแพงเรือนจำ

(3) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

การใช้อาวุธปืน เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ในกรณีต่อไปนี้

(1) ผู้ต้องขังยอมวางอาวุธเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(2) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้

(3) ผู้ต้องขังตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไปก่อนการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตูรั้ว หรือกำแพงเรือนจำ หรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่นและไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด

ถ้ามีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจเหนือผู้ใช้อาวุธปืนอยู่ ณ ที่นั้นด้วยจะใช้อาวุธปืนได้ต้องได้รับคำสั่งจากผู้นั้นแล้วเท่านั้น

ในกรณีเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและความปลอดภัยของผู้ต้องขังและไม่สามารถย้ายผู้ต้องขังไปควบคุม ณ ที่อื่นได้ทัน เจ้าพนักงานเรือนจำจะปล่อยผู้ต้องขังไปชั่วคราวก็ได้ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยจะต้องกลับมายังเรือนจำ หรือรายงานตนยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ปล่อย มิฉะนั้นจะมีความผิดฐานหลบหนีการควบคุม เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวอันควร

4. การควบคุมผู้ต้องขัง[32] กฎหมายกำหนดให้นำผู้ต้องขังเข้าห้องขังเวลา 18.00 น. ออกจากห้องขังเวลา 06.00 น. ยกเว้นกำหนดเวลาดังกล่าวจะไม่เหมาะสมกับสภาพของเรือนจำให้ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดเวลาใหม่ได้ โดยขออนุมัติจากอธิบดี

---

[32] กฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 31-34.

ในการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำ ปกติจะต้องจัดผู้คุม 1 คนต่อผู้ต้องขัง 5 คน เรือนจำที่มีผู้ต้องขังหญิงจำนวนตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป ต้องจัดให้มีหญิงเป็นเจ้าพนักงานและห้ามมิให้ผู้ต้องขังชายหรือเจ้าพนักงานชาย เข้าไปในเขตควบคุมผู้ต้องขังหญิง เว้นแต่ (1) มีกรณีฉุกเฉินซึ่งจำเป็นต้องเข้าไประงับ และ (2) เจ้าพนักงานระดับพัศดีขึ้นไปเข้าไปในเวลากลางวันพร้อมกับบุคคลอื่นอีกอย่างน้อย 2 คน เข้าไปด้วย และมีหน้าที่ราชการ

จากหลักเกณฑ์การปฏิบัติและการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังข้างต้นแล้วอาจกล่าวได้ว่า กฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ส่วนใหญ่ของไทยมีความสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ มีระเบียบเพียงส่วนน้อยที่ไม่สอดคล้องและต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังเป็นปัญหาในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังในประเทศไทยก็คือ สภาพของเรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งบางครั้งไม่เคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน หรือการมีทัศนคติเป็นปฏิปักษ์ต่อสิทธิมนุษยชน และไม่รับรู้สิทธิของผู้ต้องขัง รวมทั้งข้อจำกัดของรัฐในด้านการขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร และการฝึกอบรมเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความสำคัญซึ่งต้องใช้มาตรการต่าง ๆ แก้ไขพร้อม ๆ กัน ไม่เพียงแต่การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายแต่จำต้องปรับปรุงทัศนคติ อบรมให้ความรู้ ส่งเสริมและวางมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังทั้งระยะสั้นและระยะยาว

8. สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาล สิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอีกประการหนึ่งที่กฎหมายไทยได้ให้การรับรองไว้อย่างชัดแจ้งดังปรากฏในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 29-30 ไว้ดังนี้

มาตรา 29 ให้ผู้ต้องขังที่ป่วยเจ็บหรือเป็นหญิงมีครรภ์ได้รับการรักษาพยาบาลตามสมควร

มาตรา 30 เมื่อแพทย์ผู้ควบคุมการอนามัยของผู้ต้องขังยื่นรายงานแสดงความเห็นว่าผู้ต้องขังคนใดเจ็บป่วยและถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น อธิบดีจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังคนนั้นไปรักษาตัวในสถานที่อื่นใดนอกเรือนจำ โดยมีเงื่อนไขอย่างใดแล้วแต่จะเห็นสมควรก็ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้รับรองสิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลทั้งของผู้ต้องขังทั่วไปที่ป่วยเจ็บทั้งทางกายหรือทางจิต และให้ความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับหญิงมีครรภ์ นอกจากนั้นในทางปฏิบัติแพทย์เรือนจำยังต้องรับผิดชอบ ผู้ต้องขังป่วยอีกกลุ่มหนึ่งคือ ผู้ต้องขังที่ป่วยเพราะยาเสพติด ซึ่งถูกจัดแยกไว้ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ทัณฑสถานบำบัดพิเศษบางเขน ธัญบุรี ลำปาง เป็นต้น

สำหรับหญิงมีครรภ์ หากมีผู้ต้องขังตั้งครรภ์เข้าไปอยู่ในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์มีนโยบายที่จะพยายามมิให้ผู้ต้องขังดังกล่าวคลอดภายในเรือนจำ เพื่อมิให้เกิดปมด้อยแก่เด็กเมื่อเติบโตขึ้น แต่จะอนุญาตให้ผู้ต้องขังไปคลอดนอกเรือนจำได้ หรือในกรณีที่เด็กคลอดในเรือนจำก็จะหลีกเลี่ยงการบันทึกลงในสูติบัตรว่าคลอดในเรือนจำ แต่ใช้วิธีบันทึกเช่นเดียวกับเลขที่บ้านโดยทั่ว ๆ ไป คือ การใช้เลขทะเบียนของอาคารเรือนจำหรือทัณฑสถาน

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบัน แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะมีข้อกำหนดให้ทุกเรือนจำมีแพทย์ประจำโดยเฉพาะ หรือให้มีแพทย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นแพทย์เรือนจำในกรณีที่ไม่มีแพทย์เรือนจำ และยังมีข้อกำหนดให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาลเพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วย แต่ในความเป็นจริงปรากฏว่ากรมราชทัณฑ์ยังขาดแคลนทั้งบุคลากรทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ทำให้ต้องอาศัยโรงพยาบาลภายนอกเรือนจำในการช่วยรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ป่วย ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ดังกล่าวข้างต้นได้ให้อำนาจอธิบดีไว้ในการอนุญาตให้ผู้ต้องขังไปรับการรักษาตัวในสถานที่อื่นใดนอกเรือนจำได้ ทั้งนี้ตามความเห็นของแพทย์และภายใต้เงื่อนไขในระเบียบกระทรวงมหาดไทย

2.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู[33]

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) เกิดขึ้นมาในยุคที่มีการตื่นตัวทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่เรียกว่า ปฏิฐานนิยม (Positivist) ใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Method) ที่ได้จากการสังเกต การทดลอง นักอาชญาวิทยากลุ่มนี้นำโดย ลอมโบรโซ (Lombrozo) และกาโรฟาโล (Garofalo) และเฟอร์ริ (Feri) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาเลียน และในฐานะผู้นำของสำนักอิตาเลียน (Italian School) ที่เห็นว่าการศึกษาเรื่องอาชญากรรมและการกระทำผิด ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษาโดยมุ่งเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาสาเหตุแห่งอาชญากรรม และนำผลที่ได้มาใช้ในการแก้ไขการกระทำผิด รวมทั้งควรปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด

---

[33] ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน. (ม.ป.ป.). *ทฤษฎีการลงโทษ* (น. 31-32), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 6, สืบค้น 22 สิงหาคม 2557, *จาก* http://www.stou.ac.th/Shools/Slw/upload/41716-6pdf

2.2.1.1 ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ตามทฤษฎีนี้เชื่อว่า การลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ จึงต้องมีการให้การเรียนรู้ การอบรมให้เพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินชีวิตได้ เช่น การฝึกอาชีพ รวมทั้งการพยายามช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่รู้สึกมีปมด้อยจากการที่ได้รับการลงโทษแล้ว

เดิทเวย์ (George F. Kirchway) ให้ทัศนะว่า[34]

"...การลงโทษไม่สามารถยับยั้ง ผู้ซึ่งหย่อนความรับผิดชอบได้เพราะว่าเขาไม่รู้ถึงผลร้ายที่จะได้รับจากการกระทำผิด ไม่สามารถที่จะยับยั้งบุคคลวิกลจริตได้เพราะว่าเขาพยายามขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคมอยู่แล้ว ไม่สามารถยับยั้งผู้ที่กระทำผิดด้วยความฉลาดได้เพราะว่าเขาย่อมไม่คิดว่าจะถูกจับได้ ไม่สามารถยับยั้งผู้ซึ่งกระทำความผิดโดยกะทันหันได้เพราะว่าแรงกระตุ้นให้กระทำผิดมีเร็วกว่าที่จะคิดถึงเหตุผล ถ้าการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้แล้ว แล้วใครกันที่การลงโทษจะยับยั้งได้ ก็คงจะมีแต่บุคคลซึ่งมีมาตรฐานความประพฤติที่ดีและไม่ละเมิดกฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งไม่จำเป็นต้องอาศัยการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งมาขู่เลย..."

สรุปได้ว่า การลงโทษจึงควรมีไว้เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตด้วยความเป็นปกติสุข มากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่ให้หวาดกลัว

2.2.1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เป็นทฤษฎีเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับความเจริญก้าวหน้าของการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ที่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล เน้นการศึกษาเชิงประจักษ์ มีการนำความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์มาใช้ มีการนำวิธีการศึกษาแบบเชิงประจักษ์นิยม (Empirical Method) มาใช้ในวงการนิติศาสตร์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิด โดยศึกษาวิเคราะห์และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ใช้เพียงการใช้เหตุผลทางตรรกวิทยา (Rational)

การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. มุ่งที่จะศึกษาทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการกระทำผิด โดยเน้นตัวบุคคลผู้กระทำผิดและสภาพแวดล้อม

2. เพื่อที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำผิด มากกว่าที่จะลงโทษ

3. การทำให้ผู้กระทำผิดกลับไปสู่สังคมของตนเองได้ และมีชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างเป็นปกติสุข

---

[34] From *Crime, Punishment and Cure* (pp. 95-96), by Giles Playfair and Derirck Singeton, 1965, London: The Camelot Press Ltd.

ทฤษฎีนี้จึงเรียกว่า “ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู” (Rehabilitative Theory)

สรุปได้ว่า การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือ เพื่อเป็นการฟื้นฟูแก้ไขตัวผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และมิให้กระทำผิดซ้ำ รวมทั้งการพยายามทำให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมของตนเอง สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

2.2.1.3 เหตุผลสนับสนุนในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

นักวิชาการที่ศึกษาด้านนิติศาสตร์และอาชญาวิทยา โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ เห็นว่าแม้ว่าจะมีการลงโทษที่รุนแรง แต่ก็พบว่ามีการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกอยู่เสมอ แสดงว่าการลงโทษไม่สามารถทำให้คนกลัวโทษที่จะได้รับ ไม่สามารถข่มขู่ให้คนกลัวจนไม่กล้ากระทำผิดขึ้นมาอีก การลงโทษโดยอาศัยหลักกฎหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับความผิด และการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนตามทฤษฎีการลงโทษให้สาสม หรือเพื่อข่มขู่ให้กลัวตามทฤษฎีการป้องกัน แต่เพียงอย่างเดียวไม่น่าจะประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีการศึกษาวิธีการอื่นเพื่อแก้ไขปัญหา นั่นคือ การศึกษาค้นคว้าสาเหตุแห่งการกระทำผิดและหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เพื่อที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด มากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่ผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นให้เกิดความหวาดกลัวจนไม่กล้ากระทำผิด

2.2.2 หลักการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู[35]

2.2.2.1 หลักคิดในการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีหลักคิดว่า “...สิ่งใดก็ตามที่สามารถแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีได้ สิ่งนั้นคือวิธีการที่ดีที่สุด และควรนำมาใช้ เนื่องจากผู้กระทำผิดแต่ละคนมีปัญหาแตกต่างกัน มีนิสัยใจคอแตกต่างกัน เราจึงต้องใช้วิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าวิธีการแบบใดจึงจะเหมาะสมกับผู้กระทำผิดมากที่สุด...”[36] ทั้งนี้ตามแนวคิดของแพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer) ที่สรุปว่าวิธีการใดที่สามารถแก้ไขดัดแปลงผู้กระทำผิดได้ก็ควรเลือกใช้วิธีนั้น

---

[35] *ทฤษฎีการลงโทษ* (น. 34-35). เล่มเดิม.

[36] From *The Limits of the Criminal Sanction* (p. 54), by Herbert L. Packer, 1979, California: Stanford University Press.

2.2.2.2 หลักการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีหลักการสำคัญที่ควรปฏิบัติ 5 ประการ[37] ดังนี้

1. พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา

2. ให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้นโดยหันมาใช้วิธีการอย่างอื่นแทนโทษจำคุก เพราะการลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูผู้กระทำผิด การลงโทษจำคุกระยะสั้นยิ่งจะทำให้ผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษกลายเป็นผู้ร้ายถาวร เพราะผ่านการจำคุกมาแล้ว กลายเป็นคนขี้คุก และยังอาจได้เรียนรู้พฤติกรรมโจรจากในคุกมาด้วย วิธีการอย่างอื่นที่สามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น เช่น

ก. การกักขังแทนค่าปรับ

ข. การรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ

ค. การคุมประพฤติ

3. การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล ตามแนวคิดของแพ็กเกอร์ที่ว่าในการกำหนดโทษและการพิจารณาความหนักเบาของการลงโทษ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ไขดัดแปลงผู้กระทำผิด ไม่ใช่ความหนักเบาของการกระทำผิด ดังนั้นจึงต้องลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลผู้กระทำผิดว่าเขาควรได้รับการแก้ไขอย่างไร

4. เมื่อผู้กระทำได้แก้ไขดีดังเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ หากเห็นว่าผู้กระทำผิดสามารถแก้ไขตนเองได้ดีแล้ว ก็ไม่ควรไปลงโทษเขาต่อไปอีก ควรจะระงับการลงโทษ เพราะถึงลงโทษต่อไปก็ไม่ได้ประโยชน์ วิธีการที่อาจนำมาใช้คือ การพักการลงโทษ (Parole)

5. ให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง เนื่องจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีแนวคิดว่าจะคืนผู้กระทำผิดกลับไปสู่สังคม จึงต้องหาวิธีการช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้ เลี้ยงตนเองได้ ไม่ตกเป็นภาระของผู้อื่นอันจะทำให้เกิดการรังเกียจ ดังนั้น ในระหว่างที่มีการลงโทษ ควรมีการฝึกอาชีพ ให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในสังคม เมื่อพ้นโทษไปแล้วจะสามารถเลี้ยงตัวเองได้ทำให้ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

---

[37] จาก *กฎหมายอาญาภาค 1* (น. 34), โดย อุทิศ แสนโกศิก, 2525, พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ.

2.2.2.3 ความผิดที่ควรลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า การลงโทษควรมีไว้เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ เราควรจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในความผิดลักษณะใด

1. กรณีที่ผู้กระทำผิดไม่มีความรับผิดทางอาญา

เมื่อพิจารณาจากตัวผู้กระทำผิดหากผู้กระทำเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตหรือมีความบกพร่องทางการรับรู้ ไม่สามารถรับรู้ ไม่เข้าใจถึงการกระทำของตน การลงโทษย่อมไม่ได้ผล ควรใช้วิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษเพื่อข่มขู่ หรือการลงโทษเพื่อป้องกัน

2. กรณีที่การลงโทษไม่สามารถรักษาและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้แต่กลับทำให้แย่ลง

ผู้กระทำผิดบางประเภท หรือบางคน ที่กระทำผิดในเรื่องเล็กน้อย เช่น ลักทรัพย์เพื่อประทังชีวิต ไม่ใช่มีสันดานโจร หากได้รับการลงโทษจำคุก อาจเป็นการกดดันสภาพจิตใจให้แย่ลง หรือการเรียนรู้ที่ไม่ดีจากในคุก ควรนำแนวคิดและวิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมาใช้จะเหมาะสมกว่าการลงโทษเพื่อยับยั้งข่มขู่ หรือการลงโทษเพื่อป้องกัน

2.2.3 วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก

วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการบังคับโทษจำคุกจะไม่เหมือนกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มุ่งที่จะลงโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นหลัก หากแต่วัตถุประสงค์ของการบังโทษเป็นการพัฒนาการจากแนวคิดในอดีตในการลงโทษเข้ามาสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น มุ่งที่จะปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคม ถึงขนาดไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมปกติได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำคนลักษณะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไข ยกระดับความเจริญทางจิตใจและพฤติกรรม ให้อยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐานคนปกติในสังคมนั้น ๆ ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่สำคัญมีดังต่อไปนี้[38]

2.2.3.1 เพื่อให้มีการดำรงชีวิตอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม[39]

วัตถุประสงค์ข้อนี้มุ่งเน้นการดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุดและตรงกับความเป็นจริงในการบังคับ

---

[38] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 39). เล่มเดิม.

[39] Strafvollzugsgesetz. 1976.

โทษในทัณฑสถานที่ว่า “เมื่อมีการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดครบระยะเวลาแล้ว ผู้นั้นก็จะออกมาดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมปกติอีกครั้ง” ดังนั้นในหลายประเทศในโลก เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศอังกฤษ เป็นต้น ต่างก็มีกฎหมายและหรือแนวนโยบายในการลงโทษจำคุกที่จะต้องหลีกเลี่ยงผลเสียหายกับบุคคลในการบังคับโทษจำคุก กล่าวคือ ต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพของคนปกติและต้องสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญอยู่บนพื้นฐานของการบังคับโทษ หลักการความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ เพราะนักโทษทุกคนมีโอกาสกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง หากการจำคุกทำลายบุคลิกภาพของคนให้เสียไป การฟื้นฟูก็จะทำไม่ได้ผล สุดท้ายสังคมก็จะได้รับความเสียหายอีกต่อไป

การลงโทษอย่างมีเหตุผลที่เป็นภาวะวิสัย ย่อมไม่ลงโทษเพียงเนื่องจากว่าได้มีการกระทำผิดขึ้นเท่านั้น เพราะสิ่งใดที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจแก้ไขให้กลับเป็นดั่งเดิมได้ แต่การลงโทษโดยคำนึงถึงอนาคต หรือการมองไปข้างหน้าเพื่อให้ทั้งผู้ที่กระทำความผิดเองและผู้ที่รู้เห็นว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษไม่กระทำความผิดขึ้นอีก[40] เป็นสิ่งที่สำคัญ โดยสรุปมีหลักเกณฑ์พื้นฐานการบังคับโทษที่ต้องนำมาใช้ดังนี้[41]

1. หลักการความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ กล่าวคือ รัฐจะต้องพยายามบริหารจัดการต่าง ๆ ให้การดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มีความใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตของบุคคลทั่วไปภายนอกเรือนจำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งภายนอกคุกและภายในคุกต้องใกล้เคียงกันมิฉะนั้นจะทำให้ผู้ได้รับโทษจำคุกเสียบุคลิกภาพ หรือวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของตนในการอยู่ร่วมกันกับสังคมภายนอกไป ทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ เป็นการทำลายวัฒนธรรมการใช้ชีวิตปกติของมนุษย์

2. หลักการหลีกเลี่ยงผลเสียจากการบังคับโทษ หมายความว่า มาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ในการลงโทษและบังคับโทษต้องหลีกเลี่ยงผลเสียจากการบังคับโทษ อันเป็นการทำลายบุคลิกลักษณะของความเป็นมนุษย์ไป เช่น การไม่ให้เกิดวัฒนธรรมคุกโดยไม่จำเป็นที่จะเป็นผลมา

---

[40] From *Invitation to Corrections* (p. 335), by Clemens Bartollas, 2002, Boston: USA. Allyn & Bacon.

[41] Strafvollzugsgesetz. 1976

§ 3 Gestaltung des Vollzuges

(1) Das Leben im Vollzug soll den allgemeinen Lebensverhältnissen soweit als möglich angeglichen warden.

(2) Schädlichen des Freiheitsentzuges ist entgegenzuwirken.

(3) Der Vollzug ist darauf auszurichten, daß er dem Gefangenen hilft, sich in das Leben in Freiheit einzugliedem.

ละลายพฤติกรรมของผู้ต้องขัง การตัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารภายนอกคุก การลงโทษด้วยวิธีทารุณโหดร้ายภายในเรือนจำ เป็นต้น เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า หรือตกต่ำกว่าคนอื่นทั่วไป เช่น การเรียกชื่อหรือการใช้สรรพนามต่าง ๆ ในการเรียกผู้ต้องขัง เป็นต้น

3. พยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้ประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของคน ๆ นั้น กล่าวคือ เมื่อผู้กระทำความผิดถูกคุมขังในเรือนจำ ย่อมเสื่อมเสียฐานะและชื่อเสียงในสายตาของคนทั่วไปทำให้โอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดีลดน้อยลง ประกอบกับในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกครั้งแรกหรือความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้กระทำความผิดจะต้องมาอยู่ปะปนกับผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ ซึ่งมีอิทธิพลที่สามารถครอบงำบุคคลอื่นได้ง่าย เพราะคนเราย่อมซึมซับความเลวได้ง่ายกว่าสิ่งที่ดี ๆ ทำให้ผู้ที่พอจะกลับตัวได้หมดโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วเป็นพฤติกรรมที่ดี อันเป็นสิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่พึงประสงค์ไม่ได้ วิธีการอาจได้แก่

4. การปล่อยตัวผู้กระทำผิดโดยไม่ลงโทษจำคุก โดยพยายามใช้บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ หรือพยายามใช้โทษปรับ เป็นหลักในการเลี่ยงไม่ใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะโทษจำคุกระยะสั้น

5. การปล่อยตัวก่อนรับโทษจำคุกครบกำหนด ซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานในส่วนราชทัณฑ์ที่จะพิจารณาปล่อยตัวผู้ต้องโทษก่อนครบกำหนด หากเห็นว่าความเหมาะสมในอันที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคมของผู้นั้นจะเสื่อมทรามลง หากจำคุกอยู่ในเรือนจำต่อไปและการปล่อยตัวผู้นั้นออกมาจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

6. การแยกประเภทนักโทษ เช่น แยกนักโทษโดยพิจารณาจากอายุ แยกผู้ที่กระทำความผิดครั้งแรกออกจากพวกที่กระทำความผิดมาแล้วหลายครั้ง เป็นต้น

7. หลักการคืนคนดีสู่สังคม การบังคับโทษมุ่งผลสำเร็จในการสร้างจิตสำนึกสร้างความรู้ผิดชอบชั่วดี ให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่ต้องโทษให้ได้

การบังคับโทษต้องพยายามมุ่งยกระดับสามัญสำนึกและพฤติกรรมที่ตกต่ำของผู้กระทำความผิดให้ขึ้นมาสู่ระดับคนปกติ โดยหลักการที่ว่ามนุษย์เป็นประดิษฐกรรมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเป็นพิเศษให้สามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้และสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยและพฤติกรรมได้ จึงต้องมีการส่งเสริมคุณค่าในตัวบุคคล ส่งเสริมความสามารถของบุคคล ต้องแสดงผลลัพธ์ของความคิดและการกระทำรวมทั้งผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจสำหรับความเป็นไปได้ที่จะหาเลี้ยงชีพเพื่อชดเชยจุดอ่อนหรือสิ่งบกพร่องของแต่ละคน ซึ่งการบำบัดปรับปรุงแก้ไขนี้นักโทษแต่ละคนจะไม่

เหมือนกัน แต่จะต้องมีวิธีการวิเคราะห์หาสาเหตุและวางแผนการบังคับโทษเป็นราย ๆ ไป อันจะยังผลสุดท้ายให้เกิดคือ เมื่อนักโทษพ้นโทษแล้วไม่กระทำความผิดซ้ำอีก[42]

2.2.3.2 เพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม[43]

การบังคับโทษมุ่งที่จะคุ้มครองสังคม อันเป็นภารกิจเดียวกันกับภารกิจของกฎหมายอาญา ดังนั้นเมื่อปรากฏเป็นที่แน่ชัดแล้วโดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดและศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกแล้ว ส่วนของการบังคับโทษก็จะจำกัดเป็นเสรีภาพของนักโทษผู้นั้นเพื่อเข้าสู่มาตรการในการแก้ไขในรูปแบบต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่สมควรโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความบกพร่องของนักโทษเป็นราย ๆ ไป ให้เป็นไปตามแผนการบังคับโทษ เมื่อบำบัดรักษาเป็นปกติดีแล้ว จึงปล่อยบุคคลนั้นกลับเข้าสู่สังคม วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจึงเป็นการคุ้มครองสังคมได้อย่างแท้จริง ถ้าหากได้กระทำอย่างมีประสิทธิภาพ

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภารกิจของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากลั่นกรองเอาคนที่กระทำผิดกฎหมายเข้ารับโทษจำคุก ภารกิจของกฎหมายบังคับโทษจะทำการแก้ไขพฤติกรรมชั่วของคนที่ได้กระทำผิดกฎหมายอาญาให้เป็นคนดีของสังคม

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขผู้กระทำผิดในปัจจุบัน แม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงการราชทัณฑ์โดยทั่วไป แต่ก็ยังเป็นที่สงสัยว่าจะได้รับผลตามวัตถุประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ กล่าวคือ[44]

1. ผู้กระทำผิดได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้วโดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลาให้มีบุคลิกลักษณะเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นานในการที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้ฟื้นคืนจิตสำนึกที่ดีกลับมา และปรับตัวเข้ากับคนโดยทั่วไปในสังคมนั้นทำได้ยาก

2. การลงโทษเพื่อการแก้ไขนั้น จะขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนปกติทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามหลักของเบนเท็ม (Bentham) ที่ว่า "หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า" (Principle of Less Eligibility) ทั้งนี้เพราะคนโดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนทั่วไป เช่น ผู้กระทำผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขฝึกวิชาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนการจัดการศึกษา การหางาน ในขณะที่คนทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าว ความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟู

---

[42] *Invitation to Corrections*. Op.cit.

[43] From *When Prisoners Come Home*, by Joan Petersilia, 2003, New York: Oxford.

[44] จาก *หลักทัณฑวิทยา* (น. 30-31), โดย นัทธี จิตสว่าง. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

3. การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทเท่านั้น เช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ให้กระทำผิดซ้ำขึ้นอีกย่อมมีทางทำสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดและถูกลงโทษมาหลายครั้งแล้ว หรือพวกอาชญากรอาชีพหรือพวกทำผิดติดนิสัย โอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตัวจะย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้นการแก้ไขฟื้นฟูจึงไม่สามารถจะทำให้ผู้กระทำผิดกลับตัวได้ทุกกรณีไป

2.2.4 รูปแบบแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง[45]

เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เน้นหนักในด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เนื่องจากมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของอาชญากรมีลักษณะเป็นสิ่งจำเพาะตัว สมควรที่จะดำเนินการแก้ไขและปรุงแต่งจิตใจผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้ต้องขังนั้น ๆ เป็นราย ๆ ไปโดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญต่อไปนี้

1. การพิจารณาแบบอย่าง ค่านิยมพื้นฐานของผู้ต้องขัง ทั้งในลักษณะที่ดีและเลว นับเป็นข้อสมมุติฐาน ที่เป็นประโยชน์ในการวางแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งในด้านการปรุงแต่งแก้ไข การรักษาระเบียบวินัย และความปลอดภัยในการควบคุม อาทิ การพิจารณาแยกผู้ต้องขังที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม ออกต่างหากจากผู้ต้องขังที่ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบและวินัยของเรือนจำ รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษหรือผลประโยชน์เกื้อกูลอื่น ๆ ตอบแทนผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีขึ้นกว่าเดิม

2. การวินิจฉัยพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ที่มีลักษณะละม้ายคล้ายคลึงกัน การวินิจฉัยโรคของแพทย์ เพื่ออำนวยประโยชน์ในการบำบัดรักษาให้ตรงกับสาเหตุที่แท้จริง แนวความคิดดังกล่าวนี้ มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่า อาชญากรรมก็เหมือนเชื้อโรคร้ายชนิดหนึ่งที่สามารถจะบำบัดรักษาได้ หากได้รับการวินิจฉัยหาสาเหตุของโรคอย่างถูกต้องจากผู้ชำนาญการ ชาร์ล์ส ดับบลิว. ธอมัส (Charles W. Thomas) ได้กำหนดรูปแบบการตรวจสอบวิเคราะห์ประวัติผู้ต้องขังก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ (Importation Model) เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังมาพิจารณาสาเหตุแห่งการกระทำผิดและเพื่อประโยชน์ในการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งสามารถกำหนดได้ในหลายรูปแบบ ตามความจำเป็นเหมาะสมแก่กรณี เช่น การฟื้นฟูแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล การใช้วิธีการกลุ่มบำบัด หรือจิตบำบัดเป็นรายบุคคล การกำหนดโครงการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการศึกษา และการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตนดี ฯลฯ ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมต้องอาศัยเจ้าหน้าที่หลายสาขาอาชีพ

---

[45] แหล่งเดิม.

3. ปัจจัยพื้นฐานที่จะเกื้อกูลให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง สอดคล้องกับผลแห่งการวิเคราะห์ปัญหาผู้ต้องขัง มีดังนี้

1) การวิเคราะห์ลักษณะ ข้อบกพร่องส่วนตัวของผู้ต้องขัง และแยกแยะปัญหาสภาพแวดล้อมทั่วไป อันเป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิด โดยกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Classification of Prisoners) เป็นมาตรการจำเป็นอย่างยิ่ง

2) การวิเคราะห์พื้นฐานภาวะจิตใจของผู้ต้องขัง และความชำนาญที่มีอยู่แต่เดิม เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดโครงการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นและความถนัด ในการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง เมื่อพ้นโทษไปแล้วอย่างแท้จริง

3) การวิเคราะห์เรื่องราวภูมิหลังของผู้ต้องขัง จะต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับหลักเหตุผล ยิ่งไปกว่าการคาดคะเน

4) กำหนดแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล และแยกกลุ่มผู้ต้องขังออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการให้การศึกษาอบรม และควบคุมสอดส่องโดยใกล้ชิด

5) เจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมและฝ่ายฝึกวิชาชีพจะต้องประสานการปฏิบัติ ในลักษณะสมานประโยชน์ ระหว่างการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ กับการปรุงแต่งแก้ไขจิตใจผู้ต้องขังตามสภาพแห่งความจำเป็น

4. กระบวนการปฏิบัติสำคัญที่สุด สำหรับการใช้รูปแบบแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ได้แก่ การใช้กลยุทธ์ที่จะให้ผู้ต้องขังเลียนแบบอย่างที่ดีจากเจ้าหน้าที่ (Identification Strategy) โดยเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตน ให้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความเป็นมิตรแนะนำช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ต้องขังอย่างจริงใจ รวมทั้งสร้างเสริมให้ผู้ต้องขังศรัทธาในการปกครอง และรับผิดชอบต่อตนเองกับหมู่คณะยิ่งขึ้น

5. ดำเนินการศึกษาวิจัย และติดตามผลปฏิบัติ หรือวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคข้อบกพร่อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง

2.3 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังถือว่าเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เพื่อดำเนินการอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมและความประพฤติของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ซึ่งในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนอกจากจะกระทำ

เพื่อประโยชน์และสะดวกแก่การควบคุมและอบรมแก้ไขผู้ต้องขังแล้ว ยังช่วยลดความตึงเครียด พร้อมทำให้ทัศนคติและความรู้สึกของผู้ต้องขังดีขึ้นด้วย[46]

2.3.1 ขอบเขตของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์ไทย[47]

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เพื่อวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับความจำเป็นส่วนบุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในเรือนจำและทัณฑสถานนั้น ๆ

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในประเทศไทย ได้ริเริ่มดำเนินการเมื่อประมาณ ปี 2507 โดยเริ่มที่เรือนจำกลางนครปฐม จัดสถานที่ส่วนหนึ่งภายในเรือนจำกลางนครปฐมให้มีลักษณะทำนองเดียวกับสถานแรกรับจำแนกผู้ต้องขังวัยหนุ่มอายุระหว่าง 18-25 ปี กำหนดโทษจำคุก 1-10 ปี ส่งไปควบคุมที่ทัณฑสถานวัยหนุ่มมีนบุรีและทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยาโดยมีคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจากส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ไปร่วมดำเนินการพิจารณาคัดเลือก

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ขยายขอบเขตของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังกว้างขวางขึ้น โดยให้มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในทุกเรือนจำที่ได้มีการรับตัวผู้ต้องขังไว้ควบคุมดูแล โดยมีการจำแนกผู้ต้องขังสองลักษณะ คือ

1. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อแยกประเภทและย้ายไปรับการควบคุม อบรมและฝึกวิชาชีพยังเรือนจำลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ภายหลังจากที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้ว ผู้ต้องขังจะถูกจำแนกเพื่อแยกไปสู่การปฏิบัติตามเรือนจำแต่ละประเภท อาทิ ผู้ต้องขังที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี เป็นผู้ต้องขังวัยหนุ่มที่กระทำผิดครั้งแรก กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และไม่กระทำผิดในคดียาเสพติดให้โทษ จะจำแนกแยกไปควบคุมที่ทัณฑสถานวัยหนุ่ม ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 5 แห่ง คือ ที่ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ทัณฑสถานวัยหนุ่ม มีนบุรี ทัณฑสถานวัยหนุ่มกำแพงเพชร และทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช ผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติดให้โทษ จำแนกแยกไปควบคุมที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางกรุงเทพมหาคร ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น และกรณีเป็นหญิง แยกไปควบคุมที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิงธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

---

[46] จาก *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 196), โดย อัจฉรียา ชูตินันทน์ 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

[47] จาก *เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 6 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 294), โดย ปรียาพร ศรีมงคล, พ.ศ. 2550, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผู้ต้องขังที่ต้องคดีความผิดอุกจฉกรรจ์ กำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ถึงจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษประหารชีวิต จำแนกแยกส่งไปควบคุมที่เรือนจำกลางบางขวางที่จังหวัดนนทบุรี เป็นต้น

2. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ในทุกเรือนจำรวมทั้งเรือนจำในลักษณะพิเศษ ในข้อ 1 ที่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานแล้ว จะต้องดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ประวัติปัญหาทั่วไปของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเพื่อวางแผนการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจำเป็นส่วนบุคคล และทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในเรือนจำหรือทัณฑสถานนั้น ๆ อันเป็นประโยชน์ด้านการควบคุม อบรมและฝึกหัดวิชาชีพผู้ต้องขัง

2.3.2 ที่มา และแนวคิดของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง[48]

แนวความคิดเรื่องการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้มีการพัฒนาเป็นระยะเวลาหลายศตวรรษแล้ว แต่เพิ่งเห็นเด่นชัดในรอบ 100 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวความคิดเรื่องการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้รับความสนใจ เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติในหลายประเทศ ปรัชญาของการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง ถือว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีแต่กำเนิด มีศักยภาพสูงหากยังมิได้นำมาใช้ จำเป็นต้องได้รับการแนะแนว และส่งเสริมให้มีการใช้อย่างเต็มที่ มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถเฉพาะอย่างที่แตกต่างกันไป ดังนั้นในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต้องคำนึงถึงศักยภาพของผู้ต้องขังด้วย โดยไม่ละเมิดต่อคุณสมบัติแห่งการเป็นมนุษย์ นอกจากนั้นยังถือว่าสังคมมีส่วนในความรับผิดชอบเบื้องต้นในการคุ้มครองและให้การศึกษาแก่เยาวชน แม้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ก็ยังต้องถือว่าสังคมต้องรับผิดชอบด้วย สังคมเอาผิดต่อผู้กระทำความผิดได้ แต่มิใช่จงเกลียดจงชังผู้กระทำความผิด การลงโทษควรใช้เพื่อป้องกันสังคม แต่มิใช่เพื่อการแก้แค้นผู้กระทำความผิด ผู้ต้องขังควรได้รับการแก้ไขความผิดหรือปรับปรุงก่อนได้รับอิสรภาพกลับไปสู่สังคมอีกครั้ง เพื่อบุคคลเหล่านี้จะได้ไม่เป็นอันตรายต่อสังคมอีก

เมื่อแนวความคิดในการลงโทษเปลี่ยนแปลงไป จากการแก้แค้น ลงโทษให้สาสมแก่ความผิดมาเป็นในเรื่องของการให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุง จึงนำมาสู่ปรัชญาของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง โดยมีวิวัฒนาการของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็น 3 ระยะ[49]

1. การจำแนกเพื่อการแยกขัง ในระยะเริ่มแรกเป็นการจำแนกแยกประเภทผู้ต้องขังอย่างง่าย ๆ ในสมัยนั้นมีความห่วงใยในสภาพเรือนจำที่แออัดและขาดสุขลักษณะ เพราะผู้ต้องขังทั้งเด็กและผู้ใหญ่ คนพิการ คนวิกลจริตถูกขังรวมกัน จึงเกิดแนวความคิดแยกประเภทผู้ต้องขังออก

---

[48] แหล่งเดิม.

[49] จาก *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) (น. 20-21), โดย จารุนันท์ ฤาไชคาม, 2527, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จากกัน เช่น แยกเด็ก ผู้ใหญ่ หญิง ไปกักขังในที่ควบคุมเฉพาะประเภท และเริ่มมีการฝึกอบรมให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังตั้งแต่นั้นมา

2. การจำแนกเพื่อหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดและวางแผนแก้ไข ระยะนี้เริ่มในช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นช่วงที่วิทยาการในด้านสังคมสงเคราะห์ จิตวิทยาและจิตแพทย์เจริญก้าวหน้าขึ้น จึงมีการนำวิทยาการดังกล่าวมาใช้แก้ปัญหาการกระทำผิด ได้มีการจัดตั้งคลินิกเพื่อการจำแนกผู้ต้องขังขึ้นตามเรือนจำต่าง ๆ มีการตรวจสอบสภาพจิตของผู้ต้องขัง มีการบำบัดรักษาผู้ต้องขังที่เป็นโรคจิต และมีการแนะแนวเป็นรายบุคคลอีกด้วย

หลักสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวความคิดนี้ได้พัฒนาจนถึงขั้นมีการจัดตั้งศูนย์แรกรับพิเศษ เพื่อให้ผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ได้รับการปฐมนิเทศ แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเรือนจำ มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คอยศึกษา สังคมจัดแยกประเภท โดยศูนย์แรกรับดังกล่าวมีอุปกรณ์และบุคลาการที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย

3. การจำแนกเพื่อการบำบัดแก้ไข ในต้นศตวรรษที่ 1950 ได้เริ่มเน้นด้านวิธีปฏิบัติเพื่อบำบัดแก้ไขผู้กระทำความผิด โดยผู้นำทัณฑสถานต่าง ๆ เกิดแนวความคิดว่าการจำแนกโดยไม่มีวิธีการปฏิบัติเพื่อบำบัดแก้ไขผู้ต้องขังนั้นไม่ก่อให้เกิดผลแต่ประการใด คำว่า “วิธีบำบัดแก้ไข” มีความหมายรวมถึงความจำเป็นด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรม ทัศนคติและสังคมของผู้กระทำความผิด

จากวิวัฒนาการของปรัชญาในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จากการจำแนกเพื่อการแยกขังจนถึงปัจจุบันเป็นการจำแนกเพื่อหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดและวางแผนแก้ไข และการจำแนกเพื่อให้การบำบัดรักษาในท้ายที่สุดนั้น ทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติเพื่อการฟื้นฟูอบรมจิตใจผู้ต้องขัง ทฤษฎีหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ แนวคิดว่าด้วยระบบการจำแนกลักษณะตามหลักทัณฑวิธีแบบก้าวหน้า (Advanced Penological Classification)[50]

แนวคิดที่ว่า การอบรมฟื้นฟูจิตผู้ต้องขังจะต้องอาศัยระบบการจำแนกลักษณะนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การจำแนกลักษณะเรือนจำ (Prison Classification)

เรือนจำจะถูกแยกออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 เรือนจำระดับความมั่นคงสูงสุด เป็นสถานที่ควบคุมที่มีการจัดระบบความมั่นคงปลอดภัยสูง จัดห้องเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์แจ้งเหตุร้าย และเครื่องมือสังเกตความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังภายในเรือนจำอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ถืออาวุธบนป้อมยาม และเจ้าหน้าที่ตรวจ

---

[50] แหล่งเดิม.

ตราดูแลควบคุมผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด เรือนจำระดับความมั่นคงสูงสุดนี้เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังประเภทดื้อด้านหรือต้องโทษจำคุกเป็นระยะเวลานาน เช่น ตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

1.2 เรือนจำระดับความมั่นคงปานกลาง เป็นสถานที่ควบคุมที่มีระบบการควบคุมในลักษณะที่ผ่อนคลายมากกว่าเรือนจำระดับความมั่นคงสูงสุด กล่าวคือ มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราควบคุมอยู่ห่าง ๆ และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการรักษาความปลอดภัยของเรือนจำมีอยู่พอสมควร เรือนจำประเภทนี้จึงใช้ควบคุมผู้ต้องขังมีความประพฤติและกระทำความผิดร้ายแรงน้อยกว่า และเป็นผู้ต้องขังที่เหลือโทษจำคุกน้อยกว่าผู้ต้องขังในเรือนจำ ประเภทแรกด้วย เช่น กำหนดโทษจำคุกต่ำกว่า 20 ปีลงมา

1.3 เรือนจำระดับความมั่นคงต่ำ เป็นสถานที่ควบคุมที่มีระบบการรักษาความปลอดภัยต่ำและเป็นเรือนจำขนาดเล็ก อัตราเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมนั้นก็น้อยกว่าเรือนจำระดับมั่นคงปานกลาง เนื่องจากใช้ระบบให้ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี คอยดูแลผู้ต้องขังด้วยกัน ในการรักษาระเบียบวินัยต่าง ๆ ของเรือนจำ เรือนจำประเภทนี้ใช้ควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกต่ำกว่า 5 ปีลงมา

1.4 เรือนจำเปิด เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังที่ให้อิสระเสรีภาพแก่ผู้ต้องขังมากที่สุด เพราะลักษณะของเรือนจำไม่มีรั้ว ไม่มีกำแพง ไม่มีผู้คุมถืออาวุธ สถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปจัดหาไว้เพื่อดำเนินการเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมเบานับเป็นเรือนจำที่ใช้ทรัพยากรทางด้านการบริหารน้อยมาก ผู้ต้องขังที่ได้รับคัดเลือกมาควบคุมในเรือนจำนี้ จะต้องเป็นผู้มีความประพฤติดีและไว้วางใจได้ และเป็นผู้ที่ใกล้จะพ้นกำหนดโทษแล้ว เรือนจำเปิดนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

การจำแนกประเภทเรือนจำหรือทัณฑสถานออกเป็น 4 ประเภทนั้น เป็นการยึดหลักเกณฑ์การกำหนดความมั่นคงแข็งแรงในการควบคุม ที่ลดหลั่นไปตามความร้ายแรงแห่งการกระทำผิด และระยะเวลาที่ถูกลงโทษเป็นสำคัญ

การที่จัดจำแนกประเภทเรือนจำเป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุดถึงเรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำสุด และเรือนจำเปิดนั้นเพื่อใช้เป็นสถานที่รองรับผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับลักษณะพฤติกรรมผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ โดยปกติผู้ต้องขังดื้อด้านยากต่อการแก้ไข ก็จะถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำที่ระดับความมั่นคงสูงสุด เพื่อป้องกันความปลอดภัยแก่ชุมชน ส่วนผู้ต้องขังซึ่งสามารถแก้ไขความประพฤติได้ ก็มักจะถูกควบคุมให้ศึกษาอบรม ฝึกอาชีพอยู่ในเรือนจำระดับปานกลาง ส่วนผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี และไม่มีความจำเป็นต้องถูกควบคุมในเรือนจำแบบปิดมีกำแพงก็จะถูกจัดไปควบคุมในเรือนจำชั่วคราวหรือทัณฑสถานเปิดต่าง ๆ

การจำแนกประเภทเรือนจำเพื่อเป็นสถานรองรับควบคุมผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ นั้นเป็นปัจจัยจูงใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ และร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเรือนจำ

เพื่อจะได้มีโอกาสโยกย้ายหรือได้รับคัดเลือกไปควบคุมในเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงปานกลาง เรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำ หรือเรือนจำและทัณฑสถานเปิดทั่วไป แต่ในทางกลับกัน หากผู้ต้องขังรายใดประพฤติผิดระเบียบวินัย หรือก่อความยุ่งยากในทางปกครองก็จะถูกส่งตัวกลับไปควบคุมเรือนจำที่มีความมั่นคงแข็งแรงตามเดิม

2. การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Prisoner Classification)

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการวินิจฉัยผู้ต้องขัง และการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สอดคล้องกับสาเหตุแห่งการกระทำผิดนั้น อาศัยหลักการ 3 ประการ คือ

2.1 การจำแนกตามอายุ (Classification by Age) เป็นการถือเอาอายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติโดยมีสมมุติฐานว่า ผู้ต้องขังที่เป็นเด็กหรือวัยรุ่นย่อมจะมีพฤติกรรมที่ง่ายต่อการแก้ไขนั้น สมควรแยกออกต่างหากจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งมีลักษณะอาชญากรแท้และเพื่อป้องกันการถ่ายทอดความรู้ทางอาชญากรรมแก่กัน รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักการที่เหมาะสมต่อไป

2.2 การจำแนกตามกำหนดโทษ (Classification by Term of Imprisonment) ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงก็จะถูกจำแนกส่งไปยังในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง เพื่อความปลอดภัยในการควบคุม การให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงขึ้น ก็แตกต่างจากผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษระยะสั้น

2.3 การจำแนกตามประเภทความผิด (Classification by Offence) การจำแนกผู้ต้องขังตามประเภทหรือลักษณะแห่งการกระทำผิดนั้น เนื่องจากเหตุผลที่ว่าในบรรดาประเภทของความผิดที่แตกต่างกัน ลักษณะของผู้ต้องขังก็ต่างกันด้วย อาทิ ผู้กระทำความผิดลหุโทษย่อมจะมีลักษณะต่างไปจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ หรือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายย่อมจะมีลักษณะพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น จึงต้องมีการจำแนกผู้ต้องขังออกตามประเภทความผิดต่าง ๆ ฉะนั้นเมื่อความผิดแตกต่างกันลักษณะของผู้ต้องขังก็แตกต่างกันด้วย อาทิ ผู้กระทำความผิดลหุโทษย่อมจะมีลักษณะแตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ หรือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายย่อมมีพฤติกรรมแตกต่างไปจากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

นอกจากนี้นักอาชญาวิทยายังได้ทำการวิเคราะห์ศึกษาประเภทของการเป็นอาชญากรอาชีพ พบความจริงในข้อหนึ่งที่ว่า แม้แต่ในกลุ่มอาชญากรก็ยังมีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น อาชญากรอาชีพประเภทชอบความรุนแรง จะมีลักษณะประกอบอาชญากรรมไม่เหมือนกับอาชญากรอาชีพ ประเภทปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น ดังนั้น กลุ่มอาชญากรอาชีพที่แตกต่างกัน

ในแต่ละกลุ่มนี้ สมควรที่จะต้องได้รับการจำแนกไปสู่สถานรองรับที่ต่างกัน และให้การวางแผนฟื้นฟูบำบัดที่แตกต่างกันไปด้วย

3. การจำแนกลักษณะบุคลากร (Personnel Classification)

การจำแนกลักษณะบุคลากร คือ การจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติตามความต้องการของหน่วยงานบริหารต่าง ๆ สำหรับปฏิบัติหน้าที่ประจำในเรือนจำประเภทต่าง ๆ ทั้ง 4 ระดับ คือ เรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุดจนถึงต่ำสุด และรวมทั้งเรือนจำเปิดหรือทัณฑสถานเปิดด้วยนั้นมีความแตกต่าง เช่น เรือนจำที่มีความมั่นคงสูงสุดจะต้องเลือกเฟ้นเจ้าพนักงานที่เป็นผู้มีความเสียสละเด็ดเดี่ยว กล้าหาญ และรักษาระเบียบวินัยเคร่งครัด เรือนจำเปิดหรือทัณฑสถานเปิดซึ่งโดยทั่วไปเป็นเรือนจำเกษตรกรรมนั้น ควรเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีความประพฤติดีอยู่ในระเบียบวินัย มีความรู้ความชำนาญวิชาชีพด้านการเกษตร เป็นต้น การจัดบุคลากรที่เหมาะสมเพื่อดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในเรือนจำย่อมจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งเสริมให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังบังเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.3.3 ขั้นตอนในการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลด้วยการวิเคราะห์ประวัติ ศึกษาปัญหาทั่วไปของผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของผู้ต้องขัง นับแต่วาระแรกที่ผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ จนกระทั่งถึงวันปลดปล่อยพ้นโทษไปในการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีหลักการดำเนินงานอยู่รวม 4 ขั้นตอน คือ[51]

2.3.3.1 การรับตัวผู้ต้องขังใหม่เข้าสู่เรือนจำ (Admission)

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเริ่มตั้งแต่ การรับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ โดยมีการจัดทำทะเบียนการทำบัตร การเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย เมื่อผ่านขั้นตอนเหล่านี้แล้ว ผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวไปอยู่สถานวิเคราะห์ผู้ต้องขัง หรือศูนย์แรกรับผู้ต้องขัง เพื่อดำเนินการศึกษาตรวจสอบ วิเคราะห์ประวัติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม อาทิ การสืบเสาะประวัติทางสังคม การตรวจสอบทางการแพทย์ การตรวจสอบภาวะจิตหรือความสามารถที่จะปรับชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำโดยจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา การทดสอบความถนัดในการฝึกวิชาชีพ แนวความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนความสนใจทางสันทนาการ หรือการใช้เวลาว่างของผู้ต้องขัง

---

[51] *เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 6 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 303-306). เล่มเดิม.

สถานวิเคราะห์ผู้ต้องขัง หรือศูนย์แรกรับผู้ต้องขังนั้น เป็นสถานที่ที่ควรแยกออกจากเรือนจำ หรือถ้าจำเป็นต้องอยู่ในเรือนจำ ควรมีสัดส่วนและบริเวณต่างหาก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอสำหรับการสัมภาษณ์ประวัติ และสังเกตพฤติกรรมของผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด ระยะเวลาที่ผู้ต้องขังอยู่รวมกันในสถานแรกรับประมาณ 4-8 สัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อให้เวลาแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมีเวลามากพอในการศึกษาวิเคราะห์ผู้ต้องขังแต่ละราย รวมทั้งการปฐมนิเทศ แจ้งระเบียบข้อบังคับ และชีวิตความเป็นอยู่ในสถานที่ควบคุม เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังเกิดความเคยชินจนสามารถปรับสภาพชีวิตในเรือนจำและทัณฑสถานได้ในเบื้องต้น และได้มีการตรวจสอบจนแน่ใจว่า ผู้ต้องขังไม่มีปัญหาในด้านอารมณ์ ด้านการติดต่อสื่อสาร การสันทนาการกับบุคคลอื่น ๆ ด้วย

2.3.3.2 การรวบรวมผลการสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

ผลจากการสัมภาษณ์ การสืบเสาะประวัติความเป็นมาของผู้ต้องขังในช่วงที่อยู่ในสถานแรกรับต้องเรียบเรียงเป็นรายงาน สำหรับให้คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังต่อไป เนื้อหาของรายงานดังกล่าวจะประกอบด้วย

ก. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ต้องขัง อาทิ ชื่อนามสกุล วันเดือนปีเกิด สถานที่อยู่ ภูมิลำเนา

ข. ประวัติการต้องคดีครั้งก่อน ๆ

ค. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การทดสอบ และการสืบเสาะของเจ้าหน้าที่

ง. ข้อมูลเกี่ยวกับความสมบูรณ์ และบกพร่องของร่างกายหรือจิตใจ

จ. อาชีพ การทำงาน ความสนใจในการทำงาน ความชำนาญงาน

ฉ. ความประพฤติในสถานควบคุม

ช. แผนการหลังได้รับการปลดปล่อย

ซ. ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น

รายงานดังกล่าวนี้ควรจะรวบรวมให้คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ได้พิจารณาล่วงหน้า ก่อนที่จะมีการประชุม ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการได้มีเวลาศึกษาพิจารณารายงานจากทางสถานวิเคราะห์หรือศูนย์แรกรับผู้ต้องขังได้อย่างละเอียดเสียก่อน

2.3.3.3 การพิจารณาของคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะพิจารณาตรวจสอบศึกษารายงานการวิเคราะห์สัมภาษณ์เรื่องราวส่วนบุคคลผู้ต้องขัง และทำการศึกษาปัญหาลักษณะนิสัยของผู้ต้องขังเพิ่มเติมเพื่อการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะประกอบด้วย ตัวแทนจากฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมแก้ไขผู้ต้องขัง ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการในแขนงอาชีพต่าง ๆ อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ อนุศาสนาจารย์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุม ฝ่ายฝึกวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งจำนวนกรรมการและองค์ประกอบของทีมงานนั้นอาจจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลาการที่มีอยู่ในแต่ละเรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ อย่างไรก็ตามต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน ทั้งนี้เพื่อให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมีตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ อยู่มากพอที่จะพิจารณาได้อย่างละเอียด และให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาของผู้ต้องขังต่าง ๆ ที่อาจจะมีขึ้นนั้นได้ทุกด้าน และในทางตรงข้ามไม่ควรจะมีจำนวนกรรมการมากจนเกินไป จุดประสงค์ที่สำคัญคือให้กรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ ในเรือนจำ หรือทัณฑสถานได้วิเคราะห์และวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทำให้ได้สมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตามปกติแล้ว ผู้บัญชาการเรือนจำหรือรองผู้บัญชาการเรือนจำ จะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อจะได้เป็นผู้นำเอาผลการพิจารณาเรื่องแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเข้าสู่นโยบายในการบริหารของเรือนจำได้ และจะแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งคนใดที่ทำหน้าที่ดูแลสืบเสาะผู้ต้องขัง ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดวันเวลา สถานที่ของการประชุมคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และการจัดเตรียมออกหนังสือเวียน ตลอดจนเป็นผู้ดูแลว่าข้อแนะนำต่าง ๆ ในเรื่องแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งได้จากการประชุมคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้น เรือนจำและทัณฑสถานได้นำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนและจริงจังต่อไป หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จะร่วมกันพิจารณาข้อมูลประวัติผู้ต้องขังที่ได้จากสถานแรกรับและจะปรึกษาหารือกัน เพื่อพิจารณาวางแผนและกำหนดกิจกรรมปฏิบัติที่เหมาะสมกับความต้องการ ส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับประวัติอาชญากรรม กำหนดโทษ ความรู้ความถนัดในการฝึกอาชีพในแต่ละรายไป โดยหากิจกรรมที่กรรมการเห็นร่วมกันว่า จะช่วยแก้จุดบกพร่องของผู้ต้องขัง รวมทั้งจะสามารถพัฒนาความสามารถของผู้ต้องขัง และเป็นการเตรียมผู้ต้องขังให้พร้อมที่จะได้รับการปลดปล่อยไปอยู่ร่วมในชุมชน และเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายของบ้านเมืองต่อไป ในการร่วมกันประชุมพิจารณาการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้นคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ อาทิ เรื่องลักษณะการควบคุม เรื่องการฝึกอาชีพ การศึกษา ศาสนา สันทนาการ ผลการตรวจสอบร่างกาย การให้คำปรึกษาของแพทย์ หรือการพบนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และจิตแพทย์ต่าง ๆ เป็นต้น

ในการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และการกำหนดกิจกรรมที่ผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัตินั้น คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ควรจะเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติต่อตัวของผู้ต้องขังเองด้วย เพราะจะทำให้ผู้ต้องขังให้ความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ ที่จะใช้ปฏิบัติแก้ไขตัวผู้ต้องขังนั้นมากขึ้น

คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จะต้องสัมภาษณ์ผู้ต้องขังอย่างเป็นกันเอง เพื่อทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกสบายใจขึ้น และต้องทำให้ผู้ต้องขังเชื่อว่า คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมีความสนใจที่ต้องการช่วยให้ผู้ต้องขังนั้นช่วยตัวเองได้ การปรึกษาหารือกันเรื่องแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น จะต้องเน้นวิธีที่สามารถนำแผนที่สรุปร่วมกันดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริงได้

การศึกษาวิเคราะห์ผู้ต้องขัง และการให้มีแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น มิใช่จนสิ้นหลังจากคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้ประชุมกันแล้ว หากแต่จะต้องมีการศึกษาและสังเกตผู้ต้องขังอีกต่อไป และอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่า แผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือการกำหนดกิจกรรมที่ผู้ต้องขังต้องปฏิบัตินั้น อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามความจำเป็น ตามความเหมาะสม ดังนั้น พฤติกรรมและการพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้ต้องขังที่เด่น ๆ และสำคัญควรจะได้รับการสังเกต วิเคราะห์และบันทึกไว้ และแจ้งให้คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้ทราบ เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำต่อไป

2.3.3.4 การดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoner)

เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและให้เป็นไปตามภาวะการเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นจึงต้องจัดให้มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำอีก เพื่อจะได้วางหลักเกณฑ์การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องเหมาะสมยิ่งขึ้นกับพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ได้เปลี่ยนไป

หลักการของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำมีอยู่ว่า เมื่อผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปและมีผลกระทบต่อการควบคุมและโครงการปฏิบัติในการปรุงแต่งแก้ไขผู้ต้องขังที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลนั้น ๆ เสียแล้ว ก็ให้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น จะต้องรายงานโดยประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไปยังคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อดำเนินการพิจารณาในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อดำเนินการพิจารณาในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ

ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้น ตามปกติหรือตามกฎเกณฑ์ทั่วไปของเรือนจำหรือทัณฑสถานต่าง ๆ นั้น อาจจะกระทำกันปีละครั้ง หรือปีละ 2 ครั้ง ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้น แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นผู้ที่ทำหน้าที่คอยสอดส่องดูแลผู้ต้องขังโดยตรงอาจจะขอให้ทางคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้รับการคัดเลือกไปฝึกอาชีพ

ด้านอุตสาหกรรมเบา หรือเกษตรกรรม ในเรือนจำชั่วคราวหรือทัณฑสถานเปิดซึ่งมีความมั่นคงระดับต่ำ เนื่องจากมีความประพฤติดี ต่อมาผู้ต้องขังดังกล่าวมีพฤติกรรมไม่เรียบร้อยหรือส่อเค้าว่าจะหลบหนี ก็จำเป็นจะพิจารณาหามาตรการควบคุมใหม่ หรือย้ายไปอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานอื่นที่เหมาะสมต่อไป

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำนี้ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ต้องขังมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเหมือนเช่นในคราวที่มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในครั้งแรก อย่างไรก็ตาม ผลการพิจารณาใด ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะต้องบอกกล่าวให้ผู้ต้องขังรับรู้ด้วย การจำแนกลักษณะซ้ำนั้น ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และต้องทำงานร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ดังนั้นข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังแต่ละรายควรจะมีการจัดเก็บไว้ในที่แห่งเดียวเพื่อความสะดวกและพร้อมที่จะให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องดูแลผู้ต้องขังได้นำมาศึกษาได้ แฟ้มประวัติผู้ต้องขังส่วนกลางนี้จะต้องมีการเก็บรักษาไว้ทุกเรือนจำ

จากขั้นตอนการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นกระบวนการวางแผนปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในลักษณะที่ต่อเนื่อง แต่การดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จำเป็นจะต้องมีความสัมพันธ์กับการพักการลงโทษและการปลดปล่อย ทั้งนี้เพราะการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาผู้ต้องขังเป็นจุดประสงค์ร่วมของงานฝ่ายต่าง ๆ ในเรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง หรืออีกนัยหนึ่ง เป้าหมายหลักในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมิได้มุ่งเฉพาะประสิทธิผลแห่งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่เท่านั้น แต่รายงานของคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่ประกอบด้วย เรื่องราวของผู้ต้องขังแต่ละคนโดยละเอียดสมบูรณ์นั้น นับเป็นเอกสารสำคัญยิ่งต่อการทะเบียนและการกำหนดแผนงานและวิธีปฏิบัติในกิจการราชทัณฑ์ทุกแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายงานความสามารถหรือความถนัดในการประกอบอาชีพ ความประพฤติ และพื้นฐานความมั่นคงแห่งจิตใจของผู้ต้องขังจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพิจารณาพักการลงโทษ การปลดปล่อย และการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในประเทศไทย เป็นระบบการจำแนกผู้ต้องขังแบบรวมงานหรือแบบผสมผสาน คือ เป็นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในรูปคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับบริหารงานเรือนจำโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ อนุศาสนาจารย์ จิตแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญการฝึกวิชาชีพ เป็นต้น

นับแต่วาระแรกที่รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำจะเริ่มกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ตั้งแต่ให้มีโครงการปฏิบัติแรกรับผู้ต้องขัง มีการแยกผู้ต้องขังเข้าใหม่ออกจากผู้ต้องขังอื่น ๆ โดยเรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งจัดสถานที่ภายในเรือนจำและทัณฑสถานส่วนหนึ่ง

ไว้ให้เป็นหน่วยงานแรกรับ หรือแดนแรกรับ ภายในขอบข่ายทรัพยากรของเรือนจำที่มีอยู่ จากนั้นก็จะเป็นกระบวนการให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขังใหม่เกี่ยวกับการปฏิบัติตน การปรับตัวให้เหมาะสมแก่สภาพแวดล้อม ตลอดจนการชี้แจงให้รู้ถึงกฎ ระเบียบ ภายในเรือนจำและทัณฑสถาน และการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเข้าใหม่ โดยนักสังคมสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล แล้วเสนอรายงานประวัติต่อคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อจะได้ดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และแยกส่งสู่การปฏิบัติในแดนหรือหน่วยงานภายในเรือนจำนั้น หรือส่งไปควบคุมยังเรือนจำหรือทัณฑสถานที่เหมาะสมต่อไป

2.3.3.5 อุปสรรคของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะประสบความสำเร็จและดำเนินการไปตามเป้าหมายได้ต้องประกอบด้วยความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเรือนจำและทัณฑสถาน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ อุปกรณ์และบุคลากร แต่ในทางปฏิบัติมักมีอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังต้องดำเนินการไปได้ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ดังนี้ คือ[52]

1. ความแออัดยัดเยียดของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะความแออัดมักทำให้เกิดเหตุร้ายได้ง่าย

2. บุคลากรของเรือนจำและทัณฑสถานขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

3. ผู้บัญชาการเรือนจำและทัณฑสถานขาดความดูแลเอาใจใส่

4. ปัญหาด้านแนวความคิดและการยอมรับคุณค่าของระบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพราะเท่าที่ผ่านมาบุคลากรทางทัณฑวิทยาบางส่วนยังยึดมั่นในระบบทัณฑวิทยาแบบเก่า ๆ ที่เห็นว่าผู้ต้องขังเป็นคนชั่วร้าย ดื้อด้านแก้ไขไม่ได้ และมีความเชื่อว่าผู้ต้องขังเหล่านั้นไม่สามารถที่จะฟื้นฟูแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และคิดว่าการแก้ไขเป็นเพียงทฤษฎีเท่านั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้ได้ผลจริง

5. ขาดบุคลากรด้านสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยาแนะแนวทางเพื่อมาช่วยงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

2.4 ระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง

การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังนั้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังเอาใส่ใจในการอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง โดยกระบวนการปฏิบัติที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น มีอยู่หลายกรณีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง

---

[52] *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 198). เล่มเดิม.

โดยผู้ต้องขังแต่ละชั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์แตกต่างกันไป ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เกี่ยวกับการเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 การจัดชั้นของผู้ต้องขัง

การจัดชั้นของผู้ต้องขัง มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเคร่งครัดในระเบียบวินัยและมีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น โดยการให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขังซึ่งพิจารณาจากผลก้าวหน้าในด้านฝึกอบรมและพัฒนาความประพฤติ ย่อมเห็นได้ว่าการให้ประโยชน์ตอบแทน แก่ผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์กับการจัดชั้นของผู้ต้องขังอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีและอยู่ในระเบียบวินัยโดยสม่ำเสมอจะได้รับการพิจารณาได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างน้อยหนึ่งชั้นและยังได้รับประโยชน์ความสะดวกสบายต่าง ๆ สูงขึ้นไปอีก เท่ากับเป็นการยั่วยุผู้ต้องขังให้แข่งขันการทำความดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย ก็จะถูกลดชั้นลง และถูกตัดความสะดวกสบายที่เคยได้รับอยู่ตามไปด้วย[53] นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดแยกชั้นผู้ต้องขังตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดไว้ว่า[54]

1. เพื่อแยกต่างหากจากผู้ต้องขังจำพวกที่มีประวัติการประกอบอาชญากรรม หรือนิสัยอันต่ำช้าเลวทรามซึ่งจะโน้มน้าวผู้อยู่ใกล้ชิดให้ชั่วตาม

2. เพื่อแบ่งผู้ต้องขังออกเป็นชั้น ๆ ให้สะดวกในการปฏิบัติหรือฟื้นฟูให้กลับมาสู่สังคมได้โดยปกติ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 3 ว่าด้วยการแยกและย้ายผู้ต้องขัง มาตรา 11 บัญญัติว่า รัฐมนตรีมีอำนาจแยกประเภทหรือชั้นของผู้ต้องขังและวางเงื่อนไขในการย้ายจากประเภทหรือชั้นหนึ่งไปยังอีกประเภทหรือชั้นหนึ่งโดยวิธีเลื่อนขึ้นหรือลดลง ตลอดจนการปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับผู้ต้องขัง คนต้องขัง และคนฝากให้แยกขังไว้ต่างหากจากนักโทษเด็ดขาดเท่าที่จะกระทำได้ การจัดชั้นของผู้ต้องขัง กำหนดไว้เฉพาะผู้ต้องขังที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วเท่านั้น ตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องนักโทษเด็ดขาด ข้อ 44 กำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดไว้ 6 ชั้น คือ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลวและชั้นเลวมาก

กฎกระทรวง ข้อ 45 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดไว้ดังนี้ นักโทษเด็ดขาดที่เข้ามาอยู่ใหม่ให้อยู่ในชั้นกลางจนกว่าจะมีการเลื่อนหรือลดชั้น เว้นแต่ได้เคยต้องโทษ

---

[53] *หลักทัณฑวิทยา* (น. 519-520). เล่มเดิม.

[54] จาก *คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ ปี พ.ศ. 2554* (น. 88), โดย สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

มาแล้ว และต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีกภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษคราวก่อน กับความผิดทั้ง 2 คราวนั้นไม่ใช่ความผิดฐานลหุโทษหรือประมาทให้อยู่ในชั้นเลว

การเลื่อนหรือลดชั้นนั้น ให้เป็นไปตามระเบียบและวิธีการของกรมราชทัณฑ์[55]

สำหรับการปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังนั้น กฎกระทรวง ข้อ 48 กำหนดว่า ผู้ต้องขังที่มีความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ จะได้รับการพิจารณาผ่อนผันให้ความสะดวกในอันดับต่าง ๆ หรืออาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นให้ แล้วแต่กรมราชทัณฑ์พิจารณาเห็นสมควรแก่ความชอบและคุณประโยชน์อันเกิดแก่ราชการ

ข้อ 81 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดนั้น ให้กระทำในวันสิ้นเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่ง และวันสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง (ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553)) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นก่อนเวลาในวรรคหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ โดยอนุมัติของอธิบดี

ข้อ 82 ภายใต้บังคับแห่งข้อก่อน การเลื่อนหรือลดชั้นเป็นอำนาจผู้บัญชาการเรือนจำ

ส่วนการงดการเลื่อนชั้นหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาดนั้น จะกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้กระทำผิดวินัยของทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน ซึ่งกฎกระทรวง ข้อ 107 และข้อ 108 กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ 107 งดการเลื่อนชั้นนั้น พึงกระทำในกรณีดังต่อไปนี้

(1) พยายามหลบหนี หรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา ในทางปฏิบัติในเรื่องนี้กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ที่ มท 0905/ว.55 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2522 เรื่อง การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาดที่หลบหนีและได้ตัวคืนมา ไม่ว่าผู้ต้องขังคนนั้นก่อนหลบหนีจะเป็นผู้ต้องขังชั้นใดให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวมากสถานเดียว

(2) นำเข้ามาหรือมีสิ่งของต้องห้ามไว้ในเรือนจำ

(3) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนออกจากเรือนจำ โดยมิได้รับอนุญาต

(4) ทำให้ทรัพย์สินของหลวงหรือของผู้อื่นเสียหายโดยประมาท

(5) กระทำให้เกิดเหตุติดขัดในการงานของผู้ต้องขังอื่นโดยประมาท

ข้อ 108 ลดชั้น พึงกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีตำแหน่งต่ำกว่าพัศดีลงมา

(2) ก่อการวิวาทขึ้นกับผู้ต้องขังอื่น แต่ไม่ถึงกับมีเหตุร้ายแรง

(3) เล่นการพนัน

---

[55] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556.

(4) เสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือสารระเหย หรือดื่มสุรา หรือของเมาอย่างอื่น

(5) กระทำการตามข้อ 106 (2)

(6) กระทำการตามข้อ 107 (2) หรือ (3) โดยเจตนา

(7) มีหรือค้าสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127

การจัดชั้นของผู้ต้องขังนี้ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการทางวินัยผู้ต้องขังปรากฏตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ซึ่งบัญญัติว่า...เมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำผิดวินัยให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่พิจารณาโดยถ่องแท้ แล้วลงโทษสถานหนึ่งสถานใดหรือหลายสถาน ดังต่อไปนี้

(1) ภาคทัณฑ์

(2) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา

(3) ลดชั้น

(4) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกิน 3 เดือน เว้นไว้แต่กรณีที่ระบุไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(5) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมด หรือแต่บางส่วนบางอย่าง

(6) ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน

(7) ขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่งโดยความเห็นชอบของแพทย์

(8) เฆี่ยนคราวหนึ่งไม่เกิน 20 ที ในความควบคุมของแพทย์ แต่ห้ามเฆี่ยนคราวต่อไปเว้นแต่จะล่วงพ้นเวลา 30 วัน จากวันที่เฆี่ยนคราวที่แล้ว ถ้าผู้ต้องขังเป็นหญิงห้ามเฆี่ยน

(9) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32(6)

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดั่งระบุไว้ข้างต้นให้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

2.4.2 การเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง

การเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดนับเป็นมาตรการทางวินัยในอันที่จะช่วยให้การปกครองเรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพิจารณาให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามลำดับชั้นของผู้ต้องขัง กล่าวคือ ถ้าผู้ต้องขังประพฤติตนดีก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นให้สูงขึ้น และได้รับประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดี เพิ่มพูนมากขึ้นอีกในทางกลับกันหากผู้ต้องขังประพฤติตนไม่เหมาะสม ก็จะถูกลดชั้นลงและถูกลิดรอนความสะดวกต่าง ๆ ที่เคยได้รับอยู่ลดลงไปด้วย[56]

---

[56] *คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ ปี พ.ศ. 2554* (น. 90). เล่มเดิม.

กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาดให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน ดังนี้[57]

2.4.2.1 ข้อกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์

1. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 11 วรรค 1 มาตรา 32 วรรค 1 (2) และมาตรา 35 วรรค 1 (2) และ (3)

2. กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ข้อ 44, 45, 48, 81, 83, 107, 108, และ 134

3. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ตารางต่อท้ายระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556

4. หนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์

1) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนมาก ที่ มท 0906/ว 118 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2536 เรื่อง ระเบียบการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด

2) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0909/ว.128 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2507 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด

3) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0909/ว 179 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2515 เรื่อง ซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในกรณีมีเหตุพิเศษ

4) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนที่สุด ที่ มท 0905/ว 78 ลงวันที่ 21 เมษายน 2520 เรื่อง การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดทำผิดกลายคดี

5) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนที่สุด ที่ มท 0905/ว 34 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2522 เรื่อง ทางปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิของนักโทษเด็ดขาด

6) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0905/ว 55 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2522 เรื่อง การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด

7) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 1005/ว 60 ลงวันที่ 19 เมษายน 2528 เรื่อง หารือการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด

8) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนมาก ที่ มท 1005/ว 157 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2530 เรื่อง การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด

---

[57] แหล่งเดิม.

9) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0905/347 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 เรื่อง การรายงาน การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในกรณีปกติ

10) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0905/1530 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2545 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด

11) หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ 0706/ว 21 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2549 เรื่อง ซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด

2.4.2.2 หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการเลื่อนชั้นและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด[58]

1. การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ[59]

การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติให้ดำเนินการในวันสิ้นเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่ง และสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง

การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้ดำเนินการ ดังนี้[60]

(1) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วน้อยกว่าสามเดือน แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยว่าหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

นักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไปจะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(2) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดต่ำกว่าชั้นกลางมาแล้วน้อยกว่าหนึ่งปี แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

(3) ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ แต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งสังกัดเรือนจำนั้น ๆ ทำการตรวจสอบพิจารณาว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดควรหรือไม่ควรเลื่อนชั้นเพราะเหตุใด[61]

(4) ภายในเวลาสองเดือนก่อนถึงกำหนดวันเลื่อนชั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำสำรวจนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น แล้วจัดทำบัญชีพร้อมทั้งรวบรวมเอกสาร

---

[58] แหล่งเดิม.

[59] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 หมวด 2 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ.

[60] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 10.

[61] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 13.

หลักฐานต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการ[62] จากนั้นให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบรายชื่อรวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วทำความเห็นเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อพิจารณาสั่งเลื่อนหรือไม่เลื่อนชั้นโดยเร็ว[63]

(5) การพิจารณาดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้คำนึงถึงว่าการที่นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดผลดีแก่การปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำตลอดทั้งเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสัย ความประพฤติ พฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อย ตั้งตนอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำ มีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียรมานะอดทน ทำการงานบังเกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนรวม โดยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้[64]

ก. นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ชั้นเลว หรือชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. ตั้งใจรับการศึกษาอบรมทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ ศีลธรรมและวัฒนธรรมด้วยดี

2. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ข. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน ก

2. ผ่านการศึกษาอบรมหรือฝึกวิชาชีพในหลักสูตรที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรเดิมที่เคยศึกษาอบรมผ่านมาแล้ว

3. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ค. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน ข

2. ผ่านการพัฒนาและอบรมในด้านจิตใจ

3. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ผลการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้วไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก

การทดสอบหรือการประเมินผลเพื่อเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้เป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

---

[62] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 14.

[63] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 15.

[64] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 16.

(6) นักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยอาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นในกรณีปกติด้วยทั้งนี้ ให้นำผลรายงานทางการแพทย์มาประกอบดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ[65]

2. การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ[66]

(1) ในกรณีมีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดที่มีความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษตามนัยข้อ 48 หรือเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดก่อนกำหนดเวลา ตามนัยข้อ 81 วรรคสอง หรือเลื่อนข้ามชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามนัยข้อ 82 แห่งกฎกระทรวงก็ได้

กรณีตามวรรคแรก ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติทำนองเดียวกับที่ระบุไว้ในข้อ 13[67] ทำการสอบสวนพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ และเมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานดังกล่าวแล้วพิจารณาเห็นว่า สมควรเลื่อนชั้นเป็นกรณีพิเศษให้ส่งรายงานการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นไปให้กรมราชทัณฑ์พิจารณา เมื่อได้รับอนุมัติจากกรมราชทัณฑ์แล้วให้ผู้บัญชาการเรือนจำสั่งให้เลื่อนชั้นได้[68]

(2) การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามข้อ 1 นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษาอบรมและทำงานเกิดผลดีแล้วจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้ประกอบคุณงามความดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการดีเด่นเป็นพิเศษอีกด้วย เช่น เข้าต่อสู้ขัดขวางป้องกันการแหกหักเรือนจำ หรือช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่นขณะตกอยู่ในภาวะอันตราย หรือเสี่ยงอันตรายเข้าทำการป้องกันจับกุมผู้ต้องขังที่ก่อการจราจล หรือก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ หรือทำการดับเพลิงในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้อาคารสถานที่ของเรือนจำ หรือคิดประดิษฐ์สิ่งของหรือเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้เป็นประโยชน์สำคัญในการผลิตสินค้าหรือในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง หรือประกอบคุณความดีที่เป็นประโยชน์สาธารณะ หรือสร้างชื่อเสียงให้กับสังคมและประเทศชาติเป็นที่ดีเด่นเป็นประจักษ์ หรือเหตุอื่นใดอันสมควรที่อธิบดีอนุมัติ[69]

---

[65] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 17.

[66] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 หมวด 3 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ.

[67] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556.

[68] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 18.

[69] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 19.

(3) เมื่อได้สั่งเลื่อนชั้นแล้วให้ประชุมชี้แจงให้นักโทษเด็ดขาดทั้งหมดทราบผลการเลื่อนชั้น และเหตุผลที่มีการเลื่อนชั้น แล้วปิดประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไว้โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร[70]

3. การเพิ่มและลดกำหนดเวลาลงจากกำหนดเวลาปกติ[71]

(1) การเพิ่มกำหนดเวลาการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด[72]

ก. กำหนดโทษ (หมายแจ้งโทษเด็ดขาดครั้งสุดท้าย)

1. กำหนดโทษตลอดชีวิต ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 3 ปี 6 เดือน

2. กำหนดโทษต่ำกว่าตลอดชีวิต แต่ไม่น้อยกว่า 15 ปี ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

3. กำหนดโทษต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่น้อยกว่า 10 ปี ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน

ข. ลักษณะความผิดอาญา

1. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา 147 ถึง 166 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

2. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มาตรา 177 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี

3. ความผิดตามมาตรา 190 วรรค 1 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี

4. ความผิดตามมาตรา 190 วรรค 2, 3 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

5. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชนตามมาตรา 217, 218, 229, 230, 231, 237 ประกอบด้วยมาตรา 238 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี

6. ความผิดเกี่ยวกับเงินตราตามมาตรา 240 ถึง 245 ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี

7. ความผิดต่อชีวิตตามมาตรา 289 (1) หรือ (5) ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 3 ปี

---

[70] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 20.

[71] *คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ ปี พ.ศ. 2554* (น. 93-94). เล่มเดิม.

[72] ตารางต่อท้ายระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 กรณีที่ต้องเพิ่มขึ้นและลดกำหนดเวลาลงจากกำหนดเวลาปกติ ข้อ 11.

8. ความผิดต่อร่างกาย ตามมาตรา 296 ประกอบด้วยมาตรา 289 (1) หรือ (5) ต้องเพิ่มกำหนดระยะเวลา 2 ปี

(2) การลดกำหนดเวลาการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด[73]

ก. การศึกษาวิชาสามัญในเรือนจำ

1. อ่านออกเขียนได้ (สำหรับนักโทษเด็ดขาดที่ไม่รู้หนังสือ) ได้ลดกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

2. สำเร็จหลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญระดับใดระดับหนึ่งภายในเรือนจำ ได้ลดกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

3. สำเร็จหลักสูตรธรรมศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือหลักสูตรทางการศึกษาในศาสนาอื่นที่กรมราชทัณฑ์ให้คำรับรองแล้ว ได้ลดกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

ข. การศึกษาวิชาชีพในเรือนจำ

1. สำเร็จหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพ สาขาใดสาขาหนึ่งที่มีระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 5 วัน ภายในเรือนจำได้ลดกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

2. มีความรู้ความชำนาญในการทำงานเกี่ยวกับวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ ได้ลดกำหนดระยะเวลา 2 ปี 6 เดือน

4. การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด[74]

การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด นอกจากจะดำเนินการในกรณีที่กำหนดไว้ตามนัยข้อ 108 และข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงแล้ว ให้ดำเนินการลดชั้นนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดดังต่อไปนี้[75]

(1) กรณีหลบหนีไปจากการควบคุมและได้ตัวคืนมา ไม่ว่านักโทษเด็ดขาดคนนั้นก่อนหลบหนีจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวมากทุกราย

(2) กรณีประพฤติผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ไม่ว่านักโทษเด็ดขาดคนนั้น ขณะได้รับการปล่อยตัวเพื่อคุมประพฤติ จะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด เมื่อได้ตัวคืนมาให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวทุกราย

(3) กรณีฆ่าผู้อื่น ก่อนการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ดังนี้

---

[73] ตารางต่อท้ายระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 กรณีที่ต้องเพิ่มขึ้นและลดกำหนดเวลาลงจากกำหนดเวลาปกติ ข้อ 11.

[74] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 หมวด 4.

[75] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 21.

ก. ฆ่าผู้อื่น หรือก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ข. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ให้ลดชั้นสองชั้น เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดคนนั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเลวให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ค. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ให้ลดชั้นหนึ่งชั้นทุกราย

(2) กรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีหรือค้าสิ่งของต้องห้ามประเภทยาเสพติดให้โทษ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว ซึ่งได้กระทำความผิดหรือร่วมกันกระทำความผิดทั้งในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือเป็นผู้สนับสนุน ให้ลดชั้นจากชั้นเดิมเป็นชั้นเลวมากทุกราย

5. การจัดชั้น เลื่อนชั้น หรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ให้ทำเป็นคำสั่งของเรือนจำและเมื่อได้มีคำสั่งแล้วให้นักโทษเด็ดขาดลงชื่อรับทราบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และให้ปิดประกาศคำสั่งไว้โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร[76]

6. เมื่อได้มีคำสั่งให้เลื่อนชั้นหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาดแล้วให้จัดทำบัญชีการเลื่อนชั้นหรือบัญชีการลดชั้นนักโทษเด็ดขาด รายงานไปกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

(1) การเลื่อนชั้นงวดเดือนมิถุนายน ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนกรกฎาคม

(2) การเลื่อนชั้นงวดเดือนธันวาคม ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนมกราคม

(3) การลดชั้นให้รายงานโดยเร็ว

2.4.3 สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง

การให้ประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง กระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น มีอยู่หลายประการ อาทิ การใช้หลักการจัดชั้นผู้ต้องขัง การให้ได้รับการพักการลงโทษ หรือการจัดส่งให้ไปอยู่ในทัณฑนิคม ฯลฯ นับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรบปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติข้อ 70 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะต้องจัดให้

---

[76] ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 22.

มี ระบบการให้ประโยชน์ตอบแทนอันเหมาะสม และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามชั้นของผู้ต้องขัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี มีความสำนึกรับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่งส่วนได้เสียในอันที่จะนำความสนใจ และความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง"[77]

สำหรับการให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมและรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ เป็นการถือปฏิบัติตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

2.4.3.1 การให้ความสะดวกในเรือนจำตามที่อธิบดีกำหนดไว้ในข้อบังคับ[78]

การให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขังที่ประพฤติดี มีความสัมพันธ์กับชั้นและการรักษาวินัยของผู้ต้องขังเป็นอย่างยิ่ง ตามบทบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์และกฎกระทรวง ข้อ 47-49 ดังนี้

เฉพาะในกรณีให้ความสะดวกแก่นักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝาก อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ออกข้อกำหนดความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขังไว้ตามข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2480 ดังนี้[79]

นักโทษเด็ดขาด

(1) ชั้นเยี่ยม

1. ให้โอกาสรับการเยี่ยมเยียนของญาติสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายถึงญาติได้

3. ถ้าทางเรือนจำสะดวกที่จะจัดให้ ก็จะจัดอาหารพิเศษให้หรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตามปกติแก่ ผู้ที่อยู่ในชั้นกลางขึ้นอีกไม่เกิน 3 อย่าง

4. อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้

5. อนุญาตให้จ่ายเงินส่วนตัวซื้อสิ่งของมาใช้ ในระหว่างต้องขังได้ไม่เกินเดือนละ 8 บาท (แก้ไขใหม่แล้ว)

6. ยอมให้เล่นหรือมีส่วนในการรื่นเริงหรือการดนตรี หรือมหรสพ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง และยอมให้นำเครื่องดนตรีส่วนตัวที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควรเข้ามาเล่นได้

7. การอยู่หลับนอน ถ้าทางเรือนจำสะดวกที่จะจัดได้ ก็จะจัดให้เป็นพิเศษและยอมให้นำเครื่องหลับนอนส่วนตัว ซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควรเข้ามาใช้ได้

---

[77] *หลักทัณฑวิทยา* (น. 517). เล่มเดิม.

[78] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 (1).

[79] คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (น. 115-119), กองทุนสวัสดิการข้าราชการกรมราชทัณฑ์. 2542.

8. ในระหว่างเวลาว่างงาน ยอมผ่อนผันให้พักผ่อนมีอิสระภายในบริเวณ เรือนจำ และตามเงื่อนไขที่ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดให้

9. ยอมให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดของเรือนจำ หรือให้ยืมหนังสือไปอ่านได้เป็นพิเศษกว่าผู้ที่อยู่ในชั้นต่ำกว่า

10. ผ่อนผันให้มีสมุดและเครื่องเขียนไว้กับตัว

11. ในเวลาที่มีการอบรมเจ้าพนักงานเรือนจำ ถึงเรื่องศีลธรรมจรรยาและวิชาการสมาคมก็อนุญาตให้เข้าฟังได้

(2) ชั้นดีมาก

1. ให้โอกาสรับการเยี่ยมเยียนของญาติมิตร 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายถึงญาติมิตรได้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

3. ถ้าทางเรือนจำสะดวกที่จะจัดได้ก็จะจัดอาหารพิเศษให้หรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตามปกติแก่ผู้ต้องขังที่อยู่ชั้นกลางขึ้นอีกไม่เกิน 3 อย่าง

4. อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้สัปดาห์ละ 3 ครั้ง

5. อนุญาตให้จ่ายเงินส่วนตัวซื้อสิ่งของมาใช้ในระหว่างต้องขังได้ไม่เกินเดือนละ 6 บาท

6. ยอมให้เล่นหรือมีส่วนในการรื่นเริงหรือการดนตรี หรือมหรสพ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และยอมให้นำเครื่องดนตรีส่วนตัวที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควรเข้ามาเล่นได้

7. การอยู่หลับนอนถ้าทางเรือนจำสะดวกที่จะจัดได้ ก็อนุญาตให้นำเครื่องหลับนอนส่วนตัวซึ่งผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควรเข้ามาใช้ได้

8. ยอมให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดของเรือนจำ หรือให้ยืมหนังสือไปอ่านคราวละ 1 เล่ม

(3) ชั้นดี

1. ให้โอกาสรับการเยี่ยมเยียนของญาติมิตร 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายถึงญาติมิตรสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3. ถ้าทางเรือนจำสะดวกที่จะจัดให้ก็จะจัดอาหารพิเศษให้หรือเพิ่มกับข้าวให้มากกว่าที่จ่ายตามปกติแก่ผู้ที่อยู่ในชั้นกลางอีกไม่เกิน 2 อย่าง

4. อนุญาตให้จ่ายเงินส่วนตัวซื้อสิ่งของมาใช้ระหว่างต้องขังได้ไม่เกินเดือนละ 4 บาท

5. อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

6. ยอมให้เล่นหรือมีส่วนในการรื่นเริงหรือการดนตรี หรือมหรสพ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง และยอมให้นำเครื่องดนตรีส่วนตัวที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควรเข้ามาเล่นได้

7. ยอมให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดเรือนจำ หรือให้ยืมหนังสือไปอ่านได้คราวละ 1 เล่ม

(4) ชั้นกลาง

1. ให้โอกาสรับการเยี่ยมเยียนจากญาติ 5 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายถึงญาติมิตร 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

3. ให้รับประทานอาหารที่ทางการเรือนจำจัดให้ตามปกติ

4. อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

5. อนุญาตให้จ่ายเงินส่วนตัวซื้อของมาใช้ ในระหว่างต้องขังอยู่ในเรือนจำได้ไม่เกินเดือนละ 2 บาท

6. ยอมให้เล่นหรือมีส่วนในการรื่นเริง หรือการดนตรี หรือมหรสพ ของเรือนจำ 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

7. ยอมให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุดของเรือนจำได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

(5) ชั้นเลว

1. ให้โอกาสได้รับการเยี่ยมเยียนของญาติมิตร 5 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายจากญาติมิตร 3 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

3. ให้รับประทานอาหารที่ทางการเรือนจำจัดให้ โดยมีกับข้าว 1 อย่าง

4. อนุญาตให้รับประทานอาหารส่วนตัวได้ 4 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

5. อนุญาตให้จ่ายเงินส่วนตัวซื้อสิ่งของมาใช้ในระหว่างต้องขังอยู่ในเรือนจำได้ไม่เกินเดือนละ 0.50 บาท

6. ยอมให้เข้าอ่านหนังสือในห้องสมุดของเรือนจำได้ 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

(6) ชั้นเลวมาก

1. ให้โอกาสรับการเยี่ยมเยียนของญาติ 6 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

2. อนุญาตให้ส่งจดหมายถึงญาติมิตร 4 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง

3. ให้รับประทานอาหารที่ทางการเรือนจำจัดให้โดยมีกับข้าว 1 อย่าง

4. ห้ามไม่ให้สูบบุหรี่และกินหมาก

2.4.3.2 การพักการลงโทษ[80]

การพักการลงโทษ นักทัณฑวิทยาถือว่าเป็นวิธีการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดภายนอกเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยมีจุดประสงค์ในการแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีโดยอาศัยชุมชนเป็นเครื่องช่วย ซึ่งนับเป็นการให้ประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของนักโทษในชั้นสูงสุด จึงเป็นวิธีจูงใจผู้ต้องขังให้ประกอบความดียิ่งขึ้นจนได้รับการเลื่อนชั้นขึ้นเป็นผู้ต้องขังชั้นดีมาก หรือดีเยี่ยมแล้วย่อมจะได้รับการพักการลงโทษ จึงนับว่าเป็นการช่วยให้ผู้ต้องขังได้รับการพิจารณาปลดปล่อยก่อนกำหนดโทษตามกระบวนการพักการลงโทษซึ่งได้แก่ การปลดปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาก่อนแล้วส่วนหนึ่งให้ได้รับความเป็นอิสระไปอยู่ภายนอกเรือนจำหรือทัณฑสถานก่อนครบกำหนดโทษตามหลักการปลดปล่อยที่มีเงื่อนไขและภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติตลอดระยะเวลาที่ได้รับการพักการลงโทษและถ้าหากผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำผิดเงื่อนไขพักการลงโทษก็จะถูกจับตัวส่งมาควบคุมอีก จึงเท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้ต้องขังมีโอกาสกลับสู่ฐานะของบุคคลธรรมดาได้เร็วกว่าปกติ[81]

1. ความหมายของการพักการลงโทษ[82]

การพักการลงโทษ[83] (Parole) หมายถึง การปลดปล่อยผู้ต้องขังประเภทเด็ดขาดที่ได้รับการคัดเลือกแล้วให้เป็นอิสระก่อนพ้นกำหนดโทษโดยมีเงื่อนไขควบคุมประพฤติ โดยผู้ต้องขังซึ่งได้รับการพักการลงโทษยังคงอยู่ในความควบคุมของรัฐหรือตัวแทนของรัฐอยู่และจะถูกนำตัวกลับมาจำคุกอีกได้ถ้าฝ่าฝืนเงื่อนไขคุมประพฤติ

อย่างไรก็ดี การพักการลงโทษ[84] ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนอกเรือนจำซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังในขั้นสูงสุดและ

---

[80] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 (5).

[81] *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 229-230). เล่มเดิม.

[82] แหล่งเดิม.

[83] จาก *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 246), โดย ประเทือง ธนิยผล, 2552, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

[84] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 บัญญัติว่า “นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ (5) พักการลงโทษภายใต้บังคับเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ แต่การพักการลงโทษนี้จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วมาน้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นหรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

เป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติตัวดีในขณะต้องโทษโดยจะเลือกจากนักโทษเด็ดชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก และชั้นดีเท่านั้น

อนึ่ง การพักการลงโทษนี้เป็นกระบวนการยุติธรรมอยู่ในขั้นตอนของกรมราชทัณฑ์ซึ่งดำเนินการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ประกอบด้วยกฎกระทรวงและระเบียบข้อบังคับซึ่งมีหลักการโดยสรุปดังนี้ คือ

(1) เป็นวิธีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล

(2) คุณสมบัติของนักโทษที่จะได้รับพักการลงโทษจะต้องมีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ

(3) นักโทษที่จะได้รับพักการลงโทษต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต และระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขพักการลงโทษให้กำหนดไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ต้องไม่เกินกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่[85] สำหรับประเภทนักโทษและเงื่อนไขระยะเวลาในการพักการลงโทษ กฎกระทรวงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2506 ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ได้กำหนดไว้ว่า นักโทษที่จะได้รับพักการลงโทษมีอยู่ 3 ประเภท คือ นักโทษชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก และชั้นดี ส่วนนักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง ชั้นเลว และชั้นเลวมากนั้นไม่อยู่ในข่าย สำหรับระยะเวลาของนักโทษชั้นเยี่ยมต้องเหลือโทษไม่เกิน 1 ใน 3 ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายเลขแดงแจ้งโทษเด็ดขาด ในกรณีที่มีพระราชทานอภัยโทษให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษฉบับหลังสุด นักโทษชั้นดีมากต้องเหลือโทษไม่เกิน 1 ใน 4 และชั้นดีต้องเหลือโทษไม่เกิน 1 ใน 5 ของกำหนดโทษ

(4) จำนวนวันที่ได้รับพักการลงโทษถือเป็นวันต้องโทษจำคุก ฉะนั้นในระหว่างถูกคุมประพฤติ หากผู้ได้รับการพักการลงโทษประพฤติผิดเงื่อนไขอาจถูกจับกุมมารับโทษจำคุกตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ และอาจถูกลงโทษทางวินัยด้วย

และระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นให้กำหนด ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินกว่ากำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่."

[85] จาก "การพักการลงโทษในประเทศไทย," โดย ธีระ เมฆกมล, 2516, *วารสารราชทัณฑ์,* 21 (5), 45-54.

2. วัตถุประสงค์ของการพักการลงโทษ[86]

กล่าวคือ โดยปกติวัตถุประสงค์ในการแก้ไขผู้กระทำผิด[87] คือ ประการแรก เพื่อป้องกันสังคมโดยการลดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดกฎหมายขึ้นอีก ประการที่สอง คือ เพื่อป้องกันการตัดออกจากสังคม และการแก้ไขให้กลับตัวได้โดยสามารถกลับไปมีชีวิตในสังคมได้ด้วยดี สำหรับการพักการลงโทษนั้นก็มีวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน โดยการทดลองปล่อยให้ผู้ต้องขังกลับเข้าไปอยู่ในสังคมภายใต้เงื่อนไขและอยู่ภายใต้การสอดส่องของเจ้าหน้าที่พักการลงโทษที่จะเป็นผู้แนะนำมิให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษประพฤติผิดเงื่อนไข

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพักการลงโทษประเทศไทยนั้นมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเป็นเครื่องจูงใจให้นักโทษประพฤติดี และเพื่อเป็นรางวัลตอบแทนความดีโดยกำหนดว่านักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี ความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและการทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษก็อาจได้การพิจารณาได้รับการพักการลงโทษ

อนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกนักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นนี้โดยคณะกรรมการชุดหนึ่งเป็นคณะผู้แทนทำการพิจารณาเรียกว่า คณะกรรมการพักการลงโทษ[88] ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จำทำให้การพักการลงโทษเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่สังคมและตัวผู้ต้องขังเอง

3. ประโยชน์ของการพักการลงโทษ[89]

กล่าวคือ การพักการลงโทษมีประโยชน์หลายประการซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้ คือ

(1) เป็นการลดระยะเวลาที่ผู้กระทำผิดถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำให้น้อยลง การถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นเวลานาน ๆ ทำให้ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสังคมได้ยาก

(2) ทำให้ผู้ต้องขังถูกปลดปล่อยมีโอกาสที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่ายขึ้นเพราะมีเจ้าพนักงานพักการลงโทษคอยให้ความช่วยเหลือตักเตือนแนะนำอยู่ตลอดเวลา

---

[86] *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 231). เล่มเดิม.

[87] จาก *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 318), โดย ชาย เสวิกุล, 2517, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

[88] คณะกรรมการพักการลงโทษ เป็นคณะกรรมการซึ่งจะมีกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงส่วนกลาง ผู้บัญชาการเรือนจำ นักทัณฑวิทยา นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย เป็นต้น ทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษให้แก่ผู้ต้องขังทั่วราชอาณาจักร. อ้างถึงใน *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 247). เล่มเดิม.

[89] *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* (น. 233). เล่มเดิม.

(3) เป็นสิ่งจูงใจให้นักโทษประพฤติตนเป็นคนดี เพราะต้องการได้รับการพักการลงโทษ

(4) เป็นการประหยัดงบประมาณ ทั้งนี้เพราะรัฐไม่ต้องใช้จ่ายเลี้ยงดูผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือต้องสูญเสียงบประมาณมากมายในการขยายเรือนจำให้พอกับจำนวนนักโทษที่ไม่พ้นโทษและบวกกับนักโทษที่เข้ามาใหม่

(5) เมื่อนักโทษออกจากเรือนจำแล้วทำงานผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ย่อมเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของสังคมโดยส่วนรวม

(6) ช่วยแก้ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ

2.4.3.3 การลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี[90]

การลดวันต้องโทษจำคุกเป็นมาตรการในการลดระยะเวลาในการต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังให้ลดน้อยลง โดยการลดโทษจำคุกต้องปล่อยให้ผู้ต้องขังออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาโดยให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ หากมิได้กระทำผิดเงื่อนไขหรือกระทำผิดอาญาขึ้นอีก ผู้ได้รับการลดวันต้องโทษต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริง แต่หากกระทำผิดอาญาขึ้นใหม่ก็จะต้องเพิ่มโทษในคดีใหม่เข้าไปด้วย[91]

หลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษจากความประพฤติที่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 8 เรื่องวินัยของผู้ต้องขัง มาตรา 32(6) ดังนี้

นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกให้ไม่เกินเดือนละห้าวัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา[92]

ฯลฯ

---

[90] เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่าวยที่ 11 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษนออกเรือนจำ (น. 107-109). เล่มเดิม.

[91] จาก *การราชทัณฑ์ในชุมชน* (เอกสารโรเนียว) (น. 31), โดย นัทธี จิตสว่าง, 2526, กรุงเทพฯ.

[92] ความในมาตรา 32(6) ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นโดยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520 มาตรา 3.

จากบทบัญญัติดังกล่าวและกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2521) มีสาระสำคัญที่จะพิจารณาให้ผู้ต้องขังได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี 5 ข้อ ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี

คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดีมี 3 ข้อดังนี้

ก. ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย และ

ข. ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีนักโทษผู้นั้นต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตและศาลได้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา

ดังนั้นเมื่อนักโทษเด็ดขาดคนใดประพฤติดีเมื่อเริ่มเดือนที่ 7 จะได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุกตามขั้นที่จำแนกไว้ แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดยังอยู่ในชั้นกลาง ชั้นเลว ชั้นเลวมากก็ยังไม่ได้รับประโยชน์ต้องให้รอจนกว่าจะสมความดีให้เข้าหลักเกณฑ์คุณสมบัติก่อน

ส่วนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษจำคุกในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี จึงจะเริ่มได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษตามชั้นที่มีอยู่ตามหลักเกณฑ์คุมสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อ 2

ค. ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี

2. จำนวนวันที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษา

กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษกรณีมีความประพฤติดีไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2521 ดังต่อไปนี้ นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นของนักโทษเด็ดขาดและตามจำนวนวัน ดังต่อไปนี้

ก. ชั้นเยี่ยม เดือนละห้าวัน

ข. ชั้นดีมาก เดือนละสี่วัน

ค. ชั้นดี เดือนละสามวัน

ฉะนั้น จากกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดีจึงมีอยู่เพียง 3 ชั้น คือ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก และนักโทษเด็ดขาดชั้นดี

3. วิธีดำเนินการเพื่อขดลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี

เมื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้รับรายงานจากเรือนจำแต่ละแห่งถึงจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในอันที่จะได้รับลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกจากการที่นักโทษเด็ดขาดเหล่านั้นมีความประพฤติดี อธิบดีกรมราชทัณฑ์จะดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุก[93] ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

ก. ผู้แทนของกรมราชทัณฑ์

ข. ผู้แทนของกรมตำรวจ

ค. ผู้แทนของสำนักงานอัยการสูงสุด

ง. ผู้แทนของกรมประชาสงเคราะห์

จ. จิตแพทย์จากกรมการแพทย์

คณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกได้รับการเสนอเพื่อขอให้ลดวันต้องโทษแก่นักโทษเด็ดขาดจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ คณะกรรมการดังกล่าวจะพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่ในแฟ้มของนักโทษเด็ดขาด โดยอาศัยการลงมติเสียงข้างมากในคณะกรรมการแต่ละคนและอนุมัติการปล่อยตัวไปโดยลดวันต้องโทษ

4. การตัดสิทธิจำนวนวันที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุก

ได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า การลดวันต้องโทษจำคุกเป็นมาตรการซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้นำมาใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังแข่งขันกันทำความดี มีความประพฤติดี ฉะนั้นหากนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกคนใดได้กระทำผิดวินัยหรือมีความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง อาจถูกพิจารณาตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกได้ โดยอำนาจตัดจำนวนวันที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุกเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำเมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานกรมราชทัณฑ์ทราบ รายละเอียดจำนวนวันที่สามารถตัดได้มีดังนี้

ก. ไม่เกินหกสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น
2. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายพนักงานเจ้าหน้าที่
3. พยายามหลบหนี หรือได้หลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา
4. ขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งหน้า
5. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำและได้เกิดความเสียหายขึ้น

---

[93] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32(7).

6. กระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับเงินหรือสิ่งของต้องห้าม

ข. ไม่เกินสามสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ก่อความวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเนือง ๆ
2. ก่อความวุ่นวายแต่ไม่ร้ายแรง
3. จงใจหลีกเลี่ยงการงาน
4. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น
5. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำ แต่ไม่เกิดความเสียหายขึ้น

ค. ไม่เกินสิบห้าวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. กระด้างกระเดื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
2. วิวาทกับผู้ต้องขังอื่น
3. เล่นการพนัน
4. ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้กระทำผิดวินัยผู้ใดมีวันลดวันต้องโทษไม่ถึงสามสิบวันสำหรับกรณีตาม ก. หรือไม่ถึงสิบห้าวันสำหรับกรณีตาม ข. ให้ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกที่มีอยู่ทั้งหมด และจะลงโทษฐานผิดวินัยสถานที่อื่นอีกด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแก่ความหนักเบาของการกระทำผิดวินัยนั้น

5. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุกเพราะประพฤติดี

นักโทษเด็ดขาดคนใดเหลือโทษจำคุกต่อไปเท่ากับจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุกที่จะได้รับ คณะกรรมการพิจารณาซึ่งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดไว้ในข้อ 3 (คณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุก) ก็จะมีมติให้เรือนจำดำเนินการปล่อยตัวไปโดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด

2.4.3.4 การลดโทษจากความประพฤติดี (Good Time Allowances)

การลดโทษ (Good Time Allowances) นั้นมลรัฐไวโอมิ่งแห่งสหรัฐอเมริกาได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้แก่ผู้ต้องขังที่มีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสม สมควรเป็นแบบอย่างโดยผู้ต้องขังสามารถลดจำนวนวันที่ผู้ต้องขังได้รับโทษจากโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบและข้อบังคับของมลรัฐไวโอมิ่ง

การดำเนินการหลังจากที่ได้มีการปรึกษาหารือกับคณะกรรมการพักการลงโทษและกรมราชทัณฑ์แล้ว ให้ผู้ว่าการรัฐนำกฎและข้อบังคับเกี่ยวกับการลดโทษ การลดโทษกรณีพิเศษ

ของผู้ต้องขัง และผู้ได้รับการพักการลงโทษ ซึ่งอยู่ในเรือนจำของรัฐ หรือ เรือนจำที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องขัง หรือทัณฑสถานอื่น ซึ่งปฏิบัติตามสัญญา ที่มีกับรัฐ หรือผู้ต้องขังหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษที่ถูกส่งตัวมายังทัณฑสถานบำบัด กฎและข้อบังคับนี้ หมายความรวมถึงการลดโทษสูงสุด หรือการลดโทษจากโทษขั้นต่ำที่กำหนดโดยศาล และรวมถึงการยกเลิกการลดโทษที่ได้มอบให้แล้ว และการยับยั้งการลดโทษในอนาคตด้วย[94] โดยระเบียบและข้อบังคับที่จัดทำโดยผู้ว่าการรัฐให้จัดเก็บไว้ที่สำนักงานเลขานุการของรัฐ ในการใช้ระเบียบและข้อบังคับนี้ ให้คำนึงถึงระเบียบการจัดการภายในเรือนจำ และต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องขัง การอนุญาตหรือไม่อนุญาต การยับยั้งหรือการให้กลับคืนการลดโทษ หรือการลดโทษกรณีพิเศษ เป็นหลักการอภัยโทษไม่ใช่สิทธิของผู้ต้องขัง[95]

การลดโทษเนื่องจากผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมสมควรเป็นแบบอย่าง หมายความถึง การทำตามกฎระเบียบของเรือนจำ การทำตามคำสั่ง คำแนะนำเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย การฝึกอาชีพ การศึกษา การรักษาและฟื้นฟูสภาพ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมที่ทางเรือนจำจัดขึ้น เป็นต้น[96] และการมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมดังกล่าวนั้น รวมถึง การเข้าร่วมการวางแผนเฉพาะบุคคล การมุ่งมั่นในการทำงาน การศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาและฟื้นฟูสภาพ ที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดให้ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ เป็นต้น[97]

1. การลดโทษเนื่องจากผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมควรเป็นแบบอย่าง แยกพิจารณาได้ 3 กรณี ดังนี้

ก. การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี (Good Time Allowance) คือ การลดจำนวนวันที่ผู้ต้องขังต้องได้รับโทษจากโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงสุด โดยลดลงได้ไม่เกิน 15 วันต่อเดือนของแต่ละเดือนที่รับโทษ การลดโทษที่อาจมอบให้นั้นเป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ต้องขัง การลดโทษเป็นไปตามหลักการอภัยโทษไม่ใช่สิทธิของผู้ต้องขัง[98]

---

[94] Good Time Allowances for Inmates and Parolees of the Wyoming Department of Corrections Section 1 Authority (a).

[95] Ibid.

[96] Ibid.

[97] Ibid.

[98] Ibid.

หากผู้ต้องขัง มีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขณะอยู่ในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจกำหนดให้มีการลดโทษในแต่ละเดือนที่รับโทษเพื่อนำไปหักออกจากโทษขั้นต่ำหรือโทษสูงสุดที่ผู้ต้องขังได้รับ[99] การลดโทษต้องไม่เกิน 15 วันต่อเดือน ของโทษขั้นต่ำ หรือโทษสูงสุดที่ผู้ต้องขังได้รับในแต่ละเดือน[100] เมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำ การกำหนดวันปล่อยตัวคำนวณได้จากการลดโทษทั้งหมดที่อาจจะรับจากโทษสูงสุด การคำนวณนี้ไม่ใช่ส่วนประกอบของการพิจารณาเพื่อลดโทษ แต่เป็นเพียงเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ[101] เมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำ การกำหนดวันเป็นผู้มีสิทธิพักการลงโทษ อาจคำนวณได้จาก การนำวันที่อาจจะได้รับการลดโทษทั้งหมดหักออกจากโทษขั้นต่ำ การคำนวณนี้ไม่ใช่ส่วนประกอบของการพิจารณาลดโทษเป็นแต่เพียงเพื่อการบริหารจัดการ[102]

ไม่ว่ากรณีใดก็ตามการได้รับการลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี จะไม่เป็นเหตุให้โทษสูงสุดเหลือน้อยกว่าโทษต่ำสุดที่ผู้ต้องขังได้รับ ผู้ต้องขังจะไม่ได้รับการปล่อยตัวจากการคุมขังจนกว่าครบกำหนดการรับโทษโดยคิดจากระยะเวลาการรับโทษขั้นต่ำหักออกด้วยระยะเวลาการลดโทษหรือระยะเวลาการลดโทษกรณีพิเศษ[103]

ข. การลดโทษกรณีพิเศษ (Special Good Time Allowance) คือ การลดโทษขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังจะต้องได้รับ โดยเพิ่มขึ้นจากการลดโทษปกติ การพิจารณาเพื่อลดโทษในกรณีพิเศษเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสม สมควรเป็นแบบอย่างหรืออื่น ๆ การอนุญาตให้มีการลดโทษกรณีพิเศษเป็นหลักการอภัยโทษไม่ใช่สิทธิของผู้ต้องขัง[104]

ถ้าผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน คณะกรรมการอาจเพิ่มการลดโทษให้อีก 1 เดือน ของโทษขั้นต่ำที่ต้องได้รับในแต่ละปีตลอดระยะเวลาการรับโทษขั้นต่ำ โดยเพิ่มจากการลดโทษที่กำหนดไว้ในกรณีปกติ แต่ไม่เกินอัตราสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับการลดโทษใน 1 ปี[105] คณะกรรมการอาจให้มีการลดโทษในกรณีพิเศษสูงถึง 1 ปี โดยไม่ต้องพิจารณาระยะเวลาของโทษขั้นต่ำ แก่ผู้ต้องขังที่มีทัศนคติและพฤติกรรม

---

[99] Ibid.

[100] Ibid.

[101] Ibid.

[102] Ibid.

[103] Ibid.

[104] Ibid.

[105] Ibid.

เหมาะสมตามเกณฑ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการพักการลงโทษผู้ต้องขังนั้น และส่งตัวไปยังทัณฑสถานบำบัดสำหรับผู้ใหญ่ โปรแกรมการคุมประพฤติอย่างเข้มงวด หรือการบำบัดตามคำสั่งศาล หรือสถานบำบัดอื่น ๆ ของผู้ต้องขังนั้น มีเวลาในการรับโทษสูงสุดที่เหลืออยู่ ไม่เพียงพอสำหรับการได้สิทธิเป็นผู้รับการพักการลงโทษ การลดโทษตามย่อหน้านี้ไม่มีผลกระทบต่อโปรแกรมพักการลงโทษเฉพาะตัวของผู้ต้องขัง หรือในอีกรัฐ[106] การลดโทษในกรณีพิเศษอาจจะมอบให้ผู้ต้องขังมากกว่า 1 ครั้งของการรับโทษในขณะนั้น แต่ต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ข้างต้น[107]

ค. การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดีในระหว่างการพักการลงโทษ (Parole Good Time Allowance) คือ การลดจำนวนวันที่ต้องรับโทษของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษสูงสุดไม่เกิน 20 วันต่อเดือน ของแต่ละเดือนที่รับโทษสูงสุด[108]

หากผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยคุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขของการพักการลงโทษ คณะกรรมการอาจให้การลดโทษในระหว่างการพักการลงโทษแต่ละเดือน[109] การลดโทษในเวลาพักการลงโทษ อาจมอบให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษในแต่ละครั้งไม่เกิน 20 วันต่อเดือน ในแต่ละเดือนที่อยู่ระหว่างพักการลงโทษ การลดโทษที่ได้รับนั้นจะนำไปหักออกจากโทษสูงสุดของผู้ได้รับการพักการลงโทษ[110] เมื่อผู้ต้องขังเปลี่ยนสถานะเป็นพักการลงโทษให้กรมราชทัณฑ์คำนวณวันที่จะได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ โดยคำนวณจากการลดโทษที่ได้รับมาก่อนหน้าและการลดโทษที่อาจจะได้รับเต็มจำนวนให้ระหว่างพักการลงโทษสำหรับโทษสูงสุด การคำนวณนี้ไม่เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาเพื่อลดโทษเป็นแต่เพียงเพื่อบริหารจัดการเท่านั้น[111]

2. การยกเลิก และการยับยั้งการลดโทษและการลดโทษกรณีพิเศษ

การลดโทษเนื่องจากมีพฤติกรรมที่ดีที่ได้มอบให้แก่ผู้ต้องขังแล้วอาจถูกยกเลิกโดยกรมราชทัณฑ์หรือคณะกรรมการ หากพบว่าผู้ต้องขังนั้นไม่มีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสม ยกเว้นการลดโทษและการลดโทษกรณีพิเศษอาจถูกยกเลิกไม่ได้หากถูกใช้ในการหักออกจากโทษขั้นต่ำเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ กรมราชทัณฑ์หรือคณะกรรมการอาจจะสั่งห้ามการได้รับการลดโทษในอนาคตของผู้ต้องขัง โดยอาศัยมูลเหตุข้างต้นได้อีกด้วย คำวินิจฉัยของ

---

[106] Ibid.

[107] Ibid.

[108] Ibid.

[109] Ibid.

[110] Ibid.

[111] Ibid.

กรมราชทัณฑ์ หรือของคณะกรรมการเป็นที่สุด[112] การได้รับการลดโทษในอนาคต อาจถูกยับยั้งโดยกรมราชทัณฑ์ หลังจากได้รับฟังพยานหลักฐานของผู้ต้องขังแล้ว คำวินิจฉัยของผู้บัญชาการเรือนจำที่ให้ยับยั้งการลดโทษเป็นที่สุด[113] การดำเนินการเพื่อยกเลิกการลดโทษที่ได้มอบให้แก่ผู้ต้องขังแล้วที่ทำโดยกรมราชทัณฑ์นั้นต้องรวมถึงข้อเสนอแนะของผู้บัญชาการเรือนจำด้วย ในการพิจารณานี้ให้ผู้ต้องขังมีโอกาสในการเข้าฟังการพิจารณาพยานหลักฐาน และมูลเหตุแห่งการยกเลิกนั้น ผู้ต้องขังต้องได้รับหนังสือแจ้งถึงข้อเสนอแนะให้ยกเลิกการลดโทษ และคำแนะนำเพื่อผู้ต้องขังนั้นอาจทำหนังสือคัดค้านภายใน 10 วัน นับแต่ข้อเสนอแนะนั้นทำขึ้น คำคัดค้านนี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้อำนวยการกรมราชทัณฑ์ ผู้อำนวยการจะทำการทบทวาข้อเสนอแนะให้ยกเลิกการลดโทษและคำคัดค้าน อาจรวมถึงเอกสารสรุปและเอกสารเกี่ยวกับการตัดสินโทษของผู้ต้องขังจากเรือนจำ และหากผู้อำนวยการเห็นสมควร อาจรับหลักฐานจากผู้ต้องขังนั้นและผู้ต้องขังอื่น เมื่อพิจารณาตามข้อมูลเหล่านี้แล้ว ผู้อำนวยการต้องตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรกับการขอยกเลิกการลดโทษที่ให้กับผู้ต้องขังไปแล้วนั้น หรือจะเลื่อนออกไปก่อน และผู้ต้องขังต้องได้รับการแจ้งถึงคำตัดสินนั้นเป็นหนังสือ คำตัดสินนั้นเป็นที่สุด[114] คณะกรรมการสามารถทำได้เองโดยไม่ต้องมีข้อเสนอแนะจากกรมราชทัณฑ์ ในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการยกเลิกการลดโทษ และหรือการลดโทษในกรณีพิเศษที่ได้อนุญาตไปแล้ว หรือ และการระงับการได้รับการลดโทษ และหรือการลดโทษกรณีพิเศษที่จะได้รับในอนาคต ของผู้ต้องขังที่ไม่มีทัศนคติที่ดี และพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้ต้องขังต้องได้รับแจ้งเป็นหนังสือ โทรศัพท์หรือโดยเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ หากการแจ้งข้อความนั้นใช้การโทรศัพท์ หรือจากเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ ต้องให้ผู้ต้องขังมีโอกาสแจ้งการคัดค้านด้วยวาจาหรืออาจขยายเวลาการวินิจฉัยออกไป เพื่อให้ผู้ต้องขังทำคำคัดค้านเป็นหนังสือ หรือถ้าหากการแจ้งข้อความแก่ผู้ต้องขังทำเป็นหนังสือ ผู้ต้องขังจะต้องได้รับโอกาสในการทำคำคัดค้านเป็นหนังสือ หนังสือคัดค้านนั้นจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการภายใน 10 วันหลังการแจ้ง ถ้ามูลเหตุแห่งการยกเลิกการลดโทษหรือการลดโทษกรณีพิเศษ หรือการยับยั้งการจะได้รับการลดโทษในอนาคตของผู้ต้องขัง ไม่ดำเนินการโดยใช้การพิจารณาพยานหลักฐาน คณะกรรมการจะต้องให้ผู้ต้องขังนั้นมาให้การต่อหน้าคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่พิจารณาก่อนที่คณะกรรมการจะทำการวินิจฉัยครั้งสุดท้าย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด[115]

---

[112] Ibid.

[113] Ibid.

[114] Ibid.

[115] Ibid.

3. การให้กลับคืนการลดโทษ หรือการลดโทษกรณีพิเศษ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อให้กลับคืน การลดโทษหรือการลดโทษกรณีพิเศษแก่ผู้ต้องขังจะต้องพิจารณาโดยคณะกรรมการ เมื่อมีการเสนอแนะจากผู้บัญชาการเรือนจำและได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการ หรือคณะกรรมการอาจวินิจฉัยเองโดยปราศจากการแนะนำของกรมราชทัณฑ์[116]

4. การยกเลิก และการยับยั้ง การลดโทษในระหว่างพักการลงโทษ

การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดีในระหว่างพักการลงโทษ ที่ได้มอบให้แล้วนั้นอาจถูกยกเลิกได้โดยคณะกรรมการ หากผู้ได้รับการพักการลงโทษไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการพักการลงโทษ นอกจากนี้คณะกรรมการสามารถยับยั้งการลดโทษที่อาจได้รับในอนาคตของผู้ได้รับการพักการลงโทษที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการพักการลงโทษได้อีกด้วย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด[117] คำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่ยกเลิกการลดโทษในระหว่างพักการลงโทษที่ได้ให้ไว้ก่อนหน้า อาจทำได้เฉพาะเมื่อให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษนั้นมีโอกาสเข้าฟังการพิจารณาพยานหลักฐานและให้ทราบถึงข้อกล่าวหาที่ถูกยกขึ้นมาอ้างในการยกเลิกการลดโทษนั้น[118] คำวินิจฉัยให้ยับยั้งการได้รับการลดโทษในระหว่างการพักการลงโทษอาจทำโดยดุลพินิจของคณะกรรมการ โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการพักการลงโทษ โดยไม่ต้องมีการพิจารณาพยานหลักฐาน[119] ผู้ได้รับการพักการลงโทษ และกรมราชทัณฑ์จะต้องได้รับแจ้งเป็นหนังสือเกี่ยวกับการวินิจฉัยของคณะกรรมการในการยกเลิกหรือยับยั้งการลดโทษระหว่างการพักการลงโทษและกรมราชทัณฑ์จะทำการคำนวณวันที่ผู้ได้รับสิทธิการพักการลงโทษจะได้รับการปล่อยตัวอีกครั้ง[120] คณะกรรมการอาจให้กลับคืน การลดโทษระหว่างพักการลงโทษที่ถูกยกเลิกหรือถูกยับยั้งได้[121]

---

[116] Ibid.

[117] Ibid.

[118] Ibid.

[119] Ibid.

[120] Ibid.

[121] Ibid.

บทที่ 3
สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นในต่างประเทศ

เมื่อกล่าวถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น จะเห็นได้ว่าบางประเทศมีระบบการจัดชั้นแต่บางประเทศไม่มี แต่สิ่งที่ทุกประเทศมีเหมือนกันคือสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับในระหว่างที่ต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลให้จำคุก ซึ่งสิทธิประโยชน์ดังกล่าวนั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาพฤตินิสัย ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อกลับคืนสู่สังคม โดยผ่านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยเรือนจำหรือทัณฑสถานในการที่จะต้องทำให้ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจให้ประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำหรือทัณฑสถานของประเทศดังต่อไปนี้ เพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีในระหว่างที่ถูกคุมขังเพื่อได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดี

3.1 สหรัฐอเมริกา (รัฐแคลิฟอร์เนีย)

การราชทัณฑ์ในสหรัฐอเมริกาจัดอยู่ในระดับที่มีความก้าวหน้า ทั้งในเชิงวิชาการและแบบอย่างทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด อันควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง เฉพาะอุปสรรคขัดข้องที่สหรัฐอเมริกาประสบอยู่นั้น ขณะนี้จะมีอยู่บ้างก็เนื่องมาจาก พื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักโทษในสังคมหลายเชื่อชาติ (Heterogeneous Society) และมีระบบโครงสร้างของการบริหารงานราชทัณฑ์หลายระดับ กล่าวคือ การจัดโครงสร้างของระบบเรือนจำและทัณฑสถานเป็นไปในลักษณะสอดคล้องสมานฉันท์กับรูปแบบของการบริหารประเทศ ซึ่งจำเป็นจะต้องจัดรูปแบบการบริหารงานราชทัณฑ์ ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระบบเรือนจำแห่งรัฐบาลกลาง (Federal Prison System) ระบบเรือนจำระดับมลรัฐ (State Prison System) ระบบเรือนจำแห่งท้องถิ่น (The County and Municipal Prison System) ซึ่งต่างก็เป็นองค์กรอิสระไม่ขึ้นต่อกัน[122]

แคลิฟอร์เนีย (California) เป็นรัฐหนึ่งที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา ครอบคลุมพื้นที่รวมถึง 411,047 ตารางกิโลเมตร หรือใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ โดยมีเมือง

---

[122] *หลักทัณฑวิทยา* (น. 146). เล่มเดิม.

หลวงชื่อ Sacramento มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้เข้าสู่ความเป็นมลรัฐ เมื่อวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1850 โดยเป็นอันดับที่ 31 ในประเทศสหรัฐอเมริกาและมีรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองรัฐโดยอิสระเช่นเดียวกับมลรัฐอื่น ๆ แคลิฟอร์เนียแม้ว่าจะมีฐานะเป็นเพียงมลรัฐหนึ่งในจำนวนมากมายของสหรัฐอเมริกาเท่านั้นก็ตาม แต่ในด้านงานราชทัณฑ์แล้ว แคลิฟอร์เนียถือว่าเป็นมลรัฐที่มีความสำคัญและน่าสนใจกว่าประเทศอื่น ๆ เพราะกรมราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนียถือได้ว่าใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลกรองลงมาจากกรมราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนและกรมราชทัณฑ์ของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น[123] การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำหรือทัณฑสถานในมลรัฐแคลิฟอร์เนียนั้นจะผ่านการตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการจัดประเภท ไม่ว่าจะเป็นการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การให้ความเชื่อถือเพื่อสะสมไว้ลดกำหนดเวลาจำคุก การจัดกลุ่มงาน กลุ่มสิทธิพิเศษเป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นการปฏิบัติที่ต้องการให้ผู้ต้องขังแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของตนเอง ให้สามารถกลับตัวเป็นคนดี นอกจากนี้แล้วการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนและเท่าเทียมกัน

3.1.1 การบังคับโทษจำคุก

ในทุก ๆ เรือนจำและทัณฑสถานของแคลิฟอร์เนีย ความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำเป็นประเด็นสำคัญที่คำนึงถึงเป็นอันดับแรก ซึ่งเรือนจำและทัณฑสถานต้องมีความมั่นคงปลอดภัยภายใต้กฎระเบียบที่เข้มงวดของการรักษาความมั่นคงปลอดภัยนั้น ขั้นตอนแรกต้องประเมินผู้ต้องขังแต่ละคนว่ามีความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยเพียงใด ซึ่งก่อนที่จะเข้าสู่เรือนจำ ผู้ต้องขังต้องผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะโดยผู้ให้คำปรึกษาของราชทัณฑ์ โดยการพิจารณานี้ไม่เพียงแต่พิจารณาถึงลักษณะการกระทำผิดเท่านั้น แต่ยังพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ผ่านมาของผู้ต้องขังในอดีตและประวัติการกระทำผิดที่ผ่านมาด้วย[124]

อัตราความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำ (Security Levels) จะมีตั้งแต่ความมั่นคงระดับต่ำไปจนถึงความมั่นคงระดับสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ต้องขัง การแบ่งระดับความมั่นคงในเรือนจำและทีมงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ ดังต่อไปนี้[125]

ระดับที่ 1 (Level I หรือ Minimum Custody) ผู้ต้องขังจะอยู่ในห้องรวมที่ปราศจากเขตกักขัง เรือนจำระดับนี้คุมขังผู้ต้องขังที่กระทำความผิดไม่รุนแรง โดยทั่วไปมีกำหนดการกักขังน้อย

---

[123] จาก *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 164), สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์, 2541, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

[124] แหล่งเดิม.

[125] แหล่งเดิม.

กว่า 30 เดือน ได้แก่ California Institution for Men (CIM) ซึ่งเรือนจำนี้ได้ชื่อว่าเป็น “Prison without Walls”

ระดับที่ 2 (Level II หรือ Medium Custody) ผู้ต้องขังจะอยู่รวมในห้องนอนรวม แต่มีรั้วล้อมรอบและมีผู้คุม โดยผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำระดับนี้เคยกระทำผิดมาก่อน แต่มีประวัติการใช้ความรุนแรงในเรือนจำหรือประวัติการหลบหนีน้อยมาก เรือนจำในระดับนี้ได้แก่ San Quentin State Prison (SQ), Folsom State Prison (FOL), California State Prison Solano (SOL), Avenal State Prison (ASP), Northern California Women’s Facility (NCWF), Chuckawalla Valley State Prison (CVSP) เป็นต้น

ระดับที่ 3 (Level III หรือ High-Medium Custody) ผู้ต้องขังถูกขังเดี่ยว มีรั้วล้อมรอบและมีผู้คุมดูแลตรวจตราอย่างเข้มงวด โดยใช้คุมขังผู้ต้องขังที่มีประวัติการทำผิดมาเป็นเวลานานหลายครั้งและมีพฤติกรรมที่มีปัญหา เรือนจำในระดับนี้จะมีจำนวนมากที่สุดได้แก่ California Men’s Colony (CMC), Mule Creek State Prison (MCSP), R.J.Donovan Correctional Facility (RJD), California State Prison Corcoran (COR), Wasco State Prison (WSP), California State Prison Los Angeles County (LAC), Centinela State Prison (CEN), Pleasant Valley State Prison (PVSP)เป็นต้น

ระดับที่ 4 (Level IV หรือ Maximum Custody) ผู้ต้องขังจะถูกขังไว้ในลูกกรงหลายชั้นมีรั้วหรือกำแพงล้อมรอบ เรือนจำระดับความมั่นคงสูงนี้เต็มไปด้วยระบบรักษาความมั่นคงที่ควบคุมด้วยอิเล็กทรอนิกส์ มีผู้คุมจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ติดอาวุธครบมือ ผู้ต้องขังในเรือนจำนี้มักเป็นอาชญากรที่มีประวัติอาชญากรรมยาวนาน หรือมีการใช้ความรุนแรงและมีอัตราความเสี่ยงต่อการหลบหนีบ่อยครั้งเรือนจำในระดับนี้ได้แก่ California Correctional Institution (CCI), California State Prison Sacramento (SAC), Pelican Bay State Prison (PBSP), Calipatria State Prison (CAL), Salinas Valley State Prison (SVSP) เป็นต้น

เรือนจำบางแห่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรือนจำหญิง เช่น California Institution for Women (CIW), Central California Women’s Facility (CCWF) และ Valley State Prison for Women (VSPW) จะประกอบไปด้วยเขตแดนที่เป็นส่วนความมั่นคงครบทุกระดับ (Level I-IV) เนื่องจากเรือนจำหญิงของแคลิฟอร์เนียมีจำนวนน้อย

นอกจากนี้ในบางเรือนจำก็จะมีบริเวณซึ่งจัดตั้งเป็นหน่วย (Unit) ที่มีหน้าที่ตามวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการในการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งมีระดับความมั่นคงปลอดภัยแตกต่างจากระดับทั้ง 4 ระดับที่กล่าวข้างต้น ได้แก่[126]

---

[126] แหล่งเดิม.

Reception Center (RC หรือศูนย์แรกรับ) เป็นสถานจำขังระยะสั้น ๆ สำหรับผู้ต้องขังเข้าใหม่เพื่อดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ศูนย์แรกรับนี้จะมีในบางเรือนจำ เช่น California Institution for Men (CIM), California Institution for Women (CIW), Devel Vocational Institution (DVI), Wasco State Prison (WSP), North Kern State Prison (NKSP) เป็นต้น

Condemned (Cond. หรือแดนประหาร) เป็นห้องขังสำหรับนักโทษที่ถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิต ซึ่งจะมีความมั่นคงในระดับสูงมากแยกจากบริเวณอื่น ๆ แดนประหารนี้อยู่ในเรือนจำเพียง 2 แห่งเท่านั้น คือ San Quentin State Prison (SQ) สำหรับนักโทษชาย และ Central California Women's Facility (CCWF) สำหรับนักโทษหญิง

Security Housing Unit (SHU) เป็นสถานที่ขังที่มีความมั่นคงปลอดภัยมากที่สุด ซึ่งตั้งอยู่ในเรือนจำระดับที่ 4 (Level IV) SHU นี้ ตั้งขึ้นในเรือนจำ 3 แห่ง คือ (1) Pelican Bay State Prison (PBSP) ซึ่งมีถึง 1,056 ห้องขังมากที่สุดในจำนวน SHU ทั้งหมดและได้รับการกล่าวว่าเป็นเรือนจำ "Super-Max" (2) Corcoran State Prison (COR) 512 ห้องขัง และ (3) Valley State Prison for Women (VSPW) 42 ห้องขัง โดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อปกป้องเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ตลอดทั้งระบบจากผู้กระทำความผิดคดีปล้นฆ่ารุนแรงที่สุด 2-3 คดี

ผู้ต้องขัง SHU ส่วนใหญ่ถูกส่งไปเพราะกระทำความผิดรุนแรงขณะอยู่ในเรือนจำ เช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย การก่อความวุ่นวาย คุกคามเจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังอื่นหรือถูกจับได้ว่าพกอาวุธ ฝ่ายบริหารจะตรวจสอบดูว่า การพิจารณาของคณะกรรมการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประกอบกับพยานหลักฐานต่าง ๆ หากเป็นจริง ผู้ต้องขังจะถูกส่งไป SHU เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2-3 เดือน ไปจนถึง 5 ปี นอกจากนี้กลุ่มผู้ต้องขัง (Gang) ซึ่งร่วมกันก่อความรุนแรงหรือขู่ขวัญภายในเรือนจำก็สามารถถูกส่งไป SHU ได้ กรมราชทัณฑ์จะจัดการสืบสวน ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ต้องขังและทบทวนสถานภาพของผู้ต้องขังทุก 120 วัน[127]

กรมราชทัณฑ์เชื่อมั่นและรับประกันได้ว่า SHU ถูกออกแบบมาเพื่อการป้องกันความปลอดภัยสูงสุดสำหรับผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ โดยพื้นที่ตั้งของหน่วยนี้จะถูกกันออกจากหน่วยงานอื่น ๆ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะอยู่ในห้องขังเดี่ยว ประตูห้องขังที่ถูกออกแบบอย่างเป็นพิเศษซึ่งจะจำกัดความสามารถของผู้ต้องขังในการทำร้ายร่างกายผู้อื่น นอกจากนี้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็นสภาพภายในและภายนอกของห้องขังได้ตลอดโดยไม่มีสิ่งกีดขวาง ม้านั่งจะถูกสร้างยึดติดกับกำแพงและห้องส้วมจะไม่มีส่วนที่เคลื่อนย้ายมาใช้ทำเป็นอาวุธได้ เสื้อผ้า ที่นอน และของส่วนตัวทั้งหมดจะถูกฉายแสงตรวจภายใน (X-ray) ก่อนที่จะนำเข้าไปในห้องขัง[128]

---

[127] แหล่งเดิม.

[128] แหล่งเดิม.

SHU จะแบ่งออกเป็นแดน (Pod) ซึ่งประกอบด้วย 8 ห้องขังเดี่ยว ที่อาบน้ำ ลานออกกำลังกายในแต่ละแดน แดนนี้จะถูกจัดเรียงในลักษณะครึ่งวงกลมคล้ายซี่ของล้อรถ โดยนำห้องควบคุมมาไว้ตรงศูนย์กลางคล้ายดุมล้อรถ หรือจัดเรียงเป็นรูปตัวอักษร X เหนือพื้นดิน เจ้าหน้าที่ห้องควบคุมสามารถมองเห็นได้ชัดเจนตลอดแถวห้องขัง การควบคุมประตู ทางเข้า-ออกไปแต่ละแดน และการเคลื่อนไหวในลานออกกำลังกายผ่านโทรทัศน์วงจรปิด SHU Complex จะมีลักษณะเป็นอาคารรวม ซึ่งประกอบด้วยเรือนนอนและกิจการสนับสนุนต่าง ๆ ระบบความปลอดภัยของทางเดินร่วมจะถูกรายงานทางจอมอนิเตอร์โดยห้องควบคุมทางเดินร่วมระดับสูงกว่าจะถูกจำกัดให้ใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่เท่านั้น โดยมีพื้นเป็นตะแกรงตาข่ายเหล็ก เพื่อให้สามารถตรวจสอบการข้างล่างได้อย่างใกล้ชิด[129]

ผู้ต้องขัง SHU จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษในการไปทำงาน การศึกษาและพบปะกับผู้ต้องขังอื่น ๆ นอกจากนี้ยังถูกจำกัดความเคลื่อนไหวให้อยู่ตามลำพังตลอดเวลาที่อยู่ในแดนและเพื่อควบคุมความรุนแรงภายในเรือนจำ SHU จึงอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เท่านั้นที่ติดต่อทางกายกับผู้ต้องขังได้ ผู้ต้องขังจาก Level IV ซึ่งจะเข้ามาที่อาคารเพื่อเตรียมอาหารหรือช่วยเหลืองานประจำจะถูกค้นทั้งตอนไปและกลับ ถูกควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดขณะอยู่ภายใน และถูกคุมแยกจากส่วนอยู่อาศัยของ SHU และยังต้องสวมเสื้อนอกพิเศษเพื่อให้แตกต่างจากผู้ต้องขัง SHU ด้วย เพื่อเป็นการตัดโอกาสที่ผู้ต้องขังจะสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้เพื่อหาข้อมูลข่าวสารหรือของต้องห้าม[130]

3.1.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

การดำเนินงานของเรือนจำในประเทศสหรัฐอเมริกามีการควบคุมดูแลและบริหารจัดการโดยสองหน่วยงาน คือ งานราชทัณฑ์แห่งสหรัฐอเมริกา (Bureau of Prisons) ซึ่งดำเนินงานโดยรัฐบาลกลางและงานราชทัณฑ์ของแต่ละมลรัฐซึ่งเป็นการบริหารเรือนจำภายในมลรัฐนั้น ๆ โดยเรือนจำของทั้งสองหน่วยงานนี้มีการแยกอำนาจ และการดำเนินงานออกจากกัน[131] สำหรับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในงานราชทัณฑ์ในระดับมลรัฐ จะมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยศึกษาประวัติของผู้กระทำผิดรายบุคคล โดยทีมงานสหวิชาชีพประชุมร่วมกัน นำไปสู่ความเข้าใจในตัวของผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งจะมีการวางแผนแก้ไขอบรมผู้กระทำผิดให้ตรงตามวัตถุประสงค์ มีการให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับสู่สังคม และมีคุณสมบัติตามที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่วนการฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง จะเน้นให้ผู้ต้องขังมีทักษะในระดับแรงงาน

---

[129] แหล่งเดิม.

[130] แหล่งเดิม.

[131] จาก *งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง* (น. 23), โดย กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. พ.ศ. 2551, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ที่มีฝีมือ การฟื้นฟูด้านจิตใจเน้นที่การปฏิบัติด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์และปรัชญาทางศาสนาควบคู่กับระบบสวัสดิการผู้ต้องขังจะตอบสนองความต้องการของผู้ต้องขัง โดยมีการเตรียมชุมชนให้เกิดความยอมรับในตัวผู้กระทำผิด โปรแกรมต่าง ๆ ที่จะจัดก่อนปล่อยตัวจะถูกเตรียมการขึ้นมาเพื่อเตรียมพร้อมและพัฒนาผู้กระทำผิดให้กลับสู่ชุมชนโดยกระทำผิดซ้ำน้อยที่สุด นอกจากนี้การที่ผู้ต้องขังได้รับการฝึกวิชาชีพหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวแล้วก็ได้รับการจ้างงานจากชุมชนและทำให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง[132]

3.1.2.1 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (Inmate Classification) กรมราชทัณฑ์ได้นำเอาเป็นระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลมาใช้ เพื่อสามารถประเมินผู้ต้องขังได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการในอดีต ความต้องการในปัจจุบัน และศักยภาพในอนาคต ข้อมูลในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านกายภาพจิตใจ-สังคม (Physical-Psycho-Social Approach) ที่ได้จากวิธีการจำแนกลักษณะนี้จะทำให้เข้าใจผู้ต้องขังชัดเจนขึ้น สามารถวางแผนเตรียมการบำบัดฟื้นฟูเฉพาะราย และวางรูปแบบสถานที่คุมขังอย่างมีความมั่นคงปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ[133]

กระบวนการจำแนกประเภทต้องนำมาใช้อย่างเท่าเทียมกัน เริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังภายใต้การควบคุมของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และให้กระบวนการดังกล่าวดำเนินต่อไปตลอดเวลาที่อยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังแต่ละคนต้องได้รับการจำแนกประเภทให้เป็นไปตามที่กำหนดนี้ โดยผู้ต้องขังจะต้องได้รับการจำแนกประเภทเบื้องต้น ณ สถานที่คุมขังของเขตท้องที่ ก่อนการรับตัวเข้าสู่เรือนจำหรือทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์[134] โดยกระบวนการจำแนกประเภทต้องพิจารณาถึงความต้องการ สิ่งที่สนใจ และความประสงค์ของผู้ต้องขัง พฤติกรรมส่วนตัวของเขาหรือเธอ และคะแนนการกำหนดประเภท เพื่อให้ตอบสนองต่อโครงการของกรมราชทัณฑ์ เรือนจำหรือทัณฑสถาน ภารกิจรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของสังคม[135]

การตัดสินใจแต่ละครั้งที่กระทบต่อการกำหนดประเภทผู้ต้องขังคนหนึ่งภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน การย้ายผู้ต้องขังระหว่างเรือนจำต่าง ๆ การมีส่วนร่วมกับโครงการ กลุ่มที่มีสิทธิ

---

[132] แหล่งเดิม.

[133] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 181). เล่มเดิม.

[134] California Code of Regulations Division 3.Adult Institutions, Programs and Parole Subchapter 4. General Institution Regulations Article 10.Classification§ 3375 Classification Process. (a).

[135] Ibid.

พิเศษหรือการกำหนดการคุมขังให้กระทำโดยคณะกรรมการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่มีความรู้ในการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง[136]

ในระบบราชทัณฑ์ของแคลิฟอร์เนีย ผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ทุกรายต้องผ่านศูนย์ RC หรือ Reception Centers เป็นระยะเวลา 3-6 สัปดาห์ ณ ที่นี้พวกเขาจะถูกประเมินและจำแนกลักษณะด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรม การใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะบุคคล (Case Study) ประวัติของบุคคลเกี่ยวกับ[137]

1. ประวัติทางกฎหมายและประวัติอาชญากรรม
2. ประวัติเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคม
3. ประวัติการประกอบอาชีพ
4. ประวัติทางการศึกษา
5. ประวัติทางศาสนาและทัศนคติ
6. การปรับตัวในเรือนจำ

ทีมสหวิชาชีพ ได้แก่ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักอาชีวบำบัด อนุศาสนาจารย์ จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาข้อมูล

บางกรณีนักจิตวิทยาคลินิกจะมีบทบาทสำคัญในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติพิเศษ อาทิเช่น ผู้ต้องขังที่ได้รับการตรวจวินิจฉัยว่า มีความบกพร่องทางจิตใจโดยการทดสอบทางจิต (Psychological Test) ผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวไปโรงพยาบาลจิตเวชเพื่อรับการบำบัดทางจิต

เมื่อศึกษาข้อมูลเฉพาะรายของผู้ต้องขังแล้ว ทีมสหวิชาชีพจะนำข้อมูลทั้งหมดจากทุกส่วนมาผสมผสานกันและเข้าที่ประชุม (Case Conference) ข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ จะถูกรายงานให้ที่ประชุมรับทราบเพื่อหาคำตอบให้เข้าใจถึงพฤติกรรมต่อต้านสังคมของผู้ต้องขังและพยายามที่จะเข้าใจความต้องการในชีวิตของผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการตอบสนองในวัยเด็ก เมื่อผู้ต้องขังโตขึ้นอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในบุคลิกภาพจนสั่งสมเป็นพฤติกรรมอาชญากร

การประชุมข้อมูลเฉพาะรายของผู้ต้องขัง (Case Conference) มีจุดประสงค์เพื่อตอบคำถามสำคัญ ดังนี้

1. ค้นหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจวางแผนชนิดของการบำบัดฟื้นฟู
2. มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อการบำบัดฟื้นฟูต่อผู้ต้องขัง

---

[136] Ibid.

[137] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 181). เล่มเดิม.

3. ตัดสินใจในระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำในการควบคุมผู้ต้องขัง

ระดับคะแนนจากการทดสอบ Score Test จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ โดย

1. ผู้ต้องขังที่มี Score Test สูงจะถูกจำแนกไปยังเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงสูง (Maximum) (52 point ขึ้นไป)

2. ผู้ต้องขังที่มี Score Test ต่ำจะถูกจำแนกไปยังเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงปานกลาง ต่ำจนถึงระดับเรือนจำชั่วคราว

การจำแนกประเภทผู้ต้องขังที่กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ให้รวมถึงระบบการให้คะแนนเพื่อจำแนกประเภทที่ได้กำหนดขึ้น โดยการจำแนกประเภทที่มีคะแนนต่ำเพียงใด หมายถึงความต้องการการรักษาความปลอดภัยก็น้อยลงเพียงนั้น และการจำแนกประเภทที่มีคะแนนสูงเพียงใด หมายถึง ความต้องการการรักษาความปลอดภัยก็มากขึ้นเพียงนั้น[138]

เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ขึ้นอยู่กับ

1. อายุ
2. เพศ
3. ความรุนแรงของการกระทำความผิด
4. ประสบการณ์ด้านการทำงาน
5. ประวัติการกระทำความผิดในอดีต

ผู้ต้องขังต้องไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานที่มีระดับการรักษาความปลอดภัยไม่สอดคล้องกับระดับคะแนนจำแนกประเภทผู้ต้องขัง ได้แก่ ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนเจ้าหน้าที่จำแนกประเภทผู้ต้องขัง หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในทัณฑสถานนั้น[139]

ผลที่ได้จากการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง[140]

1. ผู้ต้องขังที่ผ่านการจำแนกลักษณะทุกคน จะได้รับทราบเกี่ยวกับข้อมูลของเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบ วินัยประจำวัน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่พึงจะได้รับ นโยบาย การจัดองค์กร รวมไปถึงวัตถุประสงค์ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

2. ข้อมูลที่ได้จากการจำแนกลักษณะ ทำให้ทราบถึงความสามารถและความสนใจของผู้ต้องขังตลอดจนความต้องการในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการของเรือนจำ

---

[138] Ibid.

[139] Ibid.

[140] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 183). เล่มเดิม.

3. เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนโครงการบำบัดฟื้นฟูต่อผู้ต้องขังตลอดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ อันได้แก่ การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพด้านงานฝีมือหรือทำงานในอุตสาหกรรม การทำงานด้านการเงิน เป็นต้น

4. ในทุก ๆ 6 เดือนหลังการจำแนกลักษณะครั้งแรก คณะกรรมการจะพิจารณาโครงการที่ผู้ต้องขังได้ปฏิบัติเพื่อจำแนกผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification) ในกรณีเกิดความไม่เหมาะสมในชนิดหรือวิธีการบำบัดฟื้นฟู ผู้ต้องขังจะได้รับการส่งตัวไปรับการปรึกษา แนะนำเป็นการส่วนตัว เพื่อตอบสนองความต้องการและศักยภาพอย่างแท้จริง

5. ข้อมูลจากการจำแนกลักษณะ จะมีประโยชน์ต่อการเตรียมการปล่อยพักการลงโทษ เพื่อวางแผนช่วยเหลือผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม อาชีพการทำงาน การปรับตัว เมื่อได้รับการปล่อยกลับสู่สังคม

การฝึกวิชาชีพ[141]

ผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิเลือกฝึกวิชาชีพ หรือทำงานในเรือนจำตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง โดยผู้ต้องสามารถลงทะเบียนฝึกทักษะและวิชาชีพในหนึ่งรายการจาก 65 โครงการของการฝึกวิชาชีพที่นำมาใช้เพื่อการอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง อาทิเช่น การซ่อมรถ ทำผลิตภัณฑ์ไม้ การก่อสร้าง การค้าขายโลหะ เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ การซ่อมเครื่องจักร เครื่องยนต์ และการก่ออิฐถือปูน เป็นต้น

เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการฝึกวิชาชีพ คือ ผู้ต้องขังได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานจะสอนให้รู้จักการควบคุมตัวเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับสู่สังคม

ผู้ต้องขังที่ทำงานจะสามารถลดวันต้องโทษของพวกเขาลงได้ เว้นแต่พวกเขาจะได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องขังซึ่งทำงานหรือศึกษาต่อในเรือนจำสามารถได้รับการสะสมวันลดวันต้องโทษจากวันทำงาน โดยสามารถลดวันต้องโทษของพวกเขาได้มากถึงครึ่งหนึ่ง แต่ถ้าผู้ต้องขังสร้างปัญหาก็จะสูญเสียความเชื่อถือในการทำงานไป

3.1.2.2 ความเชื่อถือ (Credits)

บุคคลซึ่งถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาและให้รับโทษจำคุกในเรือนจำ ต้องรับโทษตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ เว้นแต่ จะได้รับการลดระยะเวลาบังคับโทษภายใต้อำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์[142]โดยทุก ๆ หกเดือนของการรับโทษจำคุกอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ต้องขังได้รับ

---

[141] แหล่งเดิม.

[142] California Penal Code.Article 2.5.Credit on Term of Imprisonment§ 2933(a).

ความเชื่อถือเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนเป็นจำนวนหกเดือน จำนวนความเชื่อถือที่น้อยกว่าอัตรานี้ให้นำมาปรับใช้กับกำหนดเวลาจำคุกอย่างต่อเนื่องใด ๆ ที่มีกำหนดเวลาน้อยกว่านี้ การให้ความเชื่อถือให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้[143] โดยความเชื่อถือดังกล่าวนั้นเป็นสิทธิประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่สิทธิตามกฎหมาย ความเชื่อถือนี้จะต้องสร้างขึ้นเองและอาจถูกริบคืนได้ และให้ผู้ต้องขังทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติพึงได้รับความเชื่อถือมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม[144]

1. การได้รับความเชื่อถือ[145]

(ก) ความประพฤติผู้ต้องขังซึ่งถูกจำคุกในคดีอาญา ก่อนวันที่ 1 มกราคม 1983 ซึ่งไม่ได้สละสิทธิในความเชื่อถือ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2931 จะได้รับความเชื่อถือลดระยะเวลาการรับโทษลง 1 ใน 4 ของเวลาที่ต้องโทษ เว้นแต่ความเชื่อถือของพฤติกรรมที่ดีนั้นจะถูกปฏิเสธหรือริบคืน ทั้งหมดหรือบางส่วน จากการดำเนินการทางวินัย[146]

ผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปี ถึงตลอดชีวิตหรือตั้งแต่ 25 ปี ถึงตลอดชีวิต และทางกรมราชทัณฑ์รับตัวไว้ ในวันที่ 27 พฤษภาคม 1987 หรือหลังจากนี้จะได้รับความเชื่อถือลดการลงโทษลง 1 ใน 4 ของโทษขั้นต่ำ ในวันที่มีสิทธิได้รับการปล่อยตัวโดยมีการคุมประพฤติ เว้นแต่ความเชื่อถือของพฤติกรรมที่ดี จะถูกปฏิเสธหรือริบคืนทั้งหมดหรือบางส่วน จากการดำเนินการทางวินัย[147]

(ข) การมีส่วนร่วม ผู้ต้องขังตาม (ก) จะได้รับความเชื่อถือการมีส่วนร่วมลดระยะเวลาการรับโทษลง 1 ใน 12 ของระยะเวลาการรับโทษ เว้นแต่ ความเชื่อถือการมีส่วนร่วมจะถูกปฏิเสธ หรือริบคืนทั้งหมดหรือบางส่วน จากการดำเนินการทางวินัยหรือการปฏิเสธการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรืองานที่รับมอบหมาย หรือการฝ่าฝืนคำสั่ง[148]

---

[143] Ibid.

[144] Ibid.

[145] Ibid.

[146] Ibid.

[147] Ibid.

[148] Ibid.

(ค) ความเชื่อถือจากการทำสำเร็จตามเป้าหมาย[149]

1. การกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การบรรลุขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพที่จัดขึ้นโดย CDCR ตามที่กำหนดไว้ในตารางความเชื่อถือ ถ้าผู้ต้องขังที่อยู่ในแผนงานความเชื่อถือนี้สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดก็จะได้รับความเชื่อถือนี้

ก. ผู้ต้องขังที่ได้รับ GED การศึกษาที่เทียบเท่าระดับมัธยม ประกาศนียบัตรหรือระดับวิทยาลัยแล้ว จะไม่ได้รับความเชื่อถือจากการทำสำเร็จตามเป้าหมายจากการสำเร็จการศึกษา GED

ข. ก่อนเข้าสอบ GED ผู้ต้องขังจะต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์ม CDCR 223 เพื่อรับรองการแถลงเรื่องความสามารถทางด้านการพัฒนาการศึกษา

2. ความเชื่อถือที่ให้ตาม มาตรา 3042 อาจให้เพิ่มแก่ผู้ต้องขังได้ไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 6 สัปดาห์ ในช่วงเวลา 12 เดือน หากผู้ต้องขังปฏิบัติตามแผนงานได้เป็นอย่างดีทั้งที่ในเรือนจำหรือการควบคุมตัวทางเลือก หรือในแผนงานฟื้นฟูสภาพ ตามที่กำหนดไว้ตามตารางความเชื่อถือการสำเร็จตามเป้าหมาย ให้นับ 1 สัปดาห์ เท่ากับ 7 วัน

3. ผู้ต้องขังในคดียาเสพติด ซึ่งความผิดได้กระทำลงในวันที่หรือภายหลังวันที่ 1 มกราคม 1983 ไม่มีสิทธิรับความเชื่อถือการสำเร็จตามเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3043 (ค)(1)

4. เพื่อวัตถุประสงค์ในมาตรานี้ ในการคุมขังหรือแผนงานฟื้นฟูสภาพ ACP ให้รวมถึง หลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ หลักสูตรการฝึกอาชีพ หรือหลักสูตรสำคัญอื่น เช่น การจัดการความโกรธและทักษะการใช้ชีวิตในสังคม และอื่น ๆ

5. การกำหนดเป้าหมายในแต่ละแผนงาน จะต้องระบุชนิดของความเชื่อถือที่ใช้บังคับ และจะต้องระบุมาตรการในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ มาตรการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร โดยดูจากความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินผลของผู้สอนและการทดสอบที่ได้มาตรฐาน

6. การดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และความเชื่อถือที่ให้ตามตารางความเชื่อถือ สำหรับการทำสำเร็จตามเป้าหมายของแผนงานฟื้นฟูสภาพนั้น หากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในตารางความเชื่อถือ ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในเรื่องการวางกฎระเบียบตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาทางปกครอง

---

[149] Ibid.

7. การกำหนดเป้าหมายของแผนงานที่ได้รับเกินกว่า 6 สัปดาห์ ภายในระยะเวลา 12 เดือน ให้นำแผนงานนั้นมาใช้กับระยะเวลา 12 เดือนถัดไปด้วย

ก. เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรานี้ ระยะเวลา 12 เดือน เริ่มต้นในวันที่ความเชื่อถือแรกของการทำสำเร็จตามเป้าหมายทำสำเร็จและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้มอบหมายของผู้ต้องขัง สำหรับผู้เข้าร่วม ACP ระยะเวลา 12 เดือน จะต้องเริ่มต้นในวันที่ความเชื่อถือแรกที่ได้รับการดำเนินการจนสำเร็จตามเป้าหมาย และได้รับการตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้จัดการแผนงาน ACP หรือผู้รับมอบหมาย

ข. ภายใน 3 วันทำการ นับจากดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดแล้วเสร็จ ผู้สอนในหลักสูตรต้องรับรองการทำสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ลงในแบบฟอร์ม CDC และส่งเอกสารไปยังสำนักมอบหมายงานผู้ต้องขัง สำหรับผู้เข้าร่วม ACP จะต้องแจ้งผู้จัดการคดี ACP หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยทำเป็นหนังสือพร้อมทั้งแนบเอกสารข้อมูลการดำเนินการที่สำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อให้ผู้จัดการคดีตรวจสอบความถูกต้อง และแจ้งไปยังผู้จัดการแผนงาน ACP ให้ทราบภายใน 3 วันทำการ

ค. เมื่อได้รับรายงานแล้วภายใน 3 วันทำการให้ผู้แทนของสำนักมอบหมายงานผู้ต้องขัง หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวที่มียศไม่ต่ำกว่า ร้อยโท หรือผู้จัดการแผนงาน ACP หรือผู้ที่ได้รับการมอบหมาย ดำเนินการตรวจสอบสิทธิในการรับความเชื่อถือของผู้ต้องขังและกรอกลงในแบบ CDC 128-G แล้วส่งต่อไปยังการบันทึกคดี

8. การดำเนินการที่ไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด จะไม่ได้รับความเชื่อถือไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

9. ความเชื่อถือที่ได้รับจากการดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดอาจถูกปฏิเสธหรือถูกริบ เนื่องจากการดำเนินการทางวินัย

10. ผู้ต้องขังไม่สามารถเข้าร่วมแผนงานที่ระยะเวลาการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมาย เกินระยะเวลาในการปล่อยตัว

11. เมื่อมีการปล่อยตัวโดยคุมประพฤติหรือพ้นโทษ ความเชื่อถือใด ๆ ที่ไม่ได้ใช้ให้เป็นโมฆะ

(ง) ผู้ต้องขังตามความตกลงร่วมกันของเรือนจำหรือทัณฑสถานระหว่างรัฐตะวันตกและสัญญาร่วมกันของเรือนจำหรือทัณฑสถานระหว่างรัฐ มีสิทธิได้รับความเชื่อถือจากการดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด[150]

---

[150] Ibid.

(จ) การจำคุก สำหรับผู้ต้องขังที่กลับเข้ามาใหม่ ในเรือนจำท้องถิ่นเพื่อรอการสอบสวนหรือการดำเนินการทางวินัย จะต้องได้รับการจัดประเภท และจัดลำดับในกลุ่มงานตามสมควร[151]

(ฉ) การกลับจากการลาพักงาน ผู้ต้องขังคนใดกลับเข้ามายังเรือนจำหรือทัณฑสถานเนื่องจากการดำเนินการทางวินัยหรือการปฏิเสธเข้าร่วมงานที่ได้รับมอบหมาย งานทางการศึกษาหรือการฝึกอาชีพ จะต้องถูกจัดให้อยู่กลุ่มงาน A-2 หรือ กลุ่มงาน C (ไม่ได้รับความเชื่อถือ) โดยกรรมการจัดประเภทผู้ต้องขังที่กลับเข้าคุก[152]

(ช) การกระทำอย่างกล้าหาญ และการให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ การกระทำดังต่อไปนี้อาจได้รับการลดโทษสูงสุดถึง 12 เดือน[153]

1. การกระทำเพื่อป้องกันการเสียชีวิตหรือบาดเจ็บของประชาชน เจ้าหน้าที่หรือผู้ต้องขังอื่น

2. การกระทำป้องกันการสูญหายหรือการทำลายทรัพย์สินที่มีความสำคัญ

3. ให้การเป็นพยานในคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ

(ซ) พนักงานบันทึกคดีจะต้องจัดการและคำนวณความเชื่อถือที่ผู้ต้องขังได้รับจากการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย[154]

(ฌ) ผู้ต้องขังที่ถูกย้ายออกจากแผนงานเพราะทำความผิดร้ายแรง จะถูกจัดประเภทและย้ายไปอยู่กลุ่มงานที่เหมาะสม[155]

2. การไม่ได้รับความเชื่อถือ

ผู้ต้องขังคนใดที่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือ แต่ปฏิเสธการทำงานเต็มเวลาหรือถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มไม่ได้รับความเชื่อถือ (กลุ่มงาน C) โดยกรรมการจัดประเภท เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบวินัยอย่างร้ายแรง ในการฝึกอาชีพหรือการทำงาน ผู้ต้องขังนั้นจะไม่ได้รับความเชื่อถือ[156]

---

[151] Ibid.

[152] Ibid.

[153] Ibid.

[154] Ibid.

[155] Ibid.

[156] Ibid.

(ก) ผู้ต้องขังที่ถูกจัดให้อยู่ใน SHU, PSU, BMU หรือ ASU ในการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ไม่มีสิทธิรับความเชื่อถือเป็นระยะเวลาไม่เกินจำนวนความเชื่อถือที่ถูกริบนั้น[157]

(ข) ผู้ต้องขังที่ถูกจัดให้อยู่ใน SHU, PSU หรือ ASU ในการกระทำความผิดที่ระบุไว้ในอนุมาตรา (ค) หรือเข้าร่วมเป็นสมาชิกแก๊งในเรือนจำ ไม่มีสิทธิรับความเชื่อถือ ตามมาตรา 2933 และมาตรา 2933.05 ในระหว่างที่ผู้ต้องขังนั้นอยู่ใน SHU, PSU หรือ ASU[158]

(ค) การกระทำความผิดต่อไปนี้ ห้ามไม่ให้ได้รับความเชื่อถือ[159]

1. ฆ่าผู้อื่น พยายามฆ่าผู้อื่น และการจูงใจให้ฆ่าผู้อื่น เพื่อวัตถุประสงค์

2. ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา

3. ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส

4. ทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่รักษาความสงบหรือผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ต้องขัง จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บต่อร่างกาย

5. ทำร้ายร่างกายด้วยอาวุธ หรือสารพิษ

6. ข่มขืน พยายามข่มขืน การชำเราแบบวิตถาร การพยายามชำเราแบบวิตถาร ร่วมประเวณีทางปาก หรือพยายามร่วมประเวณีทางปากโดยเหยื่อไม่ยินยอม

7. การจับตัวประกัน

8. หลบหนีหรือพยายามหลบหนีโดยใช้กำลังประทุษร้าย

9. หลบหนีจากเรือนจำหรือทัณฑสถานใด ๆ

10. ครอบครองหรือผลิตอาวุธหรือวัตถุระเบิด

11. การวางเพลิง

12. ครอบครองวัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด เพื่อใช้ในการเผาทำลายอาคาร

13. จูงใจให้มีการประทุษร้ายด้วยอาวุธ การประทุษร้ายหมายความรวมถึงการใช้กำลังบังคับที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย หรือการลอบวางเพลิง หรือการบังคับให้กระทำทางเพศ

14. เจตนาทำลายทรัพย์สินของรัฐที่มีมูลค่าเกิน 400 ดอลลาร์ ในระหว่างการจลาจลหรือการก่อความวุ่นวาย

---

[157] Ibid.

[158] Ibid.

[159] Ibid.

(ง) หากรายงานการฝ่าฝืนกฎ (RVR) ตัดสินว่าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดหรือได้รับการยกเว้นความผิด หรือหากผู้ต้องขังถูกดำเนินคดีอาญา แล้วได้รับการตัดสินว่าไม่มีความผิด ผู้ต้องขังนั้นมีสิทธิในการรับความเชื่อถือ[160]

3. กลุ่มงานของผู้ต้องขัง[161]

(ก) งานเต็มเวลาและงานครึ่งวันที่กำหนดไว้[162]

1. งานเต็มเวลา หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายหรือการรับการฝึกอบรมเป็นเวลา 8 ชั่วโมงต่อวัน เป็นเวลา 5 วันต่อสัปดาห์ ไม่รวมเวลาพักรับประทานอาหาร

2. งานครึ่งวัน หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายหรือการรับการฝึกอบรมเป็นเวลา 4 ชั่วโมงต่อวัน เป็นเวลา 5 วันต่อสัปดาห์ ไม่รวมเวลาพักรับประทานอาหาร

(ข) เพื่อให้สอดคล้องกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของระเบียบนี้ การมอบหมายงานหรือการมอบหมายงานใหม่ทั้งหมดของผู้ต้องขัง ให้แก่แต่ละกลุ่มงานจะต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดประเภท ตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้[163]

1. กลุ่มงาน F คือ ผู้ต้องขังที่ทำงานเต็มเวลาในค่ายอนุรักษ์ (Conservation Camp) หรือพนักงานดับเพลิงในเรือนจำซึ่งได้รับการฝึกอบรมเรียบร้อยแล้ว สำหรับการรับมอบหมายงานในค่ายอนุรักษ์ หรือสถานที่ดับเพลิงของเรือนจำ ผู้ต้องขังในกลุ่มนี้มีสิทธิรับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับหนึ่งวัน (day-for-day credits) ตามมาตรา 2933 และจะได้รับเพิ่มเป็นความเชื่อถือสองวันสำหรับการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมในแต่ละวัน ผู้ต้องขังจะมีสิทธิรับความเชื่อถือสองวันได้ต่อเมื่อผ่านการฝึกในค่ายอนุรักษ์เรียบร้อยแล้ว หรือได้รับการมอบหมายงานให้เป็นพนักงานดับเพลิงของเรือนจำแล้ว นอกจากนี้ผู้ต้องขังซึ่งได้รับความเชื่อถือสองวันอาจจะถูกย้ายออกชั่วคราวจากค่ายอนุรักษ์ หรือสถานีดับเพลิงของเรือนจำได้ ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ไม่มีสิทธิทำงานในค่ายอนุรักษ์หรือสถานีดับเพลิงของเรือนจำไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะต้องถูกย้ายออกจากกลุ่มงาน F และได้รับมอบหมายงานที่เหมาะสมในกลุ่มงานอื่น ตามที่กำหนดในมาตรานี้

2. กลุ่มงาน A-1 คือ การมอบหมายงานเต็มเวลาโดยผู้ต้องขังจะได้รับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับแต่ละวันที่ได้รับมอบหมายงานในกลุ่มงานนี้ เวลาทำงานในแต่ละวันต้องไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมงครึ่ง และไม่น้อยกว่า 32 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน หากแผนงานใดที่กำหนดให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมการทำงานต่างจากที่กำหนดไว้ตามปกติ คือ 8 ชั่วโมง

---

[160] Ibid.

[161] Ibid.

[162] Ibid.

[163] Ibid.

ต่อวัน ห้าวันต่อสัปดาห์ (ตัวอย่างเช่น 10 ชั่วโมงต่อวัน 4 วันต่อสัปดาห์) หรือแผนงานที่กำหนดให้ผู้ต้องขังทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์โดยทำงานเป็นกะ (เช่น ทำงาน 3 วัน ๆ ละ 10 ชั่วโมงและอีก 1 วันทำงาน 5 ชั่วโมง) จะต้องกำหนดให้เป็น "งานพิเศษ" และต้องได้รับความเห็นชอบจากแผนกก่อนการปฏิบัติงาน "งานพิเศษ" จะต้องบันทึกไว้ในตารางบันทึกเวลาทำงานของผู้ต้องขังโดยผู้ควบคุม

ก. แผนงานบำบัดสารเสพติดเต็มเวลา การบำบัดสารเสพติด การฝึกอาชีพและการศึกษาในแผนงานนั้นต้องไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ของการมีส่วนร่วมในการทำงานต่อวัน

ข. แผนงานรวมที่กำหนดให้ดำเนินการเต็มเวลา คือ การรวมงานครึ่งวันการศึกษาหรืออบรมที่เป็นผลมาจากการมอบหมายงานเต็มเวลา ซึ่งกำหนดการมีส่วนร่วมขั้นต่ำเท่ากับงานที่ได้รับมอบเต็มเวลาปกติ การรวมงานที่มอบหมายในครึ่งวันแต่ละครั้งต้องมีการมีส่วนร่วมขั้นต่ำเท่ากัน

ค. หลักสูตรในวิทยาลัยแบบเต็มเวลา อาจรวมไว้กับงานครึ่งวันหรือหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานอาชีพ ที่เท่ากับการมอบหมายงานเต็มเวลา หลักสูตรวิทยาลัยจะต้องประกอบด้วย 12 หน่วยกิจ ในหลักสูตรความเชื่อถือ สำหรับอนุปริญญาในเวลา 2 ปี หรือในระดับปริญญาตรีในเวลา 4 ปี

ง. ผู้ต้องขังคนใดที่แพทย์วินิจฉัยว่า พิการอย่างสิ้นเชิงถาวรและไม่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ จะต้องอยู่ในกลุ่มงาน A-1 ตลอดระยะเวลาของความพิการนั้น

จ. ผู้ต้องขังคนใดที่แพทย์วินิจฉัยว่า พิการเพียงบางส่วน จะต้องได้รับมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เหมาะสมกับความสามารถทางกายภาพหรือทางจิตวิทยาตามที่แพทย์พิจารณาวินิจฉัย เว้นแต่จะถูกเปลี่ยนโดยการดำเนินการทางวินัย

3. กลุ่มงาน A-2 การไม่ได้รับมอบหมายงานโดยไม่สมัครใจ ผู้ต้องขังคนใดเต็มใจแต่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จะต้องถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มงาน A-2 ผู้ต้องขังที่มีสิทธิรับความเชื่อถือตาม ป.อาญามาตรา 2933 จะต้องได้รับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับแต่ละวันที่ได้รับมอบหมายในกลุ่มงานนี้ในสถานะดังต่อไปนี้

ก. ผู้ต้องขังที่ถูกจัดในบัญชีรอคอยเพื่อรอการมอบหมายงาน

ข. ผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการมอบหมายงาน ที่รอการถ่ายโอนที่เป็นผลร้ายไปยังอีกทัณฑสถาน

4. กลุ่มงาน B การมอบหมายงานในครึ่งวัน แผนงานในครึ่งวันโดยปกติประกอบด้วย งานที่ได้รับมอบหมายอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเวลา 4 ชั่วโมงต่อวันไม่รวมเวลาพักรับประทานอาหาร ห้าวันต่อสัปดาห์ หรือลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาในวิทยาลัย ประกอบด้วย 12 หน่วยกิต ในหลักสูตรความเชื่อถือเฉพาะในระดับอนุปริญญาหรือระดับปริญญาตรี ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือตาม ป.อาญา มาตรา 2933 จะต้องได้รับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับแต่ละวันที่ได้รับมอบหมายงานในกลุ่มงานนั้น โดยมีเวลาทำงานไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมงต่อวันและรวมแล้วไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

5. กลุ่มงาน C การไม่ได้รับมอบหมายงานโดยการดำเนินการทางวินัยความเชื่อถือเป็นศูนย์

ก. ผู้ต้องขังที่ปฏิเสธการปฏิบัติงานที่รับมอบหมายหรือผู้ที่ถือว่าไม่สามารถดำเนินการแผนงานที่กำหนดได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3000 จะต้องถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มงาน C เป็นระยะเวลาไม่เกินจำนวนความเชื่อถือที่ถูกริบทางวินัยอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

ข. ผู้ต้องขังคนใดเมื่อถูกริบความเชื่อถือที่ได้รับแล้วทำให้มีสถานะความเชื่อถือที่ได้รับเป็นศูนย์ จะต้องถูกส่งต่อไปยังกลุ่มงานก่อนหน้านั้นของตน หลังจากที่ดำเนินการริบความเชื่อถือเรียบร้อยแล้วและผู้ต้องขังจะต้องถูกส่งกลับไปให้กรรมการจัดประเภทเพื่อการจัดลำดับในบัญชีรอคอยตามความเหมาะสม

6. กลุ่มงาน D-1 สถานะจำคุก ผู้ต้องขังที่ได้รับมอบหมายงานในแผนงานที่ถูกแยก เว้นแต่ในเหตุตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3043.4 จะต้องได้รับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับแต่ละวันที่ได้รับมอบหมายงานในกลุ่มงานนี้ แผนงานที่ถูกแยกจะต้องรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงแผนงานดังต่อไปนี้

ก. หน่วยงานแยกการบริหารจัดการ (Administrative Segregation Unit ; ASU)

ข. หน่วยงานป้องกันความปลอดภัย (Security Housing Unit ; SHU)

ค. หน่วยงานให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตวิทยา (Psychiatric Services Unit ; PSU)

ง. หน่วยงานแยกที่มิใช่ทางวินัย (Non-Disciplinary Segregation ; NDS)

7. กลุ่มงาน D-2 สถานะจำคุก ผู้ต้องขังที่ถูกจัดให้อยู่ใน SHU, PSU หรือ ASU ในการกระทำผิดทางวินัยตามที่กำหนดไว้ใน ป.อาญา มาตรา 2933.6 หรือเข้าร่วมเป็น

สมาชิกแก๊งในเรือนจำไม่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือในระหว่างที่ถูกจัดให้อยู่ใน SHU, PSU หรือ ASU เป็นระยะเวลาไม่เกินจำนวนความเชื่อถือที่ถูกริบในทางวินัย ความเชื่อถือเป็นศูนย์

ก. ผู้ต้องขังที่ถูกจัดให้อยู่ใน SHU รวมทั้งถูกริบความเชื่อถือด้วยจะไม่ได้รับมอบหมายงานที่ได้รับความเชื่อถือระหว่างระยะเวลาของการริบความเชื่อถือหรือ 180 วัน แล้วแต่ว่าระยะเวลาใดสั้นกว่า เริ่มนับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงการจัดประเภทการควบคุมตัว ผู้ต้องขังคนใดที่ถูกควบคุมตัวในหน่วยงานป้องกันความปลอดภัยสำหรับการกระทำความผิดในส่วน A-2 ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3323(ค)ของระเบียบนี้ รวมถึงการทำร้ายร่างกายผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ผู้ต้องขังจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส จะไม่ได้รับความเชื่อถือในการมีส่วนร่วมหรือความเชื่อถือเวลาทำงาน เป็นเวลาสูงสุด 360 วัน เมื่อครบระยะเวลาที่มีการริบความเชื่อถือแล้ว กรรมการจัดประเภทจะประเมินผู้ต้องขังอีกครั้ง

ข. สถานะของผู้ต้องขังในกลุ่มงาน D-2 อาจถูกขยายออกไปสูงสุด 6 เดือน ในกรณีมีเหตุพิเศษโดยกรรมการจัดประเภท ซึ่งผู้ต้องขังนั้นจะถูกมอบหมายในแผนงานที่ไม่ได้รับความเชื่อถือเพื่อมิให้ก่อให้เกิดอันตรายแก่เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด (หกเดือนหรือน้อยกว่า) กรรมการจัดประเภทของทัณฑสถานจะดำเนินการพิจารณาอีกครั้ง

ค. ผู้ต้องขังใน ASU, SHU หรือ PSU ที่อยู่ในสถานะจำคุกโดยมีกำหนดเวลาหรือไม่ก็ตาม และเป็นผู้ที่ถือว่าไม่สามารถดำเนินการในแผนงานได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3000 อาจถูกมอบหมายไปยังกลุ่มงาน D-2 โดยกรรมการจัดประเภท ส่วนผู้ต้องขังที่อยู่ในกลุ่มงาน C ในเวลาที่มีการจัดให้อยู่ใน ASU, SHU หรือ PSU หรือผู้ที่ปฏิเสธการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจะถูกมอบหมายไปยังกลุ่มงาน D-2 ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวจาก ASU, SHU หรือ PSU อาจถูกจัดให้กลับไปยังกลุ่มงาน C โดยกรรมการจัดประเภท ไม่เกินจำนวนความเชื่อถือที่ถูกริบในทางวินัยที่เหลืออยู่

ง. หากการวินิจฉัยในทางปกครองในการกระทำความผิดที่ถูกล้างมลทินแล้ว หรือหากผู้ต้องขังถูกดำเนินคดีอาญาในการกระทำความผิดนั้นพบว่าไม่มีความผิดสถานะความเชื่อถือ ที่ได้รับในกลุ่มงานที่ได้รับมอบหมายก่อนหน้านี้ของผู้ต้องขัง ให้ได้รับคืนในเวลาที่มีการจัดลำดับในหน่วยงานแยก

8. กลุ่มงาน U การไม่ถูกจัดประเภทผู้ต้องขังคนใดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการในศูนย์รับตัวให้อยู่ในสถานะนี้นับจากวันที่มีการรับตัวจนกว่าจะถูกจัดประเภท ณ ทัณฑสถานที่ได้รับมอบหมายนั้น ผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือ ตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา 2933 จะต้องได้รับความเชื่อถือหนึ่งวันสำหรับแต่ละวันที่ได้รับมอบหมายงานในกลุ่มงานนี้

(ค) สิทธิพิเศษ สิทธิพิเศษในแต่ละกลุ่มงานจะต้องเป็นสิทธิพิเศษที่ผู้ต้องขังได้รับ สิทธิพิเศษของผู้ต้องขังที่ได้รับความเห็นชอบในกิจกรรม และสิทธิพิเศษที่กำหนดไว้โดยเลขานุการโดยรัฐ กฎหมาย ระเบียบของรัฐ หรือคำสั่งของฝ่ายบริหารสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องบังคับตามพฤติกรรม การจัดประเภทการควบคุมตัว และงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขัง ไม่มีการกำหนดให้มีการร้องขอหรือทำคำขออย่างเป็นทางการ เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในมาตรานี้ ทัณฑสถานอาจเพิ่มสิ่งจูงใจแก่กลุ่มสิทธิพิเศษแต่ละกลุ่มเป็นไปตามความพร้อมของทรัพยากรและข้อจำกัดที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัย[164]

1. ในการกำหนดสิทธิพิเศษทั่วไป ตามมาตรานี้ ผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติตามกฎและวิธีการและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

2. สิทธิพิเศษที่มีในกลุ่มงานอาจถูกปฏิเสธ แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับไว้ชั่วคราว โดยการพิจารณาทางวินัย เมื่อมีการตัดสินว่าผู้ต้องขังมีความผิดทางวินัยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3314 และ 3315 ของระเบียบนี้ หรือโดยกรรมการจัดประเภทที่เปลี่ยนแปลงการจัดประเภทการควบคุมตัว กลุ่มงาน กลุ่มสิทธิพิเศษหรือการย้ายทัณฑสถาน

3. การดำเนินการทางวินัยที่ปฏิเสธ แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือระงับซึ่งสิทธิพิเศษ แก่ผู้ต้องขังสามารถทำได้ภายในเวลาไม่เกิน 30 วัน ในกรณีการฝ่าฝืนทางปกครอง หรือไม่เกิน 90 วันในกรณีฝ่าฝืนกฎอย่างร้ายแรง

4. การเปลี่ยนแปลงกลุ่มสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังคนใดอย่างถาวรจะต้องดำเนินการโดยกรรมการจัดประเภท ตามบทบัญญัติในมาตรา 3375 การดำเนินการทางวินัยหรือการดำเนินการของกรรมการจัดประเภทที่เปลี่ยนแปลงสิทธิพิเศษหรือกลุ่มสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องไม่มีผลกระทบต่อการจัดประเภทกลุ่มงานของผู้ต้องขังโดยอัตโนมัติ

5. ผู้ต้องขังหรือกลุ่มของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษซึ่งอยู่ในประเภทการควบคุมตัวและงานที่ได้รับมอบหมายเดียวกัน จะได้รับสิทธิพิเศษที่เท่าเทียมกัน

6. การเปลี่ยนแปลงสถานะของกลุ่มสิทธิพิเศษอันเนื่องมาจากการจัดประเภทในเรือนจำ

ผู้ต้องขังที่อยู่ใน ASU, SHU หรือ PSU จะถูกกำหนดเป็นกลุ่มสิทธิพิเศษ D ยกเว้นผู้ต้องขัง NDS จะยังคงสถานะสิทธิพิเศษเดิมก่อนมีการย้ายไป ASU

---

[164] Ibid.

7. ผู้ต้องขังที่มีการมอบหมายงานในระหว่างลาพัก เมื่อกลับเข้ามาใหม่มีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษในการมีส่วนร่วมในแผนงานนั้นและจะไม่มีการกำหนดกลุ่มสิทธิพิเศษ

8. สิทธิพิเศษของผู้ต้องขังให้เป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ก. การปฏิบัติตามขั้นตอนของผู้ต้องขังในการบังคับตามสิทธิพิเศษ

ข. สิทธิและการครอบครองสิทธิพิเศษอย่างต่อเนื่อง

ค. ความประพฤติที่ดีและมีการเข้ามามีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นที่น่าพอใจ

9. ผู้ต้องขังที่กลับมาอยู่ภายใต้การควบคุมตัวหลังจากการปล่อยตัวโดยมีการคุมความประพฤติ อาจมีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ได้ ขึ้นอยู่กับการเข้ามามีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นที่น่าพอใจ

(ง) กลุ่มสิทธิพิเศษ A[165]

1. หลักการ

ก. การมอบหมายงานเต็มเวลา ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3044 (ก)

ข. ผู้ต้องขังที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์หรือนักจิตวิทยาว่าพิการทั้งหมดจะอยู่ในกลุ่มสิทธิพิเศษ A เว้นแต่จะถูกเปลี่ยนแปลงโดยการดำเนินการทางวินัย

ค. ผู้ต้องขังที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์หรือนักจิตวิทยาว่าพิการบางส่วนตามมาตรา 3044 (ก) จะอยู่ในกลุ่มสิทธิพิเศษ A เว้นแต่จะถูกเปลี่ยนแปลงโดยการดำเนินการทางวินัย

2. สิทธิพิเศษสำหรับ กลุ่มสิทธิพิเศษ A เป็นดังต่อไปนี้

ก. การเข้าเยี่ยมของครอบครัว จะถูกจำกัดเฉพาะในสถานที่ของทางทัณฑสถานนโยบายความปลอดภัยตามมาตรา 3177 (ข) หรือตามกฎหมายอื่น

ข. การเข้าเยี่ยมในระหว่างที่ไม่เป็นเวลาทำงานหรือการฝึกอบรม ให้จำกัดอยู่ในสถานที่ที่เตรียมไว้สำหรับการเข้าเยี่ยมหรือการเข้าเยี่ยมในระหว่างเวลาทำงานทำได้เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ตามมาตรา 3045.2 (จ) (2)

ค. ได้รับอนุญาตจากเลขานุการให้เข้าใช้โรงอาหารได้สูงสุดเป็นรายเดือน

ง. การเข้าถึงโทรศัพท์ในระหว่างที่ไม่ใช่เวลาทำงาน จำกัดอยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้หรือภายในทัณฑสถาน

---

[165] Ibid.

จ. การเข้าถึงกิจกรรมในสวน นันทนาการและความบันเทิงในระหว่างที่ไม่ใช่เวลาทำงานหรือฝึกอบรมของผู้ต้องขังและที่จำกัดเพียงตามความจำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัย

ฉ. วันหยุดที่กล่าวอ้างตามที่กำหนดไว้ในมาตรา มาตรา 3045.2

ช. การรับชุดเครื่องใช้ของผู้ต้องขัง 4 ชุด ซึ่งแต่ละชุดมีน้ำหนักสูงสุด 30 ปอนด์ต่อปี ผู้ต้องขังอาจได้รับการซื้อพิเศษ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3190 (ช) และ (ซ)

(จ) กลุ่มสิทธิพิเศษ B[166]

1. หลักการเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้

ก. การมอบหมายงานครึ่งวัน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3044 (ก) หรือการไม่มีการมอบหมายงานโดยสมัครใจ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3044 (ก) หรือการไม่มีการมอบหมายงานโดยสมัครใจตามมาตรา 3044 (ข)

ข. เจ้าหน้าที่พิจารณาอาจจัดให้ผู้ต้องขังเข้ากลุ่มเป็นการชั่วคราวเพื่อการแยกประเภทตามมาตรา 3314 หรือ 3315

2. สิทธิพิเศษ สำหรับกลุ่มสิทธิพิเศษ B

ก. ครอบครัวสามารถเข้าเยี่ยมได้หนึ่งครั้งในทุกหกเดือน เว้นแต่ถูกจำกัดไว้ ตามมาตรา 3177 (ข) หรือตามกฎหมายอื่น

ข. การเข้าเยี่ยมในระหว่างที่ไม่มีการทำงานหรือการฝึกอบรมที่จำกัดเพียงในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ให้หรือการเข้าเยี่ยมในระหว่างชั่วโมงการทำงานเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3045

ค. ได้รับอนุญาตให้เข้าใช้โรงอาหารได้ครั้งหนึ่งของจำนวนสูงสุดที่ใช้ได้ต่อเดือน

ง. สามารถใช้โทรศัพท์ส่วนตัวได้หนึ่งครั้งต่อเดือน

จ. การเข้าถึงกิจกรรมในสวน นันทนาการ และความบันเทิงในระหว่างที่ไม่ใช่เวลาทำงานหรือการฝึกอบรมของผู้ต้องขัง และจำกัดเท่าที่ตามความจำเป็นในการรักษาความปลอดภัยในทัณฑสถาน

ฉ. วันหยุดที่กล่าวอ้างตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3045.2

ช. การรับชุดเครื่องใช้ส่วนตัวจำนวน 4 ชุด แต่ละชุดให้มีน้ำหนักสูงสุด 30 ปอนด์ต่อปีรวมถึงการซื้อพิเศษ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 3190 (ช) และ (ซ)

---

[166] Ibid.

(จ) กลุ่มสิทธิพิเศษ C[167]

1. หลักการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก. ผู้ต้องขังที่ปฏิเสธการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย หรือถือว่าไม่สามารถดำเนินการในแผนงานได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3000

ข. เจ้าหน้าที่พิจารณาอาจจัดให้ผู้ต้องขังเข้ากลุ่มเป็นการชั่วคราว เพื่อทำการแยกประเภท ตามมาตรา 3314 หรือ 3315

ค. การดำเนินการของกรรมการจัดประเภท ตามมาตรา 3375 เพื่อจัดลำดับผู้ต้องขังในกลุ่มนี้ ผู้ต้องขังที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มสิทธิพิเศษ C โดยการดำเนินการของกรรมการจัดประเภท อาจใช้บังคับในการย้ายออกจากลุ่มสิทธิพิเศษนั้นไม่น้อยกว่า 30 วันนับจากวันที่มีการจัดลำดับ ภายหลังจาก 30 วันนับแต่ที่มีการจัดลำดับในกลุ่มสิทธิพิเศษ C หากผู้ต้องขังยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรในการย้ายออก การพิจารณาจะต้องดำเนินการภายใน 30 วัน หลังจากที่ได้รับคำขอเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อย้ายออกจากกลุ่มสิทธิพิเศษ

2. การมีสิทธิพิเศษและไม่มีสิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มสิทธิพิเศษ C เป็นดังต่อไปนี้

ก. มิให้ครอบครัวเข้าเยี่ยม

ข. ได้รับอนุญาตจากเลขานุการให้เข้าใช้โรงอาหารได้ 1 ใน 4 ของจำนวนสูงสุดที่ให้รายเดือน

ค. โทรศัพท์ได้เฉพาะกรณีฉุกเฉินตามที่พนักงานทัณฑสถาน/สถานที่พิจารณา

ง. การเข้าถึงสวนที่จำกัดเพียงตามความจำเป็นในเรื่องการรักษาความปลอดภัยในทัณฑสถาน/สถานที่ แต่ห้ามมิให้เข้าถึงการนันทนาการ และความบันเทิงอื่น

จ. ไม่ได้รับชุดเครื่องใช้ส่วนตัว

(ช) กลุ่มสิทธิพิเศษ D[168]

1. หลักการ ผู้ต้องขังคนใดอยู่ในหน่วยแยกพิเศษโดยสมัครใจหรือบทบัญญัติในมาตรา 3335-3345 ของระเบียบนี้ว่าด้วยผู้ที่ไม่ได้รับมอบหมายไปยังการมอบหมายงานเต็มเวลาหรืองานครึ่งวันอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. ผู้ต้องขังคนใดที่ถูกย้ายจากกลุ่มทั่วไปเพราะการดำเนินการทางวินัยหรือทางการปกครอง จะถูกริบสิทธิพิเศษที่ได้รับขณะอยู่ในกลุ่มสิทธิพิเศษทั่วไป จนกว่าจะมีการพิจารณาใหม่โดยกรรมการจัดประเภท

---

[167] Ibid.

[168] Ibid.

3. การมีสิทธิพิเศษและไม่มีสิทธิพิเศษ สำหรับกลุ่มสิทธิพิเศษ D เป็นดังต่อไปนี้

ก. มิให้ครอบครัวเข้าเยี่ยม

ข. ได้รับอนุญาตจากเลขานุการให้เข้าใช้โรงอาหารได้ 1 ใน 4 ของจำนวนสูงสุดที่ให้ใช้ในรายเดือน

ค. โทรศัพท์เฉพาะในกรณีฉุกเฉิน ตามที่พนักงานทัณฑสถานพิจารณา

ง. การเข้าถึงสวนที่จำกัดเพียงตามความจำเป็นในเรื่องการรักษาความปลอดภัยในทัณฑสถาน/สถานที่ แต่ห้ามมิให้เข้าถึงการนันทนาการ หรือความบันเทิงอื่น

จ. การได้รับชุดเครื่องใช้ส่วนตัว 4 ชุด แต่ละชุดให้มีน้ำหนักสูงสุด 30 ปอนด์ต่อปี รวมการซื้อพิเศษตามมาตรา 3190 ผู้ต้องขังมีสิทธิรับชุดเครื่องใช้ส่วนตัวภายหลังจากครบระยะเวลาหนึ่งปีในกลุ่มสิทธิพิเศษ D

(ซ) กลุ่มสิทธิพิเศษ U[169]

1. หลักการ ผู้ต้องขังที่อยู่ภายใต้การดำเนินการในศูนย์รับตัว

2. สิทธิพิเศษและการไม่มีสิทธิพิเศษสำหรับกลุ่มสิทธิพิเศษ U มีดังต่อไปนี้

ก. มิให้ครอบครัวเข้าเยี่ยม

ข. การซื้อของในโรงอาหารได้รับอนุญาตโดยเลขานุการให้เข้าใช้โรงอาหารได้กึ่งหนึ่งของจำนวนสูงสุดรายเดือน

ค. โทรศัพท์ในเฉพาะกรณีฉุกเฉินโดยพนักงานทัณฑสถานพิจารณาอนุญาต

ง. การเข้าถึงกิจกรรมในสวน การนันทนาการและความบันเทิงที่จำกัดเพียงที่จำเป็นในเรื่องความปลอดภัย

จ. วันหยุดที่ถูกกล่าวอ้างตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 3045.2

ฉ. ไม่ได้รับชุดเครื่องใช้ส่วนตัว ผู้ต้องขังอาจได้รับการซื้อพิเศษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3190 (ช) และ (ซ)

---

[169] Ibid.

3.2 อังกฤษ

อังกฤษมีแนวคิดและการปฏิบัติที่มองความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรมสังคม แนวคิดใหม่ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ที่เป็นกลไกที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทำให้สามารถลดปริมาณคดีอาญาและปกป้องคุ้มครองสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข ทำงาน 2 ภาคส่วนผสานกันคือในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและนอกกระบวนการยุติธรรม คือความร่วมมือของภาคสังคม[170] การบังคับโทษในประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่ชัดเจน และกฎหมายถูกสร้างขึ้นมาจากสภาพปัญหาที่พบในทางปฏิบัติและแก้ไขด้วยวิธีการที่พิสูจน์และประเมินผลได้จริง สามารถนำมาปฏิบัติแล้วเกิดผลได้จริงภายในเวลาที่กำหนดได้ กล่าวคือ มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างอิสระไม่มีการแทรกแซงใด ๆ มีเหตุมีผลอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายอาญา พื้นฐานของระบบทัณฑวิทยาที่สามารถอธิบายได้สามารถประเมินผลได้ มีเป้าหมายและหลักการในการบังคับโทษที่ชัดเจน ที่สามารถตรวจสอบผลงานการบังคับโทษว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ ดีไม่ดีอย่างไร มีวิธีคิดในการบังคับโทษมีความเป็นศาสตร์มาก ที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้กระทำความผิดให้มีผลเป็นเหมือนกับคนทั่วไป มีการเยียวยาเพื่อให้มีการปรับปรุงตัวให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง[171] การบังคับโทษจำคุกของประเทศอังกฤษมีแนวปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษและมีการนำมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมาเป็นแนวทาง มีระบบการประเมินผู้ต้องขังก่อนศาลมีคำสั่งให้พ้นโทษ National Offender Assessment System พิจารณาพิเคราะห์พื้นฐานของบุคลิกภาพ ความประพฤติ เรือนจำและงานคุมประพฤติจะมอบหมาย “ให้ทำงานอะไร” ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องโทษ มีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญและมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อเสนออนุมัติจัดทำแผนที่เรียกว่า “What Works” เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายบุคคลมีเหตุผลและทักษะทางสังคม[172]

3.2.1 การบังคับโทษจำคุก

สถิติอาชญากรรมโดยภาพรวมของประเทศอังกฤษ จะค่อนข้างคงที่แต่อาชญากรรมประเภท Street Crime มีเพิ่มมากขึ้นบนท้องถนน เป็นประเภทความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ Street Crime กลายเป็นปัญหารุนแรงเนื่องจากในหลายคดีไม่สามารถจะยุติหรือหาตัวผู้กระทำความผิดได้

---

[170] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น.207). เล่มเดิม.

[171] แหล่งเดิม.

[172] แหล่งเดิม.

ทำให้เหยื่อไม่ได้รับการเยียวยา ประเทศอังกฤษมีแนวนโยบายในการคุ้มครองเหยื่อและสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการดังนี้[173]

1. กระบวนการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ
2. จัดเตรียมพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเสนอคดีต่อศาล
3. ทำให้กระบวนการพิสูจน์พยานหลักฐานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

การป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำโดยการกำหนดโทษและวิธีการลงโทษให้เหมาะสมตั้งแต่แรก ไม่ว่าในเรือนจำหรือโดยภาคสังคม มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ มีการทำให้หน่วยงานทุกหน่วยงานทำงานร่วมกันทุกหน่วยอย่างสอดคล้องซึ่งกันและกัน สามารถทำงานสัมพันธ์กันได้เป็นอย่างดี กระบวนการยุติธรรมทางอาญา Criminal Justice System (CJS) มิใช่เป็นของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือของใคร แต่เป็นของสังคมโดยแท้ CJS มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบและปกป้องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาอัยการและเพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม คุ้มครองเหยื่อและสังคม[174]

ในประเทศอังกฤษมีการปรับปรุงศาลเพื่อจัดการให้ได้คนผิดจริง ๆ มาลงโทษมากที่สุดอันจะยังให้เกิดความยุติธรรม และเพื่อนำโทษที่เหมาะสมมาใช้กับการกระทำความผิดนั้น ๆ ที่สังคมต้องการลดสถิติอาชญากรรมได้ ศาลควรใช้นโยบายกำหนดโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสมมีประสิทธิภาพกับความผิดที่เกิดขึ้น การลงโทษที่ถูกต้องจะเป็นส่วนหนึ่งอันสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งในขณะนี้คนในสังคมของอังกฤษยังเชื่อว่าวิธีการลงโทษที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสม เช่น บุคคลที่ทำความผิดไม่ได้รับโทษที่สาสมหรือได้รับโทษน้อยเกินไป กรณีจึงยังไม่มีความชัดเจนในการใช้อำนาจของศาล ส่วนนี้ทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในระบบเป้าหมายที่สำคัญของรัฐที่พยายามให้เกิดขึ้นในทางปฏิบัติคือการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และยังได้มีการก่อตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดโทษ Sentencing Guideline Council โดยมี Lord Chief Justice เป็นประธาน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการวินิจฉัยลงโทษที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษโดยมีแนวทาง เช่น[175]

1. มีการใช้ระบบการลงโทษทางเลือก กล่าวคือ มีการลงโทษโดยสังคมซึ่งเป็นการลงโทษแนวใหม่ ทำให้โทษลดลง Custody Minus ที่มีคนเข้ารับโทษเป็นเวลาเพียงเพื่อการปล่อยบำบัดหรือการใช้วิธีการจำคุกเพียงบางวัน สุดสัปดาห์หรือวันอื่น ๆ ที่กำหนด

---

[173] From *Secretary of State for the Home Department* (p. 32), by Justice for All, 2002, อ้างถึงใน แหล่งเดิม.

[174] แหล่งเดิม.

[175] แหล่งเดิม.

2. ระบบการพักการลงโทษโดยคณะกรรมการพักการลงโทษทำการพิจารณาผ่อนปรนหรือปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดร้ายแรง

3. รัฐมีนโยบายให้ใช้โทษปรับเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม เพื่อคัดคนทำผิดครั้งแรกที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการลงโทษปรับครั้งแรก

4. ให้นำกระบวนการฟื้นฟูบำบัดผู้กระทำความผิด (Remand) โดยเฉพาะกับผู้เยาว์มาเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการลงโทษด้วย

5. ความผิดที่ไม่รุนแรงให้นำมาตรการลงโทษทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องมาใช้แทนการจำคุก[176]

หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของคำพิพากษาของศาล

ก. ที่สำคัญที่สุด คือ คำพิพากษาต้องปกป้องสังคม

ข. กำหนดบทลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดของอาชญากร

ค. กำหนดแนวทางในการแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิด

ง. นำผู้กระทำความผิดออกจากสังคมชั่วคราวหรือถาวร

จ. กำหนดวิธีการฟื้นฟูปรับปรุงพฤตินิสัยผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำอีก

ฉ. สร้างจิตสำนึกให้กับผู้กระทำความผิดมีความรับผิดชอบต่อความผิดที่กระทำขึ้น

การกำหนดความรุนแรงของโทษ ความรุนแรงจะวัดได้จากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ ต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันการกระทำความผิดและไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก โทษที่รุนแรงนั้นจะนำมาใช้ต่อเมื่อกระบวนการลงโทษครั้งแรกประสบความล้มเหลวเท่านั้น[177]

รายงานที่เสนอต่อศาลก่อนที่จะพิพากษา เป็นรายงานที่กรมคุมประพฤติจัดทำเสนอต่อศาลว่าควรใช้มาตรการลงโทษอย่างอื่นเป็น Community Penalty แทนโทษจำคุกและเมื่อศาลได้รับรายงานนี้ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ลงโทษหรือรอการลงโทษหรือยกฟ้อง รายงานจะระบุข้อมูลของผู้กระทำความผิดและมูลความผิดที่กระทำ วิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำความผิด การกระทำความผิดอันประกอบด้วย วิธีการ พฤติกรรมว่ามีพฤติกรรมอย่างไรในการทำอันตรายต่อเหยื่อหรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหตุอื่น ๆ เช่น ปัจจัยทางครอบครัว สารเสพติด พฤติกรรมทารุณโหดร้าย หรือความเกี่ยวข้องอื่นใดที่จะโยงไปถึงการกระทำผิดมูลฐานได้และชี้แจงว่าผู้กระทำผิดเมื่อมีการเข้าระบบเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

---

[176] แหล่งเดิม.

[177] แหล่งเดิม.

แล้วจะก่ออันตรายอีกหรือไม่ รายงานจะสรุปว่าการลงโทษโดยสังคมนั้นสามารถที่จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดรายนี้ได้บ้างหรือไม่เพียงใด โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อครอบครัวผู้กระทำผิดและสังคมเป็นหลัก มีการนำวิธีการลงโทษที่หลากหลายมาใช้ในอังกฤษและเวลส์ ในปี ค.ศ. 2000[178]

คณะกรรมการกำหนดบทลงโทษ Sentencing Guidelines Council ตามกฎหมายการกำหนดโทษกำหนดโดยดุลพินิจการวินิจฉัยของศาลทุกชั้นศาล Magistrates' Court เรียกว่า Bench Book แต่ในทางปฏิบัติจริงไม่มีการกำหนดโทษที่ชัดเจนเพียงพอ สิ่งที่ต้องการจากข้อมูลในงานคือ แนวทางที่จะกำหนดโทษสำหรับแต่ละความผิดมูลฐานที่ชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้สังคมเกิดการไม่เชื่อถือในการใช้บทลงโทษของศาล อย่างไรก็ตามในแต่ละศาลสามารถตั้งที่ปรึกษาของศาลได้เพื่อความสะดวกในการหารือการกำหนดโทษ แต่ต้องเป็นไปตามแนวทางของ Sentencing Guidelines Council[179]

การบังคับโทษจำคุกในความเป็นมา รากฐานของหลักคิด แนวนโยบายแห่งรัฐและการดำเนินการในปัจจุบัน ดังต่อไปนี้[180]

1. รากฐานทางกฎหมายในการบังคับโทษจำคุกในประเทศอังกฤษ โครงสร้างอันสำคัญในการบังคับโทษจำคุกในประเทศอังกฤษและเวลส์ ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการกำหนดกฎเกณฑ์และกรอบแนวทางต่าง ๆ จะบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ปี 1952 (Prison Act of 1952) และระเบียบข้อบังคับอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทาอาญา กฎหมายวางกรอบขยายความเกี่ยวกับอำนาจการบริหารจัดการตามบทบัญญัติของกฎหมายที่อนุญาตให้ทำได้ตาม Prison Act of 1952 และ Prison Rules of 1964[181] ซึ่งกำหนดหลักการพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดทั้งข้อบังคับเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด Borstal Rules of 1964 และ Detention Center Rules of 1952 เนื้อหาสาระของกฎหมายราชทัณฑ์นี้มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงในระหว่าง ปี ค.ศ. 1968 และ 1972 และโดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีการปรับปรุงแก้ไขจากสภาพปัญหาที่พบในทางปฏิบัติที่พบในทางปฏิบัตินั้นและแก้ไขด้วยวิธีการที่พิสูจน์และประเมินผลได้จริงสามาถนำมาปฏิบัติแล้วเกิดผลได้จริงภายในเวลาที่กำหนดได้ กล่าวคือ มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างอิสระ ไม่มีการ

---

[178] แหล่งเดิม.

[179] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 186). เล่มเดิม.

[180] แหล่งเดิม.

[181] แก้ไขเพิ่มเติมปี 1999.

แทรกแซงใด ๆ มีเหตุมีผลอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายอาญา พื้นฐานของระบบทัณฑวิทยาที่สามารถอธิบายได้ชัดเจน[182]

2. ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของงานราชทัณฑ์ ตาม ข้อ 1. ของ Prison Rules of 1964 เป้าหมายเพื่ออบรมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อยังให้เกิดการกระตุ้นและสนับสนุนผู้ต้องขังเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีและมีประโยชน์ต่อไป[183]

เป้าหมายแรก ต้องการเปลี่ยนทัศนคติของผู้กระทำความผิดให้มีผลเหมือนกับคนทั่วไป มีการเยียวยาให้มีการปรับปรุงตัว มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

เป้าหมายที่สอง จะต้องวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะของ Anglo-American และวิเคราะห์การกำหนดและไม่กำหนดระยะเวลาการจำคุกทั้งหมดมีแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในการเบี่ยงเบนโทษจำคุกและนำสิทธิต่าง ๆ ในเรื่องของมนุษยธรรม เมตตา กรุณา อย่างมีขอบเขตมาใช้ภายใต้การบริหารงานของกระทรวงมหาดไทย (Home Office)

เป้าหมายที่สาม ภารกิจที่รองรับการดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลให้เป็นไปอย่างมีสิทธิมนุษยชนและเป็นที่เชื่อถือได้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง มีมาตรการป้องกันการหลบหนีจากเรือนจำ

ตามสรุปรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบเรือนจำ[184] ในความรับผิดชอบในการบังคับโทษทางอาญาในเรือนจำดังนี้

(1) การสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์ให้กับผู้ต้องขังที่ส่งเสริมให้มีการปรับตัวได้ให้เหมาะสม เพื่อสามารถกลับสู่สังคมในอนาคต

(2) ผู้ต้องโทษถูกพิทักษ์และมีการกระตุ้นให้รู้สำนึกด้วยตัวของตัวเอง

(3) การถูกแยกออกจากสังคมปกติไปยังเรือนจำ ต้องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดที่มีความเป็นไปได้เท่านั้นและเพื่อความปลอดภัย ตามพฤติการณ์ของแต่ละบุคคล

(4) เพื่อเตรียมความพร้อมในการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคมและมีการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องภายหลังจากการปล่อยตัวไปแล้ว

---

[182] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 187-188). เล่มเดิม.

[183] Purpose of prison training and treatment

1. The purpose of the training and treatment of convicted prisoners shall be to encourage and assist them to lead a good and useful life.

[184] The report of the Committee of Inquiry into the United Kingdom Prison Services.

งานบังคับโทษมีภาระความรับผิดชอบสูงมาก มิใช่แต่เพียงการลงโทษแล้วส่งตัวผู้ต้องขังกลับสู่สังคมเท่านั้น แต่รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังและสิทธิพลเมืองระหว่างระยะเวลาที่รับโทษ มีเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผลของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้กระทำผิดอย่างน้อยต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของการคุมขัง อันเป็นการทำให้เรือนจำดำรงอยู่อย่างปกติ

3. สิทธิของผู้ต้องขังและมาตรฐานการลงโทษ รายงานของ European Council[185] แนะนำหลักการพื้นฐานของสหประชาชาติในมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการบริหารงานภายในสถานที่และการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษและเวลส์ในการบังคับโทษในเรือนจำ เป็นการดำเนินการที่เกือบจะเป็นไปในทางเดียวกัน เพียงแต่ต่างกันในเรื่องความสัมพันธ์ของผู้ต้องขังการปรับตัว และในเรื่องความหนาแน่นของจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์เช่นเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ ในยุโรป ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติเช่นเดียวกัน กฎหมายจะเป็นพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง[186] ตามข้อบังคับดังนี้

ข้อ 8 การเข้าสู่เรือนจำ

(1) ทุกข้อเรียกร้องของผู้ต้องขังอยู่ในความดูแลของรัฐบาลและมีการตรวจเยี่ยมของเลขานุการรัฐหรือคณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำ จะทำการบันทึกเรื่องต่าง ๆ เสนอเรื่องนั้น ๆ ไปยังรัฐบาลด้วยความรวดเร็ว

(2) ในทุก ๆ วัน ไม่ว่าจะเป็นวันอาทิตย์หรือวันหยุดราชการ รัฐบาลจะรับฟังคำร้องจากผู้ต้องขังไม่ว่าจะมีคำถามมาจากผู้ใดก็ตาม

(3) เมื่อผู้ต้องขังมีข้อร้องเรียนและอยู่ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เมื่อถามต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจะสามารถได้รับคำตอบในเรื่องนั้น ๆ การเข้าตรวจเยี่ยมครั้งต่อไป

4. การทำงานและการเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายหลังการปล่อยตัว ในการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังที่พ้นจากการคุมขังทำงานได้จะเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำ งานด้านเรือนจำและงานคุมประพฤติจะต้องร่วมกันพัฒนาโดยมีระบบการประเมินผู้ต้องขัง (National Offender Assessment System) ประเมินผู้ต้องขังตามคำพิพากษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาพิเคราะห์พื้นฐานของบุคลิกภาพ ความประพฤติ ประเมินและรายงานก่อนศาลออกคำสั่งพ้นโทษ เรือนจำและงานคุมประพฤติจะมอบหมาย “ให้ทำงานอะไร” ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องโทษ มีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญและมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อนำเสนออนุมัติจัดทำแผนที่เรียกว่า

---

[185] ECCP: Report on the Standard minimum Rules for the Treatment of Prisoners. Strasbourg (p. 37), 1980.

[186] No.8 Prison Rules of 1964.

"What Works" เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นแผนที่มีที่มาที่ไปมีเหตุผลและทักษะทางสังคม ยกตัวอย่างเช่น ผู้ต้องขังจำนวนกว่าครึ่งของทั้งหมดเป็นผู้ที่ยากจนจึงกระทำความผิด ความยากจนเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่ถูกต้องชอบธรรมมีโปรแกรมจำนวนมากที่ถูกสร้างขึ้นสามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้ต้องขังกับเหยื่อ (ผู้เสียหาย) ทำให้ผู้ต้องขังสามารถสำนึกและเข้าใจผลกระทบของพฤติกรรมของตนเอง ภาครัฐจะทำการสืบเสาะการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยออกมาแล้ว โดยเฉพาะที่ถูกจำคุกระยะสั้น ติดตามดูการพัฒนาชีวิตที่มีความแตกต่างจากก่อนรับโทษว่าดีขึ้นหรือไม่ในรายละเอียดต่าง ๆ รวมทั้งจะยุติการทำงานระหว่างเรือนจำ งานคุมประพฤติ องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ และทำการออกใบพ้นโทษจากเรือนจำและผลการประเมินต่าง ๆ เช่น การทำงาน ความประพฤติ ฯลฯ ออกเป็นคำพิพากษาโดยศาล จุดสำคัญอันเป็นแนวทางในภาคปฏิบัติ คือ ผู้พ้นโทษต้องการงานทำและที่พักอาศัย ประกอบกับการตัดขาดจากสารเสพติดที่แพร่หลายในกลุ่มนักโทษในกรณีผู้ติดสารเสพติดพยายามสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตที่จำเป็นเพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงลักษณะของนักโทษในเรือนจำให้อยู่ในสังคมในชีวิตใหม่ได้ในเขตพื้นที่ที่เป็นภูมิลำเนาเดิม โดยมีการสนับสนุนจากครอบครัว อาสาสมัครช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และจากการให้คำปรึกษาจาก Probation Service ในประเทศอังกฤษมีโปรแกรมที่เชื่อว่าดีเยี่ยมมากในทางปฏิบัติในการสนับสนุนการทำงานการศึกษา กล่าวคือ เป็นโปรแกรมอบรมในพื้นที่ต่าง ๆ ภายหลังการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดแล้ว เช่น อบรมเกี่ยวกับงานก่อสร้าง มีการจัดหาสิ่งที่ต้องการให้ อบรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการทำความสะอาด กีฬา วิธีการใช้เวลาว่าง เพิ่มเติมทักษะที่ยังขาดอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตใหม่ภายนอกเรือนจำเพื่อให้ได้งานทำที่เหมาะสม และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยโดยปราศจากการกระทำความผิดอีก[187]

3.2.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในงานราชทัณฑ์ของประเทศอังกฤษมีการสร้างเรือนจำขึ้นหลายแห่งเพื่อลดปัญหาความแออัด เรือนจำจะมีสภาพภายในที่สะอาด และมีความมั่นคงแข็งแรงสูง มีการเสริมอุปกรณ์ป้องกันการหลบหนี วิธีการควบคุมผู้ต้องขังของประเทศอังกฤษจะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้คุมกับผู้ต้องขังเพื่อลดความเป็นปรปักษ์ต่อกัน และส่งเสริมให้ผู้ต้องขังรักษาวินัยของตนเอง ในประเทศอังกฤษนอกจากเรือนจำของรัฐบาลแล้วยังมีการบริหารงานเรือนจำโดยภาคเอกชนแต่การดำเนินงานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้นโยบาย และการควบคุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

---

[187] *Secretary of State for the Home Department* (p. 108). Op.cit. อ้างถึงใน *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 206-207). เล่มเดิม.

สำหรับการทำงานของผู้ต้องขังจะมีการขยายให้หลากหลายมากขึ้นเรื่อย ๆ และจะมีการเอารายได้จากการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังไปชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายด้วย[188]

3.2.2.1 การจำแนกผู้ต้องขัง

ในปี ค.ศ. 1950 การจัดชั้นการบังคับโทษของเรือนจำในประเทศอังกฤษจะพิจารณาตามหลักการพื้นฐานของระบบการจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งจัดการแยกผู้ต้องขังเป็นชั้นพิเศษและชั้นธรรมดา[189] ต่อมาในปี 1984 มีผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงในความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำมาก ศาลอังกฤษได้ยกเลิกระบบการจำแนกดังกล่าว ซึ่งระบบการจำแนกผู้ต้องขังที่ประเทศอังกฤษและประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรปทำติดต่อกันมีเป้าหมายแรกเพื่อใช้เรื่องของความปลอดภัย ในช่วงกลางของปี 1960 ใช้การจำแนกผู้ต้องขังเป็นการป้องกันไว้ก่อนในการควบคุม ปัจจุบันในประเทศอังกฤษจำแนกผู้ต้องขังในการรับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำออกเป็น 4 ประเภท คือ[190]

ประเภท A จะเป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่มีอันตรายต่อความปลอดภัยมากที่สุดกับสังคม และมีแนวโน้มที่อาจหลบหนี

ประเภท B เป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยมากนักกับสังคม และมีแนวโน้มที่อาจหลบหนี

ประเภท C ประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่ไม่สามารถกำหนดให้อยู่ในทัณฑสถานเปิดได้ แต่มีความเป็นไปได้ที่อาจจะพยายามหลบหนี

ประเภท D เป็นประเภทของเรือนจำที่ใช้กับผู้ต้องขังที่สามารถอยู่ในทัณฑสถานเปิดปราศจากข้อจำกัดเท่าที่ทำได้

กฎหมายสันนิษฐานว่า ผู้ต้องขังทุกคนเชื่อว่าการคุมขังในเรือนจำเป็นไปตามกฎหมายและเขาจะอยู่ในระยะเวลาอันจำกัด ประกอบกับต้องทำงานหรือมีเหตุผลอย่างอื่น ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานเรือนจำ[191] ในปี 1979 อัตราร้อยละ 1 ของผู้ต้องขังทั้งหมดจะอยู่ในประเภท A อัตราร้อยละ 30 ประเภท B อัตราร้อยละ 49 ประเภท C อัตราร้อยละ 20 ประเภท D ความหนาแน่นมากเกินไปของผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศอังกฤษ เป็นผลโดยตรงที่สำคัญที่ทำลายระบบและขั้นตอนของการจำแนกผู้ต้องขัง[192]

---

[188] *งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง* (น. 23). เล่มเดิม.

[189] From *Prison Systems & Correctional Laws: Europe* (p. 58), by Gunter Kaiser, 1998, The United States, and Japan. A Comparative Analysis.

[190] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 193-194). เล่มเดิม.

[191] Section 13 Prison Act 1952.

[192] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 194). เล่มเดิม.

3.2.2.2 ระบบการให้คะแนน (Mark System)

ในปี 1836 Alexander Maconochie รับที่จะดำรงตำแหน่งเลขานุการส่วนตัวของ Sir John Frankin ซึ่งเป็นรองผู้ว่าราชการ (Lieutenant Governor) แห่ง Van Diemen's Lan โดยก่อนที่ Maconochie จะเดินทางไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวนั้น ตนได้ปฏิบัติหน้าที่ในสมาคม Prison Disciplinary Society ทำหน้าที่ตรวจตราการเนรเทศภายในทัณฑนิคมออสเตรเลีย เมื่อเดินทางถึงเมือง Hobart จึงได้เริ่มทำการเขียนรายงานฉบับหนึ่งที่ตำหนิการกระทำของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นขึ้นเสนอต่อสำนักงานอาณานิคม (Colonial Office) เมื่อตุลาคม 1837 เมื่อ Lord John Russell ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (Home Secretary) ทราบถึงรายงานฉบับดังกล่าวจึงได้เสนอเป็นเอกสารต่อรัฐสภา รายงานดังกล่าวของ Maconochie มิได้เพียงแต่รายงานถึงจุดบกพร่องเกี่ยวกับระบบเนรเทศแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังได้เสนอถึงทฤษฎีอีกหนึ่งทางเลือกที่ต่อมาได้พัฒนาเป็น Mark System อีกด้วย[193]

Sheldon Gluek กล่าวไว้ว่า "ในอดีตที่ผ่านมา แทบจะไม่เคยมีการปฏิรูปเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์เลย ซึ่งเป็นจริงตามคำกล่าวอ้างของ Maconochie" คุณูปการของ Maconochie ไม่เพียงแต่กระตุ้นให้เกิด Irish Convict System ตลอดจนการปฏิรูปในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความแนวทางการลงทัณฑ์ที่คลุมเครือ สถานกักกัน เรือนจำแบบเปิด เป็นต้น อีกด้วย[194]

1. "Mark System" ของ Maconochie

"Mark System" ของ Maconochie ซึ่งได้กล่าวอ้างว่าสามารถปรับใช้ได้ทั้งกับชายและหญิงประกอบด้วยลักษณะทั้งสิ้น 5 ประการด้วยกัน ประการแรก ระบบนี้เป็นการปฏิรูปที่สมควรได้รับการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูประดับปัจเจกบุคคลของผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการขัดขวางมิให้กระทำผิดและวัตถุประสงค์เชิงความยุติธรรมเพื่อตอบสนอง ประการที่สอง เป็นระบบที่เน้นการลงทัณฑ์เชิงหน้าที่มากกว่าเชิงระยะเวลา ผู้ถูกตัดสินว่ามีความผิดจะไม่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับอิสรภาพที่จะได้รับว่าเมื่อใด แต่จะได้รับการรับรองเมื่อบรรลุภารกิจที่ได้รับมากกว่า ประการที่สาม ระบบนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการวัดผลงานที่สำเร็จลุล่วง การให้รางวัลในพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดจนการปรับหากประพฤติผิด และการผ่อนผันจากการซื้อคะแนน ประการที่สี่ ระบบนี้ได้พัฒนาแนวทางการลงทัณฑ์ที่ชัดเจนในแต่ละขั้น ระหว่างขั้นการลงทัณฑ์กับขั้นการฝึกอบรมและส่งเสริมคุณธรรม *ประการสุดท้าย* ระบบของ Maconochie นี้ไม่จำกัดเฉพาะแต่องค์กรใดองค์หนึ่ง โดยในขณะที่ทฤษฎีอื่น ๆ มุ่งเน้นการหาระบอบราชทัณฑ์ที่ดีที่สุด แต่ทฤษฎีของ Maconochie กลับสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบราชทัณฑ์ที่กว้างกว่า ทั้งนี้ Maconochie มิได้มุ่งเสนอแนะ

---

[193] Prison Service Journal November 2011 No. 198 (p. 38).

[194] Ibid.

รูปแบบขององค์กรราชทัณฑ์ว่าควรเป็นอย่างไร แต่กลับเสนอแนะวัตถุประสงค์ใหม่ ตลอดจนจิตวิญญาณของการบริหารงานราชทัณฑ์ในภาพรวม[195]

ดังนั้น นักโทษจะถูกพิจารณาตัดสินโทษให้ชดเชยกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปและถูกประเมินด้วยระบบคะแนน การปล่อยตัวต้องให้ผู้กระทำผิดบรรลุถึงสมดุลของคะแนนเทียบเคียงกับผลการลงโทษของตน แต่คะแนนนั้นจำต้องมีบทบัญญัติ ฉะนั้น การซื้อคะแนนจึงสามารถยืดระยะเวลาการลงทัณฑ์ทางอาญาของตนได้ ระบบดังกล่าวจึงต้องออกแบบอย่างระมัดระวัง เพื่อมิให้มีการปล่อยตัวเกิดขึ้นง่ายเกินไปสำหรับนักโทษที่ไม่มีความอดทนอดกลั้น เพราะระบบนี้ยังต้องการปราบปรามผู้กระทำผิดอยู่ โดยคำนึงถึงพฤติกรรมภายในจิตใจที่ได้รับการยอมรับและความต้องการของนักโทษที่จะเข้ารับโทษ ทั้งนี้ Maconochie เชื่อมั่นว่าอุปนิสัยที่ดีสมควรได้รับการสนับสนุนอย่างมีประสิทธิผล สมควรส่งเสริมชีวิตในอนาคตของนักโทษเอง[196]

ทฤษฎีการลงทัณฑ์ของ Maconochie แสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์หลักของการลงโทษควรเป็นการปฏิรูปผู้กระทำผิด สำหรับ Maconochie เองแล้ว การป้องปรามเป็นการเสริมให้การปฏิรูปนี้สมบูรณ์ ภายใต้กฎหมาย Bloody Code การป้องปรามได้นำไปใช้ในการบังคับอาชญากรจำนวนหนึ่งซึ่งมีผลมากกว่านำไปใช้กับผู้กระทำผิดจำนวนมาก ตามทัศนะของ Maconochie แล้ว สาเหตุของอาชญากรรมย่อมมีพื้นฐานที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจ สังคมและสภาพร่างกาย Maconochie เชื่อว่าอาชญากรนั้นขาดซึ่งคุณธรรมประจำใจ ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นบุคคลที่การกระทำจะต้องได้รับการแก้ไขผ่านการฝึกอบรมและการเยียวยารักษามากกว่าถูกควบคุมจากการถูกปรับตามสัดส่วนของอาชญากรรมที่ได้กระทำ[197]

จุดยืนของ Maconochie ที่อยู่ตรงข้ามกับการป้องปราม เน้นให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างแนวคิดของเขาเองกับแนวคิดของสำนักอัตถประโยชน์นิยมที่มองว่าการลงโทษส่งผลดีต่อสังคมโดยการเยียวยาความเจ็บปวดของผู้เสียหาย สำหรับ Beccaria และ Bentham แล้ว การลงโทษถือเป็นการป้องปรามผลกระทบของอาชญากรรมที่จะเกิดในอนาคต อาชญากรต้องถูกตอบสนองในฐานะที่กระทำต่อสังคมโดยรวม แต่ Maconochie กลับมองว่าการป้องปรามเป็นวิธีการที่ “เห็นแก่ตัว” และก่อให้เกิดความ “อยุติธรรม” และ “ความรุนแรงที่ไม่ได้สัดส่วน” ได้ ฉะนั้น Maconochie จึงเสนอทางเลือกใหม่ขึ้นมา เปรียบเสมือนเป็น “ตัวยาสำหรับปัจเจก” อันนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นที่พึงพอใจในสิทธิส่วนบุคคล[198]

---

[195] Ibid.

[196] Ibid.

[197] Ibid.

[198] Ibid.

ถึงแม้ว่า Maconochie ยังคงตระหนักถึงว่า การลงโทษยังเป็นมิติหนึ่งในการลงทัณฑ์ แต่จากงานเขียนของเขาในตอนแรก ๆ สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดขัดกันระหว่างความเจ็บปวดจากการลงโทษกับการสนับสนุนให้มีการปฏิรูป Maconochie เสนอว่าความล้มเหลวของระบบที่ปรากฏอยู่ ณ ขณะนั้นเป็นผลโดยตรงมาจากความพยายามในการป้องปราม นำไปสู่การสถาปนาสถาบันราชทัณฑ์ที่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น Maconochie จึงกล่าวว่า ความเจ็บปวดจากการลงโทษทำให้มนุษย์อยู่ในสภาวะที่ไม่เป็นธรรมชาติซึ่งกระทบต่อชีวิตทางสังคมที่เหมาะสม[199]

Maconochie วิพากษ์วิจารณ์ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการราชทัณฑ์ที่มีอยู่นั้นใช้วิธีการที่กล่าวได้ว่า "ถอยหลังเข้าคลอง" ไปสู่วิธีการลงโทษในอดีต ในขณะที่มีความล้มเหลวในการป้องปรามในอนาคต ในการนี้ จึงเป็นสาเหตุที่ Maconochie ปฏิเสธการหลอมหลวมกันระหว่างการปฏิรูปกับการป้องปราม โดย Maconochie เสนอว่าควรแยกขั้นตอนที่ใช้ลงโทษในอดีตกับการฝึกอบรมในอนาคต วัตถุประสงค์ของขั้นตอนทั้งสองนี้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ วัตถุประสงค์ของการลงโทษในอดีตก็เพื่อให้บุคคลชดเชยการกระทำผิดของตนที่ได้ทำไปในขณะที่วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในอนาคตอีกประการหนึ่ง คือ เพื่อยกระดับผู้กระทำความผิดให้มีคุณค่ายิ่งขึ้นในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีอิสรภาพ ในทางปฏิบัตินั้น วัตถุประสงค์ของขั้นตอนทั้งสองประการนี้ไม่อาจรวมเข้ากันได้ เนื่องจากเป็น "ศาสตร์" ที่แตกต่างกัน Maconochie กล่าวว่าในชั้นเบื้องต้นของการลงโทษควรรุนแรง แต่เป็นระยะเวลาสั้น ๆ และควรบังคับใช้เมื่อจำเป็นต่อความรุนแรงทางกายภาพโดยตรง เนื่องจากในชั้นนี้วิธีการดังกล่าวเป็นการปรามจิตใจผู้กระทำผิดในวิธีการที่เจ็บปวด[200]

แต่ Maconochie เล็งเห็นว่า จุดมุ่งเน้นของการลงโทษควรเป็นการปฏิรูปบุคคล เพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดสามารถควบคุมตนเองได้อย่างยั่งยืน ฉะนั้น การที่ได้รับการปล่อยตัวหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับสำนึกความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด Maconochie กล่าวอีกด้วยว่า ระบบนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องจัดผลประโยชน์ของนักโทษให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม Maconochie มองว่าระบบลงโทษเชิงราชทัณฑ์เป็นเพียงมิติทางร่างกาย แต่ "กฎเหล็ก" ของการลงโทษแท้ที่จริงแล้วต้องแก้ไขทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ การลงทัณฑ์รูปแบบใหม่จึงสมควรนำไปสู่การฝึกฝนไปสู่ระบบคุณธรรม ไม่ใช่เพียงแต่ลงทัณฑ์ต่อร่างกายแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในนัยยะนี้ Maconochie มิได้ปฏิเสธการขจัดการลงทัณฑ์ต่อร่างกายไปเสียสิ้นเชิง แต่ควรคำนึงถึงความชอบธรรมและความเป็นพลเมืองของผู้กระทำความผิดด้วย[201]

---

[199] Ibid.

[200] Ibid.

[201] Ibid.

ในการตรวจตราการเนรเทศนั้น Maconochie กล่าวว่า บันทึกที่เกี่ยวข้องกับตัวนักโทษมุ่งเน้นเฉพาะแต่พฤติกรรมที่คนเหล่านั้นได้กระทำผิด ในขณะที่พฤติกรรมที่ดีงาม อาทิ ความพากเพียร ความสงบเสงี่ยม การเชื่อฟังโอวาท ความสัตย์ซื่อ ความจงรักภักดี ความกระตือรือร้น หรืออื่น ๆ กลับมิได้ถูกบันทึกไว้แต่อย่างใด ดังนั้นแล้ว พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จึงไม่ได้รับการพิจารณาหรือนำมาประกอบการตัดสินโดยคำนึงถึงความดีงามที่มีอยู่แต่อย่างใดในการย่นระยะเวลาการเนรเทศ ผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ นักโทษที่ดีก็จะถูกตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดีเสมอไป Maconochie จึงให้ความสำคัญของการมุ่งพิจารณาพฤติกรรมเชิงบวกซึ่งจะทำให้เล็งเห็นคุณค่าของคุณธรรมมนุษย์ ระบบ Mark System จึงทำให้นักโทษเป็นตัวหลักในการปฏิรูปตัวของตัวเอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคคลเหล่านั้นเอง[202]

การลงโทษจำคุก การใช้แรงงานอย่างหนัก และการเนรเทศ ก่อนสมัยปัจจุบันนี้อาจกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดหรือไม่ก็ได้ การปล่อยตัวที่กำหนดเวลาแน่นอนและพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของแรงงานก็อยู่ในระดับต่ำ Maconochie จึงเสนอให้มีระบบที่คำนึงถึงคุณค่าของเวลาที่เหมาะสม ในขณะที่เรือนจำอังกฤษใน Du Cane ช่วงศตวรรษที่ 19 มีลักษณะที่เปิดโอกาสให้มีการใช้แรงงานอย่างไม่เพียงพอ Maconochie จึงเสนอให้มีโอกาสการใช้แรงงานภายนอกอาคาร ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวนั้นมีส่วนช่วยส่งเสริมทักษะและได้รับผลตอบแทน (เป็นขนมปัง) เพิ่มมากขึ้นด้วย[203]

Maconochie กล่าวว่า การลงโทษโดยมุ่งคำนึงถึงระยะเวลาเป็นสำคัญเป็นรากฐานของการทำร้ายระบบคุณธรรมที่ปรากฏภายในเรือนจำ และทำให้นักโทษเกิดความเกียจคร้านโดยปล่อยเวลาให้ผ่านไปเฉย ๆ บ่อนทำลายความวิริยะอุตสาหะในตัวเอง คอยนับวันเวลาพ้นโทษไปวัน ๆ Maconochie จึงเสนอแนวทางการลงโทษที่พินิจถึงหน้าที่ โดยมุ่งไปที่ระยะเวลาการลงโทษที่น้อยที่สุด แทนที่จะมุ่งไปที่ระยะเวลามากที่สุด ซึ่งระยะเวลาขั้นต่ำสุดในการลงโทษนี้อาจกำหนดว่าเป็น 2 หรือ 3 เดือน แม้ว่าจะเป็นการกระทำผิดรุนแรงน้อยที่สุดก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ นักโทษก็จะพยายามขับเคลื่อนศักยภาพของตน ตลอดจนความรู้ความสามารถ เพื่อทำงานให้บรรลุถึงระยะเวลาขั้นต่ำที่สุดที่ตนเองได้รับสำหรับการตัดสินโทษ และเมื่อมีคำถามว่าระยะเวลาเท่าใดถึงจะเหมาะสมสำหรับนักโทษที่ไม่ทำอะไรเลยเล่า Maconochie มั่นใจว่าจะไม่มีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น เพราะเมื่อนักโทษทำงานเพื่อแลกคะแนนเป็นระยะเวลาขั้นต่ำ เขาเหล่านั้นต้องให้ความร่วมมือเป็นแน่ และจะไม่มีเวลาใดที่สูญเสียไปอย่างเปล่าประโยชน์ Maconochie ยังเสนออีกด้วยว่าควรมีการ

---

[202] Ibid.

[203] Ibid.

ปล่อยตัวนักโทษให้เร็วขึ้นสำหรับการลงโทษระยะยาว เช่น นักโทษที่ได้รับโทษเนรเทศตลอดชีวิต ควรปล่อยตัวใน 5 หรือ 6 ปี[204]

หัวใจหลักของระบบของ Maconochie นี้ คือ การให้คะแนน (Mark) โดยนำมาคำนวณระยะเวลาการรับโทษ ประกอบกับการตอบแทนที่ได้ทำงานและพฤติกรรมที่เป็นคุณงามความดีต่าง ๆ บางครั้งเกี่ยวพันกับการจ่ายเป็นรูปของเงินตราอีกด้วย ในงานเขียนของ Maconochie ในปี 1837 เขียนถึงการให้คะแนนในพฤติกรรมของนักโทษผู้กระทำผิดที่สมควรได้รับ เช่น[205] การทำตามระเบียบ เป็นคนมีความอ่อนน้อม มีความกระตือรือร้น มีความขยันขันแข็ง วิริยะอุตสาหะ รักความสะอาดและหมั่นทำความสะอาดในเรือนจำและห้องขัง อารมณ์เย็น ตรงต่อเวลาในการเข้าสวดมนต์และการปฏิบัติงาน และอื่น ๆ

สองทศวรรษต่อมา Maconochie แจ้งว่าแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับในเรือนจำต่าง ๆ บนพื้นฐานหลัก 7 ประการด้วยกัน คือ[206]

การกระทำโดยทั่วไป ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความกระตือรือร้นต่องานที่ทำอยู่ การมุ่งเข้าหาศาสนาเป็นที่พึ่ง การมุ่งเข้าหาเสรีภาพและความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนขึ้นเรื่อย ๆ

การให้คะแนนจึงเป็นแก่นในการลงโทษ ส่วนการปรับเป็นการริบคะแนนที่มีอยู่ ฉะนั้น จึงส่งผลกระทบทั้งอำนาจที่นักโทษมีและระยะเวลาในการรับโทษ[207]

ในระหว่างการรับโทษ นักโทษจะได้รับสัดส่วนคะแนนรวมเป็นการเฉพาะตัวก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการฝึกอบรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันกับการเข้าร่วมสมาคมหรือการรวมกลุ่มของบรรดานักโทษ สำหรับนักโทษชายนั้น Maconochie มองว่ากลุ่มที่เหมาะสมควรมีจำนวนประมาณ 6 คน แต่นักโทษหญิงควรมีจำนวนที่น้อยกว่าเล็กน้อย โดยแต่ละคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการกระทำของกลุ่ม เมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว ระบบการให้คะแนนก็จะให้เป็นกลุ่ม ๆ ไป หากมีนักโทษคนใดคนหนึ่งต้องถูกปรับคะแนน ก็จะหักคะแนนของกลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้เป็นการให้กลุ่มควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มกันเองไปในตัว หากกลุ่มใดสมาชิกยุบเลิกกลุ่มไปเสีย พวกเขาก็จะกลับเข้าสู่ขั้นตอนการรับโทษต่อไป ซึ่งเปิดโอกาสให้แต่ละคนสร้างกลุ่มใหม่ขึ้นมาได้ การกระตุ้นนักโทษให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมนี้ Maconochie เชื่อว่าเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกเชิงสังคมให้แก่

---

[204] Ibid.

[205] Ibid.

[206] Ibid.

[207] Ibid.

ตัวนักโทษ และพวกเขาก็จะได้เรียนรู้ในการปรับแต่งพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมในระหว่างการรวมกลุ่มตลอดจนการกลับคืนสู่สังคมภายนอกต่อไป[208]

Maconochie เสนอว่าในแต่ละกลุ่มควรมีผู้แนะนำ (Mentor) ที่ทำหน้าที่คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะ และกำกับให้สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ประพฤติดี โดย Maconochie มองว่าบุคคลที่เหมาะสมควรเป็นนักโทษชายที่แต่งงานแล้ว เพราะเขาได้เคยมีโอกาสเรียนรู้อยู่ในสังคมการรวมกลุ่มที่เรียกว่า ครอบครัว อีกทั้งมีลักษณะความเป็นผู้นำในบ้านของตนอีกด้วย[209]

กลไกสำคัญของการปฏิรูปของ Maconochie นี้ อยู่ที่การอุทิศแรงงานในการผลิต เพราะการลงโทษด้วยการใช้แรงงานจะช่วยสอนให้นักโทษได้เรียนรู้ถึงตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง พัฒนาอุปนิสัยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยในการนี้ งานที่ทำควรเป็นงานที่มีประโยชน์และเอื้อต่อชีวิตในอนาคตของนักโทษเอง ยกตัวอย่างเช่น นักโทษหญิงก็ควรให้ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความเป็นหญิง Maconochie มิได้มุ่งเน้นว่างานดังกล่าวจะต้องเป็นงานหนักเสมอไป โดยอาจหมายถึงการเข้ารับการศึกษา การฝึกการเขียน หรือการฝึกฝนทักษะทางด้านดนตรีก็ได้ ครั้งหนึ่งผู้ว่าราชการ Gipps ได้บริจาคเงินจำนวน 20 ปอนด์สร้างห้องสมุดที่เกาะ Norfolk ในการนี้ Maconochie จึงร้องขอให้ผู้ว่าราชการ Gipps บริจาคเงินเพิ่มขึ้นอีก 100 ปอนด์เพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรีสำหรับนักโทษ ซึ่งผู้ว่าราชการ Gipps ก็เห็นชอบด้วย[210]

ทั้ง ๆ ที่ยังคงมีความเชื่อถือการป้องปรามเป็นมาตรการสำคัญหลักอยู่ การส่งเสริมการปฏิรูปดังกล่าวก็แพร่ขยายออกไปเป็นวงกว้าง เห็นได้จากคำกล่าวของผู้อำนวยการเรือนจำ George Chesterton ที่กล่าวไว้ว่า[211]

นักโทษที่ได้รับการปลดปล่อยจะกลับคืนสู่สภาพแวดล้อมที่ตนคุ้นเคย โดยระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับเขา ทั้งการเรียนรู้และการรู้จักวิธีการประกอบอาชีพจะทำให้เขามีชีวิตรอดต่อไป

จากแนวคิดเช่นนี้ Maconochie ก็ยังเห็นด้วยว่า อดีตนักโทษหลายต่อหลายคนกลับมาก่ออาชญากรรมอีก ยิ่งไปกว่านั้นอดีตอาชญากรยังมีอิทธิพลต่อการเป็นต้นเหตุการณ์ก่ออาชญากรรมในชุมชนที่ตนกลับคืนสู่สังคมอีกด้วย อย่างไรก็ดี Maconochie ก็ยังเชื่อมั่นว่าการฝึกอบรมจะมีส่วนช่วยให้นักโทษที่กลับคืนสู่สังคมไปแล้วนั้นสามารถอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้า

---

[208] Ibid.

[209] Ibid.

[210] Ibid.

[211] Ibid.

จากชุมชนหรือสภาพแวดล้อมที่ยั่วยุต่อการก่ออาชญากรรม ตลอดจนสามารถข่มใจตนด้วยความรู้สึกเป็นพลเมืองได้อีกด้วย[212]

2. จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

แม้ว่าบทความนี้จะมุ่งเน้นที่ทฤษฎีของ Maconochie แต่ทฤษฎีดังกล่าว Maconochie สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้ถึง 2 ครั้ง กล่าวคือ ในปี 1840 Maconochie ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ประจำเกาะ Norfolk ซึ่งเป็นเกาะที่ใช้เป็นสถานที่คุมขังนักโทษ อยู่ห่างจากนครซิดนีย์ไปทางตะวันออก 900 ไมล์ Maconochie ดำรงตำแหน่งนี้จนถึงปี 1844 และต่อมาในปี 1849 Maconochie ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเรือนจำคนที่ 1 แห่งทัณฑสถาน Birmingham ณ Winston Green[213]

งานเขียนจำนวนมากของ Maconochie มุ่งเน้นไปที่ช่วงระยะเวลาของเขา ณ เกาะ Norfolk การตั้งถิ่นฐานบนเกาะแห่งนี้ครั้งที่ 2 ในช่วงระหว่างปี 1825 ถึง 1855 ที่เต็มไปด้วยบรรดาเหล่านักโทษ อาจกล่าวได้ว่าเป็น “นรกบนดิน” เลยทีเดียว เพราะพวกเขาเหล่านั้นได้รับการลงโทษด้วยเหตุเพิ่มโทษตามกฎหมาย ซ้ำยังได้รับการปฏิบัติอย่างทารุณจากผู้คุมขัง อย่างไรก็ตามมีหลักฐานอีกชิ้นหนึ่งที่แตกต่างออกไป นั่นคือ งานวิจัยของ Tim Causer ซึ่งทำการตรวจสอบบันทึกเกี่ยวกับนักโทษ เปิดเผยว่านักโทษส่วนใหญ่ที่ถูกส่งไปยังเกาะ Norfolk มักต้องโทษในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มิได้ใช้ความรุนแรง โดยมีระยะเวลาต้องโทษประมาณ 3 ปี ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่น้อยกว่าการต้องโทษของนักโทษชุดแรก อนึ่ง ระบบที่ Maconochie นำมาปรับใช้สำหรับการตั้งถิ่นฐานในครั้งที่ 2 ดังกล่าวนี้ กล่าวได้ว่าปฏิบัติต่อนักโทษอย่างมีมนุษยธรรม โดยมุ่งให้นักโทษไกลห่างจากพฤติกรรมอาชญากรและมีความเป็นพลเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งระบบนี้ส่งผลต่อการศึกษาของ Norval Morris ที่กล่าวว่าเป็นการปฏิรูปที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์เกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ร่วมสมัย และในงานเขียนชื่อ Alexander Maconochie of Norfolk Island ของ John Barry ยังได้ยกย่องให้ Maconochie เป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ที่อุทิศชีวิตของตนเองปฏิรูประบบราชทัณฑ์ที่ป่าเถื่อน[214]

ระบบ Mark System ของ Maconochie ที่ใช้กับนักโทษบนเกาะ Norfolk นี้มุ่งเน้นที่การใช้แรงงานของนักโทษ ในรูปของภาษีค่าแรง เช่นนี้แล้ว Maconochie จึงกล่าวว่าคนที่มีทักษะสูงย่อมได้ผลตอบแทนที่ดีกว่าคนทำงาน Maconochie ได้กระตุ้นให้เศรษฐกิจอย่างไม่เป็นทางการเจริญเติบโตขึ้น โดยการมอบรางวัลเป็นพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกแก่นักโทษที่มีทักษะและทำงานได้อย่างโดดเด่น ตลอดจนตั๋วรางวัลที่ทำให้นักโทษสามารถมีเสรีภาพออกจากเกาะนี้ได้ไวยิ่งขึ้น

---

[212] Ibid.

[213] Ibid.

[214] Ibid.

สำหรับการเพาะปลูกนั้น Maconochie สนับสนุนให้ปลูกพันธุ์ผักและยาสูบ ซึ่งสามารถทำการค้าได้อย่างเสรี โดยทำไปขายให้แก่หน่วยงานสาธารณกุศล โบสถ์โรมันคาทอลิกและแองลิกัน รวมไปถึงสถานที่กักกันแห่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น Maconochie ยังจัดตั้งกองกำลังตำรวจท้องที่จากบรรดาเหล่านักโทษจำนวนประมาณ 100 คน และอีกจำนวนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ภาครัฐอื่น ๆ [215]

แนวคิดหลักที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดของ Maconochie คือ เขาต่อต้านการลงโทษทางร่างกาย (Corporal Punishments) ในขณะที่การเสียค่าปรับเป็นคะแนนเป็นทางเลือกหนึ่งในการถูกลงโทษ แต่ Maconochie ก็ยังอนุญาตให้ใช้วิธีการอื่น ๆ อย่างการแยกขังเดี่ยว การจองจำด้วยโซ่ตรวน และการเฆี่ยนตี บนเกาะ Norfolk นี้ด้วย ภายใต้กฎของ Maconochie นักโทษที่ไม่ยอมเข้าสวดมนต์จะต้องถูกปรับ 25 คะแนน ไม่ยอมอาบน้ำ 12 คะแนน ไม่ระมัดระวังในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ภาคสนาม 84 คะแนน อวดเก่ง 100 คะแนน ขโมยมันฝรั่ง 200 คะแนน ไม่ยอมรับสารภาพผิดในการก่อฆาตกรรม 1,000 คะแนน ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากจะถูกปรับคะแนนแล้ว สำหรับความผิดที่ร้ายแรง ยังต้องได้รับการลงโทษต่อร่างกาย ยกตัวอย่างเช่น คุกคามกัปตัน Maconochie ต้องโดนปรับคะแนน 2,000 คะแนน และถูกกักขังในคุกอีก 1 เดือน แต่เป็นที่น่าประหลาดใจว่า การเฆี่ยนตีที่ Maconochie สั่งนั้นมีจำนวนถึง 93 ครั้ง ซึ่งสูงกว่าผู้อำนวยการคนใด ๆ ที่กำกับเกาะเรือนจำแห่งนี้[216]

ในปี 1849 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เรือนจำ Birmingham ใกล้ก่อสร้างเสร็จ ผู้พิพากษาท้องที่จำนวนหนึ่งก็ได้หารือร่วมกันเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้อำนวยการคนใหม่ ผลปรากฏว่าที่ประชุมเห็นชอบให้แต่งตั้ง Maconochie ดำรงตำแหน่งดังกล่าว โดยเห็นดีเห็นงามให้ใช้ระบบ Mark System ของ Maconochie อีกด้วย อย่างไรก็ดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นมิได้เห็นชอบด้วยต่อการใช้ระบบดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ความพยายามของ Maconochie ที่จะนำระบบนี้มาปรับใช้จึงไปประสบความสำเร็จในเวลาต่อมาช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ซึ่งมีผลทำให้นักโทษบางรายถูกจองจำในระยะเวลาอันสั้น ถึงขนาดใช้หน่วยนับเป็นวันเลยทีเดียว หากแต่โดยในลักษณะสภาพแวดล้อมสถานที่นั้นไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อระบบของ Maconochie สักเพียงใดนัก กล่าวคือ ในระหว่างประจำการอยู่ ณ เรือนจำ Birmingham ผู้ต้องขังชายวัยกลางคนส่วนใหญ่มักถูกกังกันในห้องขังของตน ทำให้ขาดโอกาสได้ออกจากนอกห้องมาใช้แรงงานเพื่อแลกกับคะแนนได้ ในขณะที่ผู้ต้องขังวัยรุ่นสามารถใช้แรงงานเพื่อแลกกับอาหารได้ อาทิ การใช้แรงงานหมุนกลไกของเครื่องจักรซึ่งมีน้ำหนักถึง 5 ปอนด์ นักโทษชายวัยรุ่นสามารถหมุนเครื่องจักได้ถึง 10,000 รอบต่อวัน แบ่งเป็น 2,000 รอบ ก่อนอาหารเช้า 4,000 รอบ ก่อนอาหารกลางวัน และอีก 4,000 รอบ เพื่อ

---

[215] Ibid.

[216] Ibid.

แลกกับอาหารมื้อค่ำ และเมื่อปฏิบัติงานเสร็จแล้ว พวกเขาเหล่านั้นก็จะถูกควบคุมตัวส่งกลับไปยังห้องขังของตน[217]

แม้กระนั้นก็ตาม Maconochie พบว่าเขามีความขัดแย้งบางประการกับผู้พิพากษาท้องที่ ตลอดจนผู้ใต้บังคับบัญชาของเขาซึ่งมีตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการซึ่งอยู่รองจากเขา จนเขาต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งไป ต่อมา 2 ปีให้หลังจากที่ Maconochie ถูกปลดออกนั้น เรือนจำแห่งนี้ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบของ Royal Commission เกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของนักโทษวัย 15 ปี ชื่อว่า Edward Andrews รายงานของ Royal Commission รายงานว่ามีวิธีการลงโทษจำนวนมากที่มิชอบด้วยกฎหมายซึ่ง Maconochie นำมาใช้ในเรือนจำ อาทิ หากเกียจคร้าน ก็จะโดนสั่งให้ยืนพิงกำแพงในเวลางาน เป็นต้น ในประเด็นนี้ Michel Foucault ได้เขียนงานเขียนเกี่ยวกับเรือนจำในประเทศฝรั่งเศสที่มีความขัดแย้งระหว่างการใช้กฎหมายกับการลงโทษในเรือนจำ โดยตามแนวคิดของ Foucault แล้ว การลงโทษมิได้อิงกับกฎหมาย หากแต่เป็นศาสตร์เพื่อจรรโลงมนุษย์เสียมากกว่า ดังนั้นเพื่อให้คนที่เคยกระทำผิดสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างพลเมืองปรกติ งานเขียนของ Foucault จึงถือได้ว่าสนับสนุนแนวคิดหลักของ Maconochie ที่ต้องการปฏิรูปงานราชทัณฑ์และการลงโทษ โดยคำนึงคุณค่าในความตั้งใจจริงในการปฏิรูปแม้ว่าอาจใช้การลงโทษที่มิชอบด้วยกฎหมายก็ตาม[218]

3. มรดกของ Maconochie

ประธานคณะกรรมการบริหารเรือนจำของไอร์แลนด์ นามว่า Walter Crofton เมื่อครั้งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในปี 1854 ได้มีโอกาสนำแนวคิดของ Maconochie ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก Crofton เชื่อว่านักโทษควรต้องได้รับการเตรียมการสำหรับการปลดปล่อยสู่อิสรภาพ จึงนำแนวคิดเกี่ยวกับ “เรือนจำแบบเปิด” มากขึ้นหากมองย้อนกลับไปยังประเทศอังกฤษ ระบบ Mark System ก็ได้รับความยอมรับมากขึ้นเช่นกัน เห็นได้จากการนำเอาองค์ประกอบของระบบนี้มาประยุกต์ใช้ของ Joshua Jebb (1850 – 1863) และ Edward Du Cane (1869 – 1895) ประธานคณะกรรมาธิการทัณฑสถานแห่งอังกฤษในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 Lionel Fox เคยกล่าวไว้ว่า จากการปฏิบัติของ Maconochie บนเกาะ Norfolk ตลอดจนระบบ Mark System ของเขานั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปฏิรูปเรือนจำทั้งในทวีปยุโรปและอเมริกา[219]

---

[217] Ibid.

[218] Ibid.

[219] Ibid.

ในอเมริกา ทฤษฎีการลงทัณฑ์ของ Maconochie มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิรูประบบเรือนจำ โดย Enoch Wines ได้หยิบยกแนวคิดดังกล่าวและเสนอต่อรัฐสภาคองเกรสว่า[220]

Maconochie เป็นหนึ่งในบรรดานักปฏิรูประบบราชทัณฑ์ที่ยิ่งใหญ่ เพราะทั้งในสมองและจิตใจของ Maconochie เล็งเห็นการพิพากษาคู่กับความปราณี องค์ประกอบทางด้านปัญญาคู่กับองค์ประกอบทางด้านจิตใจ นำมาซึ่งสัดส่วนที่ผสานกันเป็นอย่างดี เป็นการแก้ไขจุดที่เสื่อมทรามไปพร้อม ๆ กับรักษาจุดที่สูญเสียไปในสังคม

ทฤษฎีของ Maconochie จึงนำไปสู่การบัญญัติ Declaration of Principals ในปี 1870 โดยสมาคมทัณฑสถานแห่งอเมริกา ตลอดจนมีอิทธิพลเหนือการปฏิรูประบบราชทัณฑ์อื่น ๆ เช่น Elmira Reformatory ในนิวยอร์ก ปี 1876 รวมไปถึง Alexander Paterson ผู้ทรงอิทธิพลในคณะกรรมาธิการทัณฑสถานของอังกฤษในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ยังเชื่อในทฤษฎีดังกล่าวของ Maconochie[221]

ทฤษฎีของ Maconochie ยังนำไปสู่การพัฒนาการลงทัณฑ์โดยรัฐอื่น ๆ เช่น การอาศัยกลุ่มพลวัต การปรับแต่งพฤติกรรม การตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ เป็นต้น ในขณะที่ทฤษฎีดังกล่าวเป็นที่ยอมรับว่าเป็นระบบการปฏิรูปงานราชทัณฑ์ร่วมสมัย แต่เราก็ยังพบว่ายังคงมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่ หนังสือชื่อ The Athenaeum เสนอว่าทฤษฎีนี้เมื่อท้ายที่สุดแล้วอาจล้มเหลว ตามที่ Norval Morris ได้เสนอเอาไว้ว่า หากพินิจถึงความพยายามปฏิรูปงานราชทัณฑ์สมัยใหม่โดยอาศัยการทดลองจากการปฏิรูปในกรณีเกาะ Norfolk และเรือนจำ Birmingham แล้ว แล้วเพราะเหตุใดการปฏิรูปเรือนจำต่าง ๆ จึงยังคงล้มเหลวอยู่ในปัจจุบัน[222]

3.3 สาธารณรัฐเกาหลี

การดำเนินงานราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลีได้เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1908 (พ.ศ. 2451) โดยมีการประกาศใช้กฎข้อบังคับเกี่ยวกับเรือนจำ ค.ศ. 1908 (Prison Regulation 1908) ซึ่งได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่เมื่อปี ค.ศ. 1911 (พ.ศ. 2454) โดยได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (Korea Prison Act) เพิ่มขึ้นอีกฉบับหนึ่งด้วย แต่ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวยังมิได้มีการนำระบบราชทัณฑ์แบบก้าวหน้ามาใช้แต่อย่างใด เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงเมื่อปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) การบริหารงานราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลี ก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป เว้นแต่ในอาณาเขตที่อยู่ภายใต้การยึดครองของเกาหลีเหนือ หลังจากที่ได้มีการจัดตั้งสาธารณรัฐเกาหลี

---

[220] Ibid.

[221] Ibid.

[222] Ibid.

ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) การดำเนินงานราชทัณฑ์ได้รับการปรับปรุงแก้ไขใหม่ มีการนำระบบราชทัณฑ์ที่ก้าวหน้าหลายอย่างมาใช้ และเพื่อที่จะเน้นถึงแนวความคิดในเรื่องการศึกษา จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อจากเรือนจำ มาเป็น "ทัณฑสถาน" เมื่อปี ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) ตลอดจนได้มีการปรับปรุงแก้ไข และประกาศใช้พระราชบัญญัติ แบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ (Penal Administration Law) ด้วย[223]โดยมีการพัฒนาแนวคิดและการบริหารงานราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น[224]หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการศาล (Judicial Facilities Provision law) เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 1967 (พ.ศ. 2510) จึงได้มีการจัดตั้งกองก่อสร้าง (Installation and Facility Division) ขึ้นในกรมราชทัณฑ์[225] หลังทศวรรษที่ 1970 สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเศรษฐกิจทำให้อาชญากรรมเพิ่มขึ้นและรุนแรงขึ้น ด้วยเหตุนี้อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ในทศวรรษที่ 1980 สาธารณรัฐเกาหลีได้มีการขยายอำนาจมากขึ้น จึงเกิดจุดเริ่มต้นของการบริหารงานราชทัณฑ์ยุคใหม่ ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการเน้นหนักในการลงโทษผู้กระทำผิดมาเป็นการแก้ไขและให้การศึกษาผู้ต้องขัง[226]

3.3.1 การบังคับโทษจำคุก

รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเกาหลีได้มีการกำหนดว่า "ประชาชนทุกคน จะต้องอยู่อย่างมีเกียรติและทรงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และมีสิทธิที่จะแสวงหาความสุข" ประชาชนนี้รวมถึงผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในทัณฑสถานด้วย ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลี จึงให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักสิทธิมนุษยชนและตามกฎหมาย กรมราชทัณฑ์จึงมีภารกิจหลัก คือ[227]

1. แยกนักโทษตามคำพิพากษาและศึกษาการกระทำผิดของผู้ต้องขัง
2. แก้ไขผู้ต้องขัง
3. ปลูกฝังจริยธรรมและความคิดในการรักษาชาติ
4. ให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง

---

[223] จาก "รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง," โดย สมบูรณ์ ประสพเนตร,(กรกฎาคม-สิงหาคม 2521), *วาสารราชทัณฑ์,* 26, 1-2.

[224] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 30). เล่มเดิม.

[225] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

[226] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

[227] แหล่งเดิม.

กรมราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลีมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสถานที่คุมขังและทัณฑ์สถานในสถานคุมขังและทัณฑสถานแต่ละแห่ง จะมีผู้ปกครองและผู้ช่วยเป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบ และมีคณะกรรมการซึ่งขึ้นตรงต่อผู้ปกครองอีกหลายคณะ ได้แก่[228]

1. คณะกรรมการจำแนกลักษณะและให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
2. คณะกรรมการบริหารงานด้านการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง
3. คณะกรรมการตรวจสอบการลาของผู้ต้องขัง
4. คณะกรรมการตรวจสอบการพักโทษ
5. คณะกรรมการพิจารณาลงโทษทางวินัย

3.3.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ในสาธารณรัฐเกาหลีได้จัดการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกลักษณะผู้ต้องขังตามความยากง่ายในการแก้ไขซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมในการกระทำผิดและยังได้จัดให้มีคณะกรรมการจำแนกลักษณะในรูปของสภาเป็นคณะกรรมการที่ทำการวิเคราะห์และจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งคณะกรรมการนั้นได้นำระบบคะแนนมาเป็นเครื่องมือในการจำแนก ระบบคะแนนดังกล่าว ช่วยทำให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมีความละเอียดถี่ถ้วนมากขึ้น[229]

3.3.2.1 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ในสาธารณรัฐเกาหลีได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 1964 (พ.ศ. 2507) มีการสืบเสาะถึงประวัติการกระทำผิด พื้นฐานทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย บุคลิกลักษณะ ฯลฯ โดยการสัมภาษณ์รายตัว และการติดตามสังเกตความประพฤติของผู้ต้องขังประจำวัน จะมีการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานี้ไปวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยอาศัยความรู้ทางด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา วิชาครูจิตเวช และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบำบัดรักษาแก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล[230]

ในปัจจุบัน ได้มีการจัดตั้งทัณฑสถาน 5 แห่ง ประจำภูมิภาค เพื่อดำเนินการในเรื่องการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยเฉพาะ ได้แก่ ทัณฑสถานโซล ทัณฑสถานเตกู ทัณฑสถานเตจอน ทัณฑสถานอันยาง และทัณฑสถานกวางจู ในแต่ละภาค ผู้ต้องขังคดีเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาให้จำคุกจะถูกส่งไปยังทัณฑสถานแต่ละแห่งดังกล่าวข้างต้นระยะหนึ่ง เพื่อรับการจำแนกและตรวจสอบ

---

[228] Bureau of Correctional Administration, Ministry of Justice Republic of Koria Correctional Administration in Korea (p.3). อ้างถึงใน *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 64). เล่มเดิม.

[229] *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 123). เล่มเดิม.

[230] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 4) เล่มเดิม.

โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ หลังจากนั้นผู้ต้องขังจะถูกส่งไปคุมขังยังทัณฑสถานต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของแต่ละคนเพื่อรับการปฏิบัติที่เหมาะสม[231]

ในวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 1990 มีการจัดตั้งฝ่ายจำแนกลักษณะและตรวจสอบผู้ต้องขังขึ้นที่สถานกักขังโปซาน สถานกักขังยังดุงโป สถานกักขังซันดอง และทัณฑสถานชุนจู โดยทำตามแนวความคิดในการปรับปรุง การจัดองค์กรของหน่วยงาน นอกเหนือจาก 5 แห่ง ดังกล่าวข้างต้น และฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนี้ ยังได้มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นที่ทัณฑสถานยังดุงโป ทัณฑสถานโปซาน ทัณฑสถานแมชาน ทัณฑสถานซูวัน และสถานกักขังอินเชิน เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1991 เนื่องจากการจำแนกลักษณะและการตรวจสอบผู้ต้องขังจะได้ทำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และตามหลักวิชาการ[232]

1. ผู้ต้องขังที่จะต้องได้รับการจำแนกและตรวจสอบ

ผู้ต้องขังทั้งหมด (ยกเว้นผู้ต้องขังซึ่งมีเหตุเฉพาะที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการ) จะเป็นกลุ่มเป้าหมายของการจำแนกและตรวจสอบ

2. ระยะเวลาของการจำแนกและตรวจสอบ

การตรวจสอบผู้ต้องขังเข้าใหม่จะกระทำภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่คดีเสร็จเด็ดขาด ในกรณีที่จะต้องมีการตรวจสอบซ้ำจะต้องกระทำภายใน 10 วัน หลังจากมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น

3. การจัดกลุ่มในการจำแนก

ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนี้ ผู้ต้องขังสามารถแก้ไขได้จะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม A ผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแก้ไขยากจัดอยู่ในกลุ่ม B ผู้ต้องขังที่แก้ไขยากมากจัดอยู่ในกลุ่ม C และผู้ต้องขังอื่น ๆ จัดอยู่ในกลุ่ม D ซึ่งจะถูกกันออกจากโครงการปฏิบัติ (progressive treatment)

ในการจำแนกผู้ต้องขังออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยถือเอาระดับความยากง่ายในการอบรมแก้ไขเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ[233]

1. ประเภท A ได้แก่ผู้กระทำความผิดซึ่งอาจอบรมแก้ไข ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ง่าย ประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภท คือ

ก. ผู้กระทำความผิดโดยประมาท หรือโดยบังเอิญ

ข. ผู้กระทำความผิดเพราะบันดาลโทสะ

ค. ผู้กระทำความผิดเนื่องจากสภาพแวดล้อม (Circumstantial Offenders)

---

[231] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 37). เล่มเดิม.

[232] แหล่งเดิม.

[233] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 4-5). เล่มเดิม.

ง. ผู้กระทำความผิดประเภทอื่น ซึ่งได้รับการจำแนกลักษณะในภายหลังให้อยู่ในประเภทนี้

2. ประเภท B ได้แก่ ผู้กระทำความผิดซึ่งอาจอบรมแก้ไข ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ยาก ประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภท คือ

ก. ผู้กระทำความผิดโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

ข. ผู้กระทำผิดติดนิสัย

ค. อาชญากรอาชีพ

ง. ผู้กระทำความผิดประเภทอื่น ซึ่งได้รับการจำแนกลักษณะในภายหลัง ให้อยู่ในประเภทนี้

3. ประเภท C ได้แก่ ผู้กระทำความผิดซึ่งอาจแก้ไขให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ยากที่สุด ประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภท คือ

ก. ผู้กระทำความผิดมากกว่า 4 ครั้ง ขึ้นไป

ข. ผู้กระทำความผิดซึ่งมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม ประเภทใดประเภทหนึ่งที่ตนถูกตัดสินลงโทษ และได้ละเลิกนิสัยดังกล่าวแล้ว

ค. ผู้กระทำความผิด ซึ่งได้กระทำผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย (Security Offences) แต่ได้รับการอบรม แก้ไขฟื้นฟูจิตใจมาแล้ว

ง. ผู้กระทำความผิดประเภทอื่น ซึ่งได้รับการจำแนกลักษณะในภายหลังให้อยู่ในประเภทนี้

4. ประเภท D ได้แก่ ผู้กระทำความผิดซึ่งมิได้อยู่ในประเภท A, B และ C และไม่จำต้องมีการตรวจสอบ เพื่อจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ได้แก่

ก. ผู้กระทำความผิด ซึ่งมีกำหนดโทษจำคุกน้อยกว่า 6 เดือน

ข. ผู้กระทำความผิด ซึ่งมีอายุมากกว่า 70 ปี

ค. ผู้ต้องขังหญิงมีครรภ์

ง. ผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่อาจทำงานได้จากความพิการทางร่างกาย หรือความบกพร่องทางจิต ซึ่งต้องการบำบัดรักษาติดต่อกันมากกว่า 3 สัปดาห์

จ. ผู้กระทำความผิด ซึ่งยังคงมีกำหนดโทษเหลืออยู่บ้าง สำหรับความผิดที่ตนถูกตัดสินลงโทษ

ขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง[234]

1. การสืบเสาะประวัติผู้ต้องขัง การสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลนั้น ดำเนินการโดยคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งกรมราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐเกาหลีได้จัดระบบคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในรูปของสภาอันประกอบด้วยสภา 2 สภา คือ สภาเบื้องต้น และสภาใหญ่ สภาเบื้องต้น (Classification & Treatment Preliminary Council) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องขังซึ่งเป็นขั้นตอนชั้นต้น ส่วนสภาใหญ่ (Classification & Treatment Council) จะทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ต้องขังและพิจารณาให้การปฏิบัติ และการควบคุมที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

สภาเบื้องต้นประกอบด้วย หัวหน้ากองรักษาความปลอดภัยของทัณฑสถาน ทำหน้าที่เป็นประธานในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ต้องขัง นอกจากนั้นมีสมาชิกจากสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ทำการรวบรวมและสืบเสาะประวัติผู้ต้องขัง

สภาเบื้องต้นนี้ทำการสืบเสาะประวัติผู้ต้องขังดังกล่าว โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นั้นเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยจะซักถามถึงประวัติการกระทำผิด พื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขัง พร้อมทั้งสังเกตบุคลิกลักษณะ และสภาพทางอารมณ์จิตใจของผู้ต้องขังด้วย

การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังเพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และให้การปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้นต้องประกอบด้วย เนื้อหาที่จำเป็นในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. สอบถามเรื่องราวที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจในเรื่อง ชั้นหรือประเภทของผู้ต้องขัง

ข. ข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยตัดสินใจในเรื่องของสถานที่ควบคุมที่เหมาะสม

ค. ข้อมูลที่จะช่วยในการสร้างโปรแกรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการศึกษาและการฝึกอบรม

ง. ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการโยกย้ายผู้ต้องขัง

จ. ข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาเรื่องการพักการลงโทษ

ฉ. ข้อมูลที่จะช่วยตัดสินเรื่องการลาพัก

ช. ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการจำเป็นต่าง ๆ ในการปลดปล่อยผู้ต้องขัง

ฌ. ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเรือนจำ และการบริหารงานเรือนจำ

2. จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หลังจากที่สภาเบื้องต้นได้ทำการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ พร้อมทั้งลงความเห็นต่อผู้ต้องขังแล้ว ก็จะเสนอเป็นรายงานให้แก่สภาใหญ่ สภาใหญ่นั้น

---

[234] *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 65-66). เล่มเดิม.

มีคณะกรรมการในการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองทัณฑสถานเป็นประธาน รองผู้ปกครอง หัวหน้ากองทุกกองในทัณฑสถาน ข้าราชการทัณฑสถานอาวุโสอีกหลายนาย รวมทั้งนักจิตวิทยา แพทย์ เป็นสมาชิก

สภาใหญ่จะทำหน้าที่พิจารณาเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ หลังจากที่ผ่านการพิจารณาของสภาเบื้องต้นแล้ว คือ[235]

ก. เรื่องที่เกี่ยวกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกประเภท

ข. เรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินความประพฤติผู้ต้องขัง ความขยันหมั่นเพียรในการงานและการให้รางวัลตอบแทน

ค. เรื่องที่เกี่ยวกับชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งรวมถึงการเลื่อนชั้นการงดการเลื่อนชั้นและการลดชั้น

3.3.2.2 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระบบก้าวหน้า

เนื่องจากการคุมขังจะต้องถือตามการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งมุ่งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทเป็นหลัก ดังนั้น จึงต้องมีการจัดตั้งสถานคุมขัง ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องต้องขังแต่ละประเภทด้วย[236]

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อย้ายไปยังสถานที่คุมขังที่เหมาะสมนั้นทางกรมราชทัณฑ์แห่งสาธารณรัฐเกาหลีใช้ ระบบชั้น และระบบคะแนนมาใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง[237]ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง จะมีการแบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 5 ชั้น ตามขั้นตอนของความก้าวหน้าในการบำบัดรักษา ได้แก่ ผู้ต้องขังชั้นห้า ชั้นสี่ ชั้นสาม ชั้นสองและชั้นหนึ่งตามลำดับ จะมีการให้คะแนนความเชื่อถือ (Responsible credit points) แก่ผู้ต้องขังในแต่ละชั้นซึ่งจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ตนได้มาจากการที่มีความประพฤติดีขยันหมั่นเพียร ในการงานและการได้รับรางวัลตอบแทน เนื่องจากคุณความดี หลังจากที่ได้มีการหักล้างคะแนนดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องขังจะได้รับการเลื่อนชั้นย่อมได้รับประโยชน์ และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในชั้นที่ได้รับการพิจารณา เลื่อนชั้นไปมากขึ้น ระบบการให้คะแนนความเชื่อถือนี้ช่วยให้สามารถ ประเมินความประพฤติของผู้ต้องขังได้ดียิ่งขึ้น[238]การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในสาธารณรัฐเกาหลีใช้ระบบก้าวหน้า ระยะเวลาของการต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังแต่ละคนจะถูกแบ่งออกเป็นหลายชั้น (phase) เพื่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะแก้ไขทีละน้อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับระดับการตรวจสอบตนเองของผู้ต้องขังและ

---

[235] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 6-7). เล่มเดิม.

[236] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 5). เล่มเดิม.

[237] *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 68). เล่มเดิม.

[238] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 5-6). เล่มเดิม.

ความพยายามที่จะปรับปรุงตัว จุดมุ่งหมายของการปฏิบัตินี้จะกระตุ้นให้ผู้ต้องขังมีความพยายามด้วยตนเอง และสร้างความหวังในอนาคต โดยการแนะนำให้ผู้ต้องขังปรับปรุงตัวด้วยตัวของเขาเอง[239]

คะแนนความเชื่อถือของผู้ต้องขังนี้ได้มาจากคูณกำหนดโทษ คิดเป็นเดือนด้วยคะแนนพื้นฐานดังนี้[240]

ก. 2 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท Aที่ทำความผิดครั้งแรก

ข. 3 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท B ที่ทำผิดครั้งแรก

ค. 4 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท C ที่ทำผิดครั้งแรก

สำหรับผู้ต้องขังที่ทำผิดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปคะแนนจะเป็น 2.5, 3.5, และ 4.5 ตามลำดับ

ส่วนคะแนนที่ผู้ต้องขัง จะต้องหามาหักล้าง (Earned Points) นั้นจะมีการพิจารณาทุกเดือน สำหรับผู้มีความประพฤติดีจะได้คะแนนสูงสุด 6 คะแนน ขยันหมั่นเพียรในการงาน 6 คะแนน และ 3 คะแนน สำหรับการได้รับรางวัลตอบแทนเนื่องจากทำดี

ตัวอย่างการแสดงการคำนวณของระยะเวลาต้องโทษ 1 ปี[241]

ระยะเวลาการต้องโทษ คะแนนพื้นฐาน คะแนนความเชื่อถือ

×	1 ปี (12 เดือน)	=	ชั้น	A , B , C		ชั้น / ผู้ต้องขัง	A, B, C
			ต้องโทษครั้งแรก	2 , 3 , 4		ต้องโทษครั้งแรก	24, 36, 48
			ต้องโทษซ้ำ	2.5, 3.5 4.5		ต้องโทษซ้ำ	30, 42, 54

ในกลุ่ม A ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 24 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 30 คะแนน

ในกลุ่ม B ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 36 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 42 คะแนน

ในกลุ่ม C ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 48 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 54 คะแนน

---

[239] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 39). เล่มเดิม.

[240] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

[241] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (หน้าเดิม). เล่มเดิม.

การจัดตั้งทัณฑสถานครึ่งทาง[242] (Intermediate Correctional Institution)

กรมราชทัณฑ์แห่งสาธารณรัฐเกาหลีได้นำระบบการ ดำเนินงานของทัณฑสถานครึ่งทางมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ก้าวหน้า ซึ่งยึดถือระบบการให้คะแนนความเชื่อถือและคะแนนความประพฤติเป็นหลักให้บังเกิดผลดีที่สุด

2. เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาเป็นรายบุคคล

3. เพื่อก่อตั้งระบบการปกครองตนเองของผู้ต้องขังขึ้น (Inmate Self Government System)

4. เพื่อให้มีการดำเนินการในเรื่องระบบการลา (Furlugoh System) และระบบการพักโทษ (Parole System) ได้อย่างเต็มที่

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการจัดสถานที่คุมขังให้เหมาะสม กับระดับความก้าวหน้าของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ด้วยกัน คือ ขั้นต้น (Orientation State) ขั้นไตร่ตรอง (Reflection State) ขั้นกระทำความดีตอบแทน (Good-Turn System) และขั้นเริ่มต้นชีวิตใหม่ (Reconstruction Stage) ในแต่ละขั้นผู้ต้องขังจะได้รับสิทธิพิเศษเพิ่มขึ้น มีการใช้ระบบคะแนนความเชื่อและการให้คะแนนความประพฤติ โดยผู้ต้องขังทุกคนจะได้คะแนนความเชื่อถือทันทีที่ได้มีการรับตัวไว้ ซึ่งจะได้รับการหักล้างโดยคะแนนที่ได้จากการประพฤติตัวดีหรือพอกพูนขึ้นโดยคะแนนที่ได้จากการประพฤติตัวไม่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลให้ผู้ต้องขังระมัดระวังมากขึ้น การที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นขึ้นอยู่กับคะแนนความเชื่อถือของผู้ต้องขังแต่ละคน ผู้ต้องขังที่จะได้รับการพิจารณา จัดส่งไปยังทัณฑสถานครึ่งทางนี้จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ จำคุกน้อยกว่า 5 ปี และได้รับโทษมาแล้วมากกว่า 1 ใน 4 หรือ

2. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ จำคุกมากกว่า 5 ปี แต่ได้รับโทษมาแล้วมากกว่า 1 ใน 3 และเหลือกำหนดโทษจำคุกต่อไปอีกมากกว่า 6 เดือน แต่น้อยกว่า 10 ปี

3. ผู้ต้องขังที่เข้าเกณฑ์ตามข้อ 1 และ 2 ดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว ไม่เสี่ยงต่อการหลบหนีไม่มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดอีก และจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ต้องขังอื่นด้วย

---

[242] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 7-8). เล่มเดิม.

3.4 ญี่ปุ่น

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในเรือนจำญี่ปุ่นมุ่งเน้นการบำบัดฟื้นฟูแก้ไข เพื่อการกลับคืนสู่สังคม โดยมีพื้นฐานอยู่บนระบบการจำแนกลักษณะนิสัย ซึ่งงานราชทัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่นนั้นจะรับผิดชอบผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ รวมทั้งผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก และเยาวชน[243] การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในงานราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นดังกล่าวจะดำเนินการคัดเลือกสถานที่ควบคุมให้เหมาะสมต่อนักโทษมีการทดสอบทางจิตวิทยาในด้านพฤติกรรม และลักษณะประจำตัว มีการวางระบบโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้ต้องขัง ทั้งในด้านการทำงาน การฝึกวิชาชีพ การดำรงชีวิต รวมทั้งโปรแกรมการศึกษา และการดูแลทางการแพทย์ เรือนจำในประเทศญี่ปุ่นจะมีระบบการจำแนกลักษณะที่ชัดเจนและเป็นระบบมีการใช้หลักจิตวิทยาและหลักการแพทย์ร่วมในการจำแนกลักษณะ เพื่อจำแนกลักษณะความสามารถในการแก้ไขฟื้นฟูและการปรับตัวของผู้ต้องขังอย่างละเอียด การบำบัดฟื้นฟูจึงมีพื้นฐานอยู่บนระบบการจำแนกลักษณะนิสัย ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถตัดสินใจถึงโปรแกรมการบำบัดสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคน การจำแนกลักษณะนิสัยทำให้สามารถจัดสถานที่ หรือโปรแกรมการบำบัดที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการทำงานในโรงงานอย่างเป็นระบบ และโปรแกรมการฝึกอบรมวิชาชีพที่ดี โดยเชื่อว่าการทำงานหนักจะช่วยพัฒนาจิตใจ และเป็นการฝึกให้มีระเบียบวินัย ผู้ต้องขังจะได้รับเพียงเงินปันผลในจำนวนที่ไม่มากนักซึ่งไม่นับเป็นค่าจ้าง เงินปันผลนี้มีเพื่อจูงใจในการทำงานเท่านั้น และเรือนจำจะเป็นผู้เก็บรักษาไว้จนกว่าผู้ต้องขังจะพ้นโทษ นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาคเอกชน และอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในงานราชทัณฑ์ซึ่งมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังอย่างมากในเรื่องของ การให้ความรู้ คำปรึกษา และในเรื่องของศาสนา รวมทั้งการให้การสนับสนุนแรงงานที่เป็นผู้ต้องขังในท้องถิ่นต่าง ๆ และการให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้ง[244]

3.4.1 การบังคับโทษจำคุก

จากประวัติการพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นมีความเข้มแข็ง มีการนำแนวคิดในเรื่องนี้มาจากกฎหมายและระบบงานราชทัณฑ์ของยุโรปและอเมริกาเนื้อหาสาระต่าง ๆ จะมีความใกล้เคียงกันจนแทบจะไม่พบความแตกต่างกัน ในการราชทัณฑ์ของญี่ปุ่นจะดำเนินการอยู่บนหลักการพื้นฐานของกฎหมายราชทัณฑ์ ซึ่งเกิดขึ้นและนำมาใช้พร้อม ๆ กับกฎหมายอาญาของญี่ปุ่นที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดมาจากประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมนี ซึ่งรวมตลอด

---

[243] *งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง* (น. 29). เล่มเดิม.

[244] แหล่งเดิม.

ถึงประกาศและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกเพิ่มเติมภายหลังจากกระทรวงยุติธรรม[245] กฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันได้มีพัฒนาการในการปรับปรุงแก้ไขมากว่า 100 ปี โดยมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในทางทฤษฎีของการลงโทษและมีการเรียนการสอนเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ทำให้มีการสร้างองค์ความรู้และทรัพยากรบุคคลในด้านนี้ได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้กฎหมายราชทัณฑ์ของญี่ปุ่นมีความทันสมัย[246]

Akira Masaki ผู้เริ่มการทัณฑวิทยาในประเทศญี่ปุ่น และให้ความสำคัญกฎหมายบังคับโทษอาญาในราชทัณฑ์ จนกระทั่งมีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย และมีการปรับปรุง ต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบันเพื่อให้ทันสมัย มีกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา การช่วยเหลือในการเข้าและออกจากคุก มีสถาบันที่จัดไว้โดยเฉพาะสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้หญิง[247] กฎหมายเรือนจำ (Prison Law of 1908) อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการในการปฏิบัติต่อนักโทษมีความเจริญก้าวหน้ามากใน ค.ศ. 1933 ต่อมามีการจำแนกนักโทษอย่างเป็นระบบในปี ค.ศ. 1972[248]

ในปี ค.ศ. 1948 ได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (The Juvenile Law of 1948) และมีโรงเรียนฝึกหัดสำหรับเด็กและเยาวชน (The Juvenile Training school Law of 1948) อันเป็นการจำแนกเด็กและเยาวชนออกจากผู้ใหญ่ จัดระบบการเรียนการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ในปี ค.ศ. 1958 ได้มีการออกกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังเพศหญิงอันเป็นการจำแนกผู้ต้องขังหญิงออกจากผู้ต้องขังชาย จัดระบบการควบคุมผู้ต้องขังและการให้คำแนะนำการใช้ชีวิตตลอดทั้งการแก้ไขพฤตินิสัยให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังโดยเฉพาะ[249]

ในกว่า 10 ปีที่ผ่านมาประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับเรื่องของการป้องกันยับยั้งการกระทำผิดในทางอาญา ส่วนการแก้แค้นทดแทนตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษยังคงมีอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด และนับตั้งแต่ มีการจัดระบบราชทัณฑ์ในปี 1933 เป้าหมายและทิศทางของงานราชทัณฑ์มีการพัฒนาดีขึ้น และให้ความสำคัญกับการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำผิด

---

[245] From *Prison Systems & Correctional Laws: Europe* (p. 136-137), by Gunther Kaiser, 1998, The United States, and Japan. A Comparative Analysis.

[246] Bindzus. D., Ishii A. Strafvollzug in Japan. p. 2

[247] *Prison Systems & Correctional Laws: Europe* (p. 137). Op.cit.

[248] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 162). เล่มเดิม.

[249] แหล่งเดิม.

เป็นหลัก โดยมีส่วนที่เป็นสาระสำคัญสองส่วนที่อยู่ร่วมกัน คือ วัตถุประสงค์ของการลงโทษและเป้าหมายของการบังคับโทษทางอาญา[250]

แนวคิดในการฟื้นฟูแก้ไขพฤตินิสัย มีการริเริ่มในยุคแรก ๆ ก่อน 100 ปี ที่ผ่านมา หน่วยงานทางอาญาได้ริเริ่มนำการปรับปรุงพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง โดยมีการจัดทำแผนปรับพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ต่อมาในช่วงก่อน ค.ศ. 1930 ได้มีการริเริ่มและส่งเสริมระบบการฟื้นฟูแก้ไขพฤตินิสัยอย่างเป็นระบบ ในปัจจุบันได้พัฒนาจนเป็นที่ยอมรับได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในวิธีการรวมทั้งหลักการพื้นฐานในวิธีการจำแนกหรือการจัดชั้นผู้ต้องขัง ในปี ค.ศ. 1949 ประเทศญี่ปุ่นได้สร้างกลไกทางกฎหมายเป็นพิเศษขึ้นมาเพื่อใช้ในเรื่องนี้ กล่าวคือ มีการออกกฎหมายการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษโดยเฉพาะ(The Offenders Rehabilitation Law 1949) ซึ่งต่อมาก็ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมถูกต้องและมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น[251]

ความก้าวหน้าในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและระบบการจำแนก[252] ใน ค.ศ. 1934 มีการเริ่มใช้แผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเป็นรูปธรรม เป้าหมายต้องการกระตุ้นให้ผู้ต้องขังมีความพยายามในการฟื้นฟูแก้ไขพฤตินิสัยด้วยตนเองได้ เป็นการปรับปรุงพัฒนาตนด้วยตัวเองเพื่อใช้ชีวิตปกติในสังคมเมื่อพ้นโทษต่อไปได้ ความก้าวหน้าในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังดูจากการจำแนกตั้งแต่ระยะเวลาเริ่มแรกที่จำคุกไปจนถึงระยะเวลาสิ้นสุดการจำคุก พิจารณาจากพื้นฐานความประพฤติที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงดีขึ้นซึ่งอาจขึ้นอยู่กับระดับชั้นโทษ ผู้ต้องขังจะมีจุดดีที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นจากการปรับตัว โดยปราศจากการบังคับตั้งแต่อยู่บนหลักความอิสระ ทำให้ผู้ต้องขังปรับเปลี่ยนชีวิตเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปได้ด้วยตนเอง[253]การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยาก แต่อย่างไรก็ตามแต่ละหน่วยงานจะไม่ได้ดำเนินการโดยลำพัง โดยระบบของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและต้องเลือกแผนการบังคับโทษที่เห็นได้ว่าเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคนในคุณสมบัติของเพศชาย หญิง อุปนิสัย ปัญหา ตลอดทั้งการที่ผู้ต้องขังต้องมีส่วนร่วมหรือต้องให้ความร่วมมือในแผนการบังคับโทษนั้นด้วย[254]

---

[250] *Prison Systems & Correctional Laws: Europe* (p. 137). Op.cit.

[251] UNAFEI. Criminal Justice Legislation of Japan. p. 34

[252] Ibid.

[253] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 168). เล่มเดิม.

[254] แหล่งเดิม.

การตรวจสอบและการกำกับดูแลเรือนจำ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตรวจสอบเรือนจำ อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 2 ปี นอกจากนั้นศาลและอัยการอาจเข้าตรวจสอบเรือนจำได้[255] นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายที่กล่าวมาแล้ว เรือนจำจะถูกตรวจสอบและการกำกับดูแลจากภาคสังคม โดยกลไกในทางปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐ กล่าวคือ เรือนจำอาศัยความร่วมมือจากคนภาคสังคม กำแพงเรือนจำมิได้กีดกั้นโลกของผู้ต้องขังกับสังคมภายนอก เมื่อหน่วยงาน องค์กร บุคคลทั่วไปในสังคมสามารถเข้าไปช่วยเหลือในการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังได้ จึงเท่ากับว่ากลไกทางสังคมจะตรวจสอบเรือนจำ การทำงานของเจ้าพนักงาน มาตรการต่าง ๆ ด้วย งานเรือนจำและทัณฑสถานจึงถูกตรวจสอบและดูแลโดยสายตาของคนในสังคมญี่ปุ่นตลอดเวลา[256]

ในประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายและระบบกฎหมายที่ดีและชัดเจน มีกฎหมายที่ครบวงจรในงานบังคับโทษ มีการจัดระบบกฎหมายที่แยกเป็นเรื่องเป็นหมวดหมู่ ใช้กฎหมายเป็นแกนกลางในการปฏิบัติ ทำให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจมีมาตรฐานการปฏิบัติทั้งประเทศที่เหมือนกันและแยกเป็นสัดส่วน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เช่น The Prison Law, The Prison Law Enforcement Regulations, The Offenders Rehabilitation Law, The Juvenile Training School Law, Ordinance for Prisoner's Progressive Treatment[257] กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นระบบต่อเนื่องทั้งในและนอกเรือนจำโดยเริ่มตั้งแต่ภายในเรือนจำ มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การจัดการศึกษา การจัดอุตสาหกรรมในเรือนจำและการฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการเตรียมการก่อนปล่อยและการสงเคราะห์หลังปล่อยที่เป็นรูปธรรม ฯลฯ การดำเนินการต่าง ๆ ภายในเรือนจำเกือบทุกขั้นตอนทุกวิธีการ ประเทศญี่ปุ่นต้องมีการบัญญัติกำหนดเป็นกฎหมาย[258]

3.4.2 การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ญี่ปุ่นได้จัดให้มีศูนย์กลางจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง (ศูนย์แรกรับ) เพื่อจำแนกลักษณะผู้ต้องขังทั่วประเทศ รวมถึง 8 แห่ง และผู้ต้องขังเข้าใหม่ซึ่งจะต้องอยู่ในศูนย์แรกรับเหล่านั้นจะได้รับการตรวจสอบทั้งทางสุขภาพร่างกายและจิตใจอย่างละเอียด โดยอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยใช้ในการตรวจสอบและบำบัดรักษาอย่างพร้อมเพรียง นอกจากนี้ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังก็ได้จัดการจำแนกลักษณะผู้ต้องอย่างละเอียดและเป็นระบบ กล่าวคือ มีการจำแนกประเภทผู้ต้องขังตามลักษณะพฤติกรรมทางอาชญากร จำแนกประเภทตามสภาพร่างกายและจิตใจ และจำแนก

---

[255] Article 4.The Prison Law.

[256] *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 174). เล่มเดิม.

[257] แหล่งเดิม.

[258] แหล่งเดิม.

ประเภทตามการบำบัดรักษาด้วย เมื่อแยกประเภทผู้ต้องขังแล้วก็สามารถส่งผู้ต้องขังไปคุมขังยังเรือนจำต่าง ๆ ซึ่งแบ่งประเภทเรือนจำไว้ได้อย่างสอดคล้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล[259]

3.4.2.1 ระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง[260]

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติกับผู้ต้องขังด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล และเป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะให้ผู้ต้องขังสามารถแก้ไขฟื้นฟูตนเองได้

ระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ได้เริ่มนำมาใช้ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) และแพร่หลายทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) โดยร่างเป็นระเบียบว่าด้วยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เมื่อปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. การหาข้อมูลเพื่อใช้ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ต้องอยู่บนพื้นฐานทางด้านการแพทย์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และความรู้ในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ และเทคนิค

2. การหาข้อมูลต้องประกอบไปด้วยวิธีการให้คำปรึกษา จิตบำบัด การแนะแนว และกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูอื่น ๆ ที่จำเป็น

3. การหาข้อมูลมีอยู่ 2 วิธีการ คือ การหาข้อมูลเพื่อนำมาจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเข้าใหม่ และการหาข้อมูลซ้ำเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้ต้องขัง

4. ในแต่ละภาค จะต้องจัดให้มี “ศูนย์จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง” (Classification Center) เพื่อหาข้อมูลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ การแนะแนว และบริการบำบัดลักษณะอื่น ๆ สำหรับผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม ซึ่งมีทั้งหมดรวม 8 ศูนย์ ที่จะเป็นบ้านแห่งแรกสำหรับผู้ต้องขังทุกคนเพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูบรรลุผลสำเร็จ

5. วิธีดำเนินการด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ การจัดกลุ่มแยกประเภทผู้ต้องขังออกเป็นชั้นต่าง ๆ โดยวิธีการตามหลักทางวิทยาศาสตร์ และขั้นตอนที่สอง คือ การให้การปฏิบัติแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในแต่ละชั้นตามความเหมาะสม

วิธีดำเนินการด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จะมีการทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจบุคลิกภาพส่วนบุคคลของผู้ต้องขังแต่ละคนได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงข้อมูลส่วนบุคคล เทคนิคการวางแผน แบบทดสอบทัศนคติ และสติปัญญา การทดสอบขั้นพื้นฐานจะประกอบไปด้วย 3 ลักษณะ คือ การทดสอบความพร้อม การทดสอบบุคลิกภาพ และการทดสอบสติปัญญา

---

[259] *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (น. 123). เล่มเดิม.

[260] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 9-12). เล่มเดิม.

ซึ่งในระหว่างการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จะดำเนินการทดสอบในเรื่องดังกล่าวกับผู้ต้องขังเข้าใหม่ทุก ๆ คน หรืออาจจะทดสอบในเรื่องอื่นเพิ่มเติมอีกได้ถ้าจำเป็น

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า จะมีการจัดกลุ่มแยกประเภทผู้ต้องขังออกเป็นชั้นต่าง ๆ เพื่อให้การแก้ไขฟื้นฟูกับผู้ต้องขังในแต่ละชั้นเป็นไปอย่างเหมาะสม ซึ่งกำหนดเป็นประเภทต่าง ๆ ตามเกณฑ์ได้ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ สัญชาติ ประเภทคดี อายุ และกำหนดโทษ

   CLASS W : ผู้ต้องขังหญิง

   CLASS F : ผู้ต้องขังต่างประเทศ ซึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องขังญี่ปุ่น

   CLASS I : ผู้ต้องขังซึ่งไม่ต้องทำงานระหว่างต้องโทษ

   CLASS J : ผู้ต้องขังเยาวชน

   CLASS L : ผู้ต้องขังซึ่งมีกำหนดโทษมากกว่า 8 ปี

   CLASS Y : ผู้ต้องขังวัยหนุ่มอายุต่ำกว่า 26 ปี

2. จำแนกตามแนวโน้มของการก่ออาชญากรรม

   CLASS A : ผู้ต้องขังซึ่งไม่มีแนวโน้มของความเป็นอาชญากร

   CLASS B : ผู้ต้องขังซึ่งมีแนวโน้มของความเป็นอาชญากรสูง

3. จำแนกตามความผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ

   CLASS MX : ผู้ต้องขังปัญญาอ่อน หรือผู้ต้องขังที่จำเป็นจะต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ต้องขังปัญญาอ่อน

   CLASS MY : ผู้ต้องขังโรคจิตหรือมีแนวโน้มของอาการประสาท

   CLASS MZ : ผู้ต้องขังที่มีอาการทางจิตหรือเคยเสพยาเสพติดหรือสุรา

   CLASS PX : ผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางด้านร่างกายกำลังตั้งครรภ์ หรือหลังคลอด และจำเป็นต้องรักษาพยาบาลหรือดูแลในชั่วระยะเวลาหนึ่ง

   CLASS PY : ผู้ต้องขังพิการซึ่งจำเป็นต้องได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษ ผู้ต้องขังตาบอด หูหนวก หรือเป็นใบ้

   CLASS PZ : ผู้ต้องขังอายุเกิน 60 ปี และมีอาการความจำเป็นเสื่อมและผู้ต้องขังที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากสุขภาพร่างกายอ่อนแอ

สำหรับประเภทของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ก็มีการกำหนดที่ชัดเจน ดังนี้

CLASS V : ผู้ต้องขังที่ต้องรับการฝึกวิชาชีพ

CLASS E : ผู้ต้องขังที่ต้องรับการศึกษาด้านวิชาความรู้

CLASS G : ผู้ต้องขังที่ต้องรับการศึกษาทางสังคม (การแนะแนว)

CLASS T : ผู้ต้องขังที่ต้องรับการรักษาในทางอายุรเวช

CLASS S : ผู้ต้องขังที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ

CLASS O : ผู้ต้องขังที่เห็นว่าสมควรได้รับการปฏิบัติอย่างทัณฑสถานเปิด

CLASS N : ผู้ต้องขังที่เหมาะสมกับงานด้านการดูแลอาคารสถานที่ของเรือนจำ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่ามีการจัดตั้งศูนย์กลางการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขึ้นตามเรือนจำ และทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวม 8 แห่ง ซึ่งมีหน้าที่ดังต่อไปนี้[261]

1. คุมขังผู้ต้องขังเข้าใหม่ บางประเภทไว้รวมกันมีกำหนดระยะเวลา 2 เดือน เพื่อที่จะดำเนินการสืบเสาะขั้นต้น ตามโปรแกรมดังนี้

ก. ระยะต้น (มีกำหนดระยะเวลาประมาณ 15 วัน) ดำเนินการปฐมนิเทศ เพื่อให้ปรับตัวเข้ากับสภาพของเรือนจำและทัณฑสถานและดำเนินการสืบเสาะ

ข. ระยะกลาง (ประมาณ 30 วัน) ดำเนินการประเมินความสามารถพิเศษ และฝึกอบรมเกี่ยวกับวินัย

ค. ระยะปลาย (ประมาณ 10 วัน) ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับสภาพจิต (Psychological Consultation) อบรมให้เกิดความตั้งใจที่จะรับการอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจด้วยความริเริ่มของตนเอง ตลอดจนการเตรียมตัวย้าย

หลังจากสิ้นสุดระยะเวลา การสืบเสาะขั้นต้นดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับการพิจารณาย้ายไปคุมขังยังเรือนจำ หรือทัณฑสถานที่ตรงกับประเภทของตนต่อไป

2. คุมขังผู้ต้องขัง ซึ่งการบำบัดรักษาในเรือนจำและทัณฑสถานอื่น ๆ ประสบกับความยุ่งยาก อันเป็นผลมาจากความผิดปกติทางด้านจิตใจ หรือสภาพอารมณ์ที่ไม่มั่นคง และเพื่อที่จะดำเนินการพิจารณาทบทวนการสืบเสาะใหม่ ตลอดจนการบำบัดรักษาในทางอายุรเวท (Therapeutic Treatment)

3. ให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับวิชาชีพ การฝึกอบรมเจ้าพนักงาน ตลอดจนให้ความร่วมมือในการวิจัยแก่เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ

โดยสรุป ประเทศญี่ปุ่นมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นระบบและชัดเจน กล่าวคือ มีศูนย์จำแนกลักษณะผู้ต้องขังประจำภาคต่าง ๆ แนวทางหลักคือ การแยกประเภทของผู้ต้องขัง

---

[261] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 46-47). เล่มเดิม.

ออกเป็นชั้น ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละคนจะถูกกำหนดประเภทตามลักษณะต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ สัญชาติ กำหนดโทษ ประเภทคดี ความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้องในแต่ละราย ปัจจัยที่เจ้าหน้าที่จะต้องพิจารณาในการจำแนกลักษณะ คือ ปัจจัยทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม สำหรับบริการต่าง ๆ ที่จะนำมารองรับในการดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนอกเหนือจากการศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพ ก็คือ การบริการให้คำปรึกษา การปฏิบัติการทางจิตวิทยา และการแนะแนว ซึ่งประเทศญี่ปุ่นมีสถาบันและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รองรับอย่างเพียงพอ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจึงดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล[262]

3.4.2.2 ระบบการแบ่งชั้นผู้ต้องขัง

ในประเทศญี่ปุ่นได้นำระบบการแบ่งชั้นผู้ต้องขังมาใช้ในเรือนจำเมื่อปี พ.ศ. 2477 โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังได้รู้จักปรับปรุงตนเอง รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก การแบ่งชั้นผู้ต้องขังออกเป็นชั้นจะกำหนดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคน เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความประพฤติ ความรับผิดชอบ และถ้าเป็นผู้ต้องขังที่เป็นเยาวชน จะพิจารณาจากความก้าวหน้าทางการศึกษาด้วย โดยระดับชั้นจะเริ่มตั้งแต่ต่ำสุด คือ เกรด 4 เกรด 3 เกรด 2 และสูงสุดคือเกรด 1 ตามลำดับ หากผู้ต้องขังมีความประพฤติดีก็จะได้รับการเลื่อนชั้นในระดับที่สูงขึ้น และในทางตรงกันข้าม หากผู้ต้องขังคนใดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไปแล้ว กระทำผิดกฎระเบียบก็จะถูกพิจารณาลงโทษให้ลดชั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งการคัดเลือกผู้ต้องขังจากชั้นหนึ่งไปอีกชั้นหนึ่งจะดำเนินการโดยคณะกรรมการและมีการให้คะแนนที่เข้มงวด จะเห็นได้จากเรือนจำแต่ละแห่งจะมีผู้ต้องขังเกรด 1 ในจำนวนที่น้อยมาก[263]

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศญี่ปุ่นนี้ กรมราชทัณฑ์ ได้นำระบบชั้นแบบก้าวหน้า (Progressive Grade System) มาใช้ โดยได้แบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 4 ชั้น ซึ่งผู้ต้องขังที่ได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้น จะต้องมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้ต้องขัง เกิดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง ให้เป็นพลเมืองดี หลักเกณฑ์พื้นฐานของการใช้ระบบแบบก้าวหน้ามีดังนี้[264]

1. เน้นในเรื่องการเลื่อนชั้น โดยให้ผู้ต้องขังช่วยเหลือตนเอง ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง มีสิทธิที่จะสะสมคะแนนไว้สำหรับการเลื่อนชั้น
2. ให้ความเคารพยกย่อง ในเรื่องความเป็นมนุษยชาติของผู้ต้องขัง
3. ทำให้ผู้ต้องขัง บังเกิดความมั่นใจว่าตนยังเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคม

---

[262] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 12). เล่มเดิม.

[263] แหล่งเดิม.

[264] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 42-43). เล่มเดิม.

4. ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกับความรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ต้องขังเพลิดเพลินกับเสรีภาพมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

5. กีดกันผู้ต้องขังที่ไม่พึงปรารถนามิให้มีส่วนร่วมในการใช้ระบบนี้ ตลอดจนลดชั้นผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แต่ไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในระบบดังกล่าว

ระบบการจัดชั้นแบบก้าวหน้านี้ มีส่วนสัมพันธ์กับระบบการพักโทษ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ระบบการจัดชั้นแบบก้าวหน้ามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนระบบการพักโทษ กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพักโทษ[265]

สำหรับสิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะได้รับจากการเลื่อนชั้น คือ การให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังได้ดำเนินชีวิตอย่างอิสระ การได้รับสิทธิในด้านการติดต่อกับสังคมภายนอกและการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวมากขึ้น ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในเรื่องของใช้ส่วนตัวให้เป็นต้น[266]

นอกจากกรมราชทัณฑ์ แห่งประเทศญี่ปุ่นจะรับผิดชอบ การดำเนินงานของเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ทั่วประเทศแล้วยังรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) ด้วยกิจการด้านการอบรมแก้ไขเยาวชนนี้ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 1922 (พ.ศ. 2465) โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการอบรมแก้ไข (Reformatory Law) ฉบับเก่า พระราชบัญญัติเยาวชนนี้ ได้รับการปรับปรุงแก้ไขใหม่ในปี 1948 (พ.ศ. 2491) และในขณะเดียวกันก็ได้มีการเปลี่ยนชื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School Law) ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดับกล่าว ได้มีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ 1 มกราคม 1949 (พ.ศ. 2492) เป็นต้นมา[267]

สถานฝึกอบรมเยาวชนเป็นสถาบันแห่งชาติที่รับคุมขังบรรดาเยาวชนที่ต้องคำพิพากษาของศาลครอบครัว (Family Court) ให้ส่งตัวมารับการฝึกอบรมซึ่งถือเสมือนหนึ่งเป็นมาตรการในการให้การศึกษาอบรมใหม่ (Re-educative Measure) สถานฝึกอบรมเยาวชนมีผู้ปกครอง (Super intendent) เป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบสำหรับสถานฝึกอบรมใหม่ จะมีรองผู้ปกครอง (Deputy-Superintendent) อีก 1 คน แบ่งหน่วยงานออกเป็น 4 แผนก คือ[268]

1. แผนกบริหารทั่วไป
2. แผนกการศึกษา

---

[265] แหล่งเดิม.

[266] *สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ* (น. 13). เล่มเดิม.

[267] *รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง* (น. 53). เล่มเดิม.

[268] แหล่งเดิม.

3. แผนกจำแนกลักษณะ และอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง

4. แผนกแพทย์

สถานฝึกอบรมเยาวชนทุกแห่งจะมีสภาการบำบัดรักษา (Treatment Council) ด้วยซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของผู้ปกครอง และเพื่อเป็นหลักประกันให้มีการปฏิบัติต่อเยาวชน อย่างเหมาะสม สถานฝึกอบรมเยาวชนนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ[269]

1. สถานฝึกอบรมเยาวชนขั้นต้น (Primary Juvenile Training School) สำหรับเยาวชนอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปจะเป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ซึ่งไม่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ

2. สถานฝึกอบรมเยาวชนระดับกลาง (Middle Juvenile Training School) สำหรับเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 20 ปี ซึ่งไม่มีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ

3. สถานฝึกอบรมเยาวชนขั้นก้าวหน้า (Advanced Juvenile Training School) สำหรับเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 23 ปี ซึ่งไม่มีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ แต่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมอีก

4. สถานฝึกอบรมเยาวชนทางด้านการแพทย์ (Medical Juvenile Training School) สำหรับเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 26 ปี ซึ่งมีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ

สำหรับเยาวชนหญิงจะถูกคุมขังไว้ในสถานอบรมแยกต่างหาก จากเยาวชนชาย เว้นแต่ในสถานฝึกอบรมเยาวชน ทางด้านการแพทย์ เมื่อสิ้นปี 1972 (พ.ศ. 2515) ปรากฏว่า มีสถานฝึกอบรมเยาวชนอยู่รวมทั้งสิ้น 64 แห่ง ซึ่งรวมทั้งสถานฝึกอบรมเยาวชนหญิง 11 แห่ง และสถานฝึกอบรมทางด้านการแพทย์ ของเยาวชนทั้งชายและหญิงอีก 3 แห่งด้วย กำหนดระยะเวลาเฉลี่ยที่เยาวชน จะต้องอยู่ในสถานฝึกอบรม ประมาณ 14.3 เดือน และจากการวิเคราะห์อายุของเยาวชนที่ต้องคุมขังอยู่ในสถานฝึกอบรมเยาวชน ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีอายุ 19 ปี และส่วนใหญ่จะกระทำผิดฐานลักทรัพย์ (Theft) ติดตามด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ[270]

นอกเหนือจากการแบ่งแยกสถานฝึกอบรมเยาวชนออกเป็น 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว สำนักงานราชทัณฑ์เขต แต่ละแห่งยังใช้ระบบการจำแนกลักษณะ ผู้ต้องขังย่อย (System of Sub-classification) ด้วย โดยถือตามความสามารถทางการศึกษา อุปนิสัยใจคอและระดับความผิด ซึ่งได้แก่[271]

---

[269] แหล่งเดิม.

[270] แหล่งเดิม.

[271] แหล่งเดิม.

ประเภท a ได้แก่ เยาวชนที่มีทีท่าว่าจะอบรมแก้ไขได้ง่าย

ประเภท b ได้แก่ เยาวชนที่มีทีท่าว่าจะอบรมแก้ไขได้ยาก

ประเภท hx ได้แก่ เยาวชนที่มีจิตบกพร่อง (Feebleminded) หรือผู้ที่ต้องการการบำบัดรักษาเช่นเดียวกับบุคคลดังกล่าว

ประเภท hy ได้แก่ เยาวชนที่ป่วยเป็นโรคจิต (Psychopaths) หรือมีแนวโน้มที่ป่วยเป็นโรคดังกล่าว

ประเภท hz ได้แก่ เยาวชนที่ป่วยเป็นโรคจิตวิปลาส (Psychotics)

ประเภท kx ได้แก่ เยาวชนที่ต้องการการบำบัดรักษาทางด้านการแพทย์ หรือมีครรภ์

ประเภท ky ได้แก่ เยาวชนที่ตาบอด หูหนวก และเป็นใบ้ หรือ มีความพิการทางร่างกาย หรือยังเป็นลูกแหง่อยู่ (Immature Juveniles)

ในการปฏิบัติต่อเยาวชนในสถานฝึกอบรมเยาวชนนี้ ได้มีการใช้ระบบชั้นตามความก้าวหน้า (Progressive Grade System) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 สำหรับชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มีการแบ่งซอยออกไปอีก 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นสูงกว่าและชั้นต่ำกว่า (Higher and Lower) เยาวชนที่เข้าใหม่ จะถูกจัดให้อยู่ในชั้นที่ต่ำกว่าของชั้นที่ 2 (Lower Class of The 2nd Grade) ซึ่งจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นขึ้นทีละชั้นเว้นแต่ผู้ที่ทำความชอบเป็นกรณีพิเศษ อาจได้เลื่อนคราวละ 2 ชั้นในทางกลับกัน หากมีการทำผิดก็อาจมีการลดชั้นลง 1 ชั้น หรือในบางครั้งอาจลดลง 2 ชั้น ก็ได้ การเลื่อนชั้นและลดชั้นจะกระทำหลังจากที่ได้มีการตรวจสอบ รายงานประจำวันของเยาวชนแล้ว ซึ่งตามปกติจะต้องมีการพิจารณาอย่างน้อยเดือนละครั้ง เยาวชนที่อยู่ในชั้นที่ 1 อาจได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องการปกครองตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานฝึกอบรม[272]

โดยปกติ เมื่อเยาวชนอยู่ในสถานฝึกอบรมมาจนอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์แล้วจะได้รับการปลดปล่อย อย่างไรก็ตามถ้าหากปรากฏว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเยาวชนยังมีแนวโน้มที่เป็นปรปักษ์ต่อสังคมอยู่ก็อาจขยายกำหนดระยะเวลา การฝึกอบรมออกไปได้อีกโดยศาลครอบครัวที่มีอำนาจการขยายระยะเวลาดังกล่าว จะขยายออกไปได้จนกว่าเยาวชนผู้นั้นจะมีอายุครบ 23 ปีบริบูรณ์ ส่วนผู้ต้องขังที่ป่วยเป็นโรคจิตซึ่งยังไม่สมควรปล่อย ก็อาจขยายเวลาการฝึกอบรมออกไปได้อีกจนกว่าผู้นั้น จะมีอายุครบ 26 ปีบริบูรณ์ เยาวชนที่อยู่ในชั้นสูงสุด อาจได้รับการพิจารณาให้

---

[272] แหล่งเดิม.

พักโทษหรือให้ปลดปล่อยตัวไปโดยคณะกรรมการพักการลงโทษประจำเขต (Regional Parole Board) ถ้าพิจารณาเห็นควร[273]

DPU

[273] แหล่งเดิม.

บทที่ 4
วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ระบบการจัดชั้นกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง

4.1.1 หลักเกณฑ์ในการเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง

การจัดชั้นของผู้ต้องขัง[274] มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเคร่งครัดในระเบียบวินัยและมีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น โดยการให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขังซึ่งพิจารณาจากผลก้าวหน้าในด้านการฝึกอบรมและพัฒนาความประพฤติ โดยผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีและอยู่ในระเบียบวินัยโดยสม่ำเสมอจะได้รับการพิจารณาได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างน้อยหนึ่งชั้นและยังได้รับประโยชน์ความสะดวกสบายต่าง ๆ สูงขึ้นไปอีกเท่ากับเป็นการยั่วยุผู้ต้องขังให้แข่งขันการทำความดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย ก็จะถูกลดชั้นลง และถูกตัดความสะดวกสบายที่เคยได้รับอยู่ไปด้วย นอกจากนี้แล้วการเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขังจะช่วยให้การปกครองเรือนจำและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

การเลื่อนหรือลดชั้นนั้นกำหนดไว้เฉพาะผู้ต้องขังที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วเท่านั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นของนักโทษเด็ดขาดนั้น แบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ กรณีปกติซึ่งจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นปีละ 2 ครั้ง ช่วงเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่ง และช่วงเดือนธันวาคมอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ด้านระยะเวลา ความประพฤติดีของผู้ต้องขัง และผ่านการทดสอบหรือประเมินผลโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือทัณฑสถานและกรณีมีเหตุพิเศษโดยหลักเกณฑ์ด้านระยะเวลานั้นตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ได้กำหนดไว้ดังนี้

---

[274] การจัดชั้นของผู้ต้องขัง กำหนดไว้เฉพาะผู้ต้องขังที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วเท่านั้น ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดไว้ 6 ชั้น คือ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลวและชั้นเลวมาก.

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ

(1) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วน้อยกว่าสามเดือน แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

นักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไปจะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(2) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดต่ำกว่าชั้นกลางมาแล้วน้อยกว่าหนึ่งปี แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

ถ้านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นมีกรณีที่จะต้องเพิ่มหรือลดกำหนดเวลาดังกล่าวในตารางท้ายระเบียบกรมราชทัณฑ์ ก็ให้เพิ่มเวลาขึ้นหรือลดเวลาลงตามกำหนดในตารางท้ายระเบียบ เฉพาะผู้ที่เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นกลางแล้วน้อยกว่า 3 เดือนถ้าต้องเพิ่มกำหนดเวลาตามตารางท้ายระเบียบนี้ ก็ให้เริ่มนับระยะเวลาที่ต้องเพิ่มถัดจากวันที่ถึงกำหนดพิจารณาเลื่อนชั้นตามปกติส่วนนักโทษเด็ดขาดต่ำกว่าชั้นกลาง ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันโดยอนุโลม

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ

(1) ในกรณีมีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดที่มีความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษตามนัยข้อ 48 หรือเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดก่อนกำหนดเวลา ตามนัยข้อ 81 วรรคสองหรือเลื่อนข้ามชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามนัยข้อ 82 แห่งกฎกระทรวงก็ได้

(2) การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามข้อ (1) นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษาอบรมและทำงานเกิดผลดีแล้วจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้ประกอบคุณงามความดีหรือทำความชอบแก่ทางราชการดีเด่นเป็นพิเศษอีกด้วย เช่น เข้าต่อสู้ขัดขวางป้องกันการแหกหักเรือนจำหรือช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่นขณะตกอยู่ในภาวะอันตราย หรือเสี่ยงอันตรายเข้าทำการป้องกันจับกุมผู้ต้องขังที่ก่อการจราจล หรือก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ หรือทำการดับเพลิงในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้อาคารสถานที่ของเรือนจำ หรือคิดประดิษฐ์สิ่งของหรือเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้เป็นประโยชน์สำคัญในการผลิตสินค้าหรือในการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง หรือประกอบคุณความดีที่เป็นประโยชน์สาธารณะ หรือสร้างชื่อเสียงให้กับสังคมและประเทศชาติเป็นที่ดีเด่นเป็นประจักษ์หรือเหตุอื่นใดอันสมควรที่อธิบดีอนุมัติ

นอกจากนั้นแล้วระเบียบดังกล่าวได้ระบุหลักเกณฑ์การพิจารณาดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้คำนึงถึงว่าการที่นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดผลดี

แก่การปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำตลอดทั้งเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสัย ความประพฤติ พฤติกรรม ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อย ตั้งตนอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำ มีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน ทำการงานบังเกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนรวม โดยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก. นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ชั้นเลว หรือชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. ตั้งใจรับการศึกษาอบรมทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ ศีลธรรม และวัฒนธรรมด้วยดี

2. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ข. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน ก.

2. ผ่านการศึกษาอบรมหรือฝึกวิชาชีพในหลักสูตรที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรเดิมที่เคยศึกษาอบรมผ่านมาแล้ว

3. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ค. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

1. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน ข.

2. ผ่านการพัฒนาและอบรมในด้านจิตใจ

3. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ผลการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้วไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก

การทดสอบหรือการประเมินผลเพื่อเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้เป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

การลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดนั้นนอกจากจะดำเนินการในกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ 108 และข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงแล้ว ก็ให้ดำเนินการลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556

จากหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง นักโทษเด็ดขาดแต่ละชั้นจะเลื่อนชั้นได้ต้องมีกำหนดระยะเวลาที่เป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วหรือระยะเวลาที่ได้รับโทษมาแล้วตามที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้นซึ่งแตกต่างกันไป ประกอบกับหลักเกณฑ์ทางด้านความประพฤติ พฤติกรรมดีของนักโทษเด็ดขาด นอกจากนี้แล้วระเบียบดังกล่าวได้มีการกำหนดว่านักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการเลื่อนชั้นได้จะต้องผ่านการทดสอบหรือประเมินผลของเจ้าหน้าที่เรือนจำอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดเป็นการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนจากการประพฤติดีอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการจูงใจนักโทษเด็ดขาดโดยการที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นควรจะต้องคำนึงถึงความประพฤติดีเป็นหลัก หรือรู้สำนึกถึงความสามารถของตนจากการศึกษาอบรม หรือจากการฝึกวิชาชีพเป็นสำคัญ แต่พบว่าในปัจจุบันการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นใช้หลักเกณฑ์ในด้านระยะเวลาในการเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือระยะเวลารับโทษจำคุกมาแล้ว โดยการปฏิบัติต่าง ๆ เป็นเพียงเครื่องมือในการที่จะชี้ว่านักโทษเด็ดขาดได้ผ่านการทดสอบและประเมินผลแล้วเท่านั้น เพื่อให้ได้รับการพักการลงโทษเร็วขึ้น มากกว่าเป็นการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้นักโทษเด็ดขาดประพฤติดี ซึ่งจะพบว่าการเลื่อนชั้นของนักโทษเด็ดขาดทำได้ง่ายเกินไป และยังไม่เพียงพอที่จะเป็นการแสดงให้เห็นว่านักโทษเด็ดขาดมีความประพฤติที่เหมาะสมที่จะได้รับรางวัล เพียงแต่ไม่เคยกระทำผิดวินัย[275] ในการให้คะแนนแก่นักโทษเด็ดขาดทุกคนจะได้รับคะแนน 100 คะแนน ในทุก ๆ 6 เดือน เท่ากัน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดคะแนนความประพฤติทั้ง ๆ ที่ลักษณะการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคนแตกต่างกันรวมถึงระยะเวลาในการต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลก็แตกต่างกัน อีกทั้งหลักเกณฑ์ในการเพิ่มคะแนนความประพฤติของนักโทษเด็ดขาดได้มีการกำหนดไว้เฉพาะนักโทษเด็ดขาดชั้นดีเลื่อนชั้นเป็นชั้นดีมาก กับนักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากเลื่อนชั้นเป็นชั้นเยี่ยมเท่านั้นโดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการพัฒนาตนเองในส่วนของการศึกษาการอบรม การฝึกวิชาชีพ และด้านช่วยเหลือกิจกรรมเรือนจำหรือทัณฑสถาน ส่วนนักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง ชั้นเลว และชั้นเลวมาก หากไม่ถูกตัดคะแนนก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น โดยไม่มีหลักเกณฑ์ในการเพิ่มคะแนนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในด้านการศึกษาอบรมหรือการฝึกวิชาชีพในประเทศไทยเป็นเพียงการใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการทดสอบหรือประเมินผลของเจ้าหน้าที่เรือนจำเท่านั้น อีกทั้งยังปรากฏตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ดังกล่าวอีกว่าผลการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้วไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก ซึ่งจะไม่เกิดประโยชน์แก่ตัวนักโทษเด็ดขาดเอง เพราะเนื่องจากการปฏิบัติดังกล่าวเป็นเพียงเพื่อนำมาใช้ในการทดสอบหรือประเมินผลของเจ้าหน้าที่เรือนจำเท่านั้น ไม่ทำให้นักโทษเด็ดขาดรู้สึกต่อความสามารถหรือตระหนักในคุณค่าของตัวเองเท่าที่ควรและไม่อาจทำให้นักโทษเด็ดขาดเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีหรือทักษะพอที่จะนำไปใช้ได้ภายหลังต้องกลับสู่สังคม

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าบางประเทศที่มีระบบการจัดชั้นที่คล้ายกับของประเทศไทย เช่น ในสาธารณรัฐเกาหลีมีระบบการจัดชั้น โดยได้นำระบบชั้นและระบบ

---

[275] *บทสรุปผู้บริหาร รายงานการรับฟังความคิดเห็นการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์* (น. 10). เล่มเดิม.

คะแนนมาใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อย้ายไปยังสถานที่คุมขังที่เหมาะสม มีการแบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 5 ชั้น ตามขั้นตอนของความก้าวหน้าในการบำบัดรักษา ได้แก่ ผู้ต้องขังชั้นห้า ชั้นสี่ ชั้นสาม ชั้นสองและชั้นหนึ่งตามลำดับ โดยมีการให้คะแนนความเชื่อถือ (Responsible Credit Points) แก่ผู้ต้องขังในแต่ละชั้นซึ่งจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ตนได้มาจากการที่มีความประพฤติดี ขยันหมั่นเพียรในการงานและการได้รับรางวัลตอบแทน เนื่องจากคุณความดีหลังจากที่ได้มีการหักล้างคะแนนดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องขังจะได้รับการเลื่อนชั้นย่อมได้รับประโยชน์และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในชั้นที่ได้รับการพิจารณา เลื่อนชั้นไปมากขึ้น ระบบการให้คะแนนความเชื่อถือนี้ช่วยให้สามารถประเมินความประพฤติของผู้ต้องขังได้ดียิ่งขึ้น

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในสาธารณรัฐเกาหลีใช้ระบบก้าวหน้า ระยะเวลาของการต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังแต่ละคนจะถูกแบ่งออกเป็นหลายชั้น (Phase) เพื่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะแก้ไขทีละน้อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับระดับการตรวจสอบตนเองของผู้ต้องขังและความพยายามที่จะปรับปรุงตัว จุดมุ่งหมายของการปฏิบัตินี้จะกระตุ้นให้ผู้ต้องขังมีความพยายามด้วยตนเอง และสร้างความหวังในอนาคต โดยการแนะนำให้ผู้ต้องขังปรับปรุงตัวด้วยตัวของเขาเอง

คะแนนความเชื่อถือของผู้ต้องขังนี้ได้มาจากคูณกำหนดโทษ คิดเป็นเดือนด้วยคะแนนพื้นฐานดังนี้

ก. 2 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท A ที่ทำความผิดครั้งแรก

ข. 3 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท B ที่ทำผิดครั้งแรก

ค. 4 คะแนน สำหรับผู้ต้องขังประเภท C ที่ทำผิดครั้งแรก

สำหรับผู้ต้องขังที่ทำผิดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปคะแนนจะเป็น 2.5, 3.5, และ 4.5 ตามลำดับ

ส่วนคะแนนที่ผู้ต้องขัง จะต้องหามาหักล้าง (Earned Points) นั้นจะมีการพิจารณาทุกเดือน สำหรับผู้มีความประพฤติดีจะได้คะแนนสูงสุด 6 คะแนน ขยันหมั่นเพียรในการงาน 6 คะแนน และ 3 คะแนน สำหรับการได้รับรางวัลตอบแทนเนื่องจากทำดี

ตัวอย่างการแสดงการคำนวณของระยะเวลาต้องโทษ 1 ปี

ระยะเวลาการต้องโทษ คะแนนพื้นฐาน คะแนนความเชื่อถือ

1 ปี (12 เดือน)

× =

ชั้น	A , B , C
ต้องโทษครั้งแรก	2 , 3 , 4
ต้องโทษซ้ำ	2.5, 3.5 4.5

ชั้น / ผู้ต้องขัง	A, B, C
ต้องโทษครั้งแรก	24, 36, 48
ต้องโทษซ้ำ	30, 42, 54

ในกลุ่ม A ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 24 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 30 คะแนน

ในกลุ่ม B ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 36 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 42 คะแนน

ในกลุ่ม C ผู้ต้องขังต้องโทษครั้งแรกจะได้ 48 คะแนน ต้องโทษซ้ำได้ 54 คะแนน

นอกจากนั้นแล้วกรมราชทัณฑ์แห่งสาธารณรัฐเกาหลีได้นำระบบการดำเนินงานของทัณฑสถานครึ่งทางมาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ก้าวหน้า ซึ่งยึดถือระบบการให้คะแนนความเชื่อถือและคะแนนความประพฤติเป็นหลักให้บังเกิดผลดีที่สุด

2. เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาเป็นรายบุคคล

3. เพื่อก่อตั้งระบบการปกครองตนเองของผู้ต้องขังขึ้น (Inmate Self Government System)

4. เพื่อให้มีการดำเนินการในเรื่องระบบการลา (Furlough System) และระบบการพักโทษ (Parole System) ได้อย่างเต็มที่

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในเรื่องดังกล่าว จึงได้มีการจัดสถานที่คุมขังให้เหมาะสมกับระดับความก้าวหน้าของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ด้วยกัน คือ ขั้นต้น (Orientation State) ขั้นไตร่ตรอง (Reflection State) ขั้นกระทำความดีตอบแทน (Good-Turn System) และขั้นเริ่มต้นชีวิตใหม่ (Reconstruction Stage) ในแต่ละขั้นผู้ต้องขังจะได้รับสิทธิพิเศษเพิ่มขึ้น มีการใช้ระบบคะแนนความเชื่อและการให้คะแนนความประพฤติ โดยผู้ต้องขังทุกคนจะได้คะแนนความเชื่อถือทันทีที่ได้มีการรับตัวไว้ ซึ่งจะได้รับการหักล้างโดยคะแนนที่ได้จากการประพฤติตัวดีหรือพอกพูนขึ้นโดยคะแนนที่ได้จากการประพฤติตัวไม่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลให้ผู้ต้องขังระมัดระวังมากขึ้น การที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นขึ้นอยู่กับคะแนนความเชื่อถือของผู้ต้องขังแต่ละคนผู้ต้องขังที่จะได้รับการพิจารณาจัดส่งไปยังทัณฑสถานครึ่งทางนี้จะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ จำคุกน้อยกว่า 5 ปี และได้รับโทษมาแล้วมากกว่า 1 ใน 4 หรือ

2. ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษ จำคุกมากกว่า 5 ปี แต่ได้รับโทษมาแล้วมากกว่า 1 ใน 3 และเหลือกำหนดโทษจำคุกต่อไปอีกมากกว่า 6 เดือน แต่น้อยกว่า 10 ปี

3. ผู้ต้องขังที่เข้าเกณฑ์ตามข้อ 1 และ 2 ดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัวไม่เสี่ยงต่อการหลบหนีไม่มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดอีกและจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ต้องขังอื่นด้วย

ส่วนในญี่ปุ่นได้นำระบบการแบ่งชั้นผู้ต้องขังมาใช้โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังได้รู้จักปรับปรุงตนเอง รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก การแบ่งชั้นผู้ต้องขังออกเป็นชั้น

จะกำหนดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคน เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความประพฤติ ความรับผิดชอบ และถ้าเป็นผู้ต้องขังที่เป็นเยาวชน จะพิจารณาจากความก้าวหน้าทางการศึกษาด้วย โดยระดับชั้นจะเริ่มตั้งแต่ต่ำสุด คือ เกรด 4 เกรด 3 เกรด 2 และสูงสุดคือเกรด 1 ตามลำดับ หากผู้ต้องขังมีความประพฤติดีก็จะได้รับการเลื่อนชั้นในระดับที่สูงขึ้น และในทางตรงกันข้าม หากผู้ต้องขังคนใดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไปแล้ว กระทำผิดกฎระเบียบ ก็จะถูกพิจารณาลงโทษให้ลดชั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งการคัดเลือกผู้ต้องขังจากชั้นหนึ่งไปอีกชั้นหนึ่งจะดำเนินการโดยคณะกรรมการและมีการให้คะแนนที่เข้มงวด

จะเห็นได้ว่าในญี่ปุ่นได้นำระบบชั้นแบบก้าวหน้า (Progressive Grade System) มาใช้ โดยได้แบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 4 ชั้น ซึ่งผู้ต้องขังที่ได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้น จะต้องมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้ต้องขัง เกิดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง ให้เป็นพลเมืองดี หลักเกณฑ์พื้นฐานของการใช้ระบบแบบก้าวหน้ามีดังนี้

1. เน้นในเรื่องการเลื่อนชั้น โดยให้ผู้ต้องขังช่วยเหลือตนเอง ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขัง มีสิทธิที่จะสะสมคะแนนไว้สำหรับการเลื่อนชั้น
2. ให้ความเคารพยกย่อง ในเรื่องความเป็นมนุษยชาติของผู้ต้องขัง
3. ทำให้ผู้ต้องขัง บังเกิดความมั่นใจว่าตนยังเป็นผู้มีประโยชน์ต่อสังคม
4. ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกับความรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ต้องขังเพลิดเพลินกับเสรีภาพมากที่สุดเท่าที่จะมากได้
5. กีดกันผู้ต้องขังที่ไม่พึงปรารถนามิให้มีส่วนร่วมในการใช้ระบบนี้ ตลอดจนลดชั้นผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แต่ไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในระบบดังกล่าว

การปฏิบัติต่อเยาวชนในสถานฝึกอบรมเยาวชนในญี่ปุ่นได้มีการใช้ระบบชั้นตามความก้าวหน้าเช่นกัน (Progressive Grade System) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 สำหรับชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 มีการแบ่งซอยออกไปอีก 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นสูงกว่าและชั้นต่ำกว่า (Higher and Lower) เยาวชนที่เข้าใหม่ จะถูกจัดให้อยู่ในชั้นที่ต่ำกว่าของชั้นที่ 2 (Lower Class of the 2nd grade) ซึ่งจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นขึ้นทีละชั้น เว้นแต่ผู้ที่ทำความชอบเป็นกรณีพิเศษอาจได้เลื่อนคราวละ 2 ชั้นในทางกลับกัน หากมีการทำผิดก็อาจมีการลดชั้นลง 1 ชั้นหรือในบางครั้งอาจลดลง 2 ชั้น ก็ได้การเลื่อนชั้นและลดชั้นจะกระทำหลังจากที่ได้มีการตรวจสอบรายงานประจำวันของเยาวชนแล้ว ซึ่งตามปกติจะต้องมีการพิจารณาอย่างน้อยเดือนละครั้ง เยาวชนที่อยู่ในชั้นที่ 1 อาจได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องการปกครองตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานฝึกอบรม

ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียแม้จะไม่มีระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง แต่ในระหว่างที่ผู้ต้องขังต้องถูกจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถานของมลรัฐ โดยผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแล้วจะต้องรับโทษตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ แต่หากผู้ต้องขังได้รับความเชื่อถือสามารถสะสมเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกดังกล่าวของตนได้ กล่าวคือ ทุก ๆ หกเดือนของการรับโทษจำคุกอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ต้องขังได้รับความเชื่อถือเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนเป็นจำนวนหกเดือน จำนวนของความเชื่อถือที่น้อยกว่านี้ให้นำมาปรับกับกำหนดเวลาจำคุกอย่างต่อเนื่องที่กำหนดเวลาน้อยกว่านี้ ซึ่งการให้ความเชื่อถือนี้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้

โดยการได้รับความเชื่อถือของผู้ต้องขังจะพิจารณาจากความประพฤติของผู้ต้องขัง การมีส่วนร่วมของผู้ต้องขัง และจากการทำสำเร็จตามเป้าหมาย แต่หากผู้ต้องขังคนใดที่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือแต่ปฏิเสธการทำงานเต็มเวลา หรือถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มไม่ได้รับความเชื่อถือ (กลุ่มงาน C) โดยกรรมการจัดประเภท เนื่องจากการฝ่าฝืนระเบียบวินัยอย่างร้ายแรง ในการฝึกอาชีพหรือการทำงาน ผู้ต้องขังนั้นจะไม่ได้รับความเชื่อถือ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหลังจากที่ผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังดังกล่าวคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยแล้วจะมีการจัดกลุ่มงานโดยมีการมอบหมายงานให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละกลุ่มงานจะได้รับความเชื่อถือสามารถสะสมวันลดวันต้องโทษจากการทำงาน โดยสามารถลดวันต้องโทษของพวกเขาได้มากถึงครึ่งหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ถ้าผู้ต้องขังสร้างปัญหาหรือไม่ทำงานก็จะสูญเสียความเชื่อถือในการทำงานไป โดยความเชื่อถือดังกล่าวนั้นเป็นสิทธิประโยชน์ส่วนตัวของผู้ต้องขังแต่ละคนที่ต้องสร้างขึ้นเอง และอาจถูกริบคืนได้ และการจัดกลุ่มงานหรือการมอบหมายงานให้กับผู้ต้องขังแต่ละคนจะดำเนินการโดยคณะกรรมการจัดประเภท

งานที่มีการมอบหมายให้กับผู้ต้องขังนั้น มีงานเต็มเวลาและงานครึ่งวันตามที่กำหนดไว้

1. งานเต็มเวลา หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายหรือการรับการฝึกอบรม เป็นเวลา 8 ชั่วโมงต่อวัน เป็นเวลา 5 วันต่อสัปดาห์ ไม่รวมเวลาพักรับประทานอาหาร

2. งานครึ่งวัน หมายถึง งานที่ได้รับมอบหมายหรือการรับการฝึกอบรม เป็นเวลา 4 ชั่วโมงต่อวัน เป็นเวลา 5 วันต่อสัปดาห์ ไม่รวมเวลาพักรับประทานอาหาร

การจัดกลุ่มงานหรือการมอบหมายงานให้ผู้ต้องขังนั้น เป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้ต้องขังได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง (Self-esteem) การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานจะสอนให้รู้จักการควบคุมตัวเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับสู่

สังคม นอกจากนี้แล้วการทำงานของผู้ต้องขังยังมีความสอดคล้องกับสิทธิพิเศษที่ผู้ต้องขังจะได้รับแตกต่างกันไป โดยสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องบังคับตามพฤติกรรม การจัดประเภทควบคุมและงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังหรือกลุ่มของผู้ต้องขังที่มีสิทธิพิเศษ ซึ่งอยู่ในประเภทการควบคุมตัวและงานที่ได้รับมอบหมายเดียวกัน จะได้รับสิทธิพิเศษที่เท่าเทียมกัน

จากการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า การจัดชั้นมีในสาธารณรัฐเกาหลี และญี่ปุ่น ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียไม่ปรากฏว่ามีการจัดชั้นของผู้ต้องขัง แต่มีการจัดกลุ่มงานให้กับผู้ต้องขังแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแต่ละคน สำหรับประเทศไทยระบบการจัดชั้นเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีโดยได้รับสิทธิประโยชน์แตกต่างกันในแต่ละชั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นมีความสำคัญต่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละชั้น และเพื่อเป็นการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ ควรมีการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นดังนี้

1. ควรนำระบบการให้คะแนนความเชื่อถือมาใช้ โดยนักโทษเด็ดขาดทุกคนจะได้รับคะแนนความเชื่อถือทันทีที่มีการรับตัวไว้ โดยจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ได้รับจากความประพฤติดี ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และได้รับรางวัลตอบแทนเนื่องจากคุณงามความดี หลังจากที่ได้มีการหักล้างด้วยคะแนนดังกล่าวแล้ว นักโทษเด็ดขาดจะได้รับการเลื่อนชั้นและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและเหมาะสมกันในแต่ละชั้น ซึ่งการคำนวณคะแนนความเชื่อถือนั้น จะต้องคำนึงถึงกำหนดโทษจำคุกอันถึงที่สุดที่นักโทษเด็ดขาดแต่ละคนได้รับซึ่งแตกต่างกัน โดยคูณกำหนดโทษคิดเป็นเดือนด้วยคะแนนพื้นฐานซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของนักโทษเด็ดขาดและการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่

2. การเพิ่มคะแนนความประพฤติของนักโทษเด็ดขาดตามที่กำหนดไว้ท้ายระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ไม่ว่าด้านการพัฒนาตนเองด้วยการการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ และด้านการช่วยเหลือกิจการของเรือนจำหรือทัณฑสถานที่กำหนดไว้เฉพาะนักโทษเด็ดขาดชั้นดีเพื่อเลื่อนชั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก และจากชั้นดีมากเลื่อนเป็นชั้นเยี่ยมนั้น จะต้องนำหลักเกณฑ์ในการเพิ่มคะแนนไปใช้กับนักโทษเด็ดขาดทุกชั้น ทำให้นักโทษเด็ดขาดสามารถนำคะแนนดังกล่าวไปหักล้างกับคะแนนความเชื่อถือที่กำหนดไว้ในข้อ 1. อันจะเป็นประโยชน์ในการเลื่อนชั้นต่อไป

3. การปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดไม่ว่าด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ จะต้องเป็นการปฏิบัติเพื่อการให้นักโทษเด็ดขาดเกิดความรู้สึกถึงความสามารถหรือตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อกลับสู่สังคม โดยสามารถใช้ชีวิตใน

อนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด อันจะเป็นการป้องกันสังคมและสามารถนำทักษะที่ได้รับไปดำรงตนได้ นอกจากนี้แล้วผลที่ได้จากการที่นักโทษเด็ดขาดได้ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ นั้นจะต้องได้รับคะแนนความประพฤติเพื่อให้นักโทษเด็ดขาดนำไปหักล้างกับคะแนนความเชื่อถือของแต่ละคน เพื่อใช้ประกอบการเลื่อนชั้น และการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดในด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพหรือด้านอื่น ๆ จะต้องเหมาะสมกับนักโทษเด็ดขาดแต่ละคนเพราะโดยเหตุที่ว่ามนุษย์แต่ละคนมีความสามารถและความรับผิดชอบที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นการปฏิบัติต่อนักโทษเด็ดขาดจะต้องเหมาะสมกับแต่ละรายโดยพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิด ในด้านความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาจิณของผู้ต้องขัง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในสิ่งที่ได้รับทำให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดได้อย่างแท้จริง

4.1.2 คณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขัง

ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดนั้น ให้กระทำในวันสิ้นเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่งและวันสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นก่อนเวลาดังกล่าวก็ได้ โดยอนุมัติของอธิบดี นอกจากนั้นแล้วกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้การเลื่อนหรือลดชั้นได้ตามลำดับชั้นในกรณีมีเหตุพิเศษจะข้ามชั้นก็ได้ แต่การเลื่อนข้ามชั้นต้องให้อธิบดีอนุมัติ

โดยทั่วไปแล้วการเลื่อนหรือลดชั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2479 โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ

1. ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ แต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับชำนาญการ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งสังกัดเรือนจำนั้น ๆ ทำการตรวจสอบพิจารณาว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดควรหรือไม่ควรเลื่อนชั้นเพราะเหตุใด

2. ภายในเวลาสองเดือนก่อนถึงกำหนดวันเลื่อนชั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำสำรวจนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น จัดทำบัญชีพร้อมทั้งรวบรวมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เสนอคณะกรรมการดังกล่าว

3. ให้คณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วทำความเห็นเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อพิจารณาสั่งเลื่อนหรือไม่เลื่อนชั้นโดยเร็ว

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ

1. ในกรณีมีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดที่มีความชอบแก่ราชการพิเศษ หรือเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดก่อนกำหนดเวลา หรือเลื่อนข้ามชั้นนักโทษเด็ดขาดตามกฎกระทรวง ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการขึ้น ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับชำนาญการ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งสังกัดเรือนจำนั้น ๆ ทำการสอบสวนพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

2. เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานดังกล่าวแล้วพิจารณาว่า สมควรเลื่อนชั้นเป็นกรณีพิเศษให้ส่งรายงานการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นไปให้กรมราชทัณฑ์พิจารณา

3. เมื่อได้รับอนุมัติจากกรมราชทัณฑ์แล้วให้ผู้บัญชาการเรือนจำสั่งเลื่อนชั้นได้

เมื่อได้สั่งเลื่อนชั้นแล้วให้ประชุมชี้แจงให้นักโทษเด็ดขาดทั้งหมดทราบผลการเลื่อนชั้นและเหตุผลที่มีการเลื่อนชั้น แล้วปิดประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไว้โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร

การจัดชั้น เลื่อนชั้น หรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ให้ทำเป็นคำสั่งของเรือนจำ และเมื่อได้มีคำสั่งดังกล่าวแล้วให้นักโทษเด็ดขาดลงชื่อรับทราบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และให้ปิดประกาศคำสั่งไว้โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร

เมื่อได้มีคำสั่งให้เลื่อนชั้นหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาดแล้วให้จัดทำบัญชีการเลื่อนชั้นหรือบัญชีการลดชั้นนักโทษเด็ดขาด แล้วรายงานไปกรมราชทัณฑ์ โดยการเลื่อนชั้นงวดเดือนมิถุนายน ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนกรกฎาคม การเลื่อนชั้นงวดเดือนธันวาคม ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนมกราคม การลดชั้นให้รายงานโดยเร็ว

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดดังกล่าวตามที่ได้มีการกำหนดไว้นั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละเรือนจำไม่ว่าจะเป็นการเลื่อนชั้นในกรณีปกติที่เป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำโดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากเรือนจำนั้น ๆ เป็นผู้พิจารณาหลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้น หรือการเลื่อนชั้นในกรณีที่มีเหตุพิเศษแม้จะมีการส่งรายงานการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นไปให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาก็ตาม การที่จะพิจารณาว่านักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นหรือไม่เป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนชั้น ซึ่งคณะกรรมการในการเลื่อนหรือลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดดังกล่าวไม่มีกลุ่มสหวิชาชีพที่มีความสามารถเฉพาะด้านในภาคสังคมเข้าร่วมเพื่อการตรวจสอบ กลั่นกรองการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำ

อันจะทำให้การพิจาณาเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาดมีความเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจุดประสงค์ของการบังคับโทษจำคุกอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุก ในหลัก "เปิดเผย" กล่าวคือ การดำเนินการบังคับโทษผู้ต้องขังต้องกระทำโดยเปิดเผย ซึ่งเป็นหลักที่สืบเนื่องมาจากหลักนิติรัฐ อันเป็นการแสดง "ความเป็นประชาธิปไตย" และเป็นคุณลักษณะของการบังคับโทษจำคุกที่ดีประการหนึ่ง การดำเนินกระบวนการต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นในเรือนจำหรือทัณฑสถานต้องมีความเป็นภาวะวิสัยที่สามารถตรวจสอบได้ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร และจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเสมอ[276] นอกจากนั้นแล้วการดำเนินงานของคณะกรรมการในขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดด้วยเป็นสำคัญ ซึ่งข้อมูลตามหลักการนี้จะช่วยสร้างความเป็นภาวะวิสัยของขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า การเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังในประเทศที่มีระบบการจัดชั้น คณะกรรมการจะต้องมีความรู้เชี่ยวชาญและมีกลุ่มสหวิชาชีพไม่ว่าจะเป็น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ เป็นต้น เข้าร่วมด้วย เช่น ในสาธารณรัฐเกาหลีโดยกรมราชทัณฑ์ได้จัดระบบคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในรูปของสภาอันประกอบด้วยสภา 2 สภา คือ สภาเบื้องต้นและสภาใหญ่ สภาเบื้องต้น (Classification & Treatment Preliminary Council) เป็นผู้ทำหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ต้องขังซึ่งเป็นขั้นตอนชั้นต้น ส่วนสภาใหญ่ (Classification & Treatment Council) จะทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ต้องขังและพิจารณาให้การปฏิบัติ และการควบคุมที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

สภาเบื้องต้นประกอบด้วย หัวหน้ากองรักษาความปลอดภัยของทัณฑสถาน ทำหน้าที่เป็นประธานในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ต้องขัง นอกจากนั้นมีสมาชิกจากสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ทำการรวบรวมและสืบเสาะประวัติผู้ต้องขัง

สภาเบื้องต้นนี้ทำการสืบเสาะประวัติผู้ต้องขังดังกล่าว โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์นั้นเป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยจะซักถามถึงประวัติการกระทำผิด พื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขัง พร้อมทั้งสังเกตบุคลิกลักษณะ และสภาพทางอารมณ์จิตใจของผู้ต้องขังด้วย

---

[276] *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก* (น. 90). เล่มเดิม.

การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังเพื่อที่จะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและให้การปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้นต้องประกอบด้วย เนื้อหาที่จำเป็นในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. สอบถามเรื่องราวที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจในเรื่องชั้นหรือประเภทของผู้ต้องขัง

ข. ข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยตัดสินใจในเรื่องของสถานที่ควบคุมที่เหมาะสม

ค. ข้อมูลที่จะช่วยในการสร้างโปรแกรมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการศึกษาและการฝึกอบรม

ง. ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการโยกย้ายผู้ต้องขัง

จ. ข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาเรื่องการพักการลงโทษ

ฉ. ข้อมูลที่จะช่วยตัดสินเรื่องการลาพัก

ช. ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการจำเป็นต่าง ๆ ในการปลดปล่อยผู้ต้องขัง

ฌ. ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเรือนจำ และการบริหารงานเรือนจำ

หลังจากที่สภาเบื้องต้นได้ทำการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ พร้อมทั้งลงความเห็นต่อผู้ต้องขังแล้ว ก็จะเสนอเป็นรายงานให้แก่สภาใหญ่ สภาใหญ่นั้นมีคณะกรรมการในการดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองทัณฑสถานเป็นประธาน รองผู้ปกครอง หัวหน้ากองทุกกองในทัณฑสถาน ข้าราชการทัณฑสถานอาวุโสอีกหลายนาย รวมทั้งนักจิตวิทยา แพทย์ เป็นสมาชิก

สภาใหญ่จะทำหน้าที่พิจารณาเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ หลังจากที่ผ่านการพิจารณาของสภาเบื้องต้นแล้ว คือ

1. เรื่องที่เกี่ยวกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกประเภท

2. เรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินความประพฤติผู้ต้องขัง ความขยันหมั่นเพียรในการงานและการให้รางวัลตอบแทน

3. เรื่องที่เกี่ยวกับชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งรวมถึงการเลื่อนชั้นการงดการเลื่อนชั้นและการลดชั้น

ในญี่ปุ่นได้นำระบบการแบ่งชั้นผู้ต้องขังมาใช้ในเรือนจำโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ต้องขังได้รู้จักปรับปรุงตนเอง รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก การแบ่งชั้นผู้ต้องขังออกเป็นชั้นจะกำหนดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคน เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความประพฤติ ความรับผิดชอบ และถ้าเป็นผู้ต้องขังที่เป็นเยาวชน จะพิจารณาจากความก้าวหน้าทางการศึกษาด้วย โดยระดับชั้นจะเริ่มตั้งแต่ต่ำสุด คือ เกรด 4 เกรด 3 เกรด 2 และสูงสุดคือเกรด 1 ตามลำดับ หากผู้ต้องขังมีความประพฤติดีก็จะได้รับการเลื่อนชั้นในระดับที่สูงขึ้น และในทางตรงกันข้าม หากผู้ต้องขังคนใดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไปแล้ว กระทำผิดกฎระเบียบ ก็จะถูกพิจารณาลงโทษ

ให้ลดชั้นเช่นเดียวกัน ซึ่งการคัดเลือกผู้ต้องขังจากชั้นหนึ่งไปอีกชั้นหนึ่ง จะดำเนินการโดยคณะกรรมการและมีการให้คะแนนที่เข้มงวด โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องมีการเลือกแผนการบังคับโทษที่เห็นได้ว่าเหมาะสมสำหรับผู้ต้องขังแต่ละคนในคุณสมบัติของเพศชาย หญิง อุปนิสัย ปัญหา ตลอดทั้งการที่ผู้ต้องขังต้องมีส่วนร่วมหรือต้องให้ความร่วมมือในแผนการบังคับโทษนั้นด้วย

ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตลอดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานไม่ว่าจะในเรื่องของการมีส่วนร่วมกับโครงการ การจัดกลุ่มที่มีสิทธิพิเศษหรือการกำหนดการคุมขัง การจัดกลุ่มงาน หรือการได้รับความเชื่อถือเพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง ให้กระทำโดยคณะกรรมการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่มีความรู้ในการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง ส่วนในเรื่องของสิทธิพิเศษซึ่งเกิดจากการมอบหมายงานเป็นหลัก โดยที่แต่ละกลุ่มงานจะได้รับความเชื่อถือที่แตกต่างกัน สิทธิพิเศษที่ผู้ต้องขังได้รับความเห็นชอบในกิจกรรม และสิทธิพิเศษที่กำหนดไว้โดยเลขานุการ โดยรัฐ กฎหมาย ระเบียบของรัฐและคำสั่งของฝ่ายบริหาร

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดจะต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุก ซึ่งการเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาดเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติเพื่อจูงใจให้ประพฤติดี ดังนั้น การพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นจะต้องกระทำโดยเปิดเผยมีความเป็นภาวะวิสัยที่สามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบจากทั้งภายในและภายนอกองค์กรและจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ เป็นต้น เข้าร่วมด้วยและการเลื่อนหรือลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดด้วยเป็นสำคัญ นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ อันจะทำให้การเลื่อนหรือลดชั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเกิดผลดีแก่นักโทษเด็ดขาดทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

4.1.3 สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับการจัดชั้น

การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น มีอยู่หลายประการ เช่น การให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขังระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ การเลื่อนชั้น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก เป็นต้น ซึ่งนับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่อง

ที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติข้อ 70 ซึ่งบัญญัติว่า "ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะต้องจัดให้มีระบบการให้ประโยชน์ตอบแทนอันเหมาะสม และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามชั้นของผู้ต้องขัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี มีความสำนึกรับผิดชอบและรักษาไว้ซึ่งส่วนได้เสียในอันที่จะนำความสนใจ และความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

จะเห็นได้ว่าสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับชั้นและการรักษาวินัยของผู้ต้องขังเป็นอย่างยิ่ง ตามบทบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์และกฎกระทรวง ข้อ 47-49 เช่น การให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขังที่ประพฤติดีผู้ต้องขังในแต่ละชั้นจะได้รับความสะดวกที่แตกต่างกันไปตามลำดับ การพักการลงโทษ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนอกเรือนจำซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังในขั้นสูงสุดและเป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติตัวดีในขณะต้องโทษโดยจะเลือกจากนักโทษเด็ดชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก และชั้นดีเท่านั้น หรือกรณีของการลดวันต้องโทษจำคุกนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี คือ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก และชั้นดีเท่านั้น เป็นต้น สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทยจะมีความสัมพันธ์กับระบบชั้นของผู้ต้องขังทั้งสิ้น

ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกันสิทธิประโยชน์ต่างกันอยู่รวมกัน เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับสภาพของเรือนจำที่ไม่สามารถรองรับนักโทษจำนวนมาก ๆ ได้ จึงไม่ได้แยกผู้ต้องขังต่างชั้นกันออกจากกันได้ ทำให้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดชั้นที่ต้องการให้เกิดความแตกต่างกันในแต่ละชั้นในเรื่องของสิทธิประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ต้องขัง อีกทั้งการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังไม่ว่าเป็นผู้ต้องขังโดยสันดารหรือผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาดก็ได้รับไม่แตกต่างกัน เช่น การลดโทษคำนึงถึงพฤติกรรมขณะอยู่ในเรือนจำเป็นหลักแต่พฤติกรรมก่อนเข้าเรือนจำและพฤติกรรมในอนาคตเป็นลำดับรองลงมา[277] เมื่อผู้ต้องขังต่างชั้นกันต้องอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่ได้คำนึงถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละประเภทและแยกปฏิบัติให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละประเภท ทำให้สิทธิประโยชน์ที่เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีก็ไม่เกิดประโยชน์หรือมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์บังคับโทษจำคุกอันจะเป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีได้อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ในสาธารณรัฐเกาหลีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังใช้ระบบก้าวหน้า ระยะเวลาของการต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังแต่ละคนจะถูกแบ่งออกเป็นหลายชั้น (Phase) เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะแก้ไขทีละน้อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับ

---

[277] จาก "จากอาจารย์ถึงศิษย์," โดย นัทธี จิตสว่าง, 2556, *วารสารราชทัณฑ์,* 61, (1), 20.

ระดับการตรวจสอบตนเองของผู้ต้องขังและความพยายามที่จะปรับปรุงตัวจุดมุ่งหมายของการปฏิบัตินี้จะกระตุ้นให้ผู้ต้องขังมีความพยายามด้วยตนเอง และสร้างความหวังในอนาคต โดยการแนะนำให้ผู้ต้องขังปรับตัวด้วยตัวของเขาเอง นอกจากนี้การคุมขังต้องถือตามการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งมุ่งในเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทเป็นหลัก ดังนั้นจึงต้องมีการจัดตั้งสถานคุมขัง ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังแต่ละประเภทด้วย

ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นจะมีการแบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 5 ชั้น ตามขั้นตอนความก้าวหน้าในการบำบัดรักษา ได้แก่ ผู้ต้องขังชั้นห้า ชั้นสี่ ชั้นสาม ชั้นสองและชั้นหนึ่งตามลำดับ จะมีการให้คะแนนความเชื่อถือ (Responsible Credit Points) แก่ผู้ต้องขังในแต่ละชั้นซึ่งจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ตนได้มาจากการที่มีความประพฤติดีขยันหมั่นเพียร ในการงานและการได้รับรางวัลตอบแทน เนื่องจากคุณความดี หลังจากที่ได้มีการหักล้างคะแนนดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องขังจะได้รับการเลื่อนชั้นย่อมได้รับประโยชน์ และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ในชั้นที่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นไปมากขึ้น การคุมขังจะต้องถือตามการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

ส่วนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในญี่ปุ่นนี้ กรมราชทัณฑ์ ได้นำระบบชั้นแบบก้าวหน้า (Progressive Grade System) มาใช้โดยได้แบ่งผู้ต้องขังออกเป็น 4 ชั้น ซึ่งผู้ต้องขังที่ได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้นจะต้องมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้ต้องขัง เกิดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง ให้เป็นพลเมืองดี หลักเกณฑ์พื้นฐานประการหนึ่งของการใช้ระบบแบบก้าวหน้า คือ ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกับความรับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ต้องขังเพลิดเพลินกับเสรีภาพมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งระบบการจัดชั้นแบบก้าวหน้านี้ มีส่วนสัมพันธ์กับระบบการพักโทษ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ระบบการจัดชั้นแบบก้าวหน้ามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนระบบการพักโทษ กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพักโทษ สำหรับสิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะได้รับจากการเลื่อนชั้นในญี่ปุ่น คือ การให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังได้ดำเนินชีวิตอย่างอิสระ การได้รับสิทธิในด้านการติดต่อกับสังคมภายนอกและการซื้อสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวมากขึ้น ตลอดจนการอำนวยความสะดวกในเรื่องของใช้ส่วนตัวให้ เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วมลรัฐแคลิฟอร์เนีย แม้จะไม่มีระบบการจัดชั้นอันเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เหมือนอย่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามในเรื่องของสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับนั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายของมลรัฐในเรื่องของความเชื่อถือ โดยการได้มาซึ่งความเชื่อถือนี้คณะกรรมการจัดประเภทจะพิจารณาจากความประพฤติ การมีส่วนร่วม การทำสำเร็จ

ตามเป้าหมาย หรือได้จากการทำงาน ซึ่งความเชื่อถือนี้ผู้ต้องขังสามารถสะสมเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนได้ ความเชื่อถือดังกล่าวนี้ถือเป็นสิทธิประโยชน์ส่วนตัวไม่ใช่สิทธิตามกฎหมาย โดยผู้ต้องขังจะต้องสร้างขึ้นเองและอาจถูกริบคืนได้ และให้ผู้ต้องขังทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติพึงได้รับความเชื่อถือมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม การจัดกลุ่มงานของผู้ต้องขังแต่ละคนนั้นจะมีสิทธิพิเศษในแต่ละกลุ่มงานที่แตกต่างกันไป โดยสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องบังคับตามพฤติกรรม การจัดประเภทการควบคุมตัว และงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขังไม่มีการกำหนดให้ร้องขอหรือทำคำขออย่างเป็นทางการ เว้นแต่ จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เรือนจำหรือทัณฑสถานอาจเพิ่มสิ่งจูงใจแก่กลุ่มสิทธิพิเศษแต่ละกลุ่มเป็นไปตามความพร้อมของทรัพยากรและข้อจำกัดที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัย ที่สำคัญคือผู้ต้องขังหรือกลุ่มของผู้ต้องขังที่มีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษ ซึ่งอยู่ในประเภทการควบคุมตัวและงานที่ได้รับมอบหมายเดียวกัน จะได้รับสิทธิพิเศษที่เท่าเทียมกัน

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่าในประเทศที่มีระบบการจัดชั้นนั้น ผู้ต้องขังแต่ละชั้น อยู่ในสถานที่ควบคุมแตกต่างกัน ดังเช่นในสาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น โดยสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังแต่ละชั้นย่อมแยกจากกัน สถานที่ควบคุมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละชั้น ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียแม้จะไม่มีระบบการจัดชั้นแต่มีการจัดกลุ่มงานให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละกลุ่มงานจะได้รับความเชื่อถือแตกต่างกันไปเพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง แต่บางกลุ่มงานก็ไม่ได้รับความเชื่อถือและสิทธิพิเศษขึ้นอยู่กับคณะกรรมการจัดประเภท การจัดกลุ่มงานของผู้ต้องขังแต่ละคนนั้นจะมีสิทธิพิเศษในแต่ละกลุ่มงานที่แตกต่างกันไป โดยสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องบังคับตามพฤติกรรม การจัดประเภทการควบคุมและงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขัง ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ในประเทศไทยนั้นควรแยกผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเดียวกันอยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนและในสถานที่คุมขังจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ โดยผู้กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์ตอบแทนที่เหมือนกันอย่างแท้จริง โดยการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนนั้นจะต้องมีความเท่าเทียมกันกับผู้ต้องขังแต่ละชั้น ไม่ควรให้ผู้ต้องขังต่างชั้น สิทธิประโยชน์ต่างกันต้องอยู่ในสถานที่คุมขังอย่างเดียวกัน อันจะทำให้ไม่เกิดประโยชน์ต่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีและทำให้ไม่เป็นไปเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง แต่อาจเป็นการเลียนแบบพฤติกรรมของอาชญากรซึ่งกันและกันได้ การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนจะต้องคำนึงถึงสถานที่ควบคุมประเภทของผู้ต้องขัง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีขึ้นของผู้ต้องขัง และความรับผิดชอบ

ของผู้ต้องขังแต่ละคนอันจะทำให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้ต้องขังเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน

4.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นนั้น กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ โดยถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 หนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์ รวมถึงคู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ฯลฯ ซึ่งกฎหมายโดยส่วนใหญ่มิได้มีการแก้ไขมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้ในปัจจุบันเนื้อหาและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในกฎหมายเหล่านี้อาจไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะสังคมปัจจุบัน รวมทั้งหลักการในด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิของผู้ต้องขัง และหลักทฤษฎีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่การปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำ ตลอดทั้งเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสัย ความประพฤติ พฤติกรรม ให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี แต่ด้วยเหตุที่ระบบการจัดชั้นในปัจจุบันไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการจะจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันในแต่ละชั้น ขาดซึ่งหลักเกณฑ์การเลื่อนและลดชั้นเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง การตรวจสอบขั้นตอนการพิจารณา รวมถึงการได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน รวมถึงกฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนเกี่ยวกับการให้องค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง และระบบการจัดชั้น ซึ่งปัจจุบันเป็นแต่เพียงหน้าที่ของแต่ละเรือนจำจะต้องรับผิดชอบบริหารจัดการเองโดยเหตุที่แต่ละเรือนจำขาดเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ในญี่ปุ่นมีกฎหมายและระบบกฎหมายที่ดีและชัดเจน มีกฎหมายที่ครบวงจรในงานบังคับโทษ มีการจัดระบบกฎหมายที่แยกเป็นเรื่องเป็นหมวดหมู่ ใช้กฎหมายเป็นแกนกลางในการปฏิบัติ ทำให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจมีมาตรฐานการปฏิบัติทั้งประเทศที่เหมือนกันและแยกเป็นสัดส่วน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เช่น The Prison Law, The Prison Law Enforcement Regulations, The Offenders Rehabilitation Law, The Juvenile Training School Law, Ordinance for Prisoner's Progressive Treatment กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นระบบต่อเนื่องทั้งในและนอกเรือนจำโดยเริ่มตั้งแต่ภายในเรือนจำ

มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การจัดการศึกษา การจัดอุตสาหกรรมในเรือนจำและการฝึกวิชาชีพ รวมทั้งการเตรียมการก่อนปล่อยและการสงเคราะห์หลังปล่อยที่เป็นรูปธรรม ฯลฯ การดำเนินการต่าง ๆ ภายในเรือนจำเกือบทุกขั้นตอนทุกวิธีการ ต้องมีการบัญญัติกำหนดเป็นกฎหมาย

ส่วนในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีกฎหมายอาญาแห่งแคลิฟอร์เนีย ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องของความเชื่อถือที่กำหนดไว้ให้บุคคลซึ่งถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาและให้รับโทษจำคุกในเรือนจำของมลรัฐต้องรับโทษตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ เว้นแต่จะได้รับการลดระยะเวลาบังคับโทษภายใต้อำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ โดยทุก ๆ หกเดือนของการรับโทษจำคุกอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ต้องขังได้รับความเชื่อถือเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนเป็นจำนวนหกเดือน จำนวนของความเชื่อถือที่น้อยกว่าอัตรานี้ให้นำมาปรับใช้กับกำหนดเวลาจำคุกอย่างต่อเนื่องใด ๆ ที่กำหนดเวลาน้อยกว่านี้ ซึ่งการให้ความเชื่อถือให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วกฎหมายดังกล่าวยังบัญญัติว่าความเชื่อถือนั้นเป็นสิทธิประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่สิทธิตามกฎหมาย โดยความเชื่อถือดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้นเองและอาจถูกริบคืนได้ ซึ่งมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ออกระเบียบมลรัฐแคลิฟอร์เนียขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเรือนจำและทัณฑสถานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การได้รับความเชื่อถือ การไม่ได้รับความเชื่อถือ การจัดประเภทกลุ่มงานของผู้ต้องขังและกลุ่มสิทธิพิเศษ เป็นต้น ทำให้เรือนจำหรือทัณฑสถานจำต้องปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยปรากฏว่างานราชทัณฑ์ของกรมราชทัณฑ์มลรัฐแคลิฟอร์เนียถือได้ว่าใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองลงมาจากกรมราชทัณฑ์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และกรมราชทัณฑ์ของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ซึ่งถือว่าการดำเนินงานราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง

จากการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความชัดเจนทุกขั้นตอนโดยยึดหลักการบังคับโทษจำคุก ให้เป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกขั้นตอนจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง กฎหมายจะต้องบัญญัติให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยเฉพาะเรื่องระบบการจัดชั้นอันเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากนั้นแล้วจะต้องเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังด้วย

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีในการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีกับระบบการจัดชั้น

4.2.1 ทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

สิทธิผู้ต้องขังนั้นถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่ปรากฏตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights 1948) และต่อมาได้มีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังไว้ในหลักเกณฑ์รับรองสิทธิระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights 1966) และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลดังกล่าวเป็นเพียงหลักการกว้าง ๆ ที่สำคัญ ๆ และเป็นที่ยอมรับและบัญญัติรับรองไว้ในสาส์นรับรองสิทธิระดับระหว่างประเทศ และระดับภูมิภาคทั่วไป ซึ่งในทางปฏิบัติได้มีการนำมาบัญญัติรับรองไว้ในรายละเอียดที่แตกต่างกัน และมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังมากน้อยตามแต่นโยบายของแต่ละประเทศ

แม้ว่าผู้ต้องขังจะเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปก็ตาม ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวเป็นไปเพียงเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างของการลงโทษ หรืออาจถูกจำกัดสิทธิในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ตลอดระยะเวลาที่เขาตกเป็นผู้ต้องขังเขายังมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นทั่วไปทุกประการ ซึ่งการยอมรับที่จะได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือโดยปราศจากการแบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังเหล่านั้น ดังนั้นสิทธิในความเป็นมนุษย์ที่เขายังมีอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับและรับรองกันเป็นสากล คือ สิทธิในการพัฒนาศักยภาพตนเองของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังอาจได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งทางกายหรือทางจิตใจ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การได้รับการศึกษา อบรมวิชาการ วิชาชีพต่าง ๆ ตามความถนัด การอบรมขัดเกลาจิตใจในทางศาสนา การได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ทันสมัย การออกไปทำงานสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

สิทธิของผู้ต้องขังตามหลักสากลประการหนึ่ง คือ การให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีอันเป็นจุดมุ่งหมายของการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สำคัญในปัจจุบัน และมุ่งฟื้นฟูแก้ไขให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการกลับตนเป็นคนดีที่มีการยอมรับโดยทั่วไปโดยเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังประพฤติตนอยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจมีวิธีปฏิบัติหลายประการตามความเหมาะสม เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การอภัยโทษ การให้ไปทำงานสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไข

ฟื้นฟู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูแก้ไขตัวผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีและมิให้กระทำผิดซ้ำ รวมทั้งการพยายามทำให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับตัวเข้าสู่สังคมของตนเองสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

หลักการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู มีหลักคิดว่า "...สิ่งใดก็ตามที่สามารถแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดีได้ สิ่งนั้นคือวิธีการที่ดีที่สุด และควรนำมาใช้ เนื่องจากผู้กระทำผิดแต่ละคนมีปัญหาแตกต่างกัน มีนิสัยใจคอแตกต่างกัน เราจึงต้องใช้วิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าวิธีการแบบใดจึงจะเหมาะสมกับผู้กระทำผิดมากที่สุด..."

การให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีซึ่งเป็นหลักที่มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษซึ่งเป็นพัฒนาการจากแนวคิดในอดีตในการลงโทษ เข้ามาสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น มุ่งที่จะปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคม ถึงขนาดไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมปกติได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำคนลักษณะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไข ยกระดับความเจริญทางจิตใจและพฤติกรรม ให้อยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐานคนปกติในสังคมนั้น ๆ ได้ โดยวัตถุประสงค์ข้อนี้มุ่งเน้นการดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดและให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นข้อที่สำคัญที่สุดและตรงกับความเป็นจริงในการบังคับโทษในทัณฑสถานที่ว่า "เมื่อมีการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดครบระยะเวลาแล้ว ผู้นั้นก็จะออกมาดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมปกติอีกครั้ง" ดังนั้นการลงโทษจำคุกจะต้องหลีกเลี่ยงผลเสียหายกับบุคคลในการบังคับโทษจำคุก กล่าวคือ ต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพของคนปกติและต้องสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ อยู่บนพื้นฐานของการบังคับโทษ หลักการความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ เพราะนักโทษทุกคนมีโอกาสกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง หากการจำคุกทำลายบุคลิกภาพของคนให้เสียไป การฟื้นฟูก็จะทำไม่ได้ผล สุดท้ายสังคมก็จะได้รับความเสียหายอีกต่อไป

หลักการลงโทษผู้ต้องขังอย่างรุนแรง หรือแยกตัวผู้ต้องขังออกไปจากสังคมตามนัยของแนวความคิดที่มีมาแต่เดิม เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการลงโทษเท่านั้น จุดประสงค์หรืออุดมคติที่นานาอารยประเทศ ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบัน มุ่งหนักไปในทางให้การศึกษาอบรมแก้ไขจิตใจผู้ต้องขังให้ประพฤติกลับตนเป็นพลเมืองดี เป็นสำคัญ ทั้งมีความเชื่อว่าการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับความประพฤตินั้น จำต้องดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม และจัดสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ไปในทางส่งเสริมจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดความรู้สึกว่ายังเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคมอยู่ กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุก

ขั้นตอนจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาระเบียบวินัย การควบคุม ฯลฯ ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยปฏิบัติอันจำเป็นที่มีผลเกื้อกูลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขัง (Necessary Supportive Services) เช่น การสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างพนักงานเรือนจำกับผู้ต้องขัง การใช้บริหารจิตบำบัดและสังคมบำบัดแก่ผู้ต้องขัง การให้บำเหน็จรางวัลและผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการ และการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง เป็นต้น ดังนั้น กระบวนการปฏิบัติกับปัจจัยจำเป็นเพื่อเกื้อกูลในการปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังจึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัจจัยจำเป็นเพื่อเกื้อกูลในการปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมประการหนึ่งที่สำคัญคือ การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง ซึ่งกระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สิทธิผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น มีอยู่หลายมาตรการ เช่น การใช้ระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขัง การพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษ หรือการจัดส่งให้ไปอยู่ในทัณฑนิคม เป็นต้น นับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติข้อ 70 ซึ่งบัญญัติว่า "ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องจัดให้มีระบบการให้ประโยชน์ตอบแทนอันเหมาะสม และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามชั้นของผู้ต้องขัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี มีความสำนึกรับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่งส่วนได้เสียในอันที่จะนำความสนใจ และความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง" ซึ่งสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังจะมีเงื่อนไขผูกพันกับระบบการจัดชั้น

การจัดชั้นของผู้ต้องขัง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเคร่งครัดในระเบียบวินัย และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น โดยการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขังซึ่งพิจารณาจากผลก้าวหน้าในด้านฝึกอบรมและพัฒนาความประพฤติ ย่อมเห็นได้ว่า การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์กับการจัดชั้นของผู้ต้องขังอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีและอยู่ในระเบียบวินัยโดยสม่ำเสมอจะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างน้อยหนึ่งชั้นและยังได้รับประโยชน์ความสะดวกสบายต่าง ๆ สูงขึ้นอีก เท่ากับเป็นการยั่วยุผู้ต้องขังให้แข่งขันการทำความดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย ก็จะถูกลดชั้นลงและถูกตัดความสะดวกสบายที่เคยได้รับอยู่ตามไปด้วย

จะเห็นได้ว่า สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังถือว่าเป็นปัจจัยเกื้อกูลในการปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เกิดแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติตนเป็นคนดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์

ต่าง ๆ ซึ่งสิทธิประโยชน์ดังกล่าวที่ผู้ต้องขังจะได้รับขึ้นอยู่กับระบบการจัดชั้นที่ผู้ต้องขังในแต่ละชั้นจะได้รับแตกต่างกันไปและเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขัง กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรื่องของระบบการจัดชั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กันกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ ทำให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิด มีความรับผิดชอบต่อสังคมและยังเป็นการคุ้มครองสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผู้เขียนเห็นว่าระบบการจัดชั้นเป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยจะต้องคำนึงถึงหลักทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยจะต้องมีปัจจัยเกื้อกูลให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เป็นรางวัลตอบแทน ทำให้ผู้ต้องขังเกิดแรงจูงใจให้ต้องปรับปรุงแก้ไขตนเองไปในทางที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากความผิด เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมและยังเป็นการคุ้มครองสงคมได้ด้วย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีอันเป็นสิทธิที่พึงจะได้รับของผู้ต้องขัง

4.2.2 เปรียบเทียบแนวคิดในการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีของต่างประเทศกับระบบการจัดชั้นในประเทศไทย

การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังนั้น เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการอบรมแก้ไขความประพฤติ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง กระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น มีอยู่หลายมาตรการ เช่น การใช้หลักการจัดชั้นของผู้ต้องขัง การพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษ หรือการลดวันต้องโทษจำคุก เป็นต้น ในประเทศไทยกระบวนการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเพื่อตอบแทนความประพฤติระหว่างที่ต้องโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำที่สำคัญ คือ ระบบการจัดชั้น โดยระบบดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับการพักการลงโทษหรือการลดวันต้องโทษ ซึ่งผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยมเท่านั้นที่มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามการจัดชั้นของผู้ต้องขัง มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเคร่งครัดในระเบียบวินัย และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น โดยการให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขังซึ่งพิจารณาจากผลก้าวหน้าในด้านฝึกอบรมและพัฒนาความประพฤติ ย่อมเห็นได้ว่า การให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับระบบการจัดชั้นของผู้ต้องขังอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีและอยู่ในระเบียบวินัยโดยสม่ำเสมอจะได้รับการพิจารณาได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างน้อยหนึ่งชั้นและยังได้รับประโยชน์จากความสะดวกสบายต่าง ๆ สูงขึ้นไปอีก เท่ากับเป็นการยั่วยุผู้ต้องขังให้แข่งขันการทำความดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย ก็จะถูก

ลดชั้นลงและถูกตัดความสะดวกสบายที่เคยได้รับอยู่ตามไปด้วย ซึ่งการจัดชั้นของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทยกำหนดเฉพาะนักโทษเด็ดขาดแล้วเท่านั้น ซึ่งตามกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องนักโทษเด็ดขาด ข้อ 44 กำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดไว้ 6 ชั้น คือ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลวและชั้นเลวมาก

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการจัดชั้นของผู้ต้องขังถือเป็นสิทธิประโยชน์ตอบแทนอย่างหนึ่งในการจูงใจผู้ต้องขังให้มีทัศนคติที่ดี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ดังกล่าว ขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่ว่าในด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพจะต้องเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคน เพราะผลที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพนั้นจะเป็นสิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังแต่ละคนได้มีการพัฒนาแก้ไขฟื้นฟู มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม อีกทั้งสามารถใช้ชีวิตในอนาคตได้โดยปราศจากความผิดและไม่ไปกระทำความผิดซ้ำอีก

สำหรับประเทศไทยนั้นผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความวิริยะอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น การเลื่อนชั้น การพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษ เป็นต้น[278] โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดวันต้องโทษดังกล่าว นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นดี ชั้นดีมากและชั้นเยี่ยมเท่านั้นที่จะได้รับการพิจารณาตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การจัดชั้นกับการลดวันต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังจึงมีความสัมพันธ์กันตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

การลดวันต้องโทษจำคุกเป็นมาตรการในการลดระยะเวลาในการต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังให้ลดน้อยลง โดยการลดโทษจำคุกต้องปล่อยให้ผู้ต้องขังออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาโดยให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ หากมิได้กระทำผิดเงื่อนไขหรือกระทำผิดอาญาขึ้นอีก ผู้ได้รับการลดวันต้องโทษต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริง แต่หากกระทำผิดอาญาขึ้นใหม่ก็จะต้องเพิ่มโทษในคดีใหม่เข้าไปได้

หลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษจากความประพฤติที่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมวด 8 เรื่องวินัยของผู้ต้องขังมาตรา 32(6) ดังนี้

นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

---

[278] พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 (2)(5)(6).

ฯลฯ

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกให้ไม่เกินเดือนละห้าวัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา

ฯลฯ

จากบทบัญญัติดังกล่าวและกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2521) มีสาระสำคัญที่จะพิจารณาให้ผู้ต้องขังได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี 5 ข้อ ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี

คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดีมี 3 ข้อดังนี้

ก. ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและให้หมายความรวมถึงบุคคลที่ถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย และ

ข. ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีนักโทษผู้นั้นต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตและศาลได้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา

ดังนั้น เมื่อนักโทษเด็ดขาดคนใดประพฤติดีเมื่อเริ่มเดือนที่ 7 จะได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุกตามขั้นที่จำแนกไว้ แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดยังอยู่ในชั้นกลาง ชั้นเลว ชั้นเลวมากก็ยังไม่ได้รับประโยชน์ต้องให้รอจนกว่าจะสมความดีให้เข้าหลักเกณฑ์คุณสมบัติก่อน

ส่วนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษจำคุกในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี จึงจะเริ่มได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษตามชั้นที่มีอยู่ตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อ 2

ค. ต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี

2. จำนวนวันที่จะได้รับลดวันต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษา

กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษกรณีมีความประพฤติดีไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2521 ดังต่อไปนี้ นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นของนักโทษเด็ดขาดและตามจำนวนวัน ดังต่อไปนี้

ก. ชั้นเยี่ยม เดือนละห้าวัน

ข. ชั้นดีมาก เดือนละสี่วัน

ค. ชั้นดี เดือนละสามวัน

ฉะนั้น จากกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดีจึงมีอยู่เพียง 3 ชั้น คือ นักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก และนักโทษเด็ดขาดชั้นดี

3. วิธีดำเนินการเพื่อขอลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกจากความประพฤติดี

เมื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้รับรายงานจากเรือนจำแต่ละแห่งถึงจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในอันที่จะได้รับลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกจากการที่นักโทษเด็ดขาดเหล่านั้นมีความประพฤติดี อธิบดีกรมราชทัณฑ์จะดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

ก. ผู้แทนของกรมราชทัณฑ์

ข. ผู้แทนของกรมตำรวจ

ค. ผู้แทนของสำนักงานอัยการสูงสุด

ง. ผู้แทนของกรมประชาสงเคราะห์

จ. จิตแพทย์จากกรมการแพทย์

คณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกได้รับการเสนอเพื่อขอให้ลดวันต้องโทษแก่นักโทษเด็ดขาดจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ คณะกรรมการดังกล่าวจะพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่ในแฟ้มของนักโทษเด็ดขาด โดยอาศัยการลงมติเสียงข้างมากในคณะกรรมการแต่ละคนและอนุมัติการปล่อยตัวไปโดยลดวันต้องโทษ

4. การตัดสิทธิจำนวนวันที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุก

ได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า การลดวันต้องโทษจำคุกเป็นมาตรการซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้นำมาใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังแข่งขันกันทำความดี มีความประพฤติดี ฉะนั้นหากนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดจำนวนวันต้องโทษจำคุกคนใด ได้กระทำผิดวินัยหรือมีความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง อาจถูกพิจารณาตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกได้โดยอำนาจตัดจำนวนวันที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุกเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานกรมราชทัณฑ์ทราบ รายละเอียดจำนวนวันที่สามารถตัดได้มีดังนี้

ก. ไม่เกินหกสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น
2. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายพนักงานเจ้าหน้าที่
3. พยายามหลบหนี หรือได้หลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา

4. ขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งหน้า

5. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำและได้เกิดความเสียหายขึ้น

6. กระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับเงินหรือสิ่งของต้องห้าม

ข. ไม่เกินสามสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ก่อความวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเนือง ๆ

2. ก่อความวุ่นวายแต่ไม่ร้ายแรง

3. จงใจหลีกเลี่ยงการงาน

4. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น

5. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำ แต่ไม่เกิดความเสียหายขึ้น

ค. ไม่เกินสิบห้าวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. กระด้างกระเดื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

2. วิวาทกับผู้ต้องขังอื่น

3. เล่นการพนัน

4. ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้กระทำผิดวินัยผู้ใดมีวันลดวันต้องโทษไม่ถึงสามสิบวันสำหรับกรณีตาม ก. หรือไม่ถึงสิบห้าวันสำหรับกรณีตาม ข. ให้ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกที่มีอยู่ทั้งหมดและจะลงโทษฐานผิดวินัยสถานที่อื่นอีกด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแก่ความหนักเบาของการกระทำผิดวินัยนั้น

5. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับลดวันต้องโทษจำคุกเพราะประพฤติดี

นักโทษเด็ดขาดคนใดเหลือโทษจำคุกต่อไปเท่ากับจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุกที่จะได้รับ คณะกรรมการพิจารณาซึ่งประกอบด้วยบุคคลตามที่กำหนดไว้ในข้อ 3 (คณะกรรมการพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุก) ก็จะมีมติให้เรือนจำดำเนินการปล่อยตัวไปโดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเคร่งครัด

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์การลดวันต้องโทษสำหรับประเทศไทยแล้วไม่ว่าผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยสันดานกับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาดได้รับการลดวันต้องโทษไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการลดวันต้องโทษคำนึงถึงพฤติกรรมขณะอยู่ในเรือนจำเป็นหลัก แต่พฤติกรรมก่อนเข้าเรือนจำและพฤติกรรมในอนาคตเป็นลำดับรองลงมา

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังเปลี่ยนทัศนคติ มีพัฒนาการด้านพฤติกรรมที่ดี สามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิดเมื่อได้รับการปล่อยตัวไป มีการให้ความสำคัญกับการให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรม การทำงานตามความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน เพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เช่น การทำงานของผู้ต้องขังเพื่อแลกกับระยะเวลาการลดวันต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลให้จำคุก อันเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังเกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีพฤติกรรมที่ดีเมื่อออกไปจากเรือนจำสามารถนำวิชาชีพนั้นไปใช้ชีวิตในสังคมได้ โดยมีหลักการและแนวคิดของต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียได้นำระบบความเชื่อถือ (Credits System) มาใช้กล่าวคือ เมื่อบุคคลซึ่งถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาและให้รับโทษจำคุกในเรือนจำ ต้องรับโทษตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ เว้นแต่ จะได้รับการลดระยะเวลาบังคับโทษภายใต้อำนาจของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ โดยทุก ๆ หกเดือนของการรับโทษจำคุกอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้ต้องขังได้รับความเชื่อถือเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนเป็นจำนวนหกเดือน จำนวนความเชื่อถือที่น้อยกว่าอัตรานี้ให้นำมาปรับใช้กับกำหนดเวลาจำคุกอย่างต่อเนื่องใด ๆ ที่มีกำหนดเวลาน้อยกว่านี้ การให้ความเชื่อถือให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ โดยความเชื่อถือดังกล่าวนั้นเป็นสิทธิประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่สิทธิตามกฎหมาย ความเชื่อถือนี้จะต้องสร้างขึ้นเองและอาจถูกริบคืนได้ และให้ผู้ต้องขังทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติพึงได้รับความเชื่อถือมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

การได้รับความเชื่อถือนั้นตาม California Penal Code. Article 2.5.Credit on Term of Imprisonment§ 2933 นั้น พิจารณาจากความประพฤติของผู้ต้องขังโดยจะได้รับความเชื่อถือในการลดระยะเวลาการรับโทษลง 1 ใน 4 ของเวลาที่ต้องโทษหรือของโทษขั้นต่ำ จากการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขัง โดยลดระยะเวลาการรับโทษลง 1 ใน 12 ของระยะเวลาการรับโทษ หรือได้รับความเชื่อถือจากการทำสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการทำสำเร็จตามเป้าหมายนั้น คือการบรรลุขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพที่จัดขึ้นโดยกรมราชทัณฑ์แห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ในตารางความเชื่อถือ ถ้าผู้ต้องขังอยู่ในแผนงานความเชื่อถือและทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ก็จะได้รับความเชื่อถือ ซึ่งการกำหนดเป้าหมายในแต่ละแผนงาน จะต้องระบุชนิดของความเชื่อถือที่ใช้บังคับและจะต้องระบุมาตรการในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ มาตรการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร โดยดูจากความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย การประเมินผลของผู้สอนและการทดสอบที่ได้มาตรฐานและหากผู้ต้องขังทำไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด จะไม่ได้รับความเชื่อถือไม่ว่ากรณีใดก็ตาม จะเห็นได้ว่าความเชื่อถือที่ผู้ต้องขังแต่ละคนได้รับนั้นสามารถที่จะ

สะสมเพื่อนำไปลดวันต้องโทษจำคุกของตนได้อันเป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดการพัฒนาตนเอง มีสิ่งที่จะกระตุ้นให้สามารถแก้ไขตนเองได้ อย่างไรก็ตามหากผู้ต้องขังคนใดที่มีสิทธิได้รับความเชื่อถือ แต่ปฏิเสธการทำงานหรือถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มไม่ได้รับความเชื่อถือ โดยกรรมการจัดประเภท เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบวินัยอย่างร้ายแรง ในการฝึกอาชีพหรือการทำงาน ผู้ต้องขังนั้นจะไม่ได้รับความเชื่อถือดังกล่าว จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการฝึกวิชาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะได้รับเพื่อสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังเองที่สามารถสะสมวันลดวันต้องโทษจากวันทำงาน ซึ่งสามารถลดวันต้องโทษของพวกเขาได้มากถึงครึ่งหนึ่ง แต่ถ้าผู้ต้องขังสร้างปัญหาก็จะสูญเสียความเชื่อถือในการทำงานไป เป้าหมายที่สำคัญของการฝึกวิชาชีพ คือ ผู้ต้องขังได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานจะสอนให้รู้จักการควบคุมตัวเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับคืนสังคม

โดยในมลรัฐแคลิฟอร์เนียจะมีการมอบหมายงานให้กับผู้ต้องขัง โดยคณะกรรมการจัดประเภทจะจัดกลุ่มงานให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละกลุ่มงานจะได้รับความเชื่อถือที่แตกต่างกันไป และบางกลุ่มงานก็ไม่ได้รับความเชื่อถือขึ้นอยู่กับการจัดประเภทผู้ต้องขัง การจัดกลุ่มงานดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์กับสิทธิพิเศษที่ผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มงานจะได้รับซึ่งแตกต่างกันไป โดยสิทธิพิเศษที่ผู้ต้องขังจะได้รับจะพิจารณาจากพฤติกรรม การจัดประเภทการควบคุมตัว และงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขัง และทางเรือนจำหรือทัณฑสถานอาจเพิ่มสิ่งจูงใจแก่กลุ่มสิทธิพิเศษแต่ละกลุ่มเป็นไปตามความพร้อมของทรัพยากร และข้อจำกัดที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยด้วย สิทธิพิเศษดังกล่าวจะต้องพิจารณาว่าถ้าผู้ต้องขังประเภทการควบคุมตัวและงานที่ได้รับมอบหมายเดียวกัน จะต้องได้รับสิทธิเศษที่เท่าเทียมกัน

เมื่อกล่าวถึงการจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนของผู้ต้องขังแล้ว ในมลรัฐไวโอมิ่งแห่งสหรัฐอเมริกาได้มีการนำหลัก Good Time Allowances มาใช้แก่ผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสม สมควรเป็นแบบอย่าง โดยผู้ต้องขังสามารถลดจำนวนวันที่ผู้ต้องขังได้รับโทษจากโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงได้ ตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในระเบียบและข้อบังคับของมลรัฐไวโอมิ่ง

หลัก Good Time Allowances คือ การลดโทษเนื่องจากผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมสมควรเป็นแบบอย่าง ซึ่งหมายความถึง การทำตามกฎระเบียบของเรือนจำ การทำตามคำสั่ง คำแนะนำ เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย การฝึกอาชีพ การศึกษา การรักษาและฟื้นฟูสภาพ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมที่ทางเรือนจำจัดขึ้น เป็นต้น และการมีทัศนคติ

ที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมดังกล่าวนั้น ยังรวมถึง การเข้าร่วมการวางแผนเฉพาะบุคคล การมุ่งมั่นในการทำงาน การศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาและฟื้นฟูสภาพที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดให้ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำ เป็นต้น การลดโทษเนื่องจากผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมควรเป็นแบบอย่าง แยกพิจารณาได้ 3 กรณี

1. การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี (Good Time Allowance) คือ การลดจำนวนวันที่ผู้ต้องขังต้องได้รับโทษจากโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงสุด โดยลดลงได้ไม่เกิน 15 วันต่อเดือนของแต่ละเดือนที่รับโทษ การลดโทษที่อาจมอบให้นั้นเป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ต้องขัง การลดโทษเป็นไปตามหลักการอภัยโทษ ไม่ใช่สิทธิของผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขัง มีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขณะอยู่ในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจกำหนดให้มีการลดโทษในแต่ละเดือนที่รับโทษเพื่อนำไปหักออกจากโทษขั้นต่ำหรือโทษสูงสุดที่ผู้ต้องขังได้รับ การลดโทษต้องไม่เกิน 15 วันต่อเดือนของโทษขั้นต่ำ หรือโทษสูงสุดที่ผู้ต้องขังได้รับในแต่ละเดือน เมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำ การกำหนดวันปล่อยตัวคำนวณได้จากการลดโทษทั้งหมดที่อาจจะรับจากโทษสูงสุด การคำนวณนี้ไม่ใช่ส่วนประกอบของการพิจารณาเพื่อลดโทษ แต่เป็นเพียงเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ ไม่ว่ากรณีใดก็ตามการได้รับการลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี จะไม่เป็นเหตุให้โทษสูงสุดเหลือน้อยกว่าโทษต่ำสุดที่ผู้ต้องขังได้รับ ผู้ต้องขังจะไม่ได้รับการปล่อยตัวจากการคุมขังจนกว่าครบกำหนดการรับโทษโดยคิดจากระยะเวลาการรับโทษขั้นต่ำหักออกด้วยระยะเวลาการลดโทษหรือระยะเวลาการลดโทษกรณีพิเศษ

2. การลดโทษกรณีพิเศษ (Special Good Time Allowance) คือ การลดโทษขั้นต่ำที่ผู้ต้องขังจะต้องได้รับ โดยเพิ่มขึ้นจากการลดโทษปกติ การพิจารณาเพื่อลดโทษในกรณีพิเศษเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากทัศนคติที่ดี และพฤติกรรมที่เหมาะสม สมควรเป็นแบบอย่างหรืออื่น ๆ การอนุญาตให้มีการลดโทษกรณีพิเศษเป็นหลักการอภัยโทษไม่ใช่สิทธิของผู้ต้องขัง ถ้าผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน คณะกรรมการอาจเพิ่มการลดโทษให้อีก 1 เดือนของโทษขั้นต่ำที่ต้องได้รับในแต่ละปีตลอดระยะเวลาการรับโทษขั้นต่ำ โดยเพิ่มจากการลดโทษที่กำหนดไว้ในกรณีปกติ แต่ไม่เกินอัตราสูงสุดที่กำหนดไว้สำหรับการลดโทษใน 1 ปี

3. การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดีในระหว่างการพักการลงโทษ (Parole Good Time Allowance) คือ การลดจำนวนวันที่ต้องรับโทษของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษสูงสุดไม่เกิน 20 วันต่อเดือน ของแต่ละเดือนที่รับโทษสูงสุด หากผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยคุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขของการพักการลงโทษ คณะกรรมการอาจให้การลดโทษในระหว่างการพักการลงโทษ

แต่ละเดือน การลดโทษในเวลาพักการลงโทษ อาจมอบให้ผู้ได้รับการพักการลงโทษในแต่ละครั้งไม่เกิน 20 วันต่อเดือน ในแต่ละเดือนที่อยู่ระหว่างพักการลงโทษ การลดโทษที่ได้รับนั้นจะนำไปหักออกจากโทษสูงสุดของผู้ได้รับการพักการลงโทษ เมื่อผู้ต้องขังเปลี่ยนสถานะเป็นพักการลงโทษให้กรมราชทัณฑ์คำนวณวันที่จะได้รับการปล่อยตัวจากการพักการลงโทษ โดยคำนวณจากการลดโทษที่ได้รับมาก่อนหน้าและการลดโทษที่อาจจะได้รับเต็มจำนวนให้ระหว่างพักการลงโทษสำหรับโทษสูงสุด การคำนวณนี้ไม่เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาเพื่อลดโทษเป็นแต่เพียงเพื่อบริหารจัดการเท่านั้น

การจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์นั้นในประเทศอังกฤษมีระบบ “Mark System” ของ Maconochie ได้กล่าวอ้างว่าสามารถปรับใช้ได้ทั้งกับชายและหญิงประกอบด้วยลักษณะทั้งสิ้น 5 ประการด้วยกัน ประการแรก ระบบนี้เป็นการปฏิรูปที่สมควรได้รับการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูประดับปัจเจกบุคคลของผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการขัดขวางมิให้กระทำผิดและวัตถุประสงค์เชิงความยุติธรรมเพื่อตอบสนอง ประการที่สอง เป็นระบบที่เน้นการลงทัณฑ์เชิงหน้าที่มากกว่าเชิงระยะเวลา ผู้ถูกตัดสินว่ามีความผิดจะไม่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับอิสรภาพที่จะได้รับว่าเมื่อใด แต่จะได้รับการรับรองเมื่อบรรลุภารกิจที่ได้รับมากกว่า ประการที่สาม ระบบนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการวัดผลงานที่สำเร็จลุล่วง การให้รางวัลในพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดจนการปรับหากประพฤติผิด และการผ่อนผันจากการซื้อคะแนน ประการที่สี่ ระบบนี้ได้พัฒนาแนวทางการลงทัณฑ์ที่ชัดเจนในแต่ละขั้น ระหว่างขั้นการลงทัณฑ์กับขั้นการฝึกอบรมและส่งเสริมคุณธรรม ประการสุดท้าย ระบบของ Maconochie นี้ไม่จำกัดเฉพาะแต่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยในขณะที่ทฤษฎีอื่น ๆ มุ่งเน้นการหาระบอบราชทัณฑ์ที่ดีที่สุด แต่ทฤษฎีของ Maconochie กลับสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบราชทัณฑ์ที่กว้างกว่า ทั้งนี้ Maconochie มิได้มุ่งเสนอแนะรูปแบบขององค์กรราชทัณฑ์ว่าควรเป็นอย่างไร แต่กลับเสนอแนะวัตถุประสงค์ใหม่ ตลอดจนจิตวิญญาณของการบริหารงานราชทัณฑ์ในภาพรวม

ดังนั้น นักโทษจะถูกพิจารณาตัดสินโทษให้ชดเชยกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปและถูกประเมินด้วยระบบคะแนน การปล่อยตัวต้องให้ผู้กระทำผิดบรรลุถึงสมดุลของคะแนนเทียบเคียงกับผลการลงโทษของตน แต่คะแนนนั้นจำต้องมีบทบัญญัติ ฉะนั้น การซื้อคะแนนจึงสามารถยืดระยะเวลาการลงทัณฑ์ทางอาญาของตนได้ ระบบดังกล่าวจึงต้องออกแบบอย่างระมัดระวังเพื่อมิให้การปล่อยตัวเกิดขึ้นง่ายเกินไปสำหรับนักโทษที่ไม่มีความอดทนอดกลั้น เพราะระบบนี้ยังต้องการปราบปรามผู้กระทำผิดอยู่ โดยคำนึงถึงพฤติกรรมภายในจิตใจที่ได้รับการยอมรับและความต้องการของนักโทษที่จะเข้ารับโทษ ทั้งนี้ Maconochie เชื่อมั่นว่าอุปนิสัยที่ดีสมควรได้รับการสนับสนุนอย่างมีประสิทธิผล สมควรส่งเสริมชีวิตในอนาคตของนักโทษเอง

ทฤษฎีการลงทัณฑ์ของ Maconochie แสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์หลักของการลงโทษควรเป็นการปฏิรูปผู้กระทำผิด สำหรับ Maconochie เองแล้ว การป้องปรามเป็นการเสริมให้การปฏิรูปนี้สมบูรณ์ ภายใต้กฎหมาย Bloody Code การป้องปรามได้นำไปใช้ในการบังคับอาชญากรจำนวนหนึ่งซึ่งมีผลมากกว่านำไปใช้กับผู้กระทำผิดจำนวนมาก ตามทัศนะของ Maconochie แล้ว สาเหตุของอาชญากรรมย่อมมีพื้นฐานที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจ สังคมและสภาพร่างกาย Maconochie เชื่อว่าอาชญากรนั้นขาดซึ่งคุณธรรมประจำใจ ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นบุคคลที่การกระทำจะต้องได้รับการแก้ไขผ่านการฝึกอบรมและการเยียวยารักษามากกว่าถูกควบคุมจากการถูกปรับตามสัดส่วนของอาชญากรรมที่ได้กระทำ

Maconochie เล็งเห็นว่า จุดมุ่งเน้นของการลงโทษควรเป็นการปฏิรูปบุคคล เพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดสามารถควบคุมตนเองได้อย่างยั่งยืน ฉะนั้นการที่ได้รับการปล่อยตัวหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับสำนึกความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด Maconochie กล่าวอีกด้วยว่า ระบบนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ต้องจัดผลประโยชน์ของนักโทษให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม Maconochie มองว่าระบบลงโทษเชิงราชทัณฑ์เป็นเพียงมิติทางร่างกาย แต่ “กฎเหล็ก” ของการลงโทษแท้ที่จริงแล้วต้องแก้ไขทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ การลงทัณฑ์รูปแบบใหม่จึงสมควรนำไปสู่การฝึกฝนไปสู่ระบบคุณธรรม ไม่ใช่เพียงแต่ลงทัณฑ์ต่อร่างกายแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในนัยยะนี้ Maconochie มิได้ปฏิเสธการขจัดการลงทัณฑ์ต่อร่างกายไปเสียสิ้นเชิง แต่ควรคำนึงถึงความชอบธรรมและความเป็นพลเมืองของผู้กระทำความผิดด้วย Maconochie จึงให้ความสำคัญของการมุ่งพิจารณาพฤติกรรมเชิงบวกซึ่งจะทำให้เล็งเห็นคุณค่าของคุณธรรมมนุษย์ ระบบ Mark System จึงทำให้นักโทษเป็นตัวหลักในการปฏิรูปตัวของตัวเอง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคคลเหล่านั้นเอง

Maconochie กล่าวว่า การลงโทษโดยมุ่งคำนึงถึงระยะเวลาเป็นสำคัญเป็นรากฐานของการทำร้ายระบบคุณธรรมที่ปรากฏภายในเรือนจำ และทำให้นักโทษเกิดความเกียจคร้านโดยปล่อยเวลาให้ผ่านไปเฉย ๆ บ่อนทำลายความวิริยะอุตสาหะในตัวเอง คอยนับวันเวลาพ้นโทษไปวัน ๆ Maconochie จึงเสนอแนวทางการลงโทษที่พินิจถึงหน้าที่ โดยมุ่งไปที่ระยะเวลาการลงโทษที่น้อยที่สุด แทนที่จะมุ่งไปที่ระยะเวลามากที่สุด ซึ่งระยะเวลาขั้นต่ำสุดในการลงโทษนี้อาจกำหนดว่าเป็น 2 หรือ 3 เดือน แม้ว่าจะเป็นการกระทำผิดรุนแรงน้อยที่สุดก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้นักโทษก็จะพยายามขับเคลื่อนศักยภาพของตน ตลอดจนความรู้ความสามารถ เพื่อทำงานให้บรรลุถึงระยะเวลาขั้นต่ำที่สุดที่ตนเองได้รับสำหรับการตัดสินโทษ และเมื่อมีคำถามว่าระยะเวลาเท่าใดถึงจะเหมาะสมสำหรับนักโทษที่ไม่ทำอะไรเลยเล่า Maconochie มั่นใจว่าจะไม่มีเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น เพราะเมื่อนักโทษทำงานเพื่อแลกคะแนนเป็นระยะเวลาขั้นต่ำ เขาเหล่านั้นต้องให้ความร่วมมือเป็นแน่ และจะไม่มีเวลาใดที่สูญเสียไปอย่างเปล่าประโยชน์ Maconochie ยังเสนออีกด้วยว่า

ควรมีการปล่อยตัวนักโทษให้เร็วขึ้นสำหรับการลงโทษระยะยาว เช่น นักโทษที่ได้รับโทษเนรเทศตลอดชีวิต ควรปล่อยตัวใน 5 หรือ 6 ปี

หัวใจหลักของแนวความคิดนี้ คือ การให้คะแนน (Mark) โดยนำมาคำนวณระยะเวลาการรับโทษ ประกอบกับการตอบแทนที่ได้ทำงานและพฤติกรรมที่เป็นคุณงามความดีต่าง ๆ บางครั้งเกี่ยวพันกับการจ่ายเป็นรูปของเงินตราอีกด้วย ในงานเขียนของ Maconochie ในปี 1837 เขียนถึงการให้คะแนนในพฤติกรรมของนักโทษผู้กระทำผิดที่สมควรได้รับ เช่น การทำตามระเบียบ เป็นคนมีความอ่อนน้อม มีความกระตือรือร้น มีความขยันขันแข็ง วิริยะอุตสาหะ รักความสะอาด และหมั่นทำความสะอาดในเรือนจำและห้องขัง อารมณ์เย็น ตรงต่อเวลาในการเข้าสวดมนต์และการปฏิบัติงาน และอื่น ๆ

สองทศวรรษต่อมา Maconochie แจ้งว่าแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับในเรือนจำต่าง ๆ บนพื้นฐานหลัก 7 ประการด้วยกัน คือ การกระทำโดยทั่วไป ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความกระตือรือร้นต่องานที่ทำอยู่ การมุ่งเข้าหาศาสนาเป็นที่พึ่ง การมุ่งเข้าหาเสรีภาพ และความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนขึ้นเรื่อย ๆ

การให้คะแนนจึงเป็นแก่นในการลงโทษ ส่วนการปรับเป็นการริบคะแนนที่มีอยู่ ฉะนั้นจึงส่งผลกระทบทั้งอำนาจที่นักโทษมีและระยะเวลาในการรับโทษ

ในระหว่างการรับโทษ นักโทษจะได้รับสัดส่วนคะแนนรวมเป็นการเฉพาะตัวก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการฝึกอบรม ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันกับการเข้าร่วมสมาคมหรือการรวมกลุ่มของบรรดานักโทษ สำหรับนักโทษชายนั้น Maconochie มองว่ากลุ่มที่เหมาะสมควรมีจำนวนประมาณ 6 คน แต่นักโทษหญิงควรมีจำนวนที่น้อยกว่าเล็กน้อย โดยแต่ละคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการกระทำของกลุ่ม เมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว ระบบการให้คะแนนก็จะให้เป็นกลุ่ม ๆ ไป หากมีนักโทษคนใดคนหนึ่งต้องถูกปรับคะแนน ก็จะหักคะแนนของกลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้เป็นการให้กลุ่มควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มกันเองไปในตัว หากกลุ่มใดสมาชิกยุบเลิกกลุ่มไปเสีย พวกเขาก็จะกลับเข้าสู่ขั้นตอนการรับโทษต่อไป ซึ่งเปิดโอกาสให้แต่ละคนสร้างกลุ่มใหม่ขึ้นมาได้ การกระตุ้นนักโทษให้คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม Maconochie เชื่อว่าเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกเชิงสังคมให้แก่ตัวนักโทษ และพวกเขาก็จะได้เรียนรู้ในการปรับแต่งพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมในระหว่างการรวมกลุ่มตลอดจนการกลับคืนสู่สังคมภายนอกต่อไป Maconochie เสนอว่าในแต่ละกลุ่มควรมีผู้แนะนำ (Mentor) ที่ทำหน้าที่คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา ชี้แนะ และกำกับให้สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ประพฤติดี โดย Maconochie มองว่าบุคคลที่เหมาะสมควรเป็นนักโทษชายที่แต่งงานแล้ว เพราะเขาได้เคยมีโอกาสเรียนรู้อยู่ในสังคมการรวมกลุ่มที่เรียกว่า ครอบครัว อีกทั้งมีลักษณะความเป็นผู้นำในบ้านของตนอีกด้วย กลไกสำคัญของการปฏิรูปของ Maconochie นี้ อยู่ที่การอุทิศแรงงาน

ในการผลิต เพราะการลงโทษด้วยการใช้แรงงานจะช่วยสอนให้นักโทษได้เรียนรู้ถึงตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง พัฒนาอุปนิสัยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยในการนี้งานที่ทำควรเป็นงานที่มีประโยชน์และเอื้อต่อชีวิตในอนาคตของนักโทษเอง ยกตัวอย่างเช่น นักโทษหญิงก็ควรให้ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับความเป็นหญิง Maconochie มิได้มุ่งเน้นว่างานดังกล่าวจะต้องเป็นงานหนักเสมอไป โดยอาจหมายถึงการเข้ารับการศึกษา การฝึกการเขียน หรือการฝึกฝนทักษะทางด้านดนตรีก็ได้ โดย Maconochie เชื่อมั่นว่าการฝึกอบรมจะมีส่วนช่วยให้นักโทษที่กลับคืนสู่สังคมไปแล้วนั้นสามารถอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้าจากชุมชนหรือสภาพแวดล้อมที่ยั่วยุต่อการก่ออาชญากรรม ตลอดจนสามารถข่มใจตนด้วยความรู้สึกเป็นพลเมืองได้อีกด้วย

นอกจากนั้นแล้วการบังคับโทษจำคุกของประเทศอังกฤษมีแนวปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษและมีการนำมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมาเป็นแนวทาง มีระบบการประเมินผู้ต้องขังก่อนศาลมีคำสั่งให้พ้นโทษ National Offender Assessment System พิจารณาพิเคราะห์พื้นฐานของบุคลิกภาพ ความประพฤติ เรือนจำและงานคุมประพฤติจะมอบหมาย “ให้ทำงานอะไร” ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องโทษ มีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญและมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อเสนออนุมัติจัดทำแผนที่ เรียกว่า “What Works” เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายบุคคล มีเหตุผลและทักษะทางสังคม การทำงานและการเริ่มต้นชีวิตใหม่ภายหลังการปล่อยตัว ในการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังที่พ้นจากการคุมขังทำงานได้จะเป็นการลดการกระทำความผิดซ้ำ งานด้านเรือนจำและงานคุมประพฤติจะต้องร่วมกันพัฒนาโดยมีระบบการประเมินผู้ต้องขัง (National Offender Assessment System) ประเมินผู้ต้องขังตามคำพิพากษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาพิเคราะห์พื้นฐานของบุคลิกภาพ ความประพฤติประเมินและรายงานก่อนศาลออกคำสั่งพ้นโทษ เรือนจำและงานคุมประพฤติจะมอบหมาย “ให้ทำงานอะไร” ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องโทษ มีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญและมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อนำเสนออนุมัติจัดทำแผนที่เรียกว่า “What Works” เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นแผนที่มีที่มาที่ไปมีเหตุผลและทักษะทางสังคม ยกตัวอย่างเช่น ผู้ต้องขังจำนวนกว่าครึ่งของทั้งหมดเป็นผู้ที่ยากจนจึงกระทำความผิด ความยากจนเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการทำงานที่ถูกต้องชอบธรรมมีโปรแกรมจำนวนมากที่ถูกสร้างขึ้นสามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันของผู้ต้องขังกับเหยื่อ (ผู้เสียหาย) ทำให้ผู้ต้องขังสามารถสำนึกและเข้าใจผลกระทบของพฤติกรรมของตนเอง ภาครัฐจะทำการสืบเสาะการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยออกมาแล้ว โดยเฉพาะที่ถูกจำคุกระยะสั้น ติดตามดูการพัฒนาชีวิตที่มีความแตกต่างจากก่อนรับโทษว่าดีขึ้นหรือไม่ในรายละเอียดต่าง ๆ รวมทั้งจะยุติการทำงานระหว่างเรือนจำ งานคุมประพฤติ องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ และทำการออกใบพ้นโทษจากเรือนจำและ

ผลการประเมินต่าง ๆ เช่น การทำงาน ความประพฤติ ฯลฯ ออกเป็นคำพิพากษาโดยศาล จุดสำคัญอันเป็นแนวทางในภาคปฏิบัติ คือ ผู้พ้นโทษต้องการงานทำและที่พักอาศัย ประกอบกับการตัดขาดจากสารเสพติดที่แพร่หลายในกลุ่มนักโทษในกรณีผู้ติดสารเสพติดพยายามสร้างแรงบันดาลใจและสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตที่จำเป็นเพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงลักษณะของนักโทษในเรือนจำให้อยู่ในสังคมในชีวิตใหม่ได้ ในเขตพื้นที่ที่เป็นภูมิลำเนาเดิม โดยมีการสนับสนุนจากครอบครัว อาสาสมัครช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และจากการให้คำปรึกษาจาก Probation Service ในประเทศอังกฤษมีโปรแกรมที่เชื่อว่าดีเยี่ยมมากในทางปฏิบัติในการสนับสนุนการทำงานการศึกษา กล่าวคือ เป็นโปรแกรมอบรมในพื้นที่ต่าง ๆ ภายหลังการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดแล้ว เช่น อบรมเกี่ยวกับงานก่อสร้าง มีการจัดหาสิ่งที่ต้องการให้ อบรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการทำความสะอาด กีฬา วิธีการใช้เวลาว่าง เพิ่มเติมทักษะที่ยังขาดอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตใหม่ภายนอกเรือนจำ เพื่อให้ได้งานทำที่เหมาะสม และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยโดยปราศจากการกระทำความผิดอีก

ตารางที่ 4.1 จากแนวคิดในการปฏิบัติเพื่อจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีของต่างประเทศกับระบบการจัดชั้นในประเทศไทย สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ ดังนี้

ประเด็น / แนวคิด	หลักเกณฑ์ทั่วไป	คณะกรรมการ	สิทธิประโยชน์	การแบ่งชั้นของผู้ต้องขัง	การลดวันต้องโทษ
Credits System (มลรัฐแคลิฟอร์เนีย)	- ความประพฤติ - การมีส่วนร่วม - การทำสำเร็จตามเป้าหมาย หากปฏิเสธการทำงานหรือถูกจัดอยู่ในกลุ่มไม่ได้รับความเชื่อถือ (กลุ่มงาน C) จะไม่ได้รับความเชื่อถือ	คณะกรรมการจัดประเภท ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่มีความรู้ในการจำแนกประเภทผู้ต้องขัง	- การจัดกลุ่มงานของผู้ต้องขังแต่ละคนนั้นจะมีสิทธิ พิเศษในแต่ละกลุ่มงานที่แตกต่างกันไป โดยสิทธิพิเศษของผู้ต้องขังจะต้องบังคับตามพฤติกรรม การจัดประเภทการควบคุมตัว และงานที่ได้รับมอบหมายของผู้ต้องขัง - ความเชื่อถือที่ได้รับนำไปลดกับระยะเวลาการรับโทษได้	ไม่มีการแบ่งชั้นของผู้ต้องขัง แต่มีการจัดกลุ่มงานให้กับผู้ต้องขังแต่ละคน	- คะแนนความเชื่อถือสามารถสะสมเพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกได้ - มีการจัดกลุ่มงานโดยการมอบหมายงาน - แต่ละกลุ่มงานจะได้รับความเชื่อถือแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น / แนวคิด	หลักเกณฑ์ทั่วไป	คณะกรรมการ	สิทธิประโยชน์	การแบ่งชั้นของผู้ต้องขัง	การลดวันต้องโทษ
Good Time Allowances (มลรัฐไวโอมิ่ง)	การลดโทษเนื่องจากผู้ต้องขังมีทัศนคติที่ดีและพฤติกรรมที่เหมาะสมสมควรเป็นแบบอย่าง	แยกเป็น 3 กรณี คือ - การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี เป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ - การลดโทษกรณีพิเศษเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ - การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดีในระหว่างการพักการลงโทษเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ	การลดโทษ มี 3 กรณี - การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดี - การลดโทษกรณีพิเศษ - การลดโทษเพราะมีพฤติกรรมดีในระหว่างการพักการลงโทษ	ไม่มีระบบการจัดชั้น	ผู้ต้องขังสามารถลดจำนวนวันที่ผู้ต้องขังได้รับโทษจากโทษขั้นต่ำหรือโทษขั้นสูงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบและข้อบังคับของมลรัฐไวโอมิ่ง
Mark System (อังกฤษ)	- นักโทษจะถูกพิจารณาตัดสินโทษให้ชดเชยกับสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปและถูกประเมินด้วยระบบคะแนน - จุดประสงค์หลักของการลงโทษควรเป็นการปฏิรูปผู้กระทำผิด การที่จะปล่อยตัวจึงขึ้นอยู่กับสำนึกรับผิดชอบของผู้กระทำผิด - การให้คะแนนพฤติกรรม โดยนำมาคำนวณระยะเวลาการรับโทษ ประกอบกับการตอบแทนที่ได้ทำงานและพฤติกรรมที่เป็นคุณงามความดีต่าง ๆ - ระหว่างรับโทษนักโทษจะได้รับสัดส่วนคะแนนรวมเป็นการเฉพาะตัวก่อนเข้าสู่การฝึกอบรม ซึ่งเกี่ยวพันกับการเข้าร่วมสมาคมหรือการรวมกลุ่ม โดยแต่ละคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในการกระทำของสมาชิกกลุ่ม		- ผลประโยชน์ของนักโทษสอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม - นักโทษทำงานเพื่อแลกคะแนนเป็นระยะเวลาขั้นต่ำ	ไม่มีระบบการจัดชั้น	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ประเด็น / แนวคิด	หลักเกณฑ์ทั่วไป	คณะกรรมการ	สิทธิประโยชน์	การแบ่งชั้นของผู้ต้องขัง	การลดวันต้องโทษ
การจัดชั้นในไทย	- ระยะเวลาในการจำคุกในแต่ละชั้น - ความประพฤติ - การทดสอบหรือประเมินผล	โดยทั่วไปการเลื่อนชั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำของแต่ละเรือนจำ มี 2 กรณี คือ - กรณีปกติ - กรณีมีเหตุพิเศษ	สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติของผู้ต้องขังแตกต่างกันแต่ละชั้นของผู้ต้องขัง	มี 6 ชั้น ได้แก่ ชั้นเยี่ยม ชั้นดีมาก ชั้นดี ชั้นกลาง ชั้นเลว และชั้นเลวมาก	นักโทษเด็ดขาดชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม
การจัดชั้นในสาธารณรัฐเกาหลี	ใช้ระบบก้าวหน้า โดยคะแนนความเชื่อถือคิดจากคูณกำหนดโทษคิดเป็นเดือนด้วยคะแนนพื้นฐาน หักล้างด้วยคะแนนความประพฤติ	มี 2 สภา - สภาเบื้องต้น ประกอบด้วย หัวหน้ากองรักษาความปลอดภัยของทัณฑสถาน นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เป็นต้น - สภาใหญ่ ประกอบด้วย ผู้ปกครองทัณฑสถาน ข้าราชการทัณฑสถาน อาวุโส นักจิตวิทยา แพทย์ เป็นต้น	มีการจัดสถานที่คุมขังที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังแต่ละประเภท	มี 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นห้า ชั้นสี่ ชั้นสาม ชั้นสอง และชั้นหนึ่ง	
การจัดชั้นในญี่ปุ่น	ระบบชั้นแบบก้าวหน้า - เน้นเรื่องการเลื่อนชั้น - สะสมคะแนนเพื่อเลื่อนชั้น	คณะกรรมการ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ	ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบ	มี 4 ชั้น กำหนดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังแต่ละคน ได้แก่ เกรด 4 เกรด 3 เกรด 2 เกรด 1 โดยผู้ต้องขังจะต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามชั้น	

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในการศึกษาเรื่องอาชญากรรมและการกระทำผิด ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อค้นหาสาเหตุแห่งอาชญากรรม และนำผลที่ได้มาใช้ในการแก้ไขการกระทำผิด รวมทั้งควรปรับปรุงวิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี และมิให้กระทำผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามทำให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคม สามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข การลงโทษผู้ต้องขังจะต้องคำนึงถึง “ตัวผู้กระทำผิด” หรือภูมิหลังของผู้กระทำผิดมากกว่า หรือเท่า ๆ กับ “การกระทำผิด” ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดร้ายแรงเหมือนกัน แต่อาจมีภูมิหลังหรือที่มาของการกระทำผิดนั้นแตกต่างกัน ดังนั้น การลงโทษเพื่อแก้ไขจึงควรลงโทษด้วยวิธีการหรือระยะเวลาที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคน แนวคิดในอดีตในการลงโทษเข้าสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ที่จะปรับเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคม ถึงขนาดไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมปกติได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำคนลักษณะดังกล่าวนี้ไปปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไข ยกระดับความเจริญทางจิตใจและพฤติกรรม ให้อยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐานคนปกติในสังคมนั้น ๆ ได้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ การลงโทษอย่างมีเหตุผลที่เป็นภาวะวิสัย ย่อมไม่ลงโทษเพียงเพื่อเนื่องจากว่าได้มีการกระทำผิดขึ้นเท่านั้น เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วไม่อาจแก้ไขให้กลับเป็นดั่งเดิมได้ แต่การลงโทษโดยคำนึงถึงอนาคต หรือการมองไปข้างหน้าเพื่อให้ทั้งผู้กระทำความผิดและผู้ที่รู้เห็นว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษไม่กระทำผิดขึ้นอีก หลักการลงโทษผู้ต้องขังอย่างรุนแรง หรือแยกตัวผู้ต้องขังออกไปจากสังคม ตามนัยแห่งแนวความคิดที่มีมาตั้งแต่เดิมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการลงโทษเท่านั้น จุดประสงค์หรืออุดมคติที่นานาอารยประเทศยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในปัจจุบัน มุ่งหนักไปในทางให้การอบรมแก้ไขจิตใจผู้ต้องขังให้ประพฤติกลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ ทั้งมีความเชื่อว่าการแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับความประพฤตินั้น จำต้องดำเนินการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม และจัดสภาพ

ความเป็นอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานไปในทางส่งเสริมจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดความรู้สึกว่ายังเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคมอยู่ โดยกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุกขั้นตอนจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่ว่าในด้านจัดการศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาระเบียบวินัย การควบคุม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการฝึกวิชาชีพ เพราะผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นคนยากจน มีความสามารถและความรับผิดชอบที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงต้องมุ่งเน้นที่ตัวผู้ต้องขังโดยตรง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขบุคลิกนิสัย (Character Building) ผู้ต้องขังให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีและสามารถอยู่ได้ในสังคมโดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง 2 ส่วนประกอบกัน คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคล คือ ความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาจิณของผู้ต้องขัง อันจะทำให้การปฏิบัติเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน และเป้าหมายสำคัญ คือ ผู้ต้องขังเกิดความมีส่วนร่วม ได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานจะสอนให้รู้จักการควบคุมตัวเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับคืนสู่สังคม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะต้องอาศัยปัจจัยอันจำเป็นที่มีผลเกื้อกูลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ต้องขัง (Necessary Supportive Services) โดยการให้บำเหน็จรางวัลและผลประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง และอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติดีของผู้ต้องขัง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเอาใจใส่ในการศึกษาอบรมแก้ไขความประพฤติ การฝึกวิชาชีพ และให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในการรักษาระเบียบวินัยและพัฒนาตนเอง

ปัจจัยเกื้อกูลที่เป็นการจูงใจผู้ต้องขังให้เกิดการพัฒนาตนเอง หรือจะกระตุ้นให้สามารถแก้ไขตนได้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ตอบแทนนั้น มีอยู่หลายประการ เช่น การจัดชั้นของผู้ต้องขัง การพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก หรือการจัดส่งให้ไปอยู่ในทัณฑนิคม เป็นต้น นับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติข้อ 70 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะต้องจัดให้มีระบบการให้ประโยชน์ตอบแทนอันเหมาะสม และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามชั้นของผู้ต้องขัง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความประพฤติดี มีความสำนึกรับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่ง ส่วนได้เสียในอันที่จะนำความสนใจ และความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” จะเห็นได้ว่าปัจจัยจำเป็นเพื่อเกื้อกูลในการปรุงแต่งแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวจะมีเงื่อนไขผูกพันกับระบบชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งระบบการจัดชั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังเกิดความเคร่งครัดในระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบต่อตนเองรวมทั้งส่วนรวมยิ่งขึ้น

โดยการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งพิจารณาจากความก้าวหน้าในด้านการอบรมและฝึกวิชาชีพ ตลอดจนความประพฤติในระหว่างต้องโทษจำคุก อีกทั้งการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนควรจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและตัวผู้ต้องขังแต่ละคนอย่างเหมาะสมด้วย เพราะฉะนั้นสิทธิประโยชน์ตอบแทนของผู้ต้องขังในแต่ละชั้นจะต้องมีความแตกต่างกันและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังเกิดการพัฒนาหรือกระตุ้นตนเองไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ อันจะนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูอย่างแท้จริง

ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาอาชญากรรมที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำ สภาพของเรือนจำไม่สามารถรองรับผู้ต้องขังจำนวนมากได้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยเมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำ และผ่านกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในขั้นแรกรับแล้วจะต้องอยู่รวมกัน ทำให้ให้ผู้ต้องขังมีการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน เกิดความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นระเบียบ ซึ่งทำให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมและการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ หรือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานดำเนินการอยู่จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดชั้นซึ่งเป็นสิ่งจูงใจผู้ต้องขังให้ประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละชั้น กล่าวคือ

ก) โดยปกติผู้ต้องขังทุกคนเมื่อเข้าสู่เรือนจำหรือทัณฑสถานแล้วจะถูกจัดให้อยู่ในชั้นกลางก่อน จะเลื่อนชั้นได้จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ซึ่งมีการพิจารณาเงื่อนไขของระยะเวลาในการเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือระยะเวลาของการได้รับโทษจำคุกมาแล้ว ความประพฤติและการทดสอบหรือประเมินผล ซึ่งเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวผู้ต้องขังทุกคนก็จะได้รับการเลื่อนชั้นจากชั้นกลางเป็นชั้นดี ทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะต้องใช้วิธีการปฏิบัติและระยะเวลาในการแก้ไขฟื้นฟูที่แตกต่างกัน โดยหลักผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เหมือนกัน ในทางตรงกันข้ามผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะต่างกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ต่างกัน จะต้องมีการปฏิบัติต่อหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แตกต่างกันด้วย โดยการลงโทษเพื่อการแก้ไขจะต้องคำนึงถึง “ตัวผู้กระทำผิด” หรือภูมิหลังของผู้กระทำผิดมากกว่า หรือเท่า ๆ กับ “การกระทำผิด” ดังนั้น ผู้ต้องขังที่ทำความผิดร้ายแรงเหมือนกัน แต่อาจมีภูมิหลังหรือที่มาของการกระทำผิดนั้นแตกต่างกัน แต่อาจมีภูมิหลังหรือที่มาของการกระทำผิดนั้นแตกต่างกัน ดังนั้นการลงโทษเพื่อการแก้ไขจึงควรลงโทษด้วยวิธีการหรือระยะเวลาที่เหมาะสมกับ

ผู้ต้องขังแต่ละคน เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูจะได้เหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล หากลักษณะการกระทำผิดของผู้ต้องขังแตกต่างกันแต่ได้รับการปฏิบัติหรือสิทธิประโยชน์เหมือนกันย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังได้ และหากมีการกำหนดระยะเวลาของการเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือระยะเวลาที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วเพื่อการเลื่อนชั้นที่เหมือนกันย่อมไม่เกิดประโยชน์เช่นกัน อาจทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเกียจคร้าน โดยปล่อยเวลาให้ผ่านไปเฉย ๆ ย่อมทำลายความวิริยะอุตสาหะในตัวเอง คอยนับวันเวลาพ้นโทษไปวัน ๆ ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นของผู้ต้องขังด้านระยะเวลาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงลักษณะการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดเป็นการเฉพาะรายโดยพิจารณาจากกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดมาเป็นเกณฑ์ในการที่จะได้รับการพิจารณาก่อนได้รับการเลื่อนชั้นจากชั้นกลางเป็นชั้นดีเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละรายไป ส่วนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่ว่าด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ เป็นต้น ในปัจจุบันเป็นเพียงสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจว่าผู้ต้องขังได้รับการทดสอบหรือประเมินผลแล้วเท่านั้น เช่น ตามที่ปรากฏในข้อ 16 วรรคสองของระเบียบกรมราชทัณฑ์ดังกล่าวมีการกำหนดไว้ว่า “ผลของการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้วไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก” ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการทดสอบหรือประเมินผลมากกว่าการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันผู้ต้องขังโดยส่วนใหญ่เป็นคนยากจน การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ จะต้องคำนึงว่าผลจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังดังกล่าว ผู้ต้องขังได้รับความรู้สึกต่อการมีความสามารถ รู้สึกมีความตระหนักคุณค่าของตนเอง การผ่านการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงานได้สอนให้ผู้ต้องขังรู้จักควบคุมตนเอง ซึ่งนิสัยการทำงานที่ดีที่ได้พัฒนามาจากการทำงานในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของผู้ต้องขังเมื่อกลับคืนสู่สังคม และการศึกษาอบรมหรือการฝึกวิชาชีพควรเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และเอื้อต่อชีวิตในอนาคตที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนด้วยซึ่งล้วนแล้วแต่จะต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของตัวผู้กระทำความผิดแต่ละคนประกอบด้วย การที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นจึงควรจะขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาตนเองและการเกิดสำนึกรับผิดชอบของผู้ต้องขัง ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นสำคัญมากกว่าเป็นแต่เพียงเงื่อนไขว่าผู้ต้องขังได้ผ่านเกณฑ์การเลื่อนชั้นแล้วเท่านั้น นอกจากนี้ ในการเพิ่มคะแนนความประพฤติโดยมีเงื่อนไขที่ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรมหรือการฝึกวิชาชีพ เป็นต้น ต้องนำมาใช้กับการเลื่อนชั้นของผู้ต้องขังทุกชั้นไม่จำกัดเฉพาะผู้ต้องขังชั้นดีเลื่อนเป็นชั้นดีมาก และจากชั้นดีมากเลื่อนเป็นชั้นเยี่ยมเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังสำหรับประเทศไทยนั้น ควรนำระบบการให้คะแนนความเชื่อถือมาใช้ โดยผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับคะแนนความเชื่อถือ

ทันทีที่มีการรับตัวเข้าสู่เรือนจำ โดยคะแนนความเชื่อถือของผู้ต้องขังแต่ละคนจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกำหนดระยะเวลาในการรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่แตกต่างกันของแต่ละคน โดยจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ได้รับจากความประพฤติดี ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ยิ่งผู้ต้องขังเกิดการพัฒนาด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพมากขึ้นยิ่งได้รับคะแนนมาหักล้างเพิ่มขึ้นเท่านั้น หลังจากมีการหักล้างด้วยคะแนนดังกล่าวแล้วผู้ต้องขังก็จะได้รับการเลื่อนชั้นและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและเหมาะสมกันในแต่ละชั้น

ข) ตามกฎกระทรวง ข้อ 82 กำหนดให้การเลื่อนและลดชั้นเป็นอำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละเรือนจำเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาแล้วแต่กรณีว่าเป็นการเลื่อนชั้นกรณีปกติหรือกรณีที่มีเหตุพิเศษ โดยการที่ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งคณะกรรมการจากเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำขึ้นมาทำการตรวจสอบพิจารณาว่าผู้ต้องขังคนใดจะได้รับการเลื่อนชั้นและลดชั้นหรือไม่ ซึ่งหลักการบังคับโทษจำคุกจะต้องยึดหลัก “เปิดเผย” โดยการดำเนินการบังคับโทษแก่ผู้ต้องขังต้องกระทำโดยเปิดเผย การดำเนินกระบวนการต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นในเรือนจำหรือทัณฑสถานต้องมีความเป็นภาวะวิสัยที่สามารถตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบจากทั้งภายในและภายนอกองค์กรและจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเสมอ เมื่อระบบการจัดชั้นเป็นขั้นตอนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังเคร่งครัดในระเบียบวินัย มีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น การให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขัง โดยการพิจารณาถึงผลก้าวหน้าในด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาความประพฤติตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เรือนจำจนถึงปัจจุบันไปในทางที่ดีขึ้นและอยู่ในระเบียบวินัยโดยสม่ำเสมอจะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นสูงขึ้นกว่าเดิม และจะได้รับประโยชน์ในความสะดวกสบายต่าง ๆ เพิ่มขึ้นระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกเป็นต้น แต่หากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสียก็จะถูกลดชั้นลง สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ก็จะน้อยลงไปด้วย ซึ่งล้วนแต่จะขึ้นอยู่กับดุลพินิจในการพิจารณาของผู้บัญชาการเรือนจำของแต่ละเรือนจำเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ต้องขัง การพิจารณาเลื่อนและลดชั้นจะต้องมีกลุ่มสหวิชาชีพจากภาคสังคมเข้าร่วมด้วย ไม่ว่าจะเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ เป็นต้น เพื่อการถ่วงดุลการใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อการตรวจสอบ กลั่นกรองการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำ ทำให้กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรื่องของการเลื่อนและลดชั้นมีความเชื่อถือมากขึ้น มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการบังคับโทษ และการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นของผู้ต้องขังจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจาก

ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดประกอบด้วย เป็นสำคัญทำให้ผู้ต้องขังได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเท่าเทียมและเหมาะสม

ค) ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกันสิทธิประโยชน์ต่างกันอยู่รวมกัน เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับสภาพของเรือนจำที่ไม่สามารถรองรับผู้ต้องขังจำนวนมาก ๆ ได้ จึงไม่อาจที่จะแยกผู้ต้องขังต่างชั้นออกจากกันได้ ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดชั้นที่ต้องการจะจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละชั้น นอกจากนี้แล้วการอยู่รวมกันของผู้ต้องขังดังกล่าวทำให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกันอยู่รวมกันก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกัน เกิดความเป็นอยู่ที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ เกิดความยากลำบากในการควบคุม ทำให้การปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังไม่อาจจะกระทำได้เป็นรายบุคคล แต่กลับทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเกียจคร้านปล่อยเวลาให้ผ่านไปเฉย ๆ คอยนับวันพ้นโทษไปวัน ๆ ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาเพื่อชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด และสามารถใช้ชีวิตในสังคมต่อไปได้ ประกอบกับการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยสันดานหรือผู้ต้องขังที่กระทำความผิดโดยพลั้งพลาดไม่แตกต่างกัน เนื่องจากคำนึงถึงพฤติกรรมขณะอยู่ในเรือนจำเป็นหลัก แต่พฤติกรรมก่อนเข้าเรือนจำและพฤติกรรมในอนาคตเป็นลำดับรองลงมา ดังนั้น ควรแยกผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเดียวกันอยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนในสถานที่คุมขังเดียวกัน และสถานที่คุมขังจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม ไม่ควรให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกัน สิทธิประโยชน์ต่างกันต้องอยู่ในสถานที่คุมขังเดียวกัน โดยสิทธิประโยชน์ตอบแทนจะต้องเหมาะสมกับชั้นของผู้ต้องขังแต่ละชั้นและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้ต้องขังตั้งแต่ก่อนการเข้าสู่เรือนจำ ขณะอยู่ในเรือนจำ และพฤติกรรมในอนาคตประกอบกันว่ามีการพัฒนาขึ้น ประเภทการควบคุม พัฒนาการจากการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม โดยสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังแต่ละชั้นจะต้องเหมาะสมกับคะแนนที่ได้รับจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำหรือทัณฑสถาน อีกทั้งในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังจะต้องเพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูตนเองด้วย

ง) ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ โดยให้ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน แต่ด้วยการที่ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง ทำให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของแต่ละเรือนจำทำให้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายขาดสภาพ

บังคับและกฎหมายโดยส่วนใหญ่มิได้มีการแก้ไขมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ปัจจุบันเนื้อหาและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบัน รวมทั้งหลักการในด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิของผู้ต้องขัง และหลักทฤษฎีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพบังคับของกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับระบบการจัดชั้นเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี ก่อให้เกิดผลดีแก่การปกครองบังคับบัญชา และการรักษาวินัยของเรือนจำเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกเรือนจำ ตลอดทั้งเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสัยความประพฤติ ให้ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งปัจจุบันระบบการจัดชั้นไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดี เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกันในแต่ละชั้น ขาดซึ่งหลักเกณฑ์การเลื่อนและลดชั้นที่ชัดเจนที่มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างแท้จริงมากกว่าการทดสอบหรือประเมินผลของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ขาดการตรวจสอบขั้นตอนการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นจากองค์กรภายนอก รวมถึงความชัดเจนของสิทธิประโยชน์ตอบแทนความประพฤติแก่ผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ดังนั้น ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้นควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไปให้เป็นมาตรฐานเดียวกันมีความชัดเจนทุกขั้นตอนโดยยึดหลักการบังคับโทษจำคุก ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยจะต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดประกอบกัน เพื่อให้เป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ให้ผู้ต้องขังเป็นประธานในการบังคับโทษ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง กฎหมายจะต้องบัญญัติให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยเฉพาะเรื่องระบบการจัดชั้นอันเป็นการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ นอกจากนั้นแล้วจะต้องมีการเพิ่มจำนวนของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนอัตราของผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอันจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของระบบราชทัณฑ์ต่อไป

ผู้เขียนจึงทำการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ตอบแทนของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย อังกฤษ สาธารณรัฐเกาหลีและญี่ปุ่น เพื่อแสวงหาแนวทางร่วมกันของแต่ละประเทศและนำเสนอการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เกิดแรงจูงใจในการประพฤติตนไปในทางที่ดีและได้รับสิทธิประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมอันจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษอย่างแท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นของผู้ต้องขังจะต้องคำนึงถึงลักษณะการกระทำผิดและตัวผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล วิธีการและระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิดไม่กระทำผิดซ้ำ เพื่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในลักษณะแก้ไขทีละน้อย ๆ โดยขึ้นอยู่กับระดับการตรวจสอบตนเองของผู้ต้องขังและความพยายามปรับปรุงตัวไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นจะต้องพิจารณาจากกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลมาเป็นเกณฑ์ประกอบในการเลื่อนชั้นโดยนำระบบการให้คะแนนความเชื่อมาใช้ ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับคะแนนความเชื่อถือทันทีที่มีการรับตัวไว้ การคำนวณคะแนนความเชื่อถือโดยคูณกำหนดโทษคิดเป็นเดือนด้วยคะแนนพื้นฐานซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของผู้ต้องขังแต่ละคนและการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่โดยอาศัยข้อมูลประวัติเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขัง และจะได้รับการหักล้างด้วยคะแนนที่ได้รับจากความประพฤติดีขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และได้รับรางวัลตอบแทนเนื่องจากคุณงามความดี เป็นต้น ยิ่งผู้ต้องขังมีพัฒนาการในด้านความประพฤติดีขึ้น มีส่วนร่วมกับการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพจนเกิดความถนัด จนสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติดีขึ้นย่อมได้รับคะแนนมาหักล้างมากขึ้น หลังจากที่ได้มีการหักล้างด้วยคะแนนดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องขังจะได้รับการเลื่อนชั้นและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นและเหมาะสมกันในแต่ละชั้น

2. การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังจะต้องให้ผู้ต้องขังเป็นประธานในการบังคับโทษ กล่าวคือ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่ว่าด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ จะต้องทำให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกถึงความสามารถหรือตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้นเมื่อกลับสู่สังคม โดยสามารถใช้ชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำผิด อันจะเป็นการป้องกันสังคม ที่สำคัญผู้ต้องขังสามารถนำทักษะที่ได้รับไปดำรงชีวิตในอนาคตได้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจว่าผู้ต้องขังได้รับการศึกษาอบรม หรือการฝึกวิชาชีพแล้วเท่านั้นตามที่ปรากฏในระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ข้อ 16 วรรคสอง โดยกำหนดไว้ว่า “ผลของการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้วไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก” ดังนั้นข้อความในส่วนนี้ควรตัดออกไป เนื่องจากการที่ผู้ต้องขังคนใดมีความสนใจหรือถนัดเรื่องใดไม่ว่าจะด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติต่าง ๆ จะต้องเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคนโดยพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลในด้านความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาจิณของผู้ต้องขัง เพื่อประโยชน์

ต่อการมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในสิ่งที่ตนเองถนัด จะทำให้เกิดการพัฒนาตนเองมากขึ้นอันจะเป็นการแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพที่แท้จริง นอกจากนี้แล้วผลที่ได้จากการที่ผู้ต้องขังได้ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น จะต้องได้รับเป็นคะแนนยิ่งมีพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจมากขึ้น มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือมีความสามารถหรือความถนัดด้านอาชีพมากขึ้น ยิ่งจะได้คะแนนสูงขึ้นเพื่อนำไปหักล้างกับคะแนนความเชื่อถือของแต่ละคน เพื่อประกอบการเลื่อนชั้นต่อไปได้ด้วย

3. หลักเกณฑ์ในการเพิ่มคะแนนความประพฤติของผู้ต้องขังไม่ว่าด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ และด้านการช่วยเหลือกิจการของเรือนจำหรือทัณฑสถาน จะต้องนำหลักเกณฑ์ในการเพิ่มคะแนนไปใช้กับผู้ต้องขังทุกชั้น ไม่จำกัดเฉพาะชั้นดีเลื่อนชั้นเป็นชั้นดีมาก หรือจากชั้นดีมากเลื่อนชั้นเป็นชั้นเยี่ยมเท่านั้น โดยจะต้องขึ้นอยู่กับการตรวจสอบและความพยามยามในการที่ปรับปรุงตัวของผู้ต้องขังแต่ละคน นอกจากนี้ผลที่ได้ทำให้ผู้ต้องขังสามารถนำคะแนนดังกล่าวไปหักล้างกับคะแนนความเชื่อถือตามที่กำหนดไว้ได้ด้วย

4. การพิจารณาเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังจะต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การบังคับโทษจำคุก ซึ่งการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้นการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นจะต้องกระทำโดยเปิดเผย มีความเป็นภาวะวิสัยที่สามารถตรวจสอบได้โดยมีการตรวจสอบจากทั้งภายในและภายนอกองค์กร และจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ เป็นต้น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย และคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ อันจะทำให้การเลื่อนและลดชั้นมีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ที่สำคัญการพิจารณาของคณะกรรมการในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขังจะต้องมีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน โดยพิจารณาข้อมูลประวัติของผู้ต้องขังจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและตัวผู้กระทำความผิดประกอบกันอันจะเป็นผลดีแก่ผู้ต้องขังทุกคนอย่างเท่าเทียมและเหมาะสม อันจะเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ประเทศไทยควรแยกผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเดียวกันอยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนและในสถานที่คุมขังจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ต้องขังในแต่ละชั้นเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ นอกจากนี้แล้วการให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนนั้นจะต้องมีความเท่าเทียมกันและเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละชั้นอย่างชัดเจน ไม่ควรให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกัน สิทธิประโยชน์ต่างกันต้องอยู่ในสถานที่คุมขังอย่างเดียวกัน เพราะจะทำให้ไม่เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังแต่อาจเป็นการเลียนแบบ

พฤติกรรมของอาชญากรซึ่งกันและกันได้ ทำให้สิทธิประโยชน์ที่ได้รับไม่เกิดประโยชน์เพื่อการจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติดีได้ ดังนั้น การให้สิทธิประโยชน์ตอบแทนจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาในด้านพฤติกรรมโดยพิจารณาจากพฤติกรรมก่อนเข้าสู่เรือนจำ ขณะอยู่ในเรือนจำและพฤติกรรมในอนาคตที่จะมีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสถานที่ควบคุม ประเภทของผู้ต้องขัง และความรับผิดชอบของผู้ต้องขังแต่ละคนอันจะทำให้เกิดแรงจูงใจแก่ผู้ต้องขังเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับชั้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้ว ควรเพิ่มสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบันโดยให้เกิดความแตกต่างกันไปในแต่ละชั้นอย่างชัดเจนขึ้นอยู่กับระดับความก้าวหน้าทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขังแต่ละคนอย่างเหมาะสม

6. ในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีความชัดเจนทุกขั้นตอนโดยยึดทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู และวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุก การให้สิทธิแก่ผู้ต้องขังในการกลับตัวเป็นดี โดยจะต้องมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง คณะกรรมการในการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นหรือในส่วนของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในแต่ละชั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้แล้วกฎหมายจะต้องบัญญัติให้องค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมด้วยอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน อีกทั้งการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในทุกขั้นตอนจะต้องคำนึงถึงลักษณะการกระทำความผิดและประวัติเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง และเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างแท้จริง

7. ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำให้แต่ละเรือนจำในอัตราที่เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขังในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล อันจะทำให้สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องและระบบการจัดชั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการบริหารระบบราชทัณฑ์

บรรณานุกรม

DPU

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กฎกระทรวงมหาดไทย.

กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2551). *งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กองทุนสวัสดิการข้าราชการ. (2542). *กรมราชทัณฑ์. คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กุลพล พลวัน, และรัชนีกร โชติชัยสถิตย์. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 สิทธิของผู้ต้องขัง* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ข้อบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2479 เรื่องการเยี่ยมเยียนและการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังและข้องบังคับอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2480 เรื่องการเข้าดูกิจการหรือติดต่อกับการงานของเรือนจำ และกงสุลเข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2487.

จารุนันท์ ฤาไชคาม. (2527). *การศึกษาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชาย เสวิกุล. (2517). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน. (ม.ป.ป.). *ทฤษฎีการลงโทษ* (เอกสารการสอนหน่วยที่ 6) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้น 22 สิงหาคม 2557, จาก http://www.stou.ac.th/Shools/Slw/upload/41716-6pdf

ธานี วรภัทร์. (2552). *กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

_____. (2555). *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

_____. (2557). *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ธีระ เมฆกมล. (2516). “การพักการลงโทษในประเทศไทย,” *วารสารราชทัณฑ์*, 21 (5).

นัทธี จิตสว่าง. (2526). *การราชทัณฑ์ในชุมชน* (เอกสารโรเนียว). กรุงเทพฯ.

_____. (2556). "จากอาจารย์ถึงศิษย์," *วารสารราชทัณฑ์*, 61 (1).

_____. (ม.ป.ป.). *หลักทัณฑวิทยา.* กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

นิคม ดาวัลย์. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 11 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษนอกเรือนจำนิคม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประเทือง ธนิยผล. (2552). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประมวลกฎหมายอาญา.

ประเสริฐ เมฆมณี. (2528). *หลักทัณฑวิทยา.* กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.

ประเสริฐ อยู่สุภาพ, ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์: ลว. (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 18 กันยายน 2557).

ปรียาพร ศรีมงคล. (2550). *เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 6 การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479.

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2531). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วารี นาสกุล, และธีระ ศรีธรรมรักษ์. (2521). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมบูรณ์ ประสพเนตร. (กรกฎาคม-สิงหาคม 2521). "รายงานการศึกษาดูงานราชทัณฑ์ ณ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และฮ่องกง," *วารสารราชทัณฑ์*, 26 (1-2).

สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ. (2541). กรุงเทพฯ: สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์.

สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. (2554). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ ปี พ.ศ. 2554.* กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

อัจฉรียา ชูตินันทน์. (2555). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อุทิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญาภาค 1.* พระนคร: ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ.

ภาษาต่างประเทศ

Bindzus. D., Ishii A. Strafvollzug in Japan.

Bureau of Correctional Administration. "Ministry of Justice Republic of Koria Correctional Administration in Korea".

California Code of Regulations Division 3. Adult Institutions, Programs and Parole.

California Penal Code.

Clemens Bartollas. (2002). *Invitation to Corrections.* Boston: USA. Allyn & Bacon.

ECCP: Report on the Standard minimum Rules for the Treatment of Prisoners. Strasbourg, 1980.

Giles Playfair and Derirck Singeton. (1965). *Crime, Punishment and Cure*. London: The Camelot Press Ltd.

Good Time Allowances for Inmates and Parolees of the Wyoming Department of Corrections.

Gunter Kaiser. (1998). Prison Systems & Correctional Laws: Europe, The United States, and Japan. A Comparative Analysis.

Herbert L. Packer. (1979). *The Limits of the Criminal Sanction*. California: Stanford University Press.

Joan Petersilia. (2003). *When Prisoners Come Home*. New York: Oxford.

Lan Bronlie, edited. (1992). *Basic Documeuts on Human Rights* (third edition, Oxford: Clarendon Press.

Prison Act 1952.

Prison Rules of 1964.

Prison Service Journal November 2011 No. 198.

Secretary of State for the Home Department. (2002). Justice for All.

Strafvollzugsgesetz. 1976.

The Prison Law.

The report of the Committee of Inquiry into the United Kingdom Prison Services.

UNAFEI. Criminal Justice Legislation of Japan.

DPU

ภาคผนวก

DPU

ภาคผนวก ก

California Penal Code

DPU

CALIFORNIA PENAL CODE

PART 3. OF IMPRISONMENT AND THE DEATH PENALTY

TITLE 1. IMPRISONMENT OF MALE PRISONERS IN STATE PRISONS

CHAPTER 7. EXECUTION OF SENTENCES OF IMPRISONMENT

Article 2.5. Credit on Term of Imprisonment

2933.

(a) It is the intent of the Legislature that persons convicted of a crime and sentenced to the state prison under Section 1170 serve the entire sentence imposed by the court, except for a reduction in the time served in the custody of the Secretary of the Department of Corrections and Rehabilitation pursuant to this section and Section 2933.05.

(b) For every six months of continuous incarceration, a prisoner shall be awarded credit reductions from his or her term of confinement of six months. A lesser amount of credit based on this ratio shall be awarded for any lesser period of continuous incarceration. Credit should be awarded pursuant to regulations adopted by the secretary. Prisoners who are denied the opportunity to earn credits pursuant to subdivision (a) of Section 2932 shall be awarded no credit reduction pursuant to this section. Under no circumstances shall any prisoner receive more than six months' credit reduction for any six-month period under this section.

(c) Credit is a privilege, not a right. Credit must be earned and may be forfeited pursuant to the provisions of Section 2932. Except as provided in subdivision (a) of Section 2932, every eligible prisoner shall have a reasonable opportunity to participate.

(d) Under regulations adopted by the Department of Corrections and Rehabilitation, which shall require a period of not more than one year free of disciplinary infractions, credit which has been previously forfeited may be restored by the secretary. The regulations shall provide for separate classifications of serious disciplinary infractions as they relate to restoration of credits, the time period required before forfeited credits or a portion thereof may be restored, and the percentage of forfeited credits that may be restored for these time periods. For credits forfeited as specified in paragraph (1) of subdivision (a) of Section 2932, the Department of Corrections and Rehabilitation may provide that up to 180 days of lost credit shall not be restored and up to 90 days of credit shall not be restored for a forfeiture resulting from conspiracy or

attempts to commit one of those acts. No credits may be restored if they were forfeited for a serious disciplinary infraction in which the victim died or was permanently disabled. Upon application of the prisoner and following completion of the required time period free of disciplinary offenses, forfeited credits eligible for restoration under the regulations for disciplinary offenses other than serious disciplinary infractions punishable by a credit loss of more than 90 days shall be restored unless, at a hearing, it is found that the prisoner refused to accept or failed to perform in a credit qualifying assignment, or extraordinary circumstances are present that require that credits not be restored.

"Extraordinary circumstances" shall be defined in the regulations adopted by the secretary. However, in any case in which credit was forfeited for a serious disciplinary infraction punishable by a credit loss of more than 90 days, restoration of credit shall be at the discretion of the secretary.

The prisoner may appeal the finding through the Department of Corrections and Rehabilitation's review procedure, which shall include a review by an individual independent of the institution who has supervisorial authority over the institution.

(e) The provisions of subdivision (d) shall also apply in cases of credit forfeited under Section 2931 for offenses and serious disciplinary infractions occurring on or after January 1, 1983.

*www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/calawquery?**codes**ection=pen*

ค้นวันที่ 14 สิงหาคม 2557

ภาคผนวก ข

California Code of Regulations Division 3

DPU

California Code of Regulations

Division 3.Adult Institutions, Programs and Parole

Chapter 1. Rules and Regulations of Adult Operations and Programs

Article 3.5 Credits

§ 3043. Credit Earning

Presentence. Credit for time served on a term prior to sentencing shall be awarded by the sentencing court pursuant to sections 2900.1, 2900.5 and 4019 of the Penal Code.

(a) Behavior. All inmates serving a determinate term of imprisonment for a crime committed before January 1, 1983, who have not waived the time credit provisions of Penal Code section 2931, shall be credited with a one-fourth reduction on their term of imprisonment, unless all or part of such good behavior credit is denied or forfeited as the result of disciplinary action in the amounts listed in section 3323. Such credit shall be calculated from July 1, 1977 or the date of reception by the department, whichever is later.

(1) Except where otherwise prohibited by law, inmates sentenced under Penal Code section 190 to an indeterminate term of 15 years-to-life or 25 years-to-life and received by the department on or after May 27, 1987 shall be credited with a one-fourth reduction on their minimum eligible parole date, unless all or part of such good behavior credit is denied or forfeited as the result of disciplinary action in the amounts listed in section 3323.

(b) Participation. All inmates described in subsection (a) shall be credited with a one-twelfth reduction on their term unless all or part of such participation credit has been denied or forfeited as the result of disciplinary action for failure or refusal to participate and perform work and/or program assignments as ordered or directed.

(c) Milestone completion credits.

(1) Milestone means the achievement of a distinct objective of a rehabilitative program as established by CDCR in the Milestone Completion Credit Schedule (see 3043(c)(6)). If an inmate is eligible for program credits pursuant to PC section 2933.05, reaching a milestone allows for awarding of such credits.

(A) Milestone completion credits for GED academic achievements shall not be awarded to inmates already possessing a GED, high school equivalency/diploma or college degree.

(B) All inmates must sign the CDCR Form 2233 (Rev. 06/11), Inmate Declaration Of General Education Development (GED) Eligibility, which is hereby incorporated by reference, prior to taking any portion of the GED exam.

(2) In addition to any credit awarded pursuant to section 3042, credit reductions to reduce an eligible inmate's term of confinement may be awarded in increments of not less than one week, but no more than six weeks in a twelve-month period for achievement of specific program performance milestones concluding with the successful completion of in-prison or Alternative Custody Program (ACP), pursuant to Chapter 1, Article 6.8, section 3078, rehabilitative programs approved and listed by CDCR on the Milestone Completion Credit Schedule (see 3043(c)(6)). One week is equivalent to 7 calendar days.

(3) Inmates who have received involuntary civil commitment for narcotic addiction for an offense perpetrated on or after January 1, 1983 are not entitled to milestone completion credits as defined in subsection 3043(c)(1).

(4) For the purposes of this section, in-prison or ACP rehabilitative programs shall include, but are not limited to academic programs, Career Technical Education programs, Cognitive Behavioral Treatment programs, substance abuse treatment, social life skills, and Enhanced Outpatient Program (EOP) group module treatment.

(5) Each program milestone shall identify the applicable credit reduction, and shall specify the performance measurement necessary for attainment. Performance measurements include the mastery/understanding of course curriculum demonstrated by completion of assignments, instructor evaluation and standardized testing. For EOP group module completions, in lieu of standardized testing, inmates must participate and successfully complete a minimum of 80 percent of all required group module treatment sessions in accordance with their mental health treatment plan within a 6-month period.

(6) Specific milestone completions and credits awarded are established by the Division of Rehabilitative Programs on the Milestone Completion Credit Schedule (Rev. 04/14), which is incorporated by reference. All changes to the Milestone Completion Credit Schedule shall be adopted in accordance with rulemaking requirements of the Administrative Procedures Act (Government Code sections 11340 through 11364).

(7) Program milestones earned in excess of six weeks within a twelve-month period shall be applied at the beginning of the next twelve-month period of continuous incarceration.

(A) For the purposes of this section, the 12-month period shall begin on the date when the first milestone completion credits are completed and verified by the Inmate Assignment Lieutenant. For ACP Participants, the 12-month period shall begin on the date when the first milestone completion credits are completed and verified by the ACP Program Manager or designee.

(B) Within 3 business days of completion of an approved performance milestone, the approved program instructor will certify completion of a milestone via a CDC Form 128-B (Rev. 4/74), General Chrono and forward the document to the Inmate Assignment Office. ACP Participants shall notify the ACP Case Manager or designee of completion of an approved performance milestone in writing and provide documentation of completion. The ACP Case Manager or designee will verify completion of the performance milestone and, upon verification, notify the ACP Program Manager of completion of a performance milestone within 3 business days via a CDCR Form 1502 Activity Report (Rev. 10/06).

(C) Upon receipt of General Chrono, within 3 business days, the inmate assignment lieutenant or custody staff member not less than the rank of lieutenant, or the ACP Program Manager or designee, will verify the inmate's eligibility for milestone completion credits and complete a CDC Form 128-G (Rev. 10/89), Classification Chrono and forward to Case Records.

(8) No milestone completion credits shall be awarded for incomplete performance milestones under any circumstances.

(9) Milestone completion credits awarded may be denied or forfeited due to disciplinary action.

(10) Inmates shall not be eligible for program milestone completion credits that result in an inmate being overdue for release.

(11) Upon parole or discharge, any program milestone completion credits unapplied shall be voided.

(d) Inmates assigned to the Western Interstate Corrections Compact or the Interstate Corrections Compact Agreement are eligible to earn Milestone Completion Credits in accordance with section 3042(b).

(e) Jail confinement. A reentry inmate who is confined in a local jail pending an investigation or disciplinary action, shall be classified and placed in an appropriate work group pursuant to section 3045.1.

(f) Return from work furlough. An inmate returned to an institution due to disciplinary action or refusal to participate in assigned work, education or vocational assignment shall be placed in work group A-2, or to workgroup C (non-credit earning) by a re-entry classification committee.

(g) Heroic acts and exceptional assistance. Up to 12 months reduction of sentence may be awarded for the following acts:

(1) Acts preventing loss of life or injury to the public, staff, or other inmates.

(2) Acts preventing significant loss or destruction of property.

(3) Providing sworn testimony in judicial proceedings involving prosecution of a felony offense which occurred within the prison.

(h) Case records staff shall process and calculate inmate Milestone Completion Credits in accordance with subsection 3042(d).

(i) Reentry Hub inmates removed from the program adversely shall be classified and placed in an appropriate work group as described in Section 3044.

California Code of Regulations Division 3.Adult Institutions, Programs and ParoleChapter 1. Rules and Regulations of Adult Operations and ProgramsArticle 3.5 Credits

§ 3043.4. Non-Credit Earning.

An inmate eligible to earn credit who refuses a full-time qualifying assignment, or is placed on non-credit earning status (Work Group C) by a classification committee for frequent work/training violations due to serious disciplinary infractions, shall not receive earned credit.

(a) Inmates placed in SHU, PSU, BMU, or ASU for misconduct due to a serious disciplinary infraction are ineligible to earn credits for a period not to exceed the number of disciplinary credits forfeited.

(b) An inmate who is placed in SHU, PSU, or ASU for misconduct described in subsection (c) or upon validation as a prison gang member or associate is ineligible to earn credits pursuant to section 2933 or 2933.05 during the time he or she is in the SHU, PSU, or ASU for that misconduct.

(c) The following offenses shall exclude an inmate from earning credit:

(1) Murder, attempted murder, and solicitation of murder. For purposes of this paragraph, solicitation for murder shall be proven by the testimony of two witnesses, or of one witness and corroborating circumstances.

(2) Manslaughter.

(3) Assault or battery causing serious bodily injury.

(4) Assault or battery on a peace officer or other non-prisoner which results in physical injury.

(5) Assault with a deadly weapon or caustic substance.

(6) Rape, attempted rape, sodomy, attempted sodomy, oral copulation, or attempted oral copulation accomplished against the victim's will.

(7) Taking a hostage.

(8) Escape or attempted escape with force or violence.

(9) Escape from any departmental prison or institution other than a camp or reentry facility.

(10) Possession or manufacture of a deadly weapon or explosive device.

(11) Arson involving damage to a structure.

(12) Possession of flammable, explosive material with intent to burn any structure of property.

(13) Solicitation of assault with a deadly weapon or assault by means of force likely to produce great bodily injury, arson, or a forcible sex act.

(14) Intentional destruction of state property in excess of four hundred dollars ($400) during a riot or disturbance.

(d) If a Rules Violation Report (RVR) finding of the misconduct is not guilty or dismissed, or if the inmate is criminally prosecuted for the misconduct and is found not guilty, the inmate may remain eligible for credit earning.

California Code of Regulations Division 3. Adult Institutions, Programs and ParoleChapter 1. Rules and Regulations of Adult Operations and ProgramsArticle 3.5 Credits

§ 3044. Inmate Work Groups.

(a) Full-time and half-time defined.

(1) Full-time work/training assignments normally mean eight (8) hours per day on a five day per week basis, exclusive of meals.

(2) Half-time work/training assignments normally mean four (4) hours per day on a five day per week basis, exclusive of meals.

(b) Consistent with the provisions of section 3375 of these regulations, all assignments or reassignments of an inmate to a work group shall be by a classification committee action in accordance with this section.

(1) Work Group F: Full-time conservation camp worker, or correctional institution inmate firefighter who has completed training for an assignment to a conservation camp or correctional institution inmate firefighter. Inmates eligible to earn day-for-day credits under Penal Code section 2933 shall be awarded two days credit for each day of qualifying performance. An inmate's ability to earn two-for-one credit shall not begin until he/she has completed conservation camp training or is assigned as an institutional firefighter. Pursuant to Penal Code section 2933.3, effective July 1, 2009, inmates eligible and assigned as institutional firefighters shall receive two-for-one credit. Conservation camp and correctional institution firefighter inmates eligible for two-for-one credit, as defined in this section, may be eligible for Work Group F credit during temporary removals from the conservation camp or correctional institution inmate firefighter setting. Inmates who become ineligible for continued conservation camp placement or as a correctional institution inmate firefighter for any reason shall be removed from Work Group F and assigned to an appropriate Work Group consistent with the remaining provisions of this section.

(2) Work Group A-1: Full-time assignment. Inmates eligible to earn Penal Code section 2933 credits shall be awarded one day credit for each day assigned to this work group. The work day shall not be less than 6.5 hours of work participation and the work week no less than 32 hours of work participation, as designated by assignment. Those programs requiring an inmate to participate during other than the normal schedule of eight-hours-per-day, five-days-

per-week (e.g., 10-hours-per-day, four-days-per-week) or programs that are scheduled for seven-days-per-week, requiring inmate attendance in shifts (e.g., three days of 10 hours and one day of five hours) shall be designated as “special assignments” and require departmental approval prior to implementation. “Special assignment” shall be entered on the inmate's timekeeping log by the staff supervisor.

(A) Full-time Cognitive Behavioral Treatment or Transitions programs, substance abuse treatment, educational and Career Technical Education programs shall not be less than 3 hours of work participation per programming day.

(B) Combination programs qualifying as full-time. Any combination of half-time work, educational or training program resulting in full-time assignment requires the same minimum participation as a regular full-time work assignment. Each combination half-time assignment requires the same minimum participation as a half-time work assignment.

(C) A full-time college program may be combined with a half-time work or Career Technical Education program equating to a full-time assignment. The college program shall consist of 12 units in credit courses only leading to an associate degree in two years or a bachelor's degree in four years.

(D) An inmate diagnosed by a physician and/or psychiatrist as totally disabled and therefore incapable of performing an assignment, shall remain in Work Group A-1 throughout the duration of their total disability.

(E) An inmate when diagnosed by a physician and/or psychiatrist as partially disabled shall be assigned to an assignment within the physical and/or mental capability of the inmate as determined by the physician and/or psychiatrist, unless changed by disciplinary action.

(3) Work Group A-2: Involuntarily unassigned.

An inmate willing but unable to perform in an assignment shall be placed in Work Group A-2. Inmates eligible to earn Penal Code section 2933 credits shall be awarded one day credit for each day assigned to this work group, in the following status:

(A) The inmate is placed on a waiting list pending availability of an assignment.

(B) An unassigned inmate awaiting adverse transfer to another institution.

(4) Work Group B: Half-time assignment. Half-time programs shall normally consist of an assignment of four hours per workday, excluding meals, five-days-per-week, or full-time enrollment in college consisting of 12 units in credit courses leading to an associate or bachelor's degree. Inmates eligible to earn Penal Code section 2933 credits shall be awarded one day credit for each day assigned to this work group. The work day shall be no less than three hours and the work week no less than 15 hours.

(5) Work Group C: Disciplinary unassigned. Zero credit.

(A) Any inmate who refuses to accept or perform in an assignment, or who is deemed a program failure as defined in section 3000, shall be placed in Work Group C for a period not to exceed the number of disciplinary credits forfeited due to the serious disciplinary infraction(s).

(B) An inmate shall remain in zero credit earning status, not to exceed the amount of disciplinary credits forfeited, and shall revert to his/her previous workgroup upon completion of the credit forfeiture. Inmates shall be returned to a classification committee for placement on an appropriate waiting list.

(6) Work Group D-1: Lockup status. Inmates assigned to a segregated housing program, except for reasons specified within section 3043.4, shall be awarded one day credit for each day assigned to this work group. Segregated housing shall include, but not be limited to, the following:

(A) Administrative Segregation Unit (ASU).

(B) Security Housing Unit (SHU).

(C) Psychiatric Services Unit (PSU).

(D) Non-Disciplinary Segregation (NDS)

(7) Work Group D-2: Lockup Status. Inmates placed in SHU, PSU, or ASU for disciplinary related offenses described in Penal Code section 2933.6 or upon validation as a prison gang member or associate are ineligible to earn credits during placement in SHU, PSU, or ASU. Inmates placed in SHU, PSU, or ASU following the commission of any other serious disciplinary infraction(s) are ineligible to earn credits for a period not to exceed the number of disciplinary credits forfeited. Zero credit.

(A) An inmate assigned to a determinate SHU term which included a forfeiture of credits shall not be placed in a credit earning assignment during the period of credit forfeiture or 180 days, whichever is less, starting from the date of change in custodial classification. An inmate confined in a secure housing unit for a division A-1 offense, as designated in section 3323(c) of these regulations, and which included great bodily injury on a non-prisoner shall not receive participation or work-time credits for up to 360 days. Upon completion of the period of credit forfeiture, the inmate shall be re-evaluated by a classification committee.

(B) An inmate's status in Work Group D-2 may be extended, in up to six-month increments, by a classification committee in unusual cases where no credit qualifying program can be assigned the inmate without causing a substantial risk of physical harm to staff or others. At the end of the designated period (six months or less), the determination shall be reviewed by an institution classification committee.

(C) An inmate in, ASU, SHU, or PSU, on indeterminate or determinate lockup status, who is deemed a program failure as defined in section 3000, may be assigned Work Group D-2 by a classification committee. An inmate assigned to Work Group C at the time of placement in ASU, SHU, or PSU, or who refuses to accept or perform work assignments, shall be assigned Work Group D-2. An inmate released from ASU, SHU, or PSU may be placed back into Work Group C by a classification committee not to exceed the remaining number of disciplinary credits forfeited due to the serious disciplinary infraction(s).

(D) If the administrative finding of the misconduct is overturned or if the inmate is criminally prosecuted for the misconduct and is found not guilty, credit earning status shall be restored to the inmate's previously-designated workgroup at the time of placement into segregated housing.

(8) Work Group U: Unclassified. An inmate undergoing reception center processing is in this status from the date of their reception until classified at their assigned institution. Inmates eligible to earn Penal Code section 2933 credits shall be awarded one day credit for each day assigned to this work group.

(c) Privileges. Privileges for each work group shall be those privileges earned by the inmate. Inmate privileges are administratively authorized activities and benefits required of

the secretary, by statute, case law, governmental regulations, or executive orders. Inmate privileges shall be governed by an inmate's behavior, custody classification and assignment. A formal request or application for privileges is not required unless specified otherwise in this section. Institutions may provide additional incentives for each privilege group, subject to availability of resources and constraints imposed by security needs.

(1) To qualify for privileges generally granted by this section, an inmate shall comply with rules and procedures and participate in assigned activities.

(2) Privileges available to a work group may be denied, modified, or temporarily suspended by a hearing official at a disciplinary hearing upon a finding of an inmate's guilt for a disciplinary offense as described in sections 3314 and 3315 of these regulations or by a classification committee action changing the inmate's custody classification, work group, privilege group, or institution placement.

(3) Disciplinary action denying, modifying, or suspending a privilege for which an inmate would otherwise be eligible shall be for a specified period not to exceed 30 days for an administrative rule violation or 90 days for a serious rule violation.

(4) A permanent change of an inmate's privilege group shall be made only by classification committee action under provisions of section 3375. Disciplinary or classification committee action changing an inmate's privileges or privilege group shall not automatically affect the inmate's work group classification.

(5) No inmate or group of inmates shall be granted privileges not equally available to other inmates of the same custody classification and assignment who would otherwise be eligible for the same privileges.

(6) Changes in privilege group status due to the inmate's placement in lockup:

(A) An inmate housed in an ASU, SHU, or PSU shall be designated Privilege Group D with the exception of inmate designated as NDS who shall retain their privilege group prior to ASU placement.

(7) An inmate in a Reentry Hub assignment shall be eligible for available privileges subject to participating in assignment programs and shall not require a privilege group designation.

(8) An inmate's privileges shall be conditioned upon each of the following:

(A) The inmate's compliance with procedures governing those privileges.

(B) The inmate's continued eligibility.

(C) The inmate's good conduct and satisfactory participation in an assignment.

(9) Inmates returned to custody from parole may be eligible to receive privileges based upon their satisfactory participation in an assignment.

(d) Privilege Group A:

(1) Criteria:

(A) Full-time assignment as defined in section 3044(a).

(B) An inmate diagnosed by a physician and/or psychiatrist as totally disabled shall remain in Privilege Group A unless changed by disciplinary action.

(C) An inmate designated by a physician and/or psychiatrist as partially disabled pursuant to section 3044(a) shall remain in Privilege Group A unless changed by disciplinary action.

(2) Privileges for Privilege Group A are as follows:

(A) Family visits limited only by the institution/facility resources, security policy, section 3177(b), or other law.

(B) Visits during non-work/training hours, limited only by availability of space within facility visiting hours, or during work hours when extraordinary circumstances exist as defined in section 3045.2(e)(2). NDS inmates in Privilege Group A are restricted to non-contact visits consistent with those afforded to other inmates in ASU.

(C) Maximum monthly canteen draw as authorized by the secretary.

(D) Telephone access during the inmate's non-work/training hours limited only by institution/facility telephone capabilities. Inmates identified as NDS are permitted one personal telephone access per week under normal operating conditions.

(E) Access to yard, recreation and entertainment activities during the inmate's non-working/training hours and limited only by security needs.

(F) Excused time off as described in section 3045.2.

(G) The receipt of four inmate packages, 30 pounds maximum weight each, per year. Inmates may also receive special purchases, as provided in subsections 3190(j) and (k).

(e) Privilege Group B:

(1) Criteria, any of the following:

(A) Half-time assignment as defined in section 3044(a) or involuntarily unassigned as defined in section 3044(a) or involuntarily unassigned as defined in section 3044(b).

(B) A hearing official may temporarily place an inmate into the group as a disposition pursuant to section 3314 or 3315.

(2) Privileges for Privilege Group B are as follows:

(A) One family visit each six months, unless limited by section 3177(b) or other law.

(B) Visits during non-work/training hours, limited only by availability of space within facility visiting hours, or during work hours when extraordinary circumstances exist, as defined in section 3045. NDS inmates in Privilege Group B are restricted to non-contact visits consistent with those afforded to other inmates in ASU.

(C) One-half the maximum monthly canteen draw as authorized by the secretary.

(D) One personal telephone access period per month under normal operating conditions.

(E) Access to yard, recreation, and entertainment activities during the inmate's non-working/training hours and limited only by institution/facility security needs.

(F) Excused time off as described in section 3045.2.

(G) The receipt of four inmate packages, 30 pounds maximum weight each, per year. Inmates may also receive special purchases, as provided in subsections 3190(j) and (k).

(f) Privilege Group C:

(1) Criteria, any of the following:

(A) The inmate who refuses to accept or perform in an assignment or is deemed a program failure as defined in section 3000.

(B) A hearing official may temporarily place an inmate into the group as a disposition pursuant to section 3314 or 3315.

(C) A classification committee action pursuant to section 3375 places the inmate into the group. An inmate placed into Privilege Group C by a classification committee action may apply to be removed from that privilege group no earlier than 30 days from the date of placement. Subsequent to the mandatory 30 days placement on Privilege Group C, if the inmate submits a written request for removal, a hearing shall be scheduled within 30 days of receipt of the written request to consider removal from Privilege Group C.

(2) Privileges and non-privileges for Privilege Group C are as follows:

(A) No family visits.

(B) One-fourth the maximum monthly canteen draw as authorized by the secretary.

(C) Telephone calls on an emergency basis only as determined by institution/facility staff.

(D) Yard access limited by local institution/facility security needs. No access to any other recreational or entertainment activities.

(E) No inmate packages. Inmates may receive special purchases, as provided in subsections 3190(j) and (k).

(g) Privilege Group D:

(1) Criteria: Any inmate, with the exception of designated NDS inmates, housed in a special segregation unit, voluntarily or under the provisions of sections 3335-3345 of these regulations who is not assigned to either a full-time or half-time assignment.

(2) Any inmate removed from the general population due to disciplinary or administrative reasons, shall forfeit their privileges within their general population privilege group pending review by a classification committee.

(3) Privileges and non-privileges for Privilege Group D are as follows:

(A) No family visits.

(B) One-fourth the maximum monthly canteen draw as authorized by the secretary.

(C) Telephone calls on an emergency basis only as determined by institution/facility staff.

(D) Yard access limited by local institution/facility security needs. No access to any other recreational or entertainment activities.

(E) The receipt of one inmate package, 30 pounds maximum weight each, per year. Inmates shall be eligible to acquire an inmate package after completion of one year of Privilege Group D assignment. Inmates may also receive special purchases, as provided in subsections 3190(j) and (k).

(h) Privilege Group U:

(1) Criteria: Reception center inmates under processing.

(2) Privileges and non-privileges for Privilege Group U are:

(A) No family visits.

(B) Canteen Purchases. One-half of the maximum monthly canteen draw as authorized by the secretary.

(C) Telephone calls on an emergency basis only as determined by institution/facility staff.

(D) Yard access, recreation, and entertainment limited by local institution/facility security needs.

(E) Excused time off as described in section 3045.2.

(F) No inmate packages. Inmates may receive special purchases, as provided in subsections 3190(j) and (k).

Chapter 1. Rules and Regulations of Adult Operations and Programs

Subchapter 4. General Institution Regulations

Article 10. Classification

§ 3375. Classification Process.

(a) The classification process shall be uniformly applied, commencing upon reception of a person committed to the custody of the Secretary and shall continue throughout the time the individual remains under the Secretary's jurisdiction. Each inmate shall be individually classified in accordance with this article. Senate Bill 618 Participants, as defined in section 3000 and pursuant to subsection 3077.1(a)(1)(C), shall receive a preliminary classification at a county facility prior to reception at a departmental institution.

(b) The classification process shall take into consideration the inmate's needs, interests and desires, his/her behavior and placement score in keeping with the Department and institution's/facility's program and security missions and public safety.

(c) Each determination affecting an inmate's placement within an institution/facility, transfer between facilities, program participation, privilege groups, or custody designation shall be made by a classification committee composed of staff knowledgeable in the classification process.

(d) The classification of felon inmates shall include the classification score system as established. A lower placement score indicates lesser security control needs and a higher placement score indicates greater security control needs.

(e) When possible, the inmate shall be given sufficient advance written notice of any classification committee hearing to provide the inmate reasonable preparation time to discuss the matter to be considered. An inmate appearing before a classification committee shall be informed of the inmate's next classification committee hearing date when it is known or can be anticipated.

(f) The classification of inmates shall provide the following procedural safeguards:

(1) Inmates shall be given written notice at least 72 hours in advance of a hearing which could result in an adverse effect. Adverse effect is defined as:

(A) Involuntary transfer to a higher security level institution/facility, which is not consistent with the inmate's placement score.

(B) Increase in the inmate's custody designation.

(C) Involuntary placement in segregated housing.

(D) Involuntary removal from an assigned program.

(E) Placement in a reduced work group.

(F) Involuntary transfer to another institution/facility because of the inmate's misbehavior or receipt of new information that may affect staff, inmates, the public, or the safety and security of the institution/facility, whether or not his/her placement score is consistent with the receiving institution's/facility's security level.

(G) Transfer of an inmate to a more restrictive institution or program where the security level is higher.

(2) Except as provided in subsection 3375(f)(3), the inmate shall be present at all initial classification committee hearings and at any other classification committee hearing which could result in an adverse effect upon the inmate.

(3) An in absentia (without inmate's presence) classification hearings may be held only when:

(A) The inmate refuses to appear before the committee.

(B) The inmate is physically incapable of appearing before the committee, or is determined by a psychiatrist to be mentally incompetent and cannot understand the purpose of the hearing.

(C) The purpose of the hearing is to:

1. Improve the inmate's conditions of confinement by reducing or removing a previously imposed restriction.

2. Approve an action requested in writing by the inmate.

3. Determine the need for scheduling, or to schedule, a future classification committee action.

(4) If the inmate was not previously notified and during the classification committee hearing an unanticipated adverse effect emerges, the hearing shall be postponed for at

least 72 hours and the inmate shall be referred to the inmate's counselor for assistance when the inmate is illiterate, or the issues are complex unless:

(A) The hearing cannot be postponed because of safety or security factors.

(B) The inmate waives the 72-hour postponement.

(5) The inmate shall be permitted to contest the preliminary score or placement score in the hearing.

(6) Each inmate appearing before a classification committee shall be:

(A) Introduced to the committee members.

(B) Informed of the purpose of the hearing.

(C) Encouraged to participate in the hearing discussion.

(D) Informed of the committee's decision.

(7) Classification committee decisions shall be based on evaluation of available information and mutual agreement of the committee members.

(g) Every decision of a classification committee shall be documented on a CDC Form 128-G, Classification Chrono.

(1) Each classification committee's documentation shall include, but not be limited to the following:

(A) The reason or purpose for the committee hearing.

(B) The action taken.

(C) The specific reasons for the action including the information upon which the decision was based.

(D) The inmate's stated preferred action, the reasons for the preference, and his/her agreement or disagreement with the committee action.

(E) If applicable, the use of any reasonable accommodation to ensure effective communication.

(F) If during the committee discussion, a member of the committee disagrees with a decision or the basis for a decision reached by the committee, he or she may provide language to the recorder to document his or her opinion for inclusion in the CDC Form 128-G.

(G) The reason(s) for the omission of any of the classification procedural safeguards identified in subsection 3375(f).

(H) If an in absentia hearing is held, reason(s) for the inmate being absent.

(I) The name, title, and signature of the committee's chairperson.

(J) The names and titles of staff who participated in the decision.

(K) The name, title, and signature of the committee's recorder.

(L) The date of the action.

(2) In addition to the preceding, documentation for transfer reviews shall also include the following:

(A) The inmate's requested transfer preference(s) and stated reason(s) for preferring that location.

(B) The institution to which the committee recommends transfer with an alternate recommendation, if different from those requested by the inmate, and the specific reasons for both recommendations.

(C) A statement of the inmate's work group upon transfer based on adverse or non-adverse transfer circumstances.

(3) When the inmate is treated under the Mental Health Services Delivery System (MHSDS) and is at the Enhanced Outpatient Program (EOP) or the Mental Health Crises Bed (MHCB) level of care, regardless of the inmate's housing, a clinician is required as a committee member at all hearings. When the inmate is in segregated housing and treated under the MHSDS at any level of care, a clinician is required as a committee member at all hearings. Documentation shall include, but not be limited to the following:

(A) The inmate's current medical/psychiatric status/level of care.

(B) MHSDS treatment needs.

(C) The inmate's ability to understand and participate in the classification hearing.

(4) In all hearings when the inmate is treated under the MHSDS and is housed in segregated housing, documentation shall include the requirements indicated in subsection 3375(g)(3) as well as the following:

(A) A clinical assessment of the inmate's likelihood of decompensation if retained in segregated housing.

(B) A summary of the clinical information provided by the clinician when an actively decompensating mentally ill inmate is recommended for transfer to a mental health program by the clinician and the decision of the committee is to retain the inmate in segregated housing.

(5) Documentation from each institution's initial classification reviews shall include the following case factors:

(A) Date of birth or age on the date of committee.

(B) Term status (first, second, etc.)

(C) County(ies) of commitment.

(D) Commitment offense(s) (include parole revocation offense(s) resulting in good cause/probable cause findings if a parole violator.)

(E) Length of sentence.

(F) When the inmate was received by the Department for the current incarceration.

(G) County of last legal residence.

(H) Escape related conviction(s).

(I) Current or potential hold(s).

(J) Arson related arrest(s) or conviction(s).

(K) Sex-related arrest(s) or conviction(s) by date.

(L) The current placement score, security level, and custody designation.

(M) The reason(s) the inmate was transferred to the current location.

(N) Current eligibility status for special programs such as camp, minimum support facility, or community correctional facility. If not eligible, the reason for each shall be noted.

(O) Current assignments (including work group and privilege group).

(P) Enemy, gang, or disruptive group concerns.

(Q) The existence of, and committee review of, confidential information.

(R) Any medical/psychiatric/disability concerns, including tuberculosis tracking code and date of the most current documentation.

(S) Any other pertinent case information and/or casework follow-up needed.

(6) Documentation for each classification committee review for transfer to the COCF program shall include the case factors listed in 3375(g)(5) and;

(A) Attorney consultation.

(B) Conviction history.

(h) An inmate shall be provided a copy of all non-confidential CDCR staff-generated documentation and reports placed in the inmate's central file unless otherwise requested in writing by the inmate.

(i) An inmate shall not remain at an institution/facility with a security level which is not consistent with the inmate's placement score unless approved by a Classification Staff Representative (CSR) or a staff person designated to serve in that capacity.

(j) A CDCR Form 839, (Rev. 07/12), CDCR Classification Score Sheet, shall be prepared pursuant to section 3375.3 on each newly received felon.

(1) In completing the CDCR Form 839, all relevant documents available during the reception center process shall be reviewed. The inmate shall be interviewed, informed of the purpose of the form, and allowed to contest specific item scores and other case factors on the form. Factors for which documentation is absent or conflicting shall be discussed during the interview.

(2) The inmate is responsible for providing documentation to support their challenge of any information on the CDCR Form 839.

(3) An effort shall be made to obtain verifiable documentation of all items on the CDCR Form 839. The probation officer's report (POR) shall be the document of choice to resolve any conflicting information received. Credit shall be given only upon verifiable documentation and shall not be given based solely on an inmate's statements.

(4) A corrected CDCR Form 839 shall be initiated when the inmate or another party presents verifiable documentation to support the change. When the change results in a

placement score which falls into the range for a different facility security level, the inmate's case shall be referred to a CSR for transfer consideration.

(k) A CDCR Form 840 (Rev. 07/12), CDCR Reclassification Score Sheet shall be prepared pursuant to section 3375.4 as part of the regular, continuous classification process. If an inmate's recalculated placement score is not consistent with the institution/facility security level where the inmate is housed, the case shall be presented to a CSR for transfer consideration.

(1) A CDCR Form 840 shall be completed:

(A) Twelve months after the date that the inmate physically arrived in the reception center and annually thereafter.

(B) Any six-month period when favorable points are granted or unfavorable points are assessed which would cause the inmate's placement score to fall outside of the facility security level.

(C) Each time a case is presented to a CSR for placement consideration.

(2) A CDCR Form 841 (Rev. 07/12), CDCR Readmission Score Sheet, shall be completed pursuant to section 3375.5 as part of the readmission process when a parolee is returned to prison.

(*l*) An automated needs assessment tool that identifies an inmate's criminogenic needs shall be administered pursuant to Section 3375.6.

Note: Authority cited: Sections 5058 and 5058.3, Penal Code. Reference: Sections 1203.8, 3020, 5054, 5068 and 11191, Penal Code; Section 8550 and 8567, Government Code; and Governor's Prison Overcrowding State of Emergency Proclamation dated October 4, 2006; *Wright v. Enomoto* (1976) 462 F.Supp. 397;*Stoneham v. Rushen* (1984) 156 Cal.App.3d 302; and *Castillo v. Alameida, et al*., (N.D. Cal., No. C94-2847).

ภาคผนวก ค

Prison Service Journal November 2011 No. 198

DPU

Alexander Maconochie's 'Mark System'

John Moore is a Senior Lecturer in Criminology and Deputy Director of the Criminal Justice Unit at the Department of Health and Applied Social Sciences, University of the West of England.

Introduction

In 1836 Alexander Maconochie accepted the post of private secretary to Sir John Franklin, the recently appointed Lieutenant Governor of Van Diemen's Land. Before his departure he was commissioned by the Prison Disciplinary Society to undertake a review of transportation within the Australian penal colony. On arrival in Hobart Maconochie swiftly drafted this report, which Franklin sent, together with the largely unfavourable responses of local officials, to the Colonial Office in October 1837. He enclosed in the bundle sent to London a summary of the findings Maconochie had prepared for Lord John Russell, the Home Secretary. Russell saw the report's relevance to the ongoing Molesworth Committee's review of transportation and published Maconochie's summary as a Parliamentary Paper[1]. The Colonial Office ordered the full set of dispatches to be printed for consideration by Molesworth and his committee.[2] Maconochie's reports not only provided a damming indictment of the operation of the transportation system but also set out an innovative alternative penal theory, which was to become known as the 'Mark System'.

Sheldon Glueck's claim that 'there is hardly a reform in the correctional field in our epoch that cannot be traced, at least partially, to the fertile imagination of Maconochie' remains true.[3] Not only did Maconochie inspire the Irish Convict system and the Reformatory Movement in the United States but indeterminate sentences, borstal, open prisons, reward schemes and stage regimes can also all be directly traced back to his ideas.

Maconochie's 'Mark System'

Maconochie's 'Mark System', which he claimed was equally applicable to both men and women, had five key characteristics. Firstly it was unashamedly reformative, placing the individual reform of the lawbreaker over both deterrent and retributive objectives. Secondly it advocated task sentences rather than time sentences. The convict was not guaranteed liberty after a set period but only on completion of the required task. Thirdly, it introduced marks as a currency through which task achievements could be measured, rewards for desirable behaviour paid, fines for misconduct levied and rations and indulgences purchased. Fourthly it developed a staged approach to penal discipline with a clear division between the punitive, punishment stage and the subsequent reformative or moral training stages. Lastly Maconochie's system was not tied to a particular institution; whilst other theories focused on the best prison regime his was a theory of punishment and reform with wider applications than 'any other form of mere imprisonment.'[4] He was not 'suggesting a form of apparatus' but seeking 'to introduce a new object and spirit into our whole penal administration.'[5]

A convict would therefore be sentenced to complete a certain task, measured in marks. Release required the lawbreaker to achieve a balance of marks on her or his account equivalent to the sentence. But marks were also required for provisions, so the convicts' purchase of anything other than bare necessities prolonged the length of their subjection to penal discipline. A refusal to co-operate resulted in a bread and water diet and an increasing debt to be paid off.[6] The system was carefully designed so release could not be obtained by mere endurance of the punishment, his system was intended to 'uniformly subjugate *all* brought under its influences'.[7] The system was calculated to internalize approved behaviour; convicts' desire to complete their punishment provided the initial incentive but Maconochie believed the good habits promoted would persist, becoming, with respect to the discharged convict's future life, 'fetters which would be only the more effectual because they are unseen'.[8]

1. Home Office, (1838), *Report on State of Prison Discipline in Van Diemen's Land*, London.
2. Colonial Office, (1838), *Despatch from Lieutenant Governor Sir J Franklin, October 1837, relative to present System of Convict Discipline in Van Diemen's Land*. London.
3. Glueck, S. (1958), Foreword to J.V. Barry *Alexander Maconochie of Norfolk Island*, Melbourne: Oxford University Press p.xi.
4. Maconochie, A. (1839a) *General Views regarding the Social System of Convict Management*, Sydney: Tegg & Co. p.19; Maconochie, A. (1846), *Crime and Punishment: The Mark System*, London: Hatchard & Son p.27.
5. Ibid p.28.
6. Maconochie, A. (1853), *Penal Discipline: Three Letters*, London: Thomas Harrison p.6.
7. Maconochie, A. (1857), *The Mark System of Prison Discipline*, London: Mitchell & Son p.1 (emphasis in original).
8. Maconochie (1839a) p.24.

Maconochie's penal philosophy asserted that the primary aim of public punishment should be the reformation of the criminal. Deterrence, whilst 'highly useful in its place', was, for Maconochie, always subsidiary to reformation.[9] This was not a common perspective; within official and public discourse the overwhelmingly dominant justification for state punishment was deterrence. Under the Bloody Code deterrence had operated on the basis that the spectacular execution of a small minority of felons was more effective than a high probability of arrest and conviction. Whilst the first half of the nineteenth-century saw a revision of these arrangements, with new penal economies requiring the arrest and punishment of far greater numbers, it was still generally considered necessary to retain the public spectacle in punishment for it to be a successful deterrent. Beccaria proposed public enslavement and Bentham's Panopticon incorporated public viewing galleries, both schemes providing the visibility their authors perceived essential for deterrence. Maconochie's view of the causes of crime was fundamentally different, anticipating future psychological, social and medical theories, he believed the criminal was morally deficient and socially inadequate; a person whose faults needed correcting through training and treatment rather than a rational being whose criminality could be controlled by a fine tuning of crime's cost benefit ratio.

Maconochie's penal philosophy asserted that the primary aim of public punishment should be the reformation of the criminal.

Maconochie's opposition to deterrence highlights the significant differences between his philosophical beliefs and those of the Utilitarians for whom punishment was 'an evil' justifiable only where its benefits to society outweighed the pain inflicted on the individual. For Beccaria and Bentham punishment was state-inflicted pain, justified by its deterrent effect on future crime; criminals were in effect sacrificed for the greater benefit of the whole society. Maconochie claimed that the promotion of deterrence was 'selfish' and inevitably led to 'injustice' and 'disproportionate severity'.[10] Society's right to sacrifice any member, whatever their crime, was an attack on the 'sacredness (of) *individual* interests' which he believed characterized 'the advance of true freedom and civilization'.[11] By rejecting the Benthamite assertion that punishment was always an evil Maconochie was able to develop an alternative legitimization. In his hands the infliction of punishment became 'medicine for the individual'; transforming it, in its reformative guise, from a necessary evil to a desirable end in its own right.[12]

The concept of 'less eligibility' was continually exploited in this period to critique reformative aspirations. Charles Dickens gave voice to these concerns when he claimed:

> *we have come to this absurd, this dangerous, this monstrous pass, that the dishonest felon is, in respect of cleanliness, order, diet, and accommodation, better provided for, and taken care of, than the honest pauper.*[13]

Although Maconochie was not insensitive to the demand that punishments retain a punitive dimension, from his earliest writings he had recognized an inherent conflict between the infliction of punishment and the promotion of reformation. The failure of the existing system resulted, he argued, directly from its attempt to simultaneously deter and reform, requiring 'existing Penal Institutions ... (to) constantly fluctuat(e) ... between these two horns of a dilemma'.[14] The infliction of punishment, Maconochie argued, inevitably placed a person in an 'unnatural position' that 'interferes especially with the free agency' crucial to appropriate social life.[15] Reformation involved promoting '*voluntary* exertion and self denial', which could only be generated when, on however an unlevel playing field, the choices of idleness and immediate gratification were also made available.[16]

Maconochie criticized the existing 'penal apparatus (as being) nearly all retrospective (and) framed to punish the past' whilst failing to 'guard against the future.'[17] It

9. Maconochie (1853) p.2.
10. Maconochie, A. (1848) *Secondary Punishment: The Mark System*, London: John Olivier p.4
11. Maconochie (1839a) pp.9-10 (emphasis in original).
12. Maconochie, A. (1847), *Comparison between Mr Bentham's views on punishment, and those advocated in connexion with the Mark System*, London: Compton p.2.
13. Dickens, C. (1997), 'A Walk in the Workhouse' (Household Words, 25th May 1850) in *Selected Journalism 1850-1870*, Edited by David Pascoe, 239-245, London: Penguin Classics p.241).
14. Maconochie (1839a) p.18.
15. Ibid p.18.
16. Ibid p.18 (emphasis in original).
17. Maconochie, A. (1846), *Crime and Punishment: The Mark System*, London: Hatchard & Son p.3.

was for this reason that the many reformative initiatives failed and he therefore rejected the usual compromise in which '(r)eformation and example must be conjointly provided for', instead arguing for 'dividing the processes employed into specific *punishment for the past* and *specific training for the future*'.[18] The two objectives were 'essentially different', one 'subdued the individual ... in just retribution for past offences' whilst the other 'raised him again ... (and) made him again worthy to be a free man.'[19] They could not be practically combined; each had its own 'science' which demanded radically different regimes to achieve their diverse objectives.[20] The initial punishment phase, Maconochie argued, 'should be severe, — but short' and be enforced 'if necessary, by *direct physical violence or constraint*, because in this stage it is desirable to subdue the prisoners' minds, and fix them, in painful retrospect, on their past guilt'.[21]

Punishment's focus, Maconochie declared, should be on achieving 'a comprehensive and manly reform' requiring the convict to display 'sustained submission and self-command'.[22] Progress towards release would be the convicts' responsibility, the system being designed to require that 'all must confess themselves subjugated, for otherwise they would never be released from it.'[23] The key to his system's inevitable success, Maconochie argued, was that it aligned the interests of the prisoner with those of society. He saw his penal system as including a corporal dimension, advocating that punishment's 'iron should enter both soul and body,' though its application required skilful measurement, for its purpose was to reshape rather than 'to scar and harden'.[24] Physical suffering, inherent in punishment, was to be given a new function; those undergoing punishment were to be 'trained to virtue, and not merely sentenced to suffering.'[25] In this sense Maconochie and other advocates of reformation were not concerned with abolishing the corporal, their task was rather to legitimize and civilize it.

Punishment's focus, Maconochie declared, should be on achieving 'a comprehensive and manly reform' requiring the convict to display 'sustained submission and self-command'.

In reviewing transportation Maconochie had claimed that the records of convicts focused exclusively on their misdeeds, whilst 'good ordinary behaviour, (such) as diligence, sobriety, obedience, honesty, fidelity, zeal, or the like' was unrecorded.[26] As a result they had no impact on decisions on matters such as the issuing of tickets of leave and tended 'to warp the judgement in forming estimates of moral character'.[27] In the hulks and local prisons, as well as in the Australian penal colonies, the regimes' focus on misbehaviour he felt removed any incentive for good or virtuous behaviour. The inevitable consequence of this was that the 'good prisoner ... (was) usually a bad man.'[28] Refocusing attention on positive behaviour Maconochie argued would allow 'the manly virtues ... to be ... sedulously cultivated'. By structuring the regime to reflect the adversity experienced in ordinary life the Mark System sought to make the prisoner the agent of his or her own reformation.[29] From this adversity there was to be 'no escape but by continuous effort', rations beyond bread and water, indulgences, and eventually freedom all depend on the prisoner's capacity to 'struggle manfully'.[30]

Sentences to imprisonment, hard labour, the galleys and transportation prior to this period were either in perpetuity or for a fixed period of time. Where forfeiture of the lawbreaker's labour was part of the intention of the sentence its measurement was problematic. Release came with time and the quantity and quality of the labour extracted were normally poor. Maconochie advocated a system that 'would set a proper value on time' and in which evasion from labour would be penalized.[31] Whilst English prisons under Du Cane later in

18. Maconochie (1839a) p.7 (emphasis in the original).
19. Ibid p.7.
20. Home Office (1838) p.9.
21. Maconochie (1839a) p.18 and Maconochie, A. (1839b), *Australiana: Thoughts on Convict Management and Other Subjects Connected with the Australian Penal Colonies*, London: John W Parker p.100 (emphasis in original)
22. Maconochie (1853) p.2 and Maconochie (1839a) p.5.
23. Maconochie (1857) p.1.
24. Colonial Office (1838) p.7.
25. Maconochie (1839a) p.15.
26. Home Office (1838) pp.5-6.
27. Ibid p.6.
28. Maconochie (1846) p.29.
29. Maconochie (1853) p.4.
30. Maconochie (1846) p.43.
31. House of Commons, (1850) *Report from the Select Committee on Prison Discipline; together with the proceedings of the committee, minutes of evidence, appendix and index*, London p.5.

the nineteenth century were to be characterized by deliberately useless labour, Maconochie advocated 'useful labour in the open air, in employments in which improved skill would facilitate the subsequent earning of honest bread'.[32] Hard labour needed to act both 'as (a) warning to the idle' and as 'preparation for the penitent to meet the difficulties which necessarily beset them after their discharge.'[33]

Time sentences, Maconochie argued, were 'the root of very nearly all the demoralization which exists in prisons' and gave prisoners 'a direct interest in idling, and whiling away time instead of employing it, directly corrupt them, and destroy whatever little habit of industry they may previously have had'.[34] Instead of time sentences Maconochie proposed the introduction of task sentences 'with *minima* times annexed to them, but not *maxima*', under which completion of punishment would not be determined by the passage of time but by the completion of a specific task.[35] Maconochie argued that the minimum period of punishment, even for 'the least offence', should be two, or ideally, three months.[36] These prisoners would, like everyone else subjected to Maconochie's system, have received, in terms of time, no maximum sentence, effectively removing their capacity to endure and resist their gaoler confident in the knowledge that there was a future date beyond which they could not be detained. When asked how long an 'obstinate' man who 'does nothing' could remain in confinement Maconochie responded: 'For ever; but that is an unsupposable Case.'[37] He was confident that his system was so carefully crafted that whatever intentions the prisoner arrived with, it would soon be clear that it was in their interest to co-operate, they would realize that once 'under the lash of the law ... (they) must work out of it (and) no time will take them out'.[38] For prisoners who had traditionally received longer sentences Maconochie's system offered the prospect of much speedier release. Maconochie suggested that a prisoner sentenced to transportation for life was likely to be released in five or six years as incarcerating them for longer would compromise his reformative objectives.[39] Those exposed to his system who were reconvicted, Maconochie argued, should have their second sentences significantly increased irrespective of the severity of their subsequent offence.[40]

At the heart of Maconochie's system were marks; the currency of his model penal institution. They measured the length of sentence, rewarded work and other desirable conduct, purchased both the necessities of life and luxuries and were deducted as fines for misconduct.

At the heart of Maconochie's system were marks; the currency of his model penal institution. They measured the length of sentence, rewarded work and other desirable conduct, purchased both the necessities of life and luxuries and were deducted as fines for misconduct. The exact value varied over time, sometimes linked to a monetary value, normally a penny, and on other occasions to an hour's labour.[41] In his theoretical writings Maconochie argued for a wide range of behaviours to be evaluated daily and marks allocated accordingly. In his initial report written in 1837 he advocated awarding marks to convicts who had been:

> *orderly, obedient, zealous, attentive, active, industrious, cleanly in their persons and rooms, civil, temperate under provocation (should such have been offered), punctual in their attendance at prayers, school, work etc., or have in any other way deserved commendation.*[42]

32. Maconochie (1846) p.31.
33. Ibid p.7.
34. House Of Commons (1850) p.447; Maconochie (1846) p.6.
35. (Maconochie (1857) p.1 (emphasis in original).
36. Maconochie (1846).
37. House of Lords, (1847), *Second report Select Committee of the Lords into the execution of the criminal law, especially respecting juvenile offenders and transportation*, London p.106.
38. House of Commons (1850) p.455.
39. House of Lords (1847) p.108.
40. Maconochie (1857) p.2.
41. Maconochie, A. (1856), *Prison Discipline*, London: T Harrison p.18; House of Lords (1847) pp.100-101.
42. Home Office (1838) p.10.

Two decades later Maconochie was proposing that they be allocated in prisons on the basis of seven criteria:

> *General demeanour, Diligence in labour, Efficiency in Labour, Amount of Religious instruction possessed, Zeal exhibited in acquiring more, Amount of Literary instruction possessed, and Zeal shown in acquiring more of it.*[43]

Marks were also central to maintaining discipline. Fines were levied in marks and thus impacted both on a prisoners existing purchasing power and ultimately on the length of their sentence.

During the initial punitive stage prisoners would be required to earn a specific proportion of the total marks required for their release before being allowed to progress to the training stage. For women, Maconochie argued the initial stage should involve 'a Magdalen seclusion ... (with) moral and religious instruction and ...tuition in ... arts and occupations' but which was less punitive than the regime for men.[44] Whilst solitary confinement could be incorporated into the initial stage of Maconochie's system, the training stages always involved association. The importance of association was stressed during the second stage by the establishment of groups of convicts. These groups, who in the case of single male convicts he believed should be of about six men, would be formed by the men themselves, who became accountable for each other's conduct.[45] Women were to be organized in smaller groups as Maconochie considered that selfishness was not a female vice.[46]

Once the convicts had been organized into groups the Mark System became collective with all the marks earned by group members being pooled. Likewise when one member was fined the whole group suffered, generating a common interest among group members.[47] Groups would be disbanded if members fell out or if a member committed a serious offence. Members of disbanded groups would return to the punishment stage where they were required to form themselves into new groups. Trouble makers, the lazy and dishonest, Maconochie was confident, would, under this arrangement, be marginalized within the convict community.[48] Central to this thinking was his belief that vice and criminal behaviour were evidence of selfishness. By forcing convicts to consider the interests of others he believed he was promoting their social feelings and that they would learn to modify their behaviour both during the group stage and when they re-entered society. These groups, Maconochie argued, would make all prisoners: '*Mentors*, entitled to advise, restrain, instruct, and influence their neighbours to good'.[49] Maconochie planned that during this group stage married men should be assigned cottages where they would live with their families. His family's conduct, as well as his own, would determine the convict's progress, providing the married convict with a strong incentive to be a disciplining force within his own home.[50]

By forcing convicts to consider the interests of others he believed he was promoting their social feelings and that they would learn to modify their behaviour both during the group stage and when they re-entered society.

The major mechanism of reform for Maconochie was not solitude or religious instruction but productive labour. Penal Labour, he argued, should be demanding, making a prisoner '*work* both out of this position, and into the means of subsequently keeping out of it' thereby developing 'those habits of independent *voluntary* exertion which constitute at once the best proofs of immediately improved character.'[51] Work should be meaningful and relevant to the convicts' future employment and in particular women should be engaged in 'feminine' employment.[52] His regime was not however to be entirely focused on hard work, he believed strongly in providing prisoners with access to education, a wide range of literature and the capacity to make and enjoy music. When Governor Gipps offered twenty pounds towards establishing a Library at Norfolk Island Maconochie, in characteristic style, responded with a long and detailed memorandum setting out why

43. Maconochie (1857) p.1.
44. Maconochie (1839b) p.130.
45. Home Office (1838) p.10.
46. Maconochie (1839b) pp.130, 105-106.
47. Maconochie (1846) p.44.
48. Home Office (1838) p.10.
49. Maconochie (1839b) p.74 (Emphasis in original).
50. Ibid p.106.
51. Maconochie (1848) p.7; Maconochie (1846) p.15 (emphasis in the original).
52. Maconochie (1839b) p.155.

his specific and considerable requirements made a significantly higher sum necessary. Gipps increased the library budget to a hundred pounds. Maconochie then persuaded Gipps to allocate a further hundred pounds for the purchase of musical instruments, which he followed up by forwarding to the Governor the invoice for the cost of the entire stock of a sheet music retailer which Maconochie had impulsively purchased at an auction for another forty six pounds.[53]

Whereas for advocates of deterrence the fate of the discharged prisoner was often of limited importance, for those promoting reformation as the primary function of punishment it was crucial. Cynicism about the chances of reform were widespread; Prison Governor, George Chesterton, spoke for many when he declared that

> *the discharged convict will fly to his accustomed haunts, and the most superficial knowledge of those polluted localities will determine the question, as to how long his recent appreciation of wholesome counsel and pastoral instruction may be expected to survive!*[54]

Whereas for advocates of deterrence the fate of the discharged prisoner was often of limited importance, for those promoting reformation as the primary function of punishment it was crucial.

Such views, anticipating the environmental criminology of the early twentieth-century, claimed that the neighbourhoods from which 'criminals' emerged where so thoroughly 'polluted' that, whatever the merits of prison regimes, the discharged prisoners were virtually doomed to return to their criminal lifestyle. Maconochie agreed that many ex-convicts were returning to crime and former prisoners were a criminogenic influence within the communities they were released into. However, he placed the blame primarily on the failure of the regimes. His system, by resisting the temptation to construct an artificial world within the prison, acknowledged the problems prisoners would face on release and through his training regime he believed it would produce individuals not only able to resist the temptations offered by the 'polluted localities' but capable of returning to them as civilizing influences.[55]

His confidence in the success of his reformative regime led him to argue against restrictions and supervision for released convicts; who should be dispersed 'unknown and unrestricted, at their own free will,' able to engage fully in life free from any stigma.[56] Maconochie (1857:2) even argued that prisoners at the end of their sentences 'should have the power of remaining, up to a given time, in precisely the same circumstances as before'.[57] This extended confinement would earn the convict, on their eventual discharge, 'a money payment (say a penny per mark), for whatever surplus they may have within this time accumulated.'[58]

From Theory to Practice

Although this paper has focused on his theories Maconochie had two opportunities to put his theories into practice. In 1840 he was appointed as Superintendant of the Norfolk Island penal settlement nine hundred miles east of Sydney, a post he held until 1844. In 1849 a second opportunity presented itself when he was appointed as the first Governor of the new Birmingham prison at Winston Green.

Most of the available literature on Maconochie focuses on his time at Norfolk Island. The island's second settlement between 1825 and 1855 has been widely portrayed as a 'hell on earth' populated by prisoners who were 'incorrigible doubly convicted capital respites, guilty of awful crimes' and subjected 'to extra-legal punishment and tortures' by 'commandants (who) were brutal and sadistic'.[59] Recent research by Tim Causer based on a detailed examination of the convict records has revealed a somewhat different picture; in fact the majority of convicts were sent to Norfolk Island for non-

53. Colonial Office (1841) pp.121-122, 17, 23, 27-28.
54. Chesterton, G.L. (1856), *Revelations of Prison Life, with an enquiry into Prison Discipline and Secondary Punishments*, Volume 2, London: Hurst & Blackett. p.41.
55. Maconochie (1839a).
56. Ibid p.36.
57. Maconochie (1857) p.2. This idea was not novel. William Brebner, Governor of the Glasgow Bridewell, allowed prisoners to remain beyond the term of their sentence and permitted the poor and destitute of Glasgow voluntary entry. By 1842 there were nearly forty voluntary prisoners.
58. Maconochie (1857) p.2.
59. Causer, T.J. (2010) *'Only a place fit for angels and eagles': the Norfolk Island penal settlement, 1825-1855*, Unpublished PhD Thesis, Kings College London p.23.

violent property offences, their average length of detention on the island was three years, and that the scale of punishments imposed on the prisoners was significantly less than previously claimed.[60] Maconochie's regime on the Island has been portrayed an exceptional event in the history of the second settlement; a period of enlightened penal management characterised by the humanitarian treatment of convicts; who responded by rejecting their criminal habits and adopting civilised modes of behaviour. This account can be found widely in the literature with the most recent example being Norval Morris's fictionalized account of Maconochie's regime which he used as a platform to argue for humane reforms of the contemporary prison.[61] All these accounts rely heavily on John Barry's hagiographic *Alexander Maconochie of Norfolk Island* which celebrated Maconochie as 'a man of great nobility of soul who dedicated himself in the prime of his life to the reform of a barbarous penal system.'[62]

The evidence however suggests a more ambiguous story. The remote location allowed the Superintendant scope for a level of autonomy way beyond what is usually experienced by those running penal institutions. Instructions from London had to firstly be dispatched by ship to Sydney and then forwarded, again by ship, to Norfolk Island. A request for the Secretary of State to confirm an instruction would gain the colonial administrator over a year's grace and Maconochie was an administrator who had no qualms about declaring the Colonial Secretary misguided, requesting he reconsider whilst continuing his own local policies. He used this facility to remove the obstacles on the Island that impeded his full implementation of his Mark System.[63]

The system of marks implemented on the Island was focused on the convict's labour; a 'Tariff of Wages' was applied covering 'every description of labour.' Significantly these tariffs allocated greater value to some labour than others with Maconochie declaring that: 'A Person possessing Skill would have more than a working Man.' [64] Maconochie also encouraged the growth of an informal economy, rewarding convicts who advanced through his stages firstly with small plots of land to cultivate and later tickets of leave which allowed them freedom within the Island. They were encouraged to grow vegetables, rear stock and cultivate tobacco; all of which they were free to trade. He embarked on an ambitious programme of public works; Roman Catholic and Anglican churches, new barracks and a new prison were all constructed. He established a local police force employing in excess of a hundred convicts and many other convicts were directly employed on Government business. With these factors in mind it is perhaps not surprising that the production of maize and wheat fell significantly during Maconochie's time. What he was unable to do however was give his marks his true intended value — release from the Island was not within his gift — and as a result the initial decline in both disciplinary infringements and the consequent corporal punishments was soon reversed.

Whilst it was true that the marks fine provided an alternative punishment to the existing options of solitary confinement, the wearing of irons and flogging, Maconochie used them all on Norfolk Island.

One of the most powerful Maconochie myths is that he rejected corporal punishments. Whilst it was true that the marks fine provided an alternative punishment to the existing options of solitary confinement, the wearing of irons and flogging, Maconochie used them all on Norfolk Island. Under Maconochie being absent from prayer earned a fine of 25 marks; refusing to bathe, 12 marks; careless field labour, 84 marks; insolence 100 marks; stealing potatoes, 200 marks and the false confession of a murder, 1,000 marks. However serious offences were often dealt with by a mark fine accompanied by a corporal or carceral punishment: 'being in the bush in an improper situation' earned a 2,000 marks fine and 6 months in jail, 'insolence and threatening language to Captain Maconochie', earned a fine of 2,000 marks and one month in jail; whilst a conviction for an 'unnatural crime' earned a 1,000 marks fine and 100

60. Ibid pp. 100, 50.
61. See for example Hughes, R (1987) *The Fatal Shore*, London Collins and Clay, J. (2001) *Maconochie's Experiment*, London, John Murray. Morris, N. (2002) *Maconochie's Gentlemen*, New York, Oxford University Press.
62. Barry, J.V. (1958) *Alexander Maconochie of Norfolk island*, Melbourne, Oxford University Press, p.2.
63. For example he advised the Governor of New South Wales that his instruction to restrict the Mark System to new prisoners transported from England and Ireland was impractical so he had unilaterally included the colonial prisoners already on the Island. When Governor Gipps rebuked Maconochie he responded that as the colonial prisoners had already been included it was unfeasible to reverse the policy.
64. House of Lords (1847) p.96.

lashes.[65] It is clear that under Maconochie the number of floggings decreased significantly; Causer has shown that number of lashes which were over 11,000 in 1839 and over 10,000 in 1845 but did not reach 5,000 in the Maconochie years and indeed in 1840 had reduced to 1,000.[66] Paradoxically the average lashes administered on Maconochie's order, ninety-three, was higher than under any other Governor in the penal settlement's history. The evidence suggests that although life properly improved for convicts during Maconochie's tenure the scale of changes claimed by Barry is overstated.

In 1849, with the construction of Birmingham prison nearing competition, the local Justices met to discuss the appointment of a Governor. They agreed to appoint Maconochie with the specific intention of allowing him to carry out an experiment with his 'Mark System'. However the local authorities attempt to gain the approval of the Home Secretary to the introduction of the 'Mark System' was refused and instead a local arrangement was made permitting Maconochie to carry out a modified 'Mark System' experiment with prisoners under sixteen. Maconochie's second practical attempt to achieve the reformation of prisoners was carried out in a mid-nineteenth-century local prison where sentences were short — more often measured in days rather than years — and the Governor was subject to detailed national and local regulations and supervision. He also faced many of the everyday practicalities which are all too often ignored in theoretical models. In particular his 'Mark System' had identified productive labour as the key mechanism for reforming prisoners but whilst at Birmingham Maconochie had difficulty providing work and most of the adult male prisoners were confined alone in their cells without work or other occupation. His experimental regime however required the boys to work for their food and to achieve this Maconochie resorted to the crank mill and shot drill. Labour was performed on the crank machine by turning the handle upon which a 5lb weight had been attached. The boys were required to make 10,000 revolutions a day, 2,000 before breakfast, 4,000 before lunch, and a further 4,000 to receive their supper. Those who did not earn their food by meeting this target were issued with a bread and water diet. [67] The shot drill involved boys moving a pile of cannon balls from one side of the exercise yard to the other. When completed they would be required to return them to their original location.

In particular his 'Mark System' had identified productive labour as the key mechanism for reforming prisoners . . .

Maconochie rapidly found himself in conflict with the local justices and his own deputy. His attempts to experiment were increasingly curtailed and within two years he was dismissed from his post. Two years after his dismissal the prison was the subject of a Royal Commission investigation following the suicide of Edward Andrews a 15 year old prisoner. The report of the Commission was detailed and in particular highlighted a number of illegal punishments Maconochie had introduced into the prison. These included, for idleness, standing against the wall during work hours, more dramatic was his introduction of flogging by instalments. Under this arrangement, he admitted in evidence to the Royal Commission, obstinate and strong-willed boys who were not co-operating with his regime would be flogged on a daily basis until their submission was obtained. He introduced the straight jacket into the prison and on a number of occasions had women strapped to the railings in the prison's central hall on display to the other prisoners; a humiliation that he ended only on obtaining the woman's compliance to his authority. He also on a number of occasions delayed the lawful release of prisoners.[68] Michel Foucault writing about the emergence of the prison in France has highlighted the conflict between the discourses of law and discipline. For Foucault reformatory discipline draws on 'a theoretical horizon that is not the edifice of law, but the field of the human sciences'.[69] Under deterrent and retributive punishments the focus is on the offence for which the court can determine a specific punishment. For reformation this focus moves to the offender and the court must inevitably hand them over to the gaoler to manage their treatment. This process leads to what Foucault has termed the 'declaration of carceral

65. Colonial Office, (1843) 'Letter from Maconochie to the Colonial Secretary New South Wales 4th April 1842', in *Convict discipline. correspondence between the Secretary of State and the Governor of Van Diemen's Land, on the subject of convict discipline Part I*, London pp.17-22).
66. Causer (2010) p.238.
67. Royal Commission (1854) *Report of the Commissioners appointed to Inquire into the Condition and Treatment of the Prisoners confined in Birmingham Borough Prison*, London p. vii.
68. Royal Commission (1854) p. xxviii.
69. Foucault. M. (2003), *'Society Must Be Defended'Lectures at the College de France 1975-76*, London: Picador p.38.

independence'; with the gaoler increasingly operating unrestrained by the law.[70] In Birmingham Maconochie, committed to introducing a reformative regime, constantly felt the virtue of his intentions allowed him to introduce and implement illegal punishments.

Maconochie's Legacy

Walter Crofton's appointment to the Chairmanship of the newly established Board of Directors of the Irish Convict Prisons in 1854 provided an opportunity for Maconochie's ideas to be put into practice on a significant scale. Crofton's progressive stage system, developed in the 1850s, incorporated Maconochie's belief that convicts should be prepared for release. The 'intermediate prisons' of the third stage of that system can be regarded as the first 'open' prisons.[71] Back in England both the regimes of Joshua Jebb (1850-1863) and Edward Du Cane (1869-1895) incorporated elements of the Mark System. Lionel Fox the Chairman of the English Prison Commission in the middle of the twentieth century claimed that 'from the time of Maconochie on Norfolk Island, the conception of Progressive Stages, coupled with Maconochie's mark's system, became almost the dominating idea in prison reform in both Europe and America.'[72] Maconochie's ideas directly influenced popular writers like Hepworth Dixon, Henry Mayhew and Charles Dickens and made an important contribution to the changing conceptualization of the criminal during the nineteenth century.

In America Maconochie's penal theory made a deep impact on the leading reformer Enoch Wines who sought to place him at the very pinnacle of prison reformers proclaiming in a report to Congress that:

> *among prison reformers Maconochie holds the most conspicuous place; that he stands pre-eminent in the 'goodly company.' In him head and heart , judgement and sympathy, the intellect and the emotional element, were developed in harmonious proportions; were equally vigorous and equally active; and all consecrated to the noble work of lifting the fallen, reclaiming the vicious, and saving the lost.*[73]

Maconochie's penal theory underpins the *Declaration of Principals* adopted in 1870 by the American Prison Association. His ideas and Crofton's deployment of them within his Irish system provided the inspiration for the highly influential regime developed at the Elmira Reformatory in New York State from 1876. Elmira in turn impressed the Gladstone Committee whose report of 1895 raised the possibility of engaging in an experiment along similar lines; an aspiration which led to the initiation of the borstal experiment from 1909 in England. The ideas of Alexander Paterson, who dominated the English Prison Commission between the two World Wars, are a faithful reproduction of Maconochie's.

The penal theories developed by Maconochie anticipated subsequent developments in state punishments: group dynamics, indeterminate sentences, behavioural modification, token economies, and incentive schemes can all be traced back to his penal blueprint. Yet whilst his theories remain embedded within the contemporary penal system and central to the agendas of prison reformers we need to also recognise that his own attempts to implement these ideas were highly problematic. Indeed on his death *The Athenaeum* highlighted that the two opportunities he had been given to try out his theories had 'both ended in failure, one in misery and disaster.'[74] If it is to Maconochie's ideas we must, as Norval Morris suggests, look to for 'the roots of modern prison reform' then maybe it is to his penal experiments at Norfolk Island and Birmingham that we should look to understand why so often prison reform fails.[75]

70. Foucault, M. (1979), *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*, London: Penguin p.247.
71. Open Prisons were introduced in England early in the twentieth century on the initiative of Alexander Paterson using arguments identical to those set out by Maconochie to justify the innovation. (Thomas, J.E. (1972) *The English Prison Officer since 1850: A Study in Conflict*, London, p.155) Many of the criticisms directed at Open Prisons in the twentieth century are almost identical to those directed at Crofton's 'Intermediate Prison'. With one opponent asserting 'that to call it a *Prison* is a misnomer.' (An Irish Prison Chaplain, (1863) *The Intermediate Prisons, A mistake*, Dublin, p.7; emphasis in the original).
72. Fox, L. W. (1952) *The English Prison and Borstal Systems*, London p.149.
73. Wines, E, C (1872) *International Congress on the Prevention and Repression of Crime including Penal and Reformatory Treatment: Preliminary Report of the Commissioner appointed by the President to represent the United States in the Congress in Compliance with a Joint Resolution of March 7, 1871*, Washington p.204.
74. *Athenaeum* 3 November 1860.
75. Morris (2002).

ภาคผนวก ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผอ.สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์

(ลว. 18 ก.ย. 2557)

DPU

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

นายประเสริฐ อยู่สุภาพ ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์

วันพฤหัสบดีที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2557 ณ กรมราชทัณฑ์

คำถามที่1การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังมีผลต่อการจัดชั้นของผู้ต้องขังในปัจจุบันอย่างไร

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำหรือทัณฑสถาน การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้นมีความสำคัญมากต่องานราชทัณฑ์ เพราะว่าเรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องรู้ประวัติความเป็นมา ภูมิหลังต่าง ๆ ของผู้ต้องขังทั้งหมดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขณะที่อยู่ในเรือนจำ ดังนั้นเรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องให้ความสำคัญเนื่องจากถ้าไม่สามารถรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวของผู้ต้องขัง ลักษณะท่าทาง กิริยาอาการก็ไม่สามารถที่จะให้การปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังได้ในขณะที่อยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะต้องมีการสอบประวัติอย่างละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ สถานที่เกิด ที่อยู่อาศัย มีครอบครัวหรือมีญาติพี่น้องมีความสัมพันธ์กับใครที่ไหน ลักษณะการกระทำผิด ประวัติการกระทำผิด หรือจะต้องค้นหาตัวตนของผู้ต้องขังให้ได้ รวมทั้งการประเมินผู้ต้องขังว่าระหว่างที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำเรือนจำควรจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไรบ้าง ซึ่งการปฏิบัติต่าง ๆ ก็เพื่อประโยชน์ของผู้ต้องขังเองในการที่จะแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาผู้ต้องขังโดยให้แน่ใจว่าขณะที่อยู่ในเรือนจำก็ดี พ้นโทษออกไปแล้วก็ดีเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของกรมราชทัณฑ์ คือ คืนคนดีสู่สังคม

การแยกเรือนจำในปัจจุบันคงไม่อาจกระทำได้ในระบบราชทัณฑ์ในประเทศไทยเพราะว่าผู้ต้องขังขณะที่เข้ามาบางคนคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ยังไม่มีคำพิพากษา ส่วนใหญ่ในระหว่างการสอบสวน การพิจารณาคดีของศาลก็จะต้องอยู่ในเรือนจำจนกระทั่งศาลได้มีคำพิพากษาซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร ซึ่งจะมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังตั้งแต่ผู้ต้องขังเข้ามาในเรือนจำหรือทัณฑสถานเลย โดยภายในหนึ่งถึงสองสัปดาห์เรือนจำหรือทัณฑสถานจะต้องจำแนกลักษณะผู้ต้องขังก่อน เช่น ในระหว่างพิจารณาคดีก็มีการจัดให้ผู้ต้องขังอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้เพราะว่าในเรือนจำหนึ่ง ๆ ส่วนใหญ่แล้วก็จะมีทั้งผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ผู้ต้องขังที่ศาลชั้นต้นตัดสินแล้วผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา หรือผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

ถ้าเรือนจำไหนมีแดนมากกว่าหนึ่งแดนก็จะมีการแยกแดน เช่น ในเรือนจำใหญ่ ๆ ก็จะมีการแยกเรือนจำเป็นแดนต่าง ๆ หลายแดนเช่น เรือนจำบางขวางมีการแยกเรือนจำเป็นหลายแดนมีถึงประมาณสิบแดน หรือเรือนจำกลางคลองเปรมมีถึงประมาณแปดถึงเก้าแดน บางเรือนจำก็มีแดนเดียวเพราะสภาพเรือนจำมีขนาดเล็ก สภาพคับแคบซึ่งไม่แน่นอน บางเรือนจำมีแดนเดียวโดยเรือนจำนั้น ๆ อาจแยกพื้นที่ โดยให้ผู้ต้องขังเข้าใหม่จัดให้นอนในตึกหนึ่งเมื่อศาลพิพากษาแล้ว

ก็ต้องไปอยู่อีกตึกหนึ่ง ซึ่งอาจมีหลายตึกผู้ต้องขังที่คดีถึงที่สุดแล้วก็ไปอยู่อีกตึกหนึ่งสภาพเรือนจำในปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมาก โดยประมาณสามแสนหนึ่งหมื่นคนทำให้ผู้ต้องขังล้นเรือนจำเกินกว่าอัตราความจุปกติไปถึงสองเท่า เพราะเรือนจำปัจจุบันทั่วประเทศน่าจะรับได้ประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่นคน โดยหลักทั่วไปแล้วแต่ละเขตจังหวัดหรือเขตพื้นที่หรือเขตอำนาจศาลเวลามีการดำเนินคดีอาญาผู้ต้องขังจะต้องถูกคุมขังในเรือนจำในเขตนั้น ๆ โดยจะต้องอยู่ในพื้นที่ของศาลนั้น ๆ สมมติว่าคดีเกิดที่จังหวัดเชียงใหม่จะต้องมีการดำเนินคดีที่ศาลจังหวัดเชียงใหม่เรือนจำกลางเชียงใหม่ก็จะรับตั้งแต่ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี ผู้ต้องขังที่ศาลชั้นต้นตัดสินแล้วผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา รวมทั้งผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว โดยอำนาจการควบคุมของแต่ละเรือนจำไม่เหมือนกัน อย่างเช่น เรือนจำกลางเชียงใหม่กระทรวงยุติธรรมกำหนดให้มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกไม่เกินยี่สิบปี โดยถ้าเกินกว่านั้นก็จะต้องถูกส่งไปยังเรือนจำที่มีอำนาจการควบคุมที่สูงกว่านั้นขึ้นอยู่กับแต่ละเรือนจำ หรือกล่าวอีกนักหนึ่งคือแต่ละเรือนจำมีอำนาจการควบคุมตามอัตราโทษจำคุกของแต่ละเรือนจำ ส่วนอัตราโทษที่เกินกำหนดก็จะมีเรือนจำที่มีอำนาจรองรับผู้ต้องขังที่เกินอัตราดังกล่าวตามลำดับโดยจะต้องพิจารณารายละเอียดของแต่ละเรือนจำไป ซึ่งมีหนึ่งร้อยกว่าแห่งมีอำนาจการควบคุมเท่าไหร่ โดยกระทรวงยุติธรรมก็จะออกประกาศกำหนดอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจำ

ปัจจุบันปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำทำให้ไม่สามารถจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้ตามหลักเกณฑ์ที่ต้องได้จริง ซึ่งในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจะดำเนินการให้ผู้ต้องขังไปอยู่ตามที่กำหนดนั้นทำได้ยากด้วยสภาวะที่เกิดขึ้นจากผู้ต้องขังล้นเรือนจำ กล่าวคือถ้ามีพื้นที่ตรงไหนก็หาพื้นที่ให้ผู้ต้องขังได้นอน ได้อาศัย แต่ในการที่จะแยกว่าผู้ต้องขังจำพวกหนึ่ง หรือประเภทหนึ่งที่เกี่ยวกับคดียาเสพติดอยู่กับพวกยาเสพติดพวกคดีเกี่ยวกับเพศอยู่กับพวกที่เกี่ยวกับเพศคงไม่ได้อย่างที่ต้องการเพราะสภาพเรือนจำหนึ่งพื้นที่เรือนจำกับจำนวนผู้ต้องขังไม่สมดุลกัน จึงไม่ได้แยกตามประเภทความผิด อัตราโทษของผู้ต้องขังแต่อยู่แบบรวม ๆ กัน

ปัจจุบันในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้น ไม่อาจจะแยกผู้ต้องขังที่มีฐานความผิดเดียวกันอยู่ด้วยกันได้ หรือในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ไม่อาจจะแยกพวกคดียาเสพติดไปไว้ด้วยกันได้ เพราะสภาพของพื้นที่ภายในเรือนจำจึงต้องเอาไปอยู่รวม ๆ กัน หรือกรณีจะจำแนกว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะต้องไปเรียนหนังสือมีหน้าที่เรียนหนังสือก็จะให้ไปอยู่แดนที่พวกนักศึกษาก็ไม่ได้อีกต้องให้ผู้ต้องขังคนอื่นเข้ามาอยู่ด้วยผสมผสานผู้ต้องขังด้วยกัน ปัจจุบันอยู่รวมกันแม้โดยหลักแล้วจะต้องแยกออกจากกันตามประเภทของความผิด อัตราโทษ ประเภทของการที่จะให้การศึกษาอบรมซึ่งจริง ๆ แล้วเมื่อมีการจำแนกแล้วผู้ต้องขังที่ต้องนำไปฝึกวิชาชีพ ก็จะต้องมีแดนฝึกวิชาชีพเฉพาะโดยไม่ต้องไปอยู่รวมกับคนอื่นเมื่อถึงเวลาตอนเช้าตื่นขึ้นมาแปดโมงครึ่งเข้าโรงงานเสร็จจาก

โรงงานก็อยู่เรือนนอนนั้น ๆ ไม่ต้องไปรวมกับคนอื่น พวกที่จะเรียนหนังสือก็ให้ไปเรียนหนังสือ แต่ก็ไม่อาจทำได้จึงต้องคุมขังรวม ๆ กัน เพราะฉะนั้นเรื่องของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังทำให้เรือนจำยังไม่อาจปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละคน แต่ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานก็พยายามทำให้ได้มากที่สุด โดยให้ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ควรจะให้ได้รับการศึกษาอบรม การเรียนหนังสือ การฝึกวิชาชีพ การปฏิบัติตามลัทธิศาสนาตามที่ผู้ต้องขังเหล่านั้นนับถือ ให้มากที่สุดตามที่สภาพเรือนจำจะรองรับได้

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะมีผลในกรณีการจัดชั้นผู้ต้องขังอยู่ กล่าวคือ สมมติต้องการให้ผู้ต้องขังชั้นกลางอยู่กับชั้นกลาง ชั้นดีอยู่กับพวกชั้นดี ชั้นดีมากอยู่กับพวกชั้นดีมาก ชั้นเยี่ยมอยู่กับชั้นเยี่ยมก็ไม่อาจกระทำได้ซึ่งทางเรือนจำก็อยากให้เป็นอย่างนั้นแต่ก็ไม่อาจทำได้

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเราจะจำแนกครั้งแรกก่อนตอนเข้ามาใหม่ และเมื่อผ่านไปหกเดือนก็จะมีการจำแนกซ้ำ หนึ่งปีมีการจำแนกซ้ำ ปีหกเดือนจำแนกซ้ำ ซึ่งผู้ต้องขังหนึ่งคนในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำอาจถูกจำแนกหลายครั้งแล้วแต่เรือนจำ ซึ่งการจำแนกซ้ำนั้น เช่น กรณีที่ผู้ต้องขังคนนี้เคยส่งไปฝึกวิชาชีพแล้วผ่านไปสองปีเมื่อมีการจำแนกซ้ำเมื่อผ่านการฝึกวิชาชีพมาแล้วก็ให้ไปเรียนหนังสือต่อ บางครั้งการจำแนกซ้ำก็อาจเอาผู้ต้องขังชั้นกลางมาจำแนกลักษณะ การจำแนกในขั้นตอนแรกรับก็จะมีการเขียนประวัติว่าควรจะให้การศึกษาอบรม หรือควรจะให้การปฏิบัติอย่างไรบ้าง เมื่อผ่านไประยะหกเดือนเอามาจำแนกอีกครั้งว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงต่อผู้ต้องขังอย่างไร เมื่อมีการจัดชั้นของผู้ต้องขัง อาจจำแนกลักษณะผู้ต้องขังตามชั้นนั้น ๆ ก็ได้ เช่น ผู้ต้องขังชั้นดี ซึ่งถ้าอยู่ชั้นดีแล้วควรเอาผู้ต้องขังชั้นดีมาจำแนกทุกคนว่าสมควรจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชั้นดีอย่างไร

การจำแนกตามชั้นก็มีผลต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามชั้นให้เหมาะสมซึ่งวิธีการปฏิบัติอาจจะใกล้เคียงหรือได้ประสิทธิภาพมากว่าเมื่อมีการจำแนกตามชั้น ก็อย่างที่บอกว่าถ้าเรือนจำมีความขยันในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังยิ่งมากเท่าไหร่ผู้ต้องขังก็จะได้รับการปฏิบัติที่ตรงกับตัวของผู้ต้องขังนั้น ๆ มากที่สุดแต่เนื่องจากผู้ต้องขังเยอะบางทีก็ไม่สามารถที่จะจำแนกได้อย่างที่ได้คาดหมายไว้ ซึ่งบางครั้งผู้ต้องขังหนึ่งคนผ่านการจำแนกแค่ครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น เรือนจำไม่มีเวลาที่จะไปจำแนกลักษณะผู้ต้องขังได้ตามนโยบาย ซึ่งโดยหลักแล้วทางเรือนจำจะต้องพยายามจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้มากเท่าที่จะทำได้ เช่น จำแนกครั้งหนึ่งแล้วผ่านไปหกเดือนก็จำแนกใหม่อีกครั้งว่าผู้ต้องขังที่เข้าใหม่มีพฤติกรรมที่จะปรับเปลี่ยนอย่างไร ควรจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร หรือจะให้มีการปฏิบัติตามเดิมหรือไม่ ผ่านไปหนึ่งปีก็เอามาจำแนกใหม่ตามชั้น หรือเอาผู้ต้องขังชั้นดีมากมาจำแนก ซึ่งแล้วแต่เรือนจำจะจำแนกหลังจากที่อยู่หกเดือน ปีหนึ่งแล้วแต่เรือนจำจะกำหนด แต่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแรกรับเข้ามา และ

มีการจำแนกซ้ำ ซึ่งการจำแนกซ้ำก็แล้วแต่ทางเรือนจำจะกำหนดไว้เมื่อไหร่ ว่าจะจำแนกตามระยะเวลาหรือจำแนกตามชั้นแล้วแต่ละเรือนจำจะกำหนดไว้ แล้วแต่ผู้บัญชาการเรือนจำ และมีการจำแนกอีกครั้งก่อนที่จะมีการส่งตัวไปทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ หรือจะย้ายไปเรือนจำชั่วคราวไปอยู่ทัณฑสถานเปิดก็จะมีการจำแนกอีกครั้ง

ปัจจุบันผู้ต้องขังต่างชั้นกันอยู่รวมกันซึ่งสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังต่างกันแต่ อย่างไรก็ตามในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังเกือบจะไม่ต่างกันมากนัก ซึ่งตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 จะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังไว้ เช่น ผู้ต้องขังจะได้รับความสะดวกในระหว่างที่อยู่ภายในเรือนจำ ได้รับการเลื่อนชั้น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษโดยผู้ต้องขังจะต้องประพฤติดีจึงจะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

ด้วยข้อจำกัดของสภาพเรือนจำในปัจจุบัน ผู้ต้องขังต่างชั้นกัน สิทธิประโยชน์ต่างกันอยู่รวมกัน โดยสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ผู้ต้องขังได้รับขึ้นอยู่กับความประพฤติของผู้ต้องขังระหว่างที่อยู่ภายในเรือนจำ

คำถามที่ 2 ปัญหานักโทษล้นเรือนจำส่งผลต่อการจัดชั้นของผู้ต้องขังอย่างไรบ้าง

การจัดชั้นของผู้ต้องขังนั้น เรือนจำมีกฎกระทรวง มีระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นของนักโทษเด็ดขาดแล้ว เรือนจำก็จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยผู้ต้องขังที่จะมีการจัดชั้นได้จะต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดแล้วเท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ต้องขังล้นเรือนจำก็จะส่งผลต่อการจัดชั้นก็คือเรือนจำจะต้องจัดชั้นให้นักโทษเด็ดขาดทั้งหมดทุกคน โดยจะต้องอยู่ชั้นกลาง เว้นแต่ นักโทษเด็ดขาดได้กระทำผิดภายในห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ และศาลได้พิพากษาให้ต้องรับผิดเพิ่มขึ้นตามมาตรา 92 ก็จะถูกจัดอยู่ในชั้นเลวแต่เมื่อประพฤติดี มีความวิริยอุตสาหะแล้วผ่านไปหกเดือนก็จะได้รับการเลื่อนชั้น จากชั้นกลางเป็นชั้นดี จากชั้นดีเป็นชั้นดีมาก จากชั้นดีมากเป็นชั้นเยี่ยม แต่ถ้าทำผิดก็จะถูกลดชั้นจากชั้นกลางเป็นชั้นเลว จากชั้นเลวเป็นชั้นเลวมากซึ่งแล้วแต่ว่าได้กระทำผิดวินัยในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำหรือไม่ การกระทำผิดวินัยที่ต้องถูกลดชั้น จะมีกฎหมายรองรับทั้งหมดในการที่เลื่อนชั้นก็ดี ลดชั้นก็ดี การเลื่อนชั้นในปัจจุบันเรือนจำได้ใช้ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 โดยสามารถดูรายละเอียดได้จากระเบียบดังกล่าว ซึ่งตามระเบียบดังกล่าวจะพิจารณาจาก

1. กำหนดระยะเวลา
2. ความประพฤติของนักโทษเด็ดขาด ผลการศึกษาอบรม
3. การทดสอบและประเมินผล

ตามระเบียบใหม่จะมีความเข้มข้นในการเลื่อนลดชั้นมากขึ้นกว่าเดิม การเลื่อนชั้นจะประกอบไปด้วยการประเมินผลในเรื่องของการฝึกอบรม ในเรื่องของความประพฤติ ตัวอย่างเช่น ข้อ 16 ของระเบียบดังกล่าว การพิจารเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้คำนึงถึงว่าการที่นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดผลดีแก่การปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำตลอดทั้งเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสัย ความประพฤติ พฤติกรรม ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อย ตั้งตนอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำ มีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน ทำการงานบังเกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนรวม โดยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ชั้นเลว หรือชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ
   ก. ตั้งใจรับการศึกษาอบรมทั้งวิชาสามัญ วิชาชีพ ศีลธรรม และวัฒนธรรมมาด้วยดี
   ข. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ฯลฯ

วิธีการทดสอบประเมินผลก็จะมีแบบฟอร์มท้ายระเบียบดังกล่าว โดยแบบที่หนึ่งจะเป็นการประเมินพฤตินิสัยนักโทษกระทำโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำ เช่น พิจารณาจากหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

1. ไม่ตัดผมตามระเบียบของเรือนจำก็จะถูกตัดคะแนน นักโทษเด็ดขาดชั้นกลางหรือต่ำกว่าหากถูกตัดเกิน 25 คะแนนจะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเป็นชั้นดี นักโทษเด็ดขาดชั้นดีหากถูกตัดคะแนนเกิน 20 คะแนนจะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเป็นชั้นดีมาก นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากหากถูกตัดคะแนนเกิน10 คะแนนจะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเป็นชั้นเยี่ยม ซึ่งหลักเกณฑ์การตัดคะแนนจะกำหนดไว้ท้ายระเบียบดังกล่าว ซึ่งหลักเกณฑ์การตัดคะแนนจะมีการตัดคะแนนแตกต่างกันไป การไม่ตัดผมถูกตัด 3 คะแนน

2. การสวมใส่สิ่งของที่ดูเป็นเครื่องประดับร่างกาย ถูกตัด 3 คะแนน เนื่องจากการอยู่ในเรือนจำห้ามมีสร้อย กำไร ถ้ามีถือว่าผิดวินัยถูกตัดคะแนน

3. ฝ่าฝืนระเบียบทางราชการที่เป็นความผิดเล็กน้อย เช่น ลักลอบติดต่อกันระหว่างแดน สูบบุหรี่นอกเขตที่เรือนจำหรือทัณฑสถานกำหนด ไม่รักษาความสะอาด การไม่ทิ้งขยะลงในสถานที่กำหนด เป็นต้น จะถูกตัด 3 คะแนน

4. การมีกิริยาก้าวร้าว ไม่สุภาพต่อผู้ต้องขังอื่น แต่ยังไม่ถึงขั้นทะเลาะวิวาท ถูกตัด 3 คะแนน

การประเมินดังกล่าว จะดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ถึง 10 ข้อ ซึ่งการประเมินของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะมีกลั่นกรองโดยคณะกรรมการ การเลื่อนชั้นจะมีคณะกรรมการในการพิจารณา คณะกรรมการก็จะมาพิจารณาแบบประเมินส่วนที่ 1 จากเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดย

เจ้าหน้าที่ก็จะเสนอผ่านหัวหน้าฝ่าย ผอ.ส่วน จนถึงผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อมีการเลื่อนชั้นก็จะส่งให้คณะกรรมการพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนชั้นนั้นผู้บัญชาการเรือนจำของแต่ละเรือนจำเป็นผู้แต่งตั้งตามระเบียบ

ส่วนที่ 2 การเพิ่มคะแนนความประพฤติของนักโทษเด็ดขาด นักโทษเด็ดขาดชั้นดีที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นเป็นชั้นดีมากจะต้องได้รับคะแนนเพิ่ม 10 คะแนนและจะต้องผ่านการอบรมอย่างน้อยหนึ่งหลักสูตร นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากจะได้รับการพิจารณาเป็นชั้นเยี่ยมจะต้องได้รับการเพิ่มคะแนน 20 คะแนน และผ่านการอบรมอย่างน้อย 2 หลักสูตร จะเห็นได้ว่าจะต้องผ่านการอบรมด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการพัฒนาจิตใจ การศึกษา หรือการฝึกอบรมตามโปรแกรมที่ทางเรือนจำได้กำหนดไว้ เป็นต้น ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องเข้ารับการอบรมถ้าไม่เข้ารับการอบรมก็จะไม่ได้รับการเลื่อนชั้น

ในแต่ละเรือนจำจะมีการมอบหมายให้ผู้ต้องขังได้ทำงาน ซึ่งถ้ามีรายได้จากการทำงานผู้ต้องขังจะได้รับเงินปันผล 50 เปอร์เซ็นต์ของกำไร งานบางงานไม่ได้มีรายได้แต่เพื่อฝึกทักษะของผู้ต้องขัง การทำงานตามที่เรือนจำมอบหมายเป็นเรื่องที่อยู่เป็นส่วนหนึ่งของการที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นอยู่แล้วเพราะเนื่องจากว่าผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของเรือนจำคือต้องปฏิบัติตามที่เรือนจำมอบหมายเพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นการทำผิดวินัย เช่น นักโทษเด็ดขาดคนหนึ่งต้องฝึกวิชาชีพช่างไม้แต่ไม่ไปไม่อยากทำถือว่าเป็นการขัดคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นการผิดวินัย จึงส่งผลกระทบต่อการเลื่อนชั้นเพราะผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำจะต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยของทางเรือนจำที่กำหนดไว้ให้ การทำงานตามที่เรือนจำกำหนดการฝึกวิชาชีพ การฝึกอบรมตามที่เรือนจำมอบหมายนั้นผู้ต้องขังต้องปฏิบัติตามถ้าไม่ทำก็ต้องถือว่าผิดวินัยจะส่งผลกระทบต่อการเลื่อนชั้น ดังนั้น ไม่ว่าผู้ต้องขังล้นเรือนจำอย่างไรก็ต้องมีการจัดชั้นให้ผู้ต้องขังอยู่ดีเพราะนักโทษเด็ดขาดจะต้องมีชั้นทุกคน แต่สิ่งที่มีผลมากคือเจ้าหน้าที่ต้องทำงานมากขึ้น เพราะต้องประเมินผู้ต้องขังให้ได้รับการเลื่อนชั้น

คำถามที่ 3 การจัดชั้นของผู้ต้องขังทำอย่างไร

การจัดชั้นของผู้ต้องขังนั้นมี 6 ชั้น เริ่มจากชั้นกลางก่อน โดยนักโทษเด็ดขาดที่เข้าใหม่จะถูกจัดให้อยู่ในชั้นกลางก่อนยกเว้นผู้ต้องขังคนนั้นเคยต้องโทษมาแล้ว เมื่อพ้นโทษแล้วได้กระทำความผิดอีกภายในระยะเวลา 5 ปี และถูกศาลพิพากษาให้ต้องโทษเพิ่มขึ้นตามมาตรา 92, 93 ถ้าไม่มีการต้องโทษซ้ำก็จะจัดให้อยู่ในชั้นกลาง แต่ถ้าต้องโทษซ้ำก็จะให้อยู่ในชั้นเลว เมื่อครบระยะเวลาหกเดือนก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น การเลื่อนชั้นจะกระทำปีหนึ่งมีสองครั้งคือสิ้นเดือนมิถุนายน และสิ้นเดือนธันวาคม ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์กำหนดว่าการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด

จะมีในกรณีปกติตั้งแต่ข้อ 9 เป็นต้นไป โดยพิจารณาจากระเบียบ และในกรณีที่มีเหตุพิเศษ โดยทุกเรือนจำจะต้องปฏิบัติเหมือนกัน

ก่อนแก้ไขระเบียบปี 56 การท่องศีล 5 การท่องข้อบังคับเรือนจำเป็นเรื่องที่เรือนจำกำหนดไว้ในเรื่องของการมีวิริยะอุตสาหะ มีการศึกษาอบรมไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนชั้นไว้เหมือนระเบียบกรมราชทัณฑ์ปี 56 โดยระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นมีการแก้ไขหลายครั้งด้วยกันจำนวน3 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 มาเป็น พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2555 มีการแก้ไขไปบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่พอมาปี พ.ศ. 2556 มีการยกเลิกระเบียบเก่า 3 ฉบับนั้นทั้งหมดมาเป็นระเบียบใหม่ที่เกี่ยวกับการเลื่อนชั้น ซึ่งเมื่อก่อนนั้นทางเรือนจำจะกำหนดไว้ เช่น เมื่อมีการเลื่อนชั้นก็จะให้ผู้ต้องขังชั้นกลางทั้งหมดชั้นดี ชั้นดีมาก ฯลฯ โดยให้ผู้ต้องขังมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการ ทางเรือนจำก็จะพิจารณาว่าผู้ต้องขังนับถือศาสนาอะไร กรณีนี้จะมีผลเกี่ยวกับการนับถือศาสนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาในการเลื่อนชั้น นอกจากดูความประพฤติที่มีการรับรองมาจากหน่วยงานแล้วขณะที่อยู่ภายในเรือนจำถ้าไม่ปรากฏว่ามีการประพฤติผิดวินัย กรณีที่นับถือศาสนาพุทธจะให้ท่องศีล 5 ได้หรือไม่ เพราะในเรือนจำจะมีการสวดมนต์ไหว้พระ ถ้าผู้ต้องขังมีความสนใจย่อมรู้ว่าศีล 5 น่าจะพูดได้จำได้ว่ามีอะไรบ้าง เพราะถ้าจำไม่ได้แสดงว่าไม่ ได้สนใจในเรื่องของการอบรมเลย โดยทางเรือนจำนั้นในวันศุกร์จะมีการนิมนต์พระมาเทศน์ ก่อนที่จะเทศน์ก็จะมีการอาราธนาศีล ซึ่งอย่างน้อยถ้านับถือศาสนาพุทธก็ต้องท่องศีล 5 ให้ได้แค่ห้าข้อ ถ้าท่องไม่ได้ก็ให้ไปท่องมาใหม่ หรือให้ร้องเพลงชาติได้หรือไม่ ซึ่งแล้วแต่คณะกรรมการจะพิจารณาแล้วแต่ละเรือนจำจะได้กำหนดไว้ว่าการทดสอบผู้ต้องขังชั้นกลาง ชั้นดีมีอะไรบ้าง หรือบางเรือนจำก็มีการทดสอบ การเก็บคะแนน ซึ่งเป็นกรณีของแต่ละเรือนจำไป เรือนจำไหนเข้มมากก็จะกำหนดรายละเอียดเข้ม แต่เมื่อระเบียบออกมากำหนดรายละเอียดดังกล่าวทุกเรือนจำก็จะต้องปฏิบัติตาม แม้เมื่อก่อนหน้านี้จะมีการปฏิบัติที่ลักลั่นกันไม่เหมือนกันก็ตาม คือมีการเลื่อนชั้นไม่เข้มข้น ซึ่งแล้วแต่ผู้บัญชาการเรือนจำของแต่ละเรือนจำไปซึ่งปัจจุบันจะต้องมีมาตรฐานขั้นต่ำตามนี้ ไม่มีการเลื่อนขึ้นโดยอัตโนมัติ ทำให้มีมาตรฐานมากขึ้นในการเลื่อนชั้น

คำถามที่ 4 การจัดชั้นของผู้ต้องขังในปัจจุบันสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายหรือไม่ มีปัญหาขัดข้องใดบ้าง

สอดคล้องและไม่มีปัญหาขัดข้องเพราะว่ามีความชัดเจนอยู่แล้วตามระเบียบและกฎกระทรวงที่กำหนดไว้

คำถามที่ 5 ผู้ต้องขังต่างชั้นกันอยู่รวมกันหรือแยกสถานที่คุมขังต่างหากจากกันหรือไม่ อย่างไร

เจตนารมณ์ของกรมราชทัณฑ์ต้องการให้ผู้ต้องขังในเรือนจำแต่ละชั้นไม่ว่าจะเป็นชั้นเลวมาก ชั้นเลว ชั้นกลาง ชั้นดี ชั้นดีมาก ชั้นเยี่ยม แยกออกจากกัน แต่ในภาวะปัจจุบันทำไม่ได้ เพราะผู้ต้องขังเยอะถ้าไปทำอย่างนั้นก็จะไม่มีที่คุมขังอย่างเพียงพอ หาที่คุมขังกับผู้ต้องขังไม่ได้ กรมราชทัณฑ์จึงพยายามจัดโดย ในเบื้องต้นให้ผู้ต้องขังแรกรับจะอยู่แยกต่างหากจากกันจากผู้ต้องขังอื่น ๆ ทั่วไปเมื่อมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแล้วก็จะให้ไปอยู่เรือนนอนต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของที่อยู่ก่อน เรื่องของการฝึกอบรม ให้ไปเรียนหนังสือสายสามัญ คนนี้ให้ไปฝึกวิชาชีพระยะสั้น คนนี้ไปฝึกวิชาชีพระยะยาว เช่น ช่างไม้ แล้วแต่เรือนจำจะมีหรือไม่ เกือบทุกเรือนจำไม่สามารถให้ผู้ต้องขังต่างชั้นกันแยกที่กันได้เพราะฉะนั้นต้องอยู่รวม ๆ กันเว้นแต่ผู้ต้องขังเข้าใหม่จะแยกออกจากผู้ต้องขังทั่วไปประมาณ หนึ่งเดือน

กรณีเรือนนอนนั้นถ้าเรือนจำนั้นมีหลายเรือนนอนก็สามารถให้ผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมอยู่เรือนนอนหนึ่งโดยให้พวกคดีหนึ่งอยู่ห้องหนึ่ง คดีอีกประเภทอยู่อีกห้องหนึ่ง ซึ่งแล้วแต่สภาพของเรือนจำ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะรวมกันไม่สามารถจะแยกได้อย่างเด็ดขาดจากกัน การจัดโครงการการฝึกวิชาชีพ การศึกษาจะมีการจัดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในเรือนจำแล้ว แต่เมื่อเสร็จจากภารกิจดังกล่าว จากนั้นก็จะกลับมานอนในอีกที่หนึ่งที่ได้มีการจัดไว้ตามเรือนนอนที่กล่าวมาแล้ว การจัดประเภทของการฝึกอบรม จะดำเนินการโดยคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะเป็นผู้กำหนดการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังแต่ละคน คณะกรรมการดังกล่าวจะมีผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้อำนวยการส่วนต่าง หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ มีกลุ่มสหวิชาชีพเข้ามาร่วมเป็นกรรมการด้วย บางเรือนจำมีปัญหาคือไม่มีสหวิชาชีพครบ ไม่ว่าจะเป็นพวกนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ โดยกลุ่มที่ขาดคือพวกนักจิตวิทยา พยาบาล อาจจะมีผู้ช่วยพยาบาล ซึ่งสายบุคลากรทางการแพทย์ยังขาดแคลนโดยเฉพาะนักจิตวิทยาจะขาดแคลนมาก ซึ่งนักจิตวิทยาแต่ละเรือนจำควรจะต้องมีอย่างน้อย 2 คนเป็นอย่างน้อย เรือนจำเล็กก็มี 2 คน เรือนจำใหญ่ก็มี 3 คน แล้วแต่กรณี

ส่วนคณะกรรมการจัดชั้นก็เฉพาะเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำนั้น ๆ โดยผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งตามระเบียบ

คำถามที่ 6 กรณีที่ผู้ต้องขังต่างชั้นกันอยู่ในสถานที่คุมขังเดียวกันสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังเหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง

ผู้ต้องขังจะได้รับสิทธิประโยชน์ตามชั้นของผู้ต้องขังอยู่แล้ว ไม่ว่าจะอยู่รวมกันหรือแยกกันก็ไม่มีผลปกติสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังจะใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเยี่ยมญาติ ผู้ต้องขังชั้นดีมากถึงชั้นเยี่ยมอาจจะได้รับการเยี่ยมเยียนเดือนละ 4 ครั้ง สัปดาห์ละครั้งหรือสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แล้วแต่กรณีแต่ปัจจุบันมีสิทธิเกือบเท่า ๆ กันแล้วแต่เรือนจำ โดยทั่วไปเรือนจำก็จะเปิดให้มีการเยี่ยมสัปดาห์ละ 1 ครั้งอยู่แล้ว ส่วนการพักโทษหรือการลดวันต้องโทษก็อยู่ที่ชั้นของผู้ต้องขังอยู่แล้ว ลดหลั่นตามชั้นของผู้ต้องขัง ชั้นดีได้แค่ 3 วัน ชั้นดีมากได้ 4 วันชั้นเยี่ยมได้ 5 วัน ดังนั้นไม่ว่าขังรวมกันหรือแยกกันก็ไม่มีผลเนื่องจากสิทธิประโยชน์แตกต่างกันตามชั้นของผู้ต้องขังอยู่แล้ว

โดยทั่วไปไม่มีการไม่พอใจกันในเรื่องชั้น ส่วนมากจะมีการทะเลาะกันในเรื่องอย่างอื่นมากกว่า เช่น ทะเลาะวิวาทกันเสียส่วนใหญ่ซึ่งถ้าทะเลาะกันดังกล่าวก็จะมีการจับแยกผู้ต้องขังออกจากกัน ถ้ามีแดนก็แยกกันคนละแดน ถ้าไม่มีแดนก็แยกห้องกัน

เช่น ในเรือนจำกลางคลองเปรมมีประมาณ10 แดน เรือนจำก็จะกำหนดว่าแดน 1 จะควบคุมผู้ต้องขังประเภทใดบ้าง ฝึกวิชาชีพอะไร แดน 2 คุมผู้ต้องขังประเภทไหน กำหนดโทษเท่าไร เรือนจำจะกำหนดไว้ในแต่ละเรือนจำ ซึ่งไม่เหมือนกันแล้วแต่เรือนจำ โดยผู้บัญชาการเรือนจำและเจ้าหน้าที่จะกำหนดว่าแต่ละแดนจะคุมผู้ต้องขังประเภทใด ใช้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร บางแห่งจะมีการฝึกวิชาชีพเฉพาะแดน 4 แดน 5 แดน 6 หรือแดน 1 มีแต่การเรียนหนังสือผู้ต้องขังที่จำแนกให้เรียนหนังสือก็ให้ไปอยู่แดน 1 เป็นต้น ซึ่งอาจจะอยู่ในนั้นนอนในนั้น แต่บางเรือนจำที่มีเรือนนอนแยกต่างหากจากแดนการฝึกวิชาชีพเมื่อฝึกวิชาชีพเสร็จหรือปฏิบัติภารกิจเสร็จก็กลับมานอนตามเรือนนอนที่ได้กำหนดไว้ให้แล้วแต่สภาพเรือนจำ ดังนั้น ผู้ต้องขังแต่ละชั้นย่อมได้สิทธิประโยชน์ต่างกันตามที่กำหนดไว้อยู่แล้ว การที่ผู้ต้องขังอยู่รวมกันหรือแยกกันจึงไม่มีผล

คำถามที่ 7 หลักเกณฑ์การเลื่อนและลดชั้นของผู้ต้องขัง พิจารณาจากอะไรบ้าง และใช้วิธีการประเมินผู้ต้องขังอย่างไร

หลักเกณฑ์การเลื่อนชั้นก็ต้องดูว่าระหว่างที่อยู่ในเรือนจำผู้ต้องขังมีความประพฤติอย่างไร ปฏิบัติตามระเบียบวินัยหรือไม่ มีการทำงาน มีความวิริยะอุตสาหะ มีความพากเพียรมานะอดทนทำงานให้เกิดผลดีแก่ทางเรือนจำหรือไม่ รายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวโดยเฉพาะข้อ 16 โดยวิธีการประเมินจะพิจารณาหลักเกณฑ์ท้ายระเบียบฯ

คำถามที่ 8 เห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดชื่อชั้นของผู้ต้องขังในปัจจุบัน

เห็นด้วยกับการเรียกชื่อชั้นดังกล่าวว่ามี 6 ชั้นเริ่มต้นที่ชั้นกลางเลื่อนชั้นเป็นชั้นดี ชั้นดีมาก ชั้นเยี่ยม หรือกรณีลดชั้นเป็นชั้นเลว ชั้นเลวมาก แต่การที่ผู้ต้องขังต่างชั้นกันอยู่รวมกันเสียอย่างเดียวคือการโดนประณาม เช่น ผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเลวมาก อาจจะส่อให้เห็นว่าผู้ต้องขังดังกล่าวเป็นคนแย่มากทำให้อาจถูกแบ่งแยกหรือประณาม แต่ถ้าหากมีการกำหนดชื่อชั้นเป็นอย่างอื่น เช่น กำหนดเป็น 1 ถึง 6 เมื่อมีการถามว่าเป็นผู้ต้องขังชั้น 6 ก็ต้องไปตีความว่าชั้นหกคืออะไรแต่ถ้าเรียกชื่อเหมือนในปัจจุบันจะทำให้เกิดความชัดเจนถ้าเรียกอย่างอื่นอาจทำให้สับสน หรือถ้าเป็นผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมก็แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังดังกล่าวประพฤติดีแสดงออกมาชัดเจนว่าผู้ต้องขังคนนั้นมีความประพฤติดี

เนื่องจากในระหว่างที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำจะต้องปฏิบัติให้ชัดเจนการกำหนดชื่อชั้นอย่างอื่นนั้นถือว่าไม่ชัดเจน ซึ่งการที่ผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเลวหรือเลวมากไม่ได้อยู่ในชั้นดังกล่าวตลอดไป โดยอยู่ในชั้นดังกล่าวเฉพาะช่วงระยะเวลาเท่านั้น เพราะถึงกำหนดเมื่อถึงหกเดือนก็จะพิจารณาเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งซึ่งพวกที่อยู่ในชั้นเลวหรือเลวมากก็อาจได้รับการเลื่อนชั้นเป็นชั้นกลาง ชั้นดี ตามลำดับก็ได้ถ้าทำตัวดีกลับตัวกลับใจประพฤติดี วิริยะอุตสาหะ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นที่สูงขึ้นตามที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดชื่อชั้นดังกล่าวนั้นเท่ากับเป็นการเตือนผู้ต้องขังเองอยู่ในตัวด้วยซ้ำ

คำถามที่ 9 เห็นด้วยหรือไม่กับการให้ผู้ต้องขังเข้าใหม่อยู่ในชั้นกลาง

เห็นด้วยเนื่องจากหากผู้ต้องขังประพฤติตัวดีก็จะได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้น ถ้าประพฤติตัวไม่ดีก็ลดชั้นลงมา แต่หากผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกอีกภายในห้าปี ต้องจัดให้อยู่ในชั้นเลว ซึ่งเท่ากับว่าผู้ต้องขังเคยต้องโทษแล้วเคยทำผิดแล้วออกไปยังไม่เป็นคนดีกลับเข้ามาก็ควรจะไปอยู่ชั้นเลวก่อน

ตามระเบียบข้อหนึ่งที่ว่าผู้กระทำความผิดหลายคดี แต่คดีใดคดีหนึ่งตัดสินเป็นนักโทษเด็ดขาดก็จะได้รับการพิจารณาเลื่อนลดชั้นปกติ แต่ถ้าหากว่าอีกคดีหนึ่งศาลตัดสินทีหลังและมีความผิดอีกจะไม่มีผลต่อการเลื่อนลดชั้นเนื่องจากถือเอาคดีแรกเป็นหลักแม้อัตราโทษหรือกำหนดโทษต่างกันก็ตามแม้ว่าคดีแรกโทษจะน้อยกว่าคดีหลังก็ตามถือว่าผู้ต้องขังเป็นนักโทษเด็ดขาดไปแล้ว โดยถือว่าคดีที่หนึ่งศาลตัดสิน เช่น มีห้าคดี คดีที่หนึ่งตัดสินโทษแค่หกเดือนให้อยู่ในชั้นกลางแล้วเมื่อครบระยะเวลาหกเดือนก็จะพิจารณาเลื่อนชั้นเป็นชั้นดี แม้คดีที่สองตัดสินจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตก็ไม่เกี่ยวข้องเพราะผู้ต้องขังอาจอยู่ในชั้นเยี่ยมในโทษจำคุกตลอดชีวิตก็ได้ ถือคดีแรกที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเป็นหลัก

คำถามที่ 10 มีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง ในเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบการจัดชั้น

ในปัจจุบันเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในเรื่องของการลดวันต้องโทษนั้นควรจะเพิ่มขึ้นเช่นชั้นเยี่ยมได้แค่ 5 วัน นั้นควรจะเพิ่มขึ้น โดยควรจะให้ได้มากกว่า 5 วัน ลดหลั่นกันมาตามลำดับชั้น เช่น 8 วัน 7 วัน เป็นต้น เนื่องจากว่าการจัดชั้นของผู้ต้องขังมีความเข้มมากขึ้น หรือกรณีของการพักการลงโทษก็ควรได้สิทธิเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น ชั้นเยี่ยมให้ได้รับการพักการลงโทษได้ไม่เกิน 1 ใน 3 อาจจะกำหนดว่าชั้นเยี่ยมให้ได้รับการพักการลงโทษได้ไม่เกิน 1 ใน 2 คือจำคุกมาครึ่งหนึ่งแล้วพักการลงโทษได้ ซึ่งควรจะมีสิทธิเพิ่มมากขึ้น

เรื่องของวันลาเพื่อไปประกอบกิจก็ควรจะมีเพิ่มขึ้น เรื่องของการใช้จ่ายในเรือนจำควรจะให้ตามลำดับชั้น ปัจจุบันสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังในเรื่องการใช้เงินที่ฝากไว้กับเรือนจำควรจะกำหนดใหม่ปัจจุบันกำหนดให้ใช้จ่ายไม่เกิน 200 บาทต่อคนต่อวัน ของการใช้เงินของผู้ต้องขังที่ฝากไว้กับเรือนจำ ควรจะกำหนดการใช้จ่ายตามชั้นมากกว่า ปัจจุบันใช้จ่ายเหมือนกันหมดทุกชั้น ชั้นเยี่ยมก็ได้ 200 บาท ชั้นเลวมากก็ได้ 200 บาท โดยสามารถออกเป็นระเบียบในเรื่องของการใช้จ่ายเงินได้ ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนในเรื่องของสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังใหม่ให้สัมพันธ์กับชั้นของผู้ต้องขังอย่างไรก็ตามสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ ความสะดวกในเรือนจำซึ่งเกือบจะเท่ากัน หรือในเรื่องของการเยี่ยมญาติก็เกือบจะเท่า ๆ กัน

สิทธิประโยชน์อย่างอื่นควรมีการปรับปรุงกันใหม่ ตามตัวอย่าง ไม่ว่าในเรื่องของการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษให้เพิ่มมากขึ้นตามชั้นของผู้ต้องขัง เรื่องของการใช้จ่ายเงินในเรือนจำเรื่องของการเยี่ยมญาติใกล้ชิดควรจะเพิ่มขึ้น เช่นในเรื่องการเยี่ยมญาติใกล้ชิดที่ปีหนึ่งจัดให้หนึ่งครั้ง ควรจะกำหนดว่าผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นเยี่ยมให้สามารถเยี่ยมญาติใกล้ชิดได้เดือนละหนึ่งครั้ง ญาติสามารถมาเยี่ยมได้โดยไม่ต้องผ่านลูกกรงหรือกำแพง โดยให้แตกต่างกันตามชั้น ชั้นเยี่ยมเดือนละครั้ง หรือชั้นดีมากสองเดือนครั้ง ชั้นดีสามเดือนครั้ง ชั้นกลางยังไม่ต้องมีการเยี่ยมญาติใกล้ชิด ฯลฯ

กรณีการพิจารณาเลื่อนและลดชั้นผู้ต้องขังโดยให้กลุ่มสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมด้วยนั้นถือว่าอาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยาก ซึ่งเรื่องของการเลื่อนลดชั้นนั้นเรือนจำจะต้องมีความเข้มงวดจริงจัง โดยเรือนจำย่อมรู้อยู่แล้วถ้าทำโดยสุจริต ไม่กินสินบาทคาดสินบนซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละแห่ง ซึ่งจะต้องรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกขั้นตอนจะต้องไม่ให้เจ้าหน้าที่ไปมีผลประโยชน์ อย่าไปเรียกรับผลประโยชน์ จะต้องมีความเอาใจใส่ การเลื่อนลดชั้นบุคคลอื่นไม่สามารถจะรู้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ภายในเรือนจำซึ่งแม้บุคคลภายนอกมาร่วมพิจารณาด้วยก็ทำได้แค่พิจารณาจากเอกสารถ้าเอกสารครบถ้วนก็ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น แต่ไม่อาจทราบได้

จริง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังดังกล่าว ตัวอย่างเช่น นาย ก. ผ่านการประเมินจากหัวหน้างานที่ควบคุมว่าดีหมดทุกอย่างผ่านการประเมินแต่คณะกรรมการเห็นว่านาย ก. เป็นคนชั่ว เป็นคนไม่ดี เคยเห็นทำผิดวินัย มีพฤติกรรมไม่ดีต่าง ๆ ก็จะพิจารณาไม่ให้ได้รับการเลื่อนชั้น จะเห็นได้ว่าบุคลากรภายในเรือนจำย่อมทราบถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังมากกว่าบุคคลภายนอก

จะเห็นได้ว่าผู้บัญชาการเรือนจำมีความสำคัญต่อการบริหารเรือนจำ ขึ้นอยู่กับว่าผู้บัญชาการเรือนจำแต่ละเรือนจำมีความเอาใจใส่แค่ไหน บุคคลภายนอกไม่อาจรู้ได้ชัดเจนว่าผู้ต้องขังเป็นอย่างไร ซึ่งปัจจุบันการตรวจสอบนั้นผู้ต้องขังต้องตรวจสอบกันเอง เจ้าหน้าที่ก็ตรวจสอบผู้ต้องขังให้กับเรือนจำ ดังนั้น ถ้าผู้บัญชาการเรือนจำเอาใจใส่ก็จะทราบความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการเรือนจำมีความสำคัญมาก หากไม่ดูแลปล่อยให้ลูกน้องทำก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ ดังนั้นไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมทุกเรื่องควรเป็นบางเรื่องมากกว่าซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้ที่มาร่วมด้วยก็พิจารณาเฉพาะเอกสารรายงานของเรือนจำเท่านั้น ตัวผู้ต้องขังจะดีหรือไม่ไม่อาจทราบได้แท้จริง

ควรจะมีการเพิ่มจำนวนบุคลากร เพิ่มเจ้าหน้าที่ผู้คุมให้ไปดูแลผู้ต้องขังเพื่อให้ได้สัดส่วนกับจำนวนของผู้ต้องขัง ซึ่งปัจจุบันนักโทษประมาณ 300,000 กว่าคน ซึ่งตอนนี้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังประมาณ 1/30 แต่เจ้าหน้าที่มีประมาณ 11,000 คน ซึ่งในต่างประเทศมาตรฐาน 1/5 ดังนั้นปัจจุบันเกินมาตรฐานทั่วไปอยู่ 2 เท่า แต่ก็ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอกับเรือนจำในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นเดือนละ 3,000 คน โดยปัจจุบันได้มีการใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อระบายผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ ด้วยกระบวนการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษ ต่าง ๆ เท่าที่กระทำได้ตามกรอบของกฎหมาย ซึ่งควรจะให้มีสิทธิประโยชน์เพิ่มมากขึ้นเหมือนกรณีพักการลงโทษผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมก็ให้ไป 1 ใน 2 แต่ต้องมีระยะเวลาคุมประพฤติกี่ปีก็ว่าไป ไม่เกิน 5 ปี เป็นต้น

แม้ว่าจะมีการพักการลงโทษจำนวนมากแต่ก็ไม่อาจระบายผู้ต้องขังออกไปได้ เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังเข้ามาตลอด และเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันเรือนจำเองยังไม่สามารถสร้างเรือนจำตามศาลที่เกิดได้ เรือนจำ 100 กว่าแห่งนั้นเป็นเรือนจำที่สร้างมานานแล้วถ้าจะสร้างเรือนจำใหม่จะต้องใช้งบประมาณที่มหาศาล และเมื่อสร้างเรือนจำใหม่ก็มีปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่ที่จะทำงาน โดยหลักเรือนจำจะต้องมีประจำศาลจังหวัดแต่ละศาล เรือนจำต้องเกิดขึ้นตามศาล

ปัญหาหลัก คือ

1. ติดขัดเรื่องงบประมาณการก่อสร้างเรือนจำ
2. เรื่องเจ้าหน้าที่ที่จะไปบริหารงานเรือนจำ

เรือนจำพยายามให้ความเป็นธรรมให้กับผู้ต้องขังในเรื่องการจัดชั้น เลื่อนลดชั้นของผู้ต้องขังให้มากที่สุด ให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้ดีที่สุด เพื่อให้คืนคนดีสู่สังคม แต่นับว่าเป็นเรื่องยาก ซึ่งการที่ผู้ต้องขังกลับตัวเป็นคนดีได้ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่าเป็นที่พอใจแล้ว แม้จะมีผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในเชิงที่รวบรวมได้ประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ แต่ข้อมูลอาจไม่ครบก็รวมแล้วประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ก็ตาม ก็นับว่าเป็นที่น่าพอใจตามสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาผู้ต้องขัง โดยในปัจจุบันการพัฒนาผู้ต้องขังนั้นต้องอาศัยศักยภาพของผู้บัญชาการเรือนจำในการติดต่อขอความร่วมมือในการพัฒนาอบรมผู้ต้องขังกับองค์กรต่าง ๆ เช่น ศูนย์ฝึกวิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาในการฝึกวิชาชีพ ซึ่งในด้านต่าง ๆ นั้นควรจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อร่วมกันแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เช่น ในประเทศสิงคโปร์ถ้าเป็นเรื่องของการฝึกวิชาชีพก็มีหน่วยงานมาดูแลการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง การจำหน่ายสินค้าการรับจ้างต่าง ๆ มีหน่วยงานรับผิดชอบคล้าย ๆ เป็นองค์กรมหาชนแต่ของไทยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น เรือนจำต้องดำเนินการเองแต่ต่างประเทศมีหน่วยงานของรัฐเข้ามามีบทบาทแล้วแต่กรณี ๆ ไป หน้าที่ของเรือนจำแค่ควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำให้อยู่ในระเบียบวินัยเพียงอย่างเดียว หรือในกรณีของการพัฒนาคนควรมีหน่วยงานของรัฐเข้ามามีส่วนร่วม เช่นกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเข้ามาสอนการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง ดูแลในเรื่องนี้ กรมอาชีวะมาดูแลผู้ต้องขังเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพในเรือนจำ หรือในเรื่องการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษาก็ให้สถานศึกษาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เป็นต้น โดยจะต้องมีการกำหนดเป็นกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันเรือนจำต้องดำเนินการเองทั้งสิ้นและจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ด้วย ดังนั้น ควรกำหนดหน้าที่เป็นกฎหมายให้ชัดเจนของแต่ละหน่วยงานของรัฐแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องและรัฐควรจะจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เหมาะสมและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสัญชัย ดุจดำเกิง
คุณวุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	พ.ศ. 2552 เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	นิติกร ปฏิบัติการ สำนักงานศาลยุติธรรม

DPU